

Förord

Redan i propositionen 1998/99:107 "En idrottspolitik för 2000-talet" – i fortsättningen kommer den att benämnas Idrottspropositionen – som genom regeringsbeslut den 15 april 1999 överlämnades till Riksdagen och av den antogs den 1 december 1999, aviserades att regeringen skulle tillsätta en arbetsgrupp "med uppgift att föreslå en svensk EU-strategi som kan stärka idrottens sociala, kulturella och demokratiutvecklande betydelse inom EU-samarbetet".

Sedermera beslöt regeringen den 6 juli 2000 att tillsätta en arbetsgrupp inom Kulturdepartementet "med uppgift att bistå Regeringskansliet i frågor som kan bidra till att stärka idrottens sociala, kulturella och demokratiutvecklande betydelse inom EU-samarbetet". Gruppens arbetsuppgifter som framgår av de direktiv som regeringen beslutat är utförligare och bredare än skrivningen i Idrottspropositionen.

Genom regeringsombildningen hösten 2000 kom gruppen formellt att fr.o.m. den 1 januari 2001 lyda under Näringsdepartementet.

Till ordförande i arbetsgruppen utsågs Karin Mattsson, chef för kompetensutveckling i Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), tillika ledamot i Riksidrottsstyrelsen.

Till ledamöter utsågs Lars-Åke Lagrell, ledamot i Riksidrottsstyrelsen och ordförande i Svenska Fotbollförbundet, Gunilla Lindberg, ledamot i Internationella Olympiska Kommittén (IOK) och generalsekreterare i Sveriges Olympiska Kommitté (SOK), Bengt Lindstedt, kanslichef i Bollnäs kommun och ordförande i Svenska Handikappidrottsförbundet,

Kristina Olinder, kommunjurist i Falköpings kommun och ordförande i Riksidrottsförbundets (RF) Dopingkommission, Christer Pallin, chefsjurist i Riksidrottsförbundet, samt Lars Wegendal, socialdemokratisk riksdagsledamot.

Till experter i arbetsgruppen förordnades, kanslirådet Louise Bonbeck, Utrikesdepartementet (ersattes i september 2001 av kanslirådet Annika Söderberg från samma departement), departementssekreteraren Barbro Caddeo, från Näringsdepartementet (ersattes fr.o.m. den 1 januari 2001 av departementssekreteraren Per-Olof Ångman från samma departement), kanslirådet Tomas Johansson, Kulturdepartementet, sedermera Näringsdepartementet, departementssekreteraren Tomas Karlsson, Socialdepartementet (ersattes i november 2000 av ämnessakkunnige Leif Hansson från samma departement), och kammarrättsassessor Karin Sederholm, Kulturdepartementet, t.o.m. den 31 december 2000.

Som sekreterare i gruppen anställdes ämnessakkunnige Thomas Karlsson, tjänstledig från sin anställning som jurist på Riksidrottsförbundet för genomförandet av arbetsgruppens uppdrag.

Departementsrådet Lars Bryntesson, huvudman för idrottsfrågor fram t.o.m. den 31 augusti 2001, har under hand adjungerats till arbetsgruppen.

Vid sitt första sammanträde den 31 augusti 2000 beslutades att gruppen såsom arbetsnamn skulle kalla sig *EU-idrottsarbetsgruppen*. Gruppen har sammanträtt vid sammanlagt tolv tillfällen.

Med överlämnandet av denna rapport är gruppens uppdrag slutfört.

Stockholm den 10 oktober 2001

Karin Mattsson

arbetsgruppens ordförande

Thomas Karlsson

arbetsgruppens sekreterare

Innehåll

Sammanfattning	9
Summary	15
1 Inledning.....	31
2 Uppdraget	33
2.1 Utgångspunkter i proposition 1998/99:107	34
2.2 Utifrån tidigare kartläggning och analyser definiera, komplettera, uppdatera och klargöra	36
2.3 Kartlägga och redovisa beröringspunkter med idrotten inom EU:s programverksamhet	39
2.4 Bistå regeringen i frågor inom arbetsgruppens kompetens.....	40
2.5 Föreslå en svensk EU-strategi på idrottsområdet.....	45
3 Övriga framställningar	47
4 Avgränsningar/definitioner	57
4.1 Begreppet "idrott"	57
4.2 En inbyggd intressekonflikt?	61
4.3 EU:s regelverk i förhållande till världsidrotten	62
4.4 En framtida EU-utvidgnings påverkan m.m.	65

5	Kartläggning av EU-institutioners agerande	67
5.1	Avgränsningar.....	67
5.2	Europeiska unionens institutioner	69
5.3	Beslut m.m. i kronologisk ordning sedan 10 mars 1997	73
5.4	Arbetsgruppens kommentarer och spekulationer.....	108
5.5	Slutsatser av Deliége- och Lehtonen-domarna.....	116
5.6	Analys av Idrottsdeklarationen	123
5.7	Medlemsstaternas syn på Idrottsdeklarationen och idrotten i EU.....	140
6	Aktuella frågeställningar av betydelse för idrotten ..	145
6.1	Statliga bidrag/subventioner.....	145
6.2	"Piratlige-problematiken" m.m.	151
6.3	Speciellt om antidopningsområdet.....	153
6.4	Handikappidrotten i ett EU perspektiv.....	161
6.5	Social ekonomi.....	167
7	Idrotten och EU:s programverksamhet	177
8	Föreslå en svensk EU-strategi	183
8.1	Nuvarande rättsliga situation.....	183
8.2	Generella frågeställningar	187
8.3	Idrotten, en nationell angelägenhet idag.....	189
8.4	Idrottens önskemål om en specifik idrottsartikel	190
8.4.1	Vinna ett formellt erkännande och bli synliggjord	191
8.4.2	Artikel medför ökade ekonomiska möjligheter	191
8.4.3	Ett hinder mot nya "Bosman-effekter"	195
8.4.4	Idrottsorganisationernas inställning	195

8.5	Hade en idrottsartikel medfört andra utgångar?	201
8.6	Idrottsdeklarationens betydelse som ett alternativ/ substitut till en idrottsartikel.....	203
9	Arbetsgruppens förslag till framtida EU-strategi m.m.	211
9.1	Specifik idrottsartikel?	211
9.2	En specifik "antidopningsartikel"?	215
9.3	Idrottsdeklarationen	217
9.4	Social ekonomi	220
9.5	Handikappidrotten.....	221

BILAGOR

1.	Arbetsgruppens uppdrag	223
2.	Summering av Idrottsdirektörmötet i Solna i april 2001.....	231
3.	Handikappidrottsorganisationernas "Bollnäs Agreement"	237
4.	Riksidrottsförbundets presentationsmaterial om Social ekonomi vid Idrottsdirektörmötet i Solna i april 2001.....	241
5.	Sammanställning av RF-distriktens EU-verksamhet t.o.m. maj 2001	247
6.	Möjligheter för svensk idrott att använda EU som utvecklingsresurs.....	249

Sammanfattning

Här nedan följer en kort sammanfattning av hur EU-idrottsarbetsgruppens rapport är upplagd och vad den i huvudsak innehåller. När det gäller bakgrunden till arbetsgruppens tillsättande och gruppens sammansättning m.m. hänvisar vi till förordet.

I kapitel 2, "Uppdraget" beskriver vi kortfattat fyra av de fem huvudarbetsuppgifter gruppen anser sig ha fått genom sina direktiv, och till vilka vi återkommer senare i rapporten. Dessa har vi definierat på följande sätt:

Med utgångspunkt från regeringens prioriteringar i propositionen 1998/99:107 "En idrottspolitik för 2000-talet", och att idrottspolitik främst bör vara en nationell angelägenhet även fortsättningsvis, skall arbetsgruppen;

- definiera de områden som kan anses behövliga att komplettera och uppdatera utifrån tidigare kartläggningar och analyser som gjorts inom Regeringskansliet,
- klargöra betydelsen av EG-domstolens domar, ställningstaganden i rådet, EU-kommissionen och Parlamentet i idrottsrelaterade frågor,
- föreslå en svensk EU-strategi på idrottsområdet,
- kartlägga och redovisa beröringspunkter med idrotten inom EU:s programverksamhet.

Fullgörandet av den femte arbetsuppgiften – att bistå regeringen i frågor inom arbetsgruppens kompetens – sker så gott som uteslutande redan i kapitel 2.

I kapitel 3, "Övriga framställningar" behandlar vi kortfattat de skrivelser och framställningar som ansetts vara av den art att de hänvisats till vår arbetsgrupp för beaktande och/eller kännedom.

I kapitel 4, "Avgränsningar/definitioner" gör vi en del sådana just för att klargöra och påvisa de komplikationer som ibland har funnits för gruppen vid våra diskussioner och slutsatser. Vi för därför bl.a. ett resonemang om begreppet "idrott" samt konstaterar att det såväl nationellt som internationellt många gånger föreligger en inneboende intressekonflikt mellan å ena sidan idrottens organisationer och å den andra dess aktiva idrottsutövare, i vart fall när det gäller de som kan anses vara yrkesutövare.

Vidare för vi också ett resonemang om hur stark påverkan EU:s regelverk i realiteten kan ha på hela världens idrottsorganisationers regelverk för alla de idrottsorganisationer utanför kretsen av EUS medlemsstater. Vi konstaterar också att den nuvarande situationen för idrotten i EU med dess 15 medlemsstater med största säkerhet förändras avsevärt vid en framtida utvidgning med upp till 13 nya medlemsstater.

Efter dessa avgränsningar tar vi oss an våra två första huvuduppgifter enligt ovan; att definiera de områden som kan anses behövliga att komplettera och uppdatera utifrån tidigare kartläggningar och analyser som gjorts inom Regeringskansliet, samt att klargöra betydelsen av EG-domstolens domar, ställningstaganden i rådet, EU-kommissionen och Europaparlamentet i idrottsrelaterade frågor. Detta gör vi genom att i ett längre kapitel i en kronologisk genomgång redogöra för vad som skett på idrottens område i de olika EU-institutionerna. Denna genomgång har sin tidsmässiga utgångspunkt i den 10 mars 1997, vilket var den dag då den tidigare arbetsgruppen – som vi kallar "EG-rättsgruppen" – lämnade sitt betänkande. Vi vill understryka att det handlar om ett subjektivt urval av ställningstagandena från dessa institutioner samt också påpeka att vi valt att behandla sådana ställningstaganden i den på senare åren allt mer aktuella dopningsproblematiken inom idrotten ett särskilt avsnitt.

Efter den kronologiska redogörelsen tar vi oss friheten att framföra en del egna iakttagelser och spekulationer om vissa av dessa ställningstaganden. Kapitlet avslutas sedan med analyser av två intressanta domar från EG-domstolen och även en lite djupare analys av Idrottsdeklarationen, samt en redogörelse av de svar som medlemsstaterna givit på Sveriges enkät om hur de bl.a. ser på Idrottsdeklarationens betydelse.

I kapitel 6 tar vi upp en del aktuella frågeställningar som vi anser vara av betydelse för idrotten, såsom möjligheterna för medlemsstaterna att anslå statliga medel till kommersiell idrottsverksamhet och den s.k. "piratligeproblematiken". Vi behandlar dessutom här det tidigare nämnda antidopningsområdet, handikappidrottens speciella problematik samt berör den process som idag pågår inom området "social ekonomi", där idrotten får en alltmer synliggjord roll.

En av de viktigaste arbetsuppgifterna i arbetsgruppens uppdrag har varit att *kartlägga och redovisa beröringspunkter med idrotten inom EU:s programverksamhet*. Detta uppdrag har i princip fullgjorts främst genom att vi inhämtat en redogörelse från Riksidrottsförbundet på området. Efter en inledning och sammanfattning i sjätte kapitlet så redovisas uppgifterna från Riksidrottsförbundet mer utförligt i en bilaga 6 till rapporten, som enligt arbetsgruppens uppfattning bör kunna vara till stor nytta för intresserade parter att ta del av.

I kapitel 8, Föreslå en svensk EU-strategi, redogör vi för historiska orsaker till framförallt europeiska idrottsorganisationers m.fl. önskan om en specifik idrottsartikel i EU-fördraget och eventuella för- och nackdelar med en sådan, samt för avslutningsvis ett resonemang om huruvida Idrottsdeklarationen kan vara ett alternativ/substitut till en sådan fördragsartikel.

I det avslutande kapitlet 9 sammanfattar gruppen sina resonemang inom en del tidigare berörda områden i rapporten och framför konkreta förslag och rekommendationer till framtida ageranden. Det sker under 5 olika rubriker; Specifik idrottsartikel? En specifik antidopningsartikel?, Idrottsdeklarationen, Social ekonomi samt Handikappidrotten.

Gruppens förslag som redovisas närmare i det avslutande kapitel 9 är följande:

- Arbetsgruppen föreslår *att* regeringen i dagsläget inte verkar för en specifik generell idrottsartikel i EU-fördraget, och *att* den i en ömsesidig dialog med den svenska idrottsrörelsen tar del av och beaktar de konsekvenser som Riksidrottsförbundet finner i sin konsekvensanalys av en eventuell framtida generell fördragsreglering av idrotten.
- Arbetsgruppen föreslår *att* regeringen utreder vidare om EG-fördraget bör ändras för att ge Europeiska gemenskapen uttrycklig kompetens att ge finansiella bidrag till internationella anti-dopningsorganisationer.
- Arbetsgruppen föreslår *att* regeringen verkar för en ytterligare utvidgad dialog i idrottsrelaterade frågor mellan medlemsstaterna, EU-institutionerna och idrottens olika organisationer, utifrån det sätt som skedde under det svenska ordförandeskapet i EU.
- Arbetsgruppen föreslår *att* regeringen i dialog och samverkan med den svenska idrottsrörelsen gör en närmare analys av hur idrotten i Sverige förhåller sig till Idrottsdeklarationen, såväl rent faktiskt som hur idrottsrörelsen ser på dess principer, samt *att* aktivt verka för att övriga medlemsstater gör motsvarande i sina länder.
- Arbetsgruppen föreslår *att* regeringen i nära samarbete med Riksidrottsförbundet verkar för att sprida de erfarenheter som den svenska idrottsrörelsens utvecklingsmodell givit såväl till folkrörelser i Sverige som till övriga medlemsstater.
- Arbetsgruppen föreslår, utifrån befintliga behov, och utifrån den betydelse som medlemsstaterna i Idrottsdeklarationen numera enigt uttryckt om handikappidrottens betydelse, *att* regeringen aktivt verkar för att

EU-kommissionen i dialog med den erkända europeiska handikappidrottsrörelsen kartlägger hur situationen för funktionshindrade att utöva idrottslig verksamhet är i de olika medlemsstaterna.

- Arbetsgruppen föreslår *att* när regeringen aktivt verkar för ovan föreslagen kartläggning skall detta ha det långsiktiga syftet att pröva förutsättningarna för att EU-kommissionen i framtiden kommer att utarbeta ett handlingsprogram för handikappidrottsfrågor.

Summary

On 6 July 2000, the Government decided to assign a working group to assist the Government Offices in their efforts to strengthen the social, cultural and democracy-enhancing roles of sport in the EU. This working group submitted its report entitled "Sport in Sweden and the EU" to the Government on 10 October 2001.

The starting point for the assignment was the priorities established by the Government in the Government Bill 1998/99:107 "Sports Policy for the 21st Century" in which the Government states that it generally considers that sports policy should continue to be a largely national concern. The directives to the working group feature the following:

- to define those areas considered to be in need of supplementing and updating, on the basis of earlier studies and analyses carried out within the Government Offices;
- to assess the relevance of rulings in the Court of Justice of the European Communities and positions on sports-related issues adopted by the European Council, the European Commission and the European Parliament;
- to propose a Swedish EU strategy for sport;
- to identify and report on points of contact with sport within EU programmes;
- to assist the Government in issues covered within the area of authority of the working group.

The Working Group on Sport in the EU was chaired by Karin Mattsson, member of the board of the Swedish Sports Confederation, with the other members of the working group also coming primarily from sports organisations. Experts from the Ministry for Foreign Affairs, the Ministry of Industry, Employment and Communications, the Ministry of Health and Social Affairs and the Ministry of Culture were also appointed to the group. Senior Adviser Thomas Karlsson was secretary to the working group.

In the working group's report, the group conducts a line of reasoning on the concept "sport" and states that, on a national as well as an international level, there is often an inherent conflict of interests with sports organisations on the one hand and their active sportsmen and sportswomen on the other, at least as far as those who may be regarded as professionals are concerned.

Furthermore, the working group also conducts a line of reasoning on how strong an influence the EU's regulatory framework might have in reality on the regulatory frameworks of sports organisations worldwide for all the sports organisations outside the circle of EU Member States. The group also states that the current situation for sport in the EU with its 15 Member States will almost certainly undergo considerable change when faced with future enlargement to include up to 13 new member states.

Initially the working group deals with the first two primary tasks as above: *to define* those areas considered to be in need of supplementing and updating, on the basis of earlier studies and analyses carried out within the Government Offices, and *to assess* the relevance of rulings in the Court of Justice of the European Communities and positions on sports-related issues adopted by the European Council, the European Commission and the European Parliament. The group achieves this by presenting in chronological order what has happened in the sports sector in the different EU institutions in recent years. After this presentation, the working group offers a number of its own observations and speculations about some of these positions. This section is then concluded with analyses of two

interesting rulings by the Court of Justice of the European Communities, a deeper analysis of the Sports Declaration, and a presentation of the Member States' replies to Sweden's questionnaire regarding their opinions on the significance of the Sports Declaration.

After intensive efforts during the autumn of 2000, the Sports Declaration was given its final form and content by the Council in Brussels on 4 December 2000. The Member States then also agreed that the statement should be taken up at the meeting of the European Council in Nice on 7–9 December so that it could be included in the Presidency's final conclusions from that meeting. The statement is generally known today as the Nice Declaration or the Sports Declaration. Within the working group, we have chosen to call the statement the Sports Declaration.

A number of current issues significant for sport, such as Member States being able to allocate public funds to commercial sports activities and the so-called "pirate league problem" are dealt with in the report. In addition, a line of reasoning is conducted on anti-doping, the particular problems associated with sport for the disabled, and the process that is taking place today within the area of social economy in which sport has an increasingly visible role.

One of the most important tasks assigned to the working group has been to identify and report on points of contact with sport within EU programmes. This task is presented in detail and reveals great opportunity for sports organisations to contribute to developments within various objectives and programmes. Information has been primarily obtained from the Swedish Sports Confederation. It is the opinion of the working group that the comprehensive information that has been obtained could be of considerable value to interested parties.

The working group conducts a line of reasoning on the Government's instruction to propose a Swedish EU strategy. The group reports on historical reasons behind the wish of European sports organisations, mainly, for a specific article on sport in the Union Treaty, the possible advantages and

disadvantages of such an article, and finally the group conducts a line of reasoning on how the Sports Declaration could be an alternative or a substitute for such a Treaty article.

In a concluding chapter, the working group submits its proposals for a future Swedish EU strategy which covers a number of different areas. The proposals of the Working Group on Sport in the EU are presented below.

1. A specific article on sport?

Sport in its widest sense is a unique phenomenon, with its international support, organisation and span, covering a range from extreme sporting commercialism to the predominant part that is totally based on voluntary effort, with a competitive branch that has the same regulatory structure for professionals and pure amateurs often, moreover, within the same organisational framework. It becomes no less unique for being democratically constructed almost throughout, not least at global level.

The sports movement provides sports activities that are available to the elite and the masses, to adults, young people, children and the disabled alike. By its sports activities alone, the sports movement contributes immeasurably to society, socially and culturally, both nationally and internationally.

Furthermore the sports movement has, in many respects, made decisions on objectives and ambitions within the most widely varying areas, decisions as to how sport should be organised in reality.

In this respect the group is referring, for example, to equal opportunities, equality, the integration of the disabled and of people with different ethnic origins, how sport for children and young people should best be organised, etc. As these decisions are implemented and objectives are achieved, the contribution sport makes to society is strengthened even more.

The sports movement is not entirely comparable with commercial business, idea-orientated special interest groups or

with culture as a fact and phenomenon, even if it has close contact points with all these sectors.

At the same time, this multifaceted phenomenon in the 15 countries that are members of the EU is supposed to work wonders and be accepted by institutions that have been created and developed structurally for entirely different purposes from those the sports movement is seeking to accomplish. Sport does not always fit into what the EU is basically designed and intended for.

The above-mentioned fact is due as much to the organisational development of sport with a global structure, as to the content of its activities and to its inherent intentions. Furthermore this worldwide structure, of which the EU is only a geographically small part, is based on *both* competition on equal terms between individuals or teams – even if the prerequisites and conditions differ significantly between various associations and sports – *and* on broad activities undertaken for the sake of exercise and completely free of economic or competitive considerations.

With the Bosman ruling in 1995, it became apparent to most that sport does not always "fit into the EU". As a result of how the actions of the EU institutions were perceived during and after the Bosman ruling, many sports organisations have become somewhat negative to the EU as a phenomenon. Certainly, therefore, the effects of the ruling have created the main basis – in the opinion of the working group, certainly the predominant basis – for sport's present, apparently common, view in recommending a specific Treaty regulation on sport. At the same time, it should be remembered that the small band among the millions of sportsmen and sportswomen in the EU who may be regarded as professionals in their sporting activities, and who are affected by the Bosman ruling, have probably not had the same attitude to the EU. In any case, not on the basis of the decision in the Bosman ruling.

As sport as been increasingly discussed in EU institutions in recent years, the institutions' view of sport has changed. It is scarcely an exaggeration to say that the various EU institutions

today regard sport, and then primarily its social and cultural significance, from another perspective and have a different holistic view than before. The realisation that sport needs to be, as well as deserves to be, regarded against the background of its social dimension – since this is the distinguishing and characteristic quality of sport – is growing increasingly strongly within EU cooperation, in the opinion of the working group. This is manifested at international level nowadays by the important policy document, the Sports Declaration.

With the knowledge that the relevant sports representatives in the Commission have officially stated that they intend to recognise and follow the general principles of the Sports Declaration as long as these do not conflict with current legislation, it feels as though the specific characteristics of sport have also been understood and accepted in practice nowadays by those in the EU institutions whose duty it is to protect the sports-related interests of the Community. Should it transpire that in different contexts sport finds itself in legal judgements not foreseen today with current legislation or its application, the need for Treaty regulation of sport could be raised again in wider circles.

The working group has discussed the advantages and disadvantages of a specific article on sport and is sceptical to an unreserved acceptance of the view which, for example, the European sports organisations ENGSO and EOC have held for many years, a view that is also shared by the central sports organisations in other Nordic countries and – until quite recently – also by the Swedish Sports Confederation. As the group has stated above, however, the Swedish Sports Confederation has not made a decision on a change of direction but halted the advancement in favour of reflection.

The working group finds the decision of the board of the Swedish Sports Confederation – that the consequences of a specific sports regulation should be clarified in more detail before a final decision is made – to be of interest, not least in light of the discussions that have taken place within the working group during the implementation of the assignment. It is also

possible that the decision of the Swedish Sports Confederation has initiated a process in ENGSO's EU group, thus bringing about a certain amount of reflection at European level. The working group feels that such time for reflection is to be recommended. Nevertheless, it may be said that the map detailing the situation of sport in the EU has partly been redrawn or, at least, a new sketch has been presented, by which the working group refers to the living document, the Sports Declaration.

At the time of writing, not much more is known about views on the Sports Declaration than has been provided in the replies to Sweden's questionnaire to the Member States. Generally speaking, it may be said that the Member States regard the Sports Declaration as a useful instrument and that its content and general principles should be followed and kept alive. Even in this light, there is no reason at present to recommend that the Government should pursue the issue of a specific article on sport in the Treaty.

The group's view is that the issue of the existence or non-existence of a specific article on sport in the Treaty is solely dependent on the future development of sport in the EU. If the general principles of the Sports Declaration are accepted by the EU institutions so that processes directed at organised sport are only initiated in cases of breaches of Community law, there is probably not very much more that can be done in fact to improve the current situation for commercially-run sport. If, on the other hand, sport develops a tendency towards repeated situations in which EU institutions quote Community law in more or less obscure contexts, directed furthermore at the basic preconditions for the specific social and cultural characteristics of sport, demands for changes in the Treaty will become increasingly common, demands in the form of clarification or, quite simply, of a "protection rule" or "carte blanche".

Such developments are impossible to predict but certain branches of sport – organisations or individuals – will no doubt continue to regard the law as unacceptable. One concrete example from a Swedish point of view: Virtually all the

organisations in the sports movement embraced by the EU felt that the law was "wrong" when the Bosman ruling was announced. At the same time, it has been said by many who have insight into the situation in sport here in Sweden that the Bosman case would probably have resulted in the same way even if it had been considered under Swedish labour legislation. An earlier working group in the Swedish Governments Offices came to this conclusion in its report "Community Law and Swedish Sport, Ds 1997:27". How "wrong" can the Bosman ruling really be, in that case, from sports-related point of view? This question will not be answered here, but will form more of a basis for a recommendation that a certain amount of time should be allowed for reflection before demands for a change in the law are made, regardless of any future conclusions on sport and its regulatory framework that may be reached by the EU institutions.

The question of the need for good governance through self-reflection and voluntary comparison between sports organisations to learn from each other and thereby develop their administrative rules has been discussed in the working group. Views were put forward that it is a good idea to learn from each other by good example and that it could be a suitable way for sports organisations to improve and secure the quality of their own administrative rules on a voluntary basis in order to better meet members' demands and general changes in society.

The working group proposes *that* for the time being the Government does not work for a specific general article on sport in the Treaty, and *that*, in a mutual dialogue with the Swedish sports movement, it takes note of and considers the consequences of a possible future general Treaty regulation of sport, as the Swedish Sports Confederation finds in its consequence analysis.

2. A specific "anti-doping article"?

The working group considers that it would be desirable from several aspects if anti-doping were to become an EU policy area. It would contribute to increased harmonisation within Member States and candidate countries and would have a major effect on harmonisation efforts all over the world. An area of EU authority would primarily facilitate the financing of harmonisation efforts by support to international anti-doping organisations, in the first instance the World Anti-Doping Agency (WADA), and should, from these starting points, be seen as advantageous for the sports movement and Sweden, as well as for the EU as a whole.

In the replies to Sweden's questionnaire to the Member States regarding a follow-up to the Sports Declaration, the following was put forward: "It is evident however from the discussions on the legality in the EC Treaty regarding the possible participation and representation of the EU institutions in WADA and its financing that, in certain branches of sport, a more in-depth discussion on a limited area of authority in the field of sport in the EC Treaty may be needed."

The working group feels that the conclusions on the WADA issue that the Member States agreed upon in the Council on 4 December 2000 are an important signal which must be followed up. It is thus desirable that Sweden should work for the Community to follow up the Council decision of December 2000 and that the need for an increased area of authority in the Treaty, with the aim of facilitating proposed measures, should be

further investigated. This is to ensure that the work already begun in WADA by the Council and the EU Commission can be completed. In order to eliminate fears of an undesirable form of supranationality, it is recommended that if the continued investigation reveals a need for increased authority for the Community, authority should only be given for contributions to anti-doping organisations such as WADA and its operations. An important starting-point for the working group's proposals is that the work planned by WADA should strengthen the essential harmonisation efforts.

The working group proposes *that* the Government should further investigate whether the EC Treaty should be revised in order to give the European Community specific authority to grant financial contributions to international anti-doping organisations.

3. The Sports Declaration

The working group considers that it is possible to recognise a certain change in the attitude of the sports world towards the EU institutions. Our interpretation of this situation is that with an increase of the EU institutions' expertise on – and subsequent respect for – sport and its actors, respect for the institutions will also increase. In this light, the group is of the opinion that the importance of continued mutual dialogue between representatives of sport and representatives of EU institutions and Member States cannot be emphasised enough. The work on the production of, and the decision on, the Sports Declaration, as well as the EU Commission's acceptance of the new FIFA and UEFA football transfer rules, are evidence of the significance of dialogue. It is also highly likely that a number of new sports-related matters will be raised within the framework of EU legislation in the future. These issues and problems will definitely not reduce the need for a well-developed and

productive discussion climate for reaching prompt and satisfactory solutions to the benefit all parties involved.

During the implementation of the working group's assignment, the group has had many opportunities to discuss Sweden's well-functioning dialogue between Government authorities and the Swedish sports movement. The group has had both opportunity and reason to make comparisons with the conditions prevailing in other Member States. At a meeting in February 2001 the working group had the opportunity to meet the working groups of ENGSO and EOC, one of their representatives said, for example, that if the sports organisations in all the Member States were able to conduct the same kind of mutual dialogue as in Sweden, sport would not experience any major difficulties in EU cooperation.

Similar views were expressed by some of the participants from the team sports associations who were invited to the hearing in March 2001. At the same time, the working group sees this so-called team sports hearing as being a direct result of the discussions held at the informal meeting for Swedish sports leaders at international level, organised by Minister Ulrica Messing in December 2000.

Keeping these findings in mind, the working group emphasises the importance of this mutual dialogue being maintained at a national level for the future. With experience gained from Sweden's first presidency of the EU, and with the conclusions drawn as to what was achieved *de facto* in sport during this period, the group considers it desirable that the mutual dialogue be developed in the same direction also at European level. The working group is of the opinion that Sweden, by the way in which the Sports Directors' Meeting and the Expert Meeting on Doping in Solna in April 2001 were implemented, with a major contingent of actors invited from the Swedish sports movement, was able to demonstrate to the representatives from the other participating Member States what an able and popular sports movement really can contribute to social development, also at international level.

We propose therefore that the Government continues to pursue the positive process that has accelerated rapidly during Sweden's Presidency, in the hope that corresponding mutual dialogue will result at EU level, initially so that it mirrors future presidencies' treatment of sport in a corresponding way. Such future mutuality will certainly bring with it further increased understanding of and respect for each other's problems and positions.

The working group feel thus that it is able to detect a clear link between the positive development that has taken place in sports issues in the EU in recent years and the increasingly intensive dialogue that has been held between the EU institutions and the different sports organisations.

A dialogue that has developed for the reason that – but has also become an effect of – the EU institutions have had to deal more frequently with different issues of significance to sport, and they have thus listened to the sports organisations. The EU institutions have, in fact, been urged to do so since the Treaty of Amsterdam in 1997, and the view of the working group is that they have become more willing to listen as time has elapsed. This process should now continue and can no doubt be accelerated, in the spirit of the Treaty of Amsterdam, by the Government emphasising the importance of respect for the mutual dialogue that formed the basis of the way in which Sweden implemented its first presidency of the EU.

The dialogue initiatives described above were regarded by many as something new and unique. This investment must therefore be seen as a major breakthrough with the other Member States and the EU Commission, as well as in the European sports movement, and can probably be assumed to be a working method that other presidencies could use. In other words, Sweden's Presidency has formed the basis of an approach to sports issues in the EU that could be developed into something highly desirable for all the actors involved, primarily sports organisations, the Member States and the EU institutions.

The working party proposes *that* the Government continues to work for a greater extension of the dialogue on sports-related issues between the Member States, the EU institutions and the different sports organisations, on the basis of the method used during the Swedish EU Presidency.

Continuing mutual dialogue at national level, the working group considers that a detailed evaluation and analysis of the attitude of the Swedish sporting world to the Sports Declaration should be initiated in the near future with the objective of establishing what effects it is having and where it is leading as regards the view of sport as a whole with a significant social dimension. This is something that should also take place at EU level.

The working group proposes *that* the Government, in dialogue and cooperation with the Swedish sports movement, carries out a more detailed analysis of how the sporting world in Sweden regards the Sports Declaration on a purely practical level, as well as with regard to how the sports movement regards the principles of the Declaration. The group also proposes *that* the Government works actively to encourage other Member States to take similar action in their own countries.

4. The social economy

The working group has previously stated that the expertise the Swedish Sports Confederation and its district organisations hold today, and which they are developing further, creates confidence that the Swedish sports movement's awareness of the ways in which the EU can be used as a development resource will increase in the future. The group is of the opinion that this expertise could also be a resource for other popular movements in Sweden that have not yet come as far as the sports movement, and/or do not have the resources to acquire their own expertise in this area.

The working group has also found that the Swedish sports model could be used as a starting point for finding ways of developing participation in sport in the EU, at the same time as efforts are made to analyse the development of Swedish sport in relation to the Union. The sports movement bears the primary responsibility for these efforts. In this respect, it is the opinion of the working party that social economy policy could be an interesting platform in the development of increased participation for sport in the EU.

The Sports Declaration focuses on the social role that sport plays, the importance of voluntary leaders and on the function of the sports organisations as democratically developed organisations. Much of what is to be found in the Sports Declaration falls within the framework of the concept of social economy. Sport in Sweden belongs mainly to the social economy. Even though the differences in sport are great between the Member States, this link is also seen to apply to major parts of the sports movement that exists in other Member States.

Information from the Swedish Sports Confederation demonstrates an awakening interest from other Member States for the regional development efforts that are being made within the framework of the existing EU subsidies. In our view, the Swedish development model could certainly be utilised by the sports organisations in other Member States.

The working group proposes *that* the Government, in close cooperation with the Swedish Sports Confederation, works to share the experience that the Swedish sports movement has given to popular movements in Sweden as well as to other Member States.

5. Sport for the disabled

The right of the disabled to participate in sport, and opportunities for them to do so, vary between the Member

States. In the Sports Declaration, however, the Member States have unanimously expressed the significance they feel that sport for the disabled has within, and for, the EU. In the view of the working group, it would be desirable within the framework of EU cooperation to carry out a comparative review of the situation concerning sport for the disabled in the Member States. Initiatives for the implementation of such a review should primarily be directed to the EU Commission.

The significance of sport for the disabled has long been recognised in Sweden, a fact which was mirrored not least by the initiatives undertaken in this area during Sweden's Presidency of the EU. Belgium, in its capacity as President of the EU, and the EU Commission have expressed their desire to continue the work begun by Sweden. In light of this common commitment, there is good reason to continue the pursuance of issues in the area of sport for the disabled.

The working group proposes *that*, on the basis of existing needs, and on the basis of the significance of sport for the disabled as jointly expressed by the Member States in the Sports Declaration, the Government actively works for the EU Commission, in dialogue with the recognised European movement for sport for the disabled, to review the opportunities for the disabled to participate in sporting activities in the different Member States.

The working group has previously found that there is much in favour of now being a suitable time to pursue the view that it is both desirable and necessary to invite the EU Commission to produce an action plan for issues concerning sport for the disabled in the EU, bearing in mind that so much has been achieved in a relatively short time in this area of EU cooperation. The objective is to support and work for long-term development of sport for the disabled. The content of the Sports Declaration is an obvious starting-point for the working group's discussions. This proposal is to be regarded as the long-term

objective, and the objective for the review the working group recommends the Government shall work for as above.

The working group proposes that when the Government actively works for the proposed review as above, this shall have the long-term objective of examining the future possibility of the EU Commission producing a proposed action plan for issues concerning sport for the disabled.

1 Inledning

Inledningsvis kom gruppens arbete att så gott som uteslutande att bestå i att bistå regeringen inför och under Sveriges ordförandeskap i EU, vilket inneburit såväl en god insikt i den problematik som gruppen har haft att analysera och värdera, som en viss tidsbrist i det mer framåtsyftande arbetet.

I denna rapport har gruppen utifrån det givna uppdraget framförallt kommit fram till att en avgörande fråga att ta ställning till är huruvida den så gott som samlade europeiska idrottsrörelsens önskemål om en specifik idrottsartikel i EU-fördraget är något som regeringen bör ställa sig bakom och driva i det framtida EU-samarbetet på idrottsområdet, och därmed ingå i den strategi arbetsgruppen har att rekommendera. Regeringens beslut att tillsätta arbetsgruppen fattades den 6 juli 2000. Dagen innan hade Frankrike som en inledning på sitt ordförandeskap i EU vid ett informellt s.k. Trojkamöte på idrottsministernivå i Paris, med deltagande även av EU-kommissionen genom dess idrottsansvarige kommissionär Vivian Reding, under mötet presenterat ett första utkast till ett uttalande om de särskilda kännetecknen för idrott och idrottens sociala funktion i Europa som bör beaktas vid genomförandet av den gemensamma politiken.

Detta utkast till uttalande fick efter ett intensivt arbete under hösten sin slutliga utformning och sitt innehåll vid ett Rådsbeslut fattat i Bryssel den 4 december 2000. Härvid beslöts att uttalandet skulle föras till Europeiska rådets möte i Nice 7–9 december för att där noteras i ordförandelandets slutsatser från detta möte, vilket också skedde. Uttalandet kallas idag allmänt

för såväl Nice-deklarationen som Idrottsdeklarationen. I gruppen har vi valt att benämna uttalandet *Idrottsdeklarationen*.

Arbetet med att få EU:s medlemsstater att gemensamt ställa sig bakom uttalandet - Idrottsdeklarationen - påbörjades således innan arbetsgruppen hade trätt i funktion. När gruppen sedermera var i funktion kom den som ett bistånd till regeringen, inför och under kommande ordförandeskapet i EU med start den 1 januari 2001, att arbeta en hel del med uppföljningen av innehållet i Idrottsdeklarationen. Efter att deklarationen var antagen enades ett möte i Trojkan av idrottsministrar och ansvarig kommissionär i Stockholm den 8 februari, att Sverige under sitt ordförandeskap, tillsammans med Trojkaländerna Frankrike och Belgien i samråd med EU-kommissionen, skulle påbörja ett arbete i syfte att följa upp och analysera den politiska betydelse som medlemsstaterna fäster vid Idrottsdeklarationen. Således kom arbetsgruppens insatser under ordförandeskapet också att präglas en hel del av detta uppdrag. Vi återkommer nedan i avsnitt 5.7 till en beskrivning av denna uppgift.

Sammantaget kan konstateras att Idrottsdeklarationen tillkommit sedan gruppens direktiv skrevs ned. Den har starkt påverkat gruppens ställningstaganden och ståndpunkter, liksom att givetvis en hel del annat som hänt inför, under och efter vårt ordförandeskap gjort det. Genom att Sverige under ordförandeskapet valde att prioritera en öppen dialog med såväl nationella som internationella idrottsorganisationer med intressen i EU-samarbetet, tillkom mycket intressanta uppfattningar, kommentarer och förslag som gruppen mer eller mindre direkt kunnat ta till sig och bearbeta.

Det skall dessutom påpekas att Riksidrottsförbundet (RF) genom dess styrelse – Riksidrottsstyrelsen (RS) – den 23–24 augusti 2001 beslutade att göra en fördjupad analys av de effekter en idrottsartikel kan få för idrotten och idrottsrörelsen, både i ett svenskt och i ett EU-perspektiv. Till dess konsekvenserna av en idrottsartikel har klarlagts skall Riksidrottsförbundet avvakta med att driva kravet på en idrottsartikel i EU-fördraget.

2 Uppdraget

Gruppens arbetsuppgifter framgår av direktiven bilaga 1 och kan i huvudsak brytas ned i följande huvudpunkter:

Med utgångspunkt från regeringens prioriteringar i propositionen 1998/99:107 "En idrottspolitik för 2000-talet", och att idrottspolitik främst bör vara en nationell angelägenhet även fortsättningsvis, skall arbetsgruppen;

- definiera de områden som kan anses behövliga att komplettera och uppdatera utifrån tidigare kartläggningar och analyser som gjorts inom Regeringskansliet,
- klargöra betydelsen av EG-domstolens domar, ställningstaganden i rådet, EU-kommissionen och Parlamentet i idrottsrelaterade frågor,
- bistå regeringen i frågor inom arbetsgruppens kompetens,
- föreslå en svensk EU-strategi på idrottsområdet,
- kartlägga och redovisa beröringspunkter med idrotten inom EU:s programverksamhet.

De två första punkterna ovan har gruppen tolkat som utgörande i princip en och samma arbetsuppgift.

Den tredje punkten har gruppen utfört löpande och främst som en resurs och referensgrupp under Sveriges ordförandeskap i EU, och detta kommer nedan att redovisas i en kronologisk ordning utifrån vilka arbetsuppgifter som arbetsgruppen har utfört. Detta utgör givetvis också en grund för gruppens förslag om framtida EU-strategier på idrottsområdet.

Den fjärde punkten har kommit att uppfattas som den huvudsakliga uppgiften och för framtiden den mest viktiga.

För utförandet av den femte punkten stod det tidigt klart för arbetsgruppen att använda den befintliga kompetensen inom svensk idrottsrörelse. Därför inbjöds två av Riksidrottsförbundets regionala experter – s.k. spjutspetsar – till ett av gruppens första möten för att med sin kompetens på området redogöra för möjligheterna att erhålla ekonomiska medel från EU:s olika programverksamheter. Riksidrottsförbundet har också genom sin spjutspetskompetens inom distriktsidrottsförbundet i Jämtland-Härjedalen gjort en sammanställning av de EU-program och fonder som i detta perspektiv sannolikt bör vara särskilt intressanta för idrottsrörelsen att lyfta fram.

Sammanfattningsvis har i gruppens uppdrag ingått såväl att beakta och analysera juridiska omständigheter av betydelse för idrotten i EU-samarbetet, som att komma med förslag som egentligen bygger på idrottspolitiska överväganden. Det senare är ofrånkomligt utifrån det uppdrag gruppen har att bl.a. föreslå en framtida EU-strategi på idrottsområdet.

Gruppen har i sitt uppdrag också beaktat de skrivelser till Regeringskansliet som omnämns i direktiven, och avser framställningar från idrottsrörelsen såväl nationellt som internationellt som från internationella kommersiella intressenter.

2.1 Utgångspunkter i proposition 1998/99:107

I arbetsgruppens arbetsuppgifter skall vi som ett genomgående tema utgå från propositionen "En idrottspolitik för 2000-talet – folkhälsa, folkrörelse och underhållning" (prop. 1998/99:107). I propositionen redovisas den nationella synen på idrotten för 2000-talet och att den bör bygga på tre grundstenar.

- Främjande av en god folkhälsa,
- En fri och självständig idrottsrörelse byggd på ideellt engagemang med en bred samhällsnyttig verksamhet,
- En medvetenhet om elitidrott som till viss del är bestående av kommersiell underhållning.

Sammanfattningsvis understryks i propositionen att denna nationella idrottspolitik bör bedrivas utifrån en medvetenhet om att dessa tre grundstenar kan ha stor betydelse såväl var för sig som tillsammans på både lokal och central nivå.

Om detta jämförs med arbetsgruppens uppdrag vari i direktiven anges att "arbetsgruppen skall vidare utgå ifrån att idrottspolitik i stort även i fortsättningen bör vara främst en nationell angelägenhet", påverkas givetvis ramarna för de strategiska tankar och förslag som arbetsgruppen anser vara möjliga att presentera. Bl.a. bör sannolikt utrymmet för en eventuell rekommendation från gruppen att det kan finnas behov av en mellanstatlig eller överstatlig EU-rättslig fördragsreglering av idrotten vara begränsade. I princip blir slutsatsen av ovanstående att inget av det som regeringen angivit i propositionen att den vill värna om och/eller verka för i den nationella idrottspolitiken får riskeras genom en fördragsreglering, med mindre det inte med säkerhet kan fastslås att en sådan reglering är gynnsam för ett förverkligande av vår inhemska nationella idrottspolitik, genom att fördelarna bedömts överväga eventuella nackdelar.

Vi har mot bakgrund av ovanstående beaktat innebörden av den numera riksdagsbeslutade nationella idrottspolitiken vid tankar och eventuella konkreta förslag om det framtida EU-samarbetet på idrottens område.

2.2 Utifrån tidigare kartläggning och analyser definiera, komplettera, uppdatera och klargöra

Arbetsgruppen har avgränsat de två först ovan nämnda arbetsuppgifterna genom att som utgångspunkt ta avstamp i Ds 1997:27 "EG-rätten och svensk idrott" för sitt uppdrag.

Arbetsgruppen bakom den rapporten – som vi fortsättningsvis väljer att kalla för "EG-rättsgruppen" – avlämnade sin rapport den 10 mars 1997. Den gruppens arbete var helt inriktat på att genomföra en juridisk kartläggning och analys av EG-fördragets inverkan på svensk idrott. Gruppens utgångspunkt var Romfördraget med senare ändringar. Efter det att EG-rättsgruppens rapport avlämnades har bl.a. Amsterdamfördraget antagits och sedermera trätt i kraft i samtliga medlemsstater, varvid det i bl.a. slutakten till Amsterdamfördraget finns en förklaring – punkt 29 – om idrott, som vi nedan återkommer till.

Vi har valt att i avsnitt 5.3 i kronologisk ordning redogöra för EG-domstolens domar, ställningstaganden i Europeiska rådet, Rådet, EU-kommissionen, Regionkommittén och Europaparlamentet i idrottsrelaterade frågor som befunnits vara relevanta sedan den 10 mars 1997, och hänvisar i övrigt till EG-rättsgruppens rapport i vad avser den idrottsjuridiska händelseutvecklingen fram till dess.

I denna kronologiska genomgång behandlas uttalanden, resolutioner, deklARATIONER m.m. från de olika EU-institutionerna som är av vikt för idrottens behandling och ställning i EU. Vi avser med detta, fränsett EG-domstolens domar och andra rättsliga åtgärder, sådant som rätteligen bygger på politiska värderingar utan att dessa lett till en juridisk bas eller en tvungen efterlevnad av regler för idrotten. Ett av syftena med genomgången är att påvisa den utveckling av idrottsfrågorna som skett, samt att ge en bakgrund för ett resonemang om huruvida idrotten behöver/önskar någon form av framtida fördragsstöd – en legal kompetens – och hur i så fall ett sådant bör vara formulerat.

Gruppen har som nämnts utgått från EG-rättsgruppens rapport och konstaterat att mycket av den behövliga bas-

kunskapen för vårt uppdrag funnits att hämta i den. Vi har vid genomgång av rapporten kapitel för kapitel gjort en bedömning av om något i deras rapport behöver kompletteringar som kan anses ingå i vårt uppdrag. Vi har då kommit fram till följande.

I kapitel 2 Idrotten och idrottsrörelsen har EG-rättsgruppen gjort en förtjänstfull genomgång av hur idrotten är uppbyggd och organiserad globalt, europeiskt, nordiskt och nationellt i Sverige m.m. Det finns inte någon anledning att utveckla och komplettera denna i annat avseende än att det numera sedan RF-stämman i maj 1999 i Sverige är tillåtet att delta i tävlingsverksamhet med ett s.k. IdrottsAB om respektive Specialidrottsförbunds (SF) regler så medger. Förutsättningarna för detta regleras i Riksidrottsförbundets stadgar 11 kap 3 §. Motsvarande gäller för kapitel 3 Den Europeiska Unionen, EU och kapitel 4 EU och idrotten. När det gäller det senare kapitlet kommer dock en uppdatering och komplettering enligt vårt uppdrag att redovisas i vår rapport nedan, främst i avsnitten 5.3.–5.5.

Kapitel 5 Idrottsrörelsen och EU innehåller bl.a. en redovisning av vad en del svenska idrottsorganisationer då hade redovisat för uppfattningar till regeringen och som vi har tagit som utgångspunkt för kommande resonemang om strategiska vägval för framtiden vad avser EU-samarbetet.

Kapitel 6 Rätten att arbeta med idrott och att driva rörelse i ett annat EU-land, kapitel 7 Rätten att delta i idrottstävlingar m.m. i ett annat EU-land och kapitel 8 Amatöridrott och professionell idrott innehåller till övervägande delar rättsliga resonemang rörande de fyra för EU-samarbetet grundläggande fri- och rättigheterna och dess påverkan på idrotten i olika avseenden. Innehållet föranleder inga ytterligare kommentarer annat än att en del av resonemangen och frågeställningarna kan ha klargjorts i och med att domarna i de då ännu icke avgjorda ärendena med Deliége och Lehtonen som klagande numera avkunnats av EG-domstolen. Vi behandlar dessa två tillkommande domar närmare nedan i 5.5.

Även kapitel 9 Konkurrens kan anses innehålla en rättslig genomgång av EU:s regelverk inom området. Innehållet speglar

bl.a. en del pågående ärenden och tvistefrågor som då var aktuella. En del av detta är numera avgjort, såsom t.ex. transferfrågorna inom fotbollen, och den ständigt aktuella frågan om rättigheter till medieutsändning från idrottsevenemang. TV-direktivet antogs och medlemsstaterna förband sig därigenom att införa direktivet i sin lagstiftning och att då erkänna andra medlemsstaters upprättade lista över evenemang som i det medlemslandet skall kunna ses i TV av den breda allmänheten. För att en sådan nationell lista skall få giltighet inom EU förutsetts att EU-kommissionen godkänner listan. Riksdagen har även infört rätten att upprätta en sådan evenemangslista i den svenska lagstiftningen. Det är upp till regeringen att på vissa villkor ta initiativ till en sådan lista. Regeringen har hittills valt att inte upprätta någon lista. Andra frågor är fortfarande föremål för diskussioner och/eller har utvecklats till nya sådana. Nu aktuella frågeställningar förefaller främst vara exklusiva sändningsrättigheter och s.k. långa avtal. I vår rapport återkommer vi till en del av det som EG-rättsgruppen behandlade under detta kapitel.

Som klargjorts i EG-rättsgruppens *kapitel 10 Idrottsverksamhetens juridiska former* synes det inte behöva befaras att EU kan komma att ha någon specifik syn på valet av associationsform för idrottens bedrivande. EG-rättsgruppen konstaterade att idrott också i framtiden skall kunna bedrivas i den ideella föreningens form. Vi för dock ett lösare resonemang nedan i 6.2 om denna uppfattning också med självklarhet kan anses gälla motsatsvis, dvs. om ett krav på att det är en ideell förening är förenligt med EG-rätten. I dag kräver våra nationella regler att tävlingsidrott inom ramen för RF-idrotten måste bedrivas i en ideell förening som är medlem i något av de 67 medlemsförbunden i Riksidrottsförbundet, specialidrottsförbund (SF). Respektive SF kan i sina regler dock numera föreskriva att deltagande i SF:s tävlingsverksamhet kan få ske genom ett till en sådan förening knutet IdrottsAB. Ett sådant IdrottsAB måste enligt Riksidrottsförbundets stadgar kontrolleras – ägandemässigt eller i vart fall rösträttsmässigt – av den medlemsförening som innehar serietillhörigheten i respektive SF.

När det gäller *kapitel 11 Skatter* så är det fortfarande endast mervärdesskatten som skall harmoniseras i EU-samarbetet. Något tillkommande på EU-nivån av vikt för denna harmonisering har gruppen inte funnit. Däremot pågår en utredning på nationell nivå – Momsutredningen (Fi 1999:03) – vars syfte bl.a. är att bedöma om dagens svenska mervärdesskatteregler för de s.k. allmännyttiga ideella föreningarna egentligen är i överensstämmelse med EG:s sjätte momsdirektiv. Resultatet av den utredningen kan givetvis komma att påverka de svenska idrottsorganisationerna, men bedöms av oss som varande av den arten att den inte behandlas inom ramen för vårt uppdrag.

I *kapitel 12 Andra frågor av betydelse för idrotten* behandlas bl.a. handikappidrotten, bidrag till idrotten samt dopning, och till vilka vi också återkommer i olika avseenden i vår rapport.

Slutligen redovisade EG-rättsgruppen sina *Slutsatser och överväganden i kapitel 13*. Detta kapitel anser gruppen vara den avgörande utgångspunkten för att formulera en framtida svensk EU-strategi inom idrottsområdet.

2.3 Kartlägga och redovisa beröringspunkter med idrotten inom EU:s programverksamhet

Arbetsgruppen skall kartlägga och redovisa var inom EU:s programverksamhet beröringspunkter med idrott finns. Detta uppdrag har arbetsgruppen – vilket nämndes inledningsvis – främst utfört genom att använda den svenska idrottsrörelsens kompetens inom området.

Vi återkommer till denna arbetsuppgift nedan i kapitel 7.

2.4 Bistå regeringen i frågor inom arbetsgruppens kompetens

Denna arbetsuppgift har i princip utförts från gruppens inledande möte t.o.m. Sveriges ordförandeskap i EU avslutades. Gruppens ledamöter har i olika utsträckning deltagit i bl.a. diskussionerna om substantiellt innehåll och i produktion av mötesmaterial m.m. inför olika möten med idrottsliga förtecken som Näringsdepartementet genomfört under ordförandeskapet. Framförallt i de i Solna i april 2001 avhållna Idrottsdirektörs-mötet och Expertmötet i dopningsfrågor.

Den 13 februari 2001 deltog arbetsgruppen vid ett möte på Bosön med Riksidrottsförbundet som värd där de europeiska idrottsorganisationerna European Non Governmental Organisations (ENGSO) och European Olympic Committeés (EOC) respektive EU-arbetsgrupper genomförde möten. Under ett förmiddagspass kunde arbetsgruppen föra värdefulla diskussioner med dessa båda grupper.

Den 14 mars 2001 genomförde Näringsdepartementet en s.k. hearing med sex inbjudna europeiska lagidrottsförbund under rubriken "Lagsport inom EU år 2010 – isolerad i idrottsvärlden". Deltagande fem förbund som hörsammat inbjudan var Federation Internationale de Basketball Europa (FIBA-Europa), European Football Association (UEFA), European Handball Federation (EHF), International Ice Hockey Federation (IIHF) (som saknar kontinentförbund), och European Rugby Federation (FIRA-AER). Härutöver var ENGSO och EOC representerade, liksom Riksidrottsförbundet, samt dessutom EU-kommissionen och representanter från Trojka-länderna Frankrike och Belgien.

Vid detta möte inledde Sverige med att presentera sin prioritering av idrottsfrågor under ordförandeskapet, där bl.a. en direkt dialog med idrottsrörelsens representanter – som detta möte var ett uttryck för – satts högt upp på dagordningen. Sverige redovisade det uppdrag man fått av Trojkaländernas idrottsministrar och EU-kommissionen att utarbeta ett förslag till arbetsplan för förverkligandet av Idrottsdeklarationen. Där

också frågan om hur den uppfattas och avses behandlas i medlemsstaterna i framtiden ingår. Vidare framfördes förhoppningen att de vid det tillfället högaktuella diskussionerna mellan EU-kommissionen och fotbollsorganisationerna FIFA/UEFA (Fédération Internationale de Football Association och dess europeiska kontinentförbund Union des associations européennes de football) angående transferreglerna inom fotbollen skulle kunna landa i en gemensam överenskommelse under Sveriges ordförandeskap. Slutligen upplyste om våra ambitioner på antidopningsområdet samt därmed förknippade frågor angående Världsan antidopingbyråns – the World Anti-Doping Agency (WADA) finansiering och permanenta lokalisering. Dessutom fördes diskussioner om vikten och innebörden av, samt uppfattningen om, Idrottsdeklarationen, idrottsförbundens självständighet, transferfrågorna, och ägandet av rättigheter förknippade med idrottslig verksamhet, såsom t.ex. mediasändningsrättigheter.

Den 18–19 april 2001 genomfördes ett numera under respektive ordförandeskap traditionellt idrottsdirektörmöte – Sports Directors Meeting (SDM) – i Solna, för medlemsstaternas departements chefstjänstemän inom idrottsområdet, med deltagande av EU-kommissionens representanter på motsvarande nivå. Detta möte föregick ett expertmöte i dopningsfrågor den 19–20 april till vilket också ansökarländerna till EU var inbjudna. Båda mötena öppnades av statssekreteraren i Näringsdepartementet Jan Grönlund. I båda dessa möten spelade såväl den svenska idrottsrörelsens som gruppens ledamöter en viktig roll på olika sätt. Detta dels som föredragare/presentatörer, och dels som medverkande i framtagandet av mötesmaterial inför mötena.

Ur ordförandeskapets summering av SDM (bilaga 2) kan följande särskilt framhållas:

Det konstaterades att eftersom de tidigare högaktuella internationella transferfrågorna inom fotbollen ansågs vara lösta så kunde arbetet inom idrottsområdet främst inriktas på arbetet mot dopning, dialogen med idrottsorganisationerna och uppföljningen av Idrottsdeklarationen. Mötet diskuterade de

resultat som uppnåtts genom en nära dialog mellan företrädare för EU-kommissionen å ena sidan och för FIFA och UEFA å den andra, varefter idrottsdirektörerna uttryckte sitt stöd för att frågan därmed kunnat lösas på ett sätt som tar hänsyn både till idrottens särskilda karaktär och sociala roll såväl som till principerna inom EU för konkurrens, fri rörlighet och arbetsrätt. EU-kommissionen riktade ett särskilt tack till Sveriges statsminister Göran Persson, som i egenskap av ordförande i EU aktivt bidragit till resultatet i frågan. Vidare underströk EU-kommissionen att Idrottsdeklarationen haft betydelse för att samförstånd med FIFA och UEFA kunnat nås.

Arbetsplanen för det fortsatta arbetet med förverkligandet av Idrottsdeklarationen redovisades och Idrottsdirektörerna uttryckte efter en första genomgång av de inkomna svaren från medlemsstaterna sitt stöd för att fortsätta detta arbete. Medlemsstaterna var eniga i att Sverige dessutom skulle sända ut Idrottsdeklarationen till de europeiska idrottsorganisationer som avsågs inbjudas till EU-kommissionens Europeiska Sport Forum (ESF) i Bryssel den 17–18 oktober 2001 för att få deras syn på denna, i avsikt att bredda diskussionen och öka kunskapen. Det belgiska ordförandeskapet skulle sedan fortsätta arbetet i avsikt att presentera sina slutsatser av uppföljningen vid ESF.

Idrottsdeklarationen tar upp vikten av det frivilliga arbetet och erkänslan av de frivilligas ekonomiska och sociala roll. Mot den bakgrunden var Riksidrottsförbundet inbjudet att presentera sin syn på det betydande bidrag till den sociala ekonomin som de frivilliga, demokratiskt uppbyggda och medlemsbaserade idrottsorganisationerna ger. Grunden för detta är ett betydande ideellt engagemang och väl fungerande nätverk på olika nivåer. Riksidrottsförbundet presenterade också resultatet av en enkät till sina motsvarande idrottsorganisationer i de 15 medlemsstaterna inom EU. Ett tydligt budskap från enkätsvaren var att det finns ett stort engagemang från idrottens organisationer i att bidra till samhällenas utveckling inom olika områden. Idrottsdirektörerna uttryckte härefter sitt stöd till ett fortsatt arbete inom detta område.

Frågan om funktionshindrades rättigheter och möjligheter att utöva idrott diskuterades också under mötet. Särskilt uppmärksammades att Idrottsdeklarationen lyfter fram idrott för fysiskt och psykiskt funktionshindrade som ett utmärkt sätt för individuell mognad, rehabilitering samt social och solidarisk anpassning och att den därför bör uppmuntras. Idrottsdirektörerna underströk att de funktionshindrades rätt att utöva idrott är grundläggande och att detta bör beaktas som en viktig del under år 2003 som av EU är utlyst som det Europeiska året för funktionshindrade.

Slutligen tillkännagav EU-kommissionen att den till ESF i oktober 2001, som brukligt är, avsåg att inbjuda idrottsdepartement, nationella olympiska kommittéer, riksidsrottsförbund, samt europeiska idrottsorganisationer. En nyhet var att även erkända handikappidrottsförbund skulle bjudas in. EU-kommissionen redovisade slutligen de fyra särskilda teman den avsåg att behandla under ESF; dopningsfrågan, idrott för funktionshindrade, uppföljning av Idrottsdeklarationen samt idrotten som en del av den sociala ekonomin.

Till Expertmötet i dopningsfrågor – denna typ av möte kan konstateras ha varit nyskapande utifrån målgruppen – hade inte bara företrädare för medlemsstaterna inbjudits utan även ansökarländerna till EU. Expertmötet i dopningsfrågor i Solna samlade 58 deltagare från 19 länder samt EU-kommissionen. Många internationellt välkända experter inom området deltog i mötet. En rapport från expertmötet i dopningsfrågor återfinns i Näringsdepartementet (dnr N2001/3265/ISE).

Då harmoniseringsfrågorna är väsentliga för ett framgångsrikt antidopningsarbete hade mötet sådana som huvudtema. Tre gruppdiskussioner genomfördes med grundval i WADA:s arbetsgrupper avseende Standardisering och Harmonisering, Dopningslistan och medicinska problemställningar, samt förebyggande insatser. Harmonisering var också temat för en presentation av International Anti-Doping Arrangements (IADA) internationella standard för dopningskontroller. Två EU-stödda projekt presenterades också inom detta område. Dels ett med universitetet Erlangen-Nürnberg som huvudman om

juridiska jämförelser och harmonisering av dopningsregler, dels ett av Finland organiserat projekt avseende ett harmoniserings- och utbildningsprojekt för Tjeckien, Polen och de baltiska staterna, samt ytterligare sex tidigare sovjetiska republiker.

Den juridiska rätten att göra dopningskontroller, framförallt på idrottsutövare som kan anses vara arbetstagare, belystes med utgångspunkt i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och Europakonventionen i samma fråga.

Ett svenskt EU-projekt om antidopningsarbete i handikappidrottsrörelsen presenterades.

En tankeväckande programpunkt var idrottsgymnasieelever från Solna som fick tillfälle att ställa frågor till en panel, bestående av vissa deltagare i konferensen. Frågorna var väl förberedda och fick seriösa svar. Oroväckande var dock att elever uttalade att de var beredda att dopa sig för att nå idrottsliga framgångar oavsett risken för biverkningar under resten av livet. Den etiska aspekten hade de helt tappat bort.

Expertmötet var inte upplagt så att det skulle leda till några konkreta förslag eller effekter. Harmoniseringsarbete är en långsamt pågående process, som behöver uppmärksammas så ofta som möjligt för att det skall bli lyckosamt. Förhoppningsvis har expertmötet en sådan effekt. De föredrag som hölls under expertmötet har dokumenterats av antidopningsenheten vid Riksidrottsförbundets kansli.

Utifrån de prioritering av idrottsfrågorna som Sverige haft under sitt ordförandeskap – och vad som uppnåtts – måste slutsatsen bli att de valda prioriteringarna verkar ha anammats av såväl EU-kommissionen som medlemsstaterna. Det vittnar också de kommentarer om ex. idrottsdirektörmötet och expertmötet i dopningsfrågor som kommit Näringsdepartementet till del under och efter mötet, samt kommentarer om vad Sverige faktiskt uträttat på idrottsområdet under sitt första ordförandeskap i EU.

Utöver ovan redovisat har arbetsgruppen också bistått Näringsdepartementet vid besvarande av enkäter från EU-kommissionen samt deltog redan från sitt första möte i diskussionerna avseende Frankrikes arbete med att introducera

den s.k. Idrottsdeklarationen för Europeiska Rådet i Nice i december 2000.

Avslutningsvis kan nämnas att statsrådet Ulrica Messing, ansvarig för idrottsfrågor, träffat arbetsgruppen för att stämma av och utbyta tankar vid fyra tillfällen. Härutöver bjöd statsrådet in svenska idrottsledare med internationella uppdrag till ett informellt möte i december 2000 för att bl.a. diskutera frågor och ärendepunkter som Sverige skulle kunna tänkas behandla under det kommande ordförandeskapet. Ett direkt resultat av detta möte blev bl.a. den tidigare nämnda lagidrottshearingen.

2.5 Föreslå en svensk EU-strategi på idrottsområdet

I gruppens uppdrag ingår bl.a. att föreslå en framtida svensk EU-strategi på idrottsområdet. Gruppen har under arbetets gång mer och mer insett att en mycket avgörande omständighet för denna arbetsuppgift är frågan om lämpligheten i att eftersträva en specifik idrottslig kompetens i EU-fördraget eller inte. Mycket tid har åtgått för att såväl internt som externt diskutera för och emot en sådan reglering.

Dessa diskussioner har utvecklats till farhågor om att det å ena sidan inte med säkerhet går att garantera den svenska idrottens bevarande som en folkrörelseidrott, om idrotten – generellt sett – överlämnas till en överstatlig hantering av EU-institutionerna. Å andra sidan bör sådana farhågor inte med automatik leda till ett protektionistiskt synsätt som gör att vi med alla tänkbara medel stänger in vår folkrörelseidrott inom Sveriges gränser, och därmed inte har en tillräckligt öppen och objektiv attityd till fördelar som kan uppstå med en särskild gemenskapskompetens på idrottsområdet. Ett sådant agerande kan dessutom rent principiellt anses stå i strid med grunderna för vårt EU-medlemskap. På antidopningsområdet har gruppen t.ex. funnit att mycket i detta viktiga arbete skulle främjas av en ökad gemenskapskompetens som inte utesluter överstatlighet och som därmed med säkerhet skulle kunna påskynda det nödvändiga harmoniseringsarbetet.

3 Övriga framställningar

Gruppen har i sitt uppdrag också tagit del av och beaktat de skrivelser till Regeringskansliet som omnämns i direktiven, från såväl nationella som internationella idrottsorganisationer som från internationella kommersiella intressen. Detsamma gäller några skrivelser som inkommit under tiden för gruppens uppdrag. Här nedan görs en kort sammanfattning av dessa.

FIFA/UEFA (dnr Ku1999/101/IFU)

I en gemensam skrivelse daterad den 25 november 1998 från Fédération Internationale de Football Association (FIFA) och dess europeiska kontinentförbund Union des associations européennes de football (UEFA) uttrycker dess presidenter en djup oro över fotbollens framtid. Anledningen härtill är bl.a. att de upplever att EU-institutionerna inte lyssnar på uppfattningarna från fotbollsrörelsen i den anda förbundens presidenter anser att Amsterdamdeklarationen påbjuder. De redovisar i en bifogad promemoria till skrivelsen de viktigaste frågorna för idrotten som presidenterna i fotbollförbunden anser kräver ett sådant hänsynstagande. Då de inte anser sig få något stöd från EU-institutionerna vänder de sig i stället i skrivelsen – som "företrädare för folkets sport, fotbollen" – till politikerna som representerar folket i Europa, och hoppas på deras stöd. Bl.a. önskar de två presidenterna för FIFA och UEFA att ansvariga idrottsministrar i EU genomför ett möte med ordföranden i fotbollsförbundet i respektive land.

Skrivelsen tillställdes idrottsansvariga ministrar i hela EU, och besvarades av statsrådet Ulrica Messing samma dag som

regeringen beslutade att tillsätta arbetsgruppen – den 6 juli 2000. I svaret upplyser hon att hon ämnar överlämna skrivelsen till arbetsgruppen för att uppmärksamma den på skrivelsens uppfattningar och frågor.

De frågor som de två fotbollspresidenterna beskriver i den till skrivelsen bifogad promemorian är i tur och ordning:

- Central försäljning av TV-rättigheter till fotbollsmatcher,
- Korsägandet av fotbollsklubbar,
- Utbrytardiskussionerna om en "SuperLeague",
- Önskemål från klubbar att flytta "utomlands" men fortsätta delta i den nationella ligan,
- Ett erkännande av idrottens särart och dess nationella karaktär.

Den sista punkten tar sin utgångspunkt i att Amsterdamdeklarationen – dvs. förklaring nr 29 om idrott som fogats till sluttexten till Amsterdamfördraget från 1997 – manar till en dialog mellan alla EU-institutionerna, medlemsstater och idrottens organisationer, och FIFA/UEFA understryker att deklarationen inte erbjuder mycket mer än en plattform för fortsatt dialog. Den dialogen är dock av största vikt anser de.

Sammanfattningsvis konstaterar arbetsgruppen att frågan om TV-rättigheter fortfarande intresserar EU-kommissionen, och att de enligt uppgift kommer att mer aktivt bedöma den centrala försäljningen av dessa rättigheter mot bakgrund av gällande EU-regelverk. Övriga frågeställningars aktualitet och eventuella behandling av EU-institutionerna vet vi i skrivande stund inte något om. Det skall dock noteras att FIFA/UEFA i skrivelsen inte framställer något önskemål på en specifik idrottsartikel i fördraget.

Med anledning av svarsbrevet från statsrådet Ulrica Messing till FIFA/UEFA finns det anledning att här i vår rapport notera att gruppen i sitt arbete tagit del av skrivelsen med bilaga.

Svenska Handikappidrottsförbundet (dnr Ku1999/1673/IFU och 1934/IFU)

I en första skrivelse från den 10 maj 1999 från Svenska Handikappidrottsförbundets (SHIF) ordförande – tillika ledamoten i arbetsgruppen – Bengt Lindstedt, uttrycker förbundet bl.a. sin förhoppning att statsrådet Ulrica Messing skall stödja och i lämpliga sammanhang verka för ett tillskapande av ett påtagligt finansiellt EU-stöd till handikappidrotten inom EU, och ett återinförande av den tidigare befintliga rådgivande kompetensen från handikappidrottens egna företrädare för hur ett sådant stöd de facto skulle användas. Avslutningsvis aviseras att förbundet skall återkomma med förslag till ett agerande i handikappidrottsfrågorna inför och under Sveriges ordförandeskap i EU.

Detta sker i en skrivelse från den 8 juni 1999 då SHIF föreslår att statsrådet Ulrica Messing som kommande ordförande i det informella idrottsministerrådet (så benämns det i skrivelsen) driver ovannämnda fråga om införandet av finansiellt EU-stöd till handikappidrotten med hänvisning till samhällsförtjänsterna för EU och dess 37 miljoner funktionshindrades rättigheter. Det förbundet konkret önskar uppnå är en etablering av särskilda budgetposter för biståndsarbete med inriktning på handikappidrott, främst riktat mot Östeuropa och Balkan, samt ett ekonomiskt stöd till idrott för funktionshindrade i EU. Vidare förtydligar de sitt önskemål om inrättandet av ett expertisorgan från handikappidrotten med uppgift att på EU:s bekostnad vara rådgivande i användningen av EU-anslagen enligt nämnda budgetposter. Vidare önskar förbundet att det etableras ett motsvarande Europeiskt Sport Forum för enbart handikappidrotten inom EU. Slutligen begär förbundet regeringens bistånd och stöd för att Sverige skall kunna stå värd för en konferens med företrädare för handikappidrotten i de 15 medlemsstaterna, inför det svenska ordförandeskapet.

I efterhand kan gruppen konstatera att en sådan konferens genomfördes i och med att SHIF – med stöd av regeringen – genomförde denna under perioden 6–9 juli 2000 i Bollnäs, och konferensen utmynnade bl.a. i ett uttalande om handikapp-

idrotten mål och syften i det framtida EU-arbetet. Det har kommit att kallas "the Bollnäs Agreement", vilket vi återkommer till i avsnitt 6.4.

I övrigt konstaterar vi att Sverige under sitt ordförandeskap framhävde handikappidrotten på olika sätt och att detta lett till konkreta framgångar. Några specifika handikappidrottsposter i EU-budgeten har ännu inte uppnåtts, men detta kan komma att bli en verklighet inom en inte alltför avlägsen framtid, i och med att frågorna gällande handikappidrotten verkar ha befästs inom EU-samarbetet. Mer om detta i avsnitt 6.4.

ENIC (dnr Ku1999/1760/IFU)

I en skrivelse från en organisation benämnd ENIC från den 24 maj 1999 till statsrådet Ulrica Messing rörande "Multiple Ownership of Football Clubs" – vilket närmast kan översättas med "ett ägarintresse i flera fotbollsklubbar" – väddar organisationen om att Messing skall försöka övertyga både UEFA och Svenska Fotbollförbundet om att inleda en dialog med alla intressenter i frågan om ägarskap. Skrivelsen har upprättats med anledning avskrivelsen från FIFA/UEFA enligt ovan från den 25 november 1998.

ENIC är en organisation som har ägarintressen i – som de uttrycker det – flera mindre och medelstora fotbollsklubbar i Europa, och blev direkt berörda av UEFA:s beslut 1998 att förbjuda deltagande i samma turnering av klubbar med gemensamma ägarintressen. De hänvisar till ENIC:s framgångsrika ifrågasättande av detta UEFA-beslut, och sedermera regelbestämmelse, vid the International Court of Arbitration for Sport (CAS) i Lausanne, som medförde att de två fotbollsklubbarna AEK Aten och Slavia Prag, som ENIC hade ägarintressen i, interimistiskt tilläts delta i samma tävling säsongen 1998/99, i avvaktan på slutligt avgörande. De redovisar sin uppfattning om fördelarna för fotbollen med att tillåta ägarintresse i flera fotbollsklubbar, och understryker att skälen för införandet av UEFA-regeln – att den idrottsliga integriteten i tävlingssammanhang inte får vara ifrågasatt genom flerägande av

klubbar – inte är baserad på verkligheten. De uppger sig också ha föreslagit UEFA en mängd förslag till hur problemen skulle kunna lösas, och är villiga att fortsätta denna dialog i syftet av både kommersiella och fotbollsmässiga intressen.

FIA (dnr Ku1999/1779/IFU)

Till en skrivelse till statsrådet Ulrica Messing från den 26 maj 1999 från Federation Internationale de L'automobile (FIA) bifogas en relativt omfattande promemoria under rubriken "Sport and the European Union". Den uppges ha sammanställts med anledning av EU-kommissionens samrådsdokument från november 1998, "Den europeiska idrottsmodellen" i förhoppningen att promemorian också kan vara relevant för EU-kommissionen i upprättandet av den kommande rapporten till europeiska rådets möte i Helsingfors som Europeiska rådet i Wien begärde 1998. Förbundet redovisar i skrivelsen relativt ingående varför de önskar en specifik reglering av idrotten i EU-fördraget och anser detta bäst ske genom ett tillägg till kulturartikeln, 151. FIA:s förhoppning var att detta skulle ske vid den då nästkommande regeringskonferensen, vilken slutfördes under det franska ordförandeskapet 2000.

Det kan sammanfattningsvis konstateras att FIA:s motiveringar för och syften med en idrottslig fördragsreglering, enligt gruppens uppfattning i det mesta liknar det vi i annat sammanhang nedan valt att kalla för ett "fribrev" och som vi återkommer till.

Sveriges Riksidrottsförbund (dnr Ku1999/2786/IFU)

I en skrivelse från Sveriges Riksidrottsförbund (RF) från den 23 september 1999 redovisar Riksidrottsförbundet – med anledning av utfästelserna i idrottspropositionen – sina synpunkter på vad direktiven till vår arbetsgrupp borde innehålla. Riksidrottsförbundet understryker bl.a. vikten av att den svenska folkrörelsemodellen värnas i en framtida fördragsreglering av idrotten. Vidare anser förbundet att gruppen bl.a. bör belysa följande områden:

- Idrotten som en utvecklingsresurs i EU
 - gränsöverskridande
 - demokratifrågor
 - en betydande sysselsättningsfaktor,
- EU i relation till idrottens egna nationella och internationella organisation,
- Det historiska perspektivet (idrotten som folkrörelse),
- Rätt till arrangemang (TV-frågorna),
- Idrottens anställningsformer (spelare och ledare),
- Idrottsliga gränser = idrottslig ordning (internationella regler),
- Öppenhetskriteriet.

Gruppen konstaterar att Riksidrottsförbundets önskemål och frågeställningar inte direkt omnämns i arbetsuppgifterna enligt direktiven, men givetvis i olika grad på ett eller annat sätt varit relevanta under arbetets gång. Sedan Riksidrottsförbundets skrivelse inkom har ju till gruppledamöter utsetts ett flertal med sin idrottsliga förankring i Riksidrottsförbundet, varför det måste slås fast att Riksidrottsförbundet har framfört vad de för tillfället har önskat prioritera inom området för vår utredning.

Under arbetets gång inkomna skrivelser

Under arbetsgruppens arbete har det inkommit en del skrivelser som har ansetts beröra uppdraget, och som därför har kommit arbetsgruppen till del. Här nedan redovisar vi kort vad dessa kan anses ha haft för syfte.

FIFA/UEFA (dnr Ku2000/3952/IFU)

I en gemensam skrivelse från FIFA och UEFA, undertecknad av deras presidenter Joseph S Blatter och Lennart Johansson, till statsminister Göran Persson från den 15 november 2000 ber förbunden om dennes stöd för deras gemensamma ansträng-

ningar att vinna erkännande för idrottens specifika karaktär. Förbunden önskar ett mer stabilt regelverk både legalt och politiskt, för fotbollen i synnerhet, och idrott i allmänhet. Detta hoppas de skall kunna ske genom en överenskommelse om ett "Sports Protocol" eller "Declaration" vid det uppkommande Europeiska rådet i Nice. Till skrivelsen fogas ett förslag – Draft Protocol on Sport – som de hoppas kan ligga till grund för sådana diskussioner i Nice. De understryker att förbunden skulle vara nöjda om resultatet av Nice-mötet istället blev en stark "Declaration", och menar att styrkan i det önskade stödet är viktigare för idrotten än vilken metod som väljs för det. De uppger sig välkomna vilket förslag som helst, så länge det leder idrottens ansträngningar framåt.

Några kommentarer till innehållet i skrivelsen känns angelägna. För det första är skrivelsen upprättad under en period då diskussionerna med EU-kommissionen är intensiva när det gäller förbundens s.k. transferregler. För det andra inställer sig frågan om de är medvetna om de planer som finns att förelägga Idrottsdeklarationen för Nice-mötet. Om de är medvetna om detta och även om dess innehåll tyder detta på att de inte anser Idrottsdeklarationen vara tillräcklig för deras syften.

Union des ligues Européennes de basket-ball (ULEB) (dnr N2001/76/ISE)

I en skrivelse från den 28 november 2000 till statsrådet Ulrica Messing förutsätter ULEB att hon är medveten om att ULEB utvecklar och introducerar en ny europeisk basketbolltävling, och avser sin till det europeiska kontinentförbundet Federation Internationale de Basketball Europa (FIBA-Europa) konkurrerande ligaverksamhet, Euroleague. I skrivelsen förklarar de sin verksamhet och syftena med den, samt bemöter en del av den kritik som Euroleague utsatts för, främst från FIBA Europa, som har sin egen Europaliga SuproLeague. Efter den redogörelsen avslutas skrivelsen med förhoppningen att det nu skall stå klart att man inte kan betrakta ULEB:s Euroleague som

en kommersiell liga, utan att den är helt jämförbar med FIBA-Europas organisation av Euroleague.

Arbetsgruppen konstaterar endast att detta måste betraktas som en partsinlaga i en pågående tvist, och att den inte föranleder andra kommentarer än de vi tar upp nedan i avsnittet 6.2.

Federation Internationale de Basketball Europa (FIBA-Europa) (dnr N2001/1900/ISE)

I en skrivelse från den 7 februari 2001 till statsrådet Ulrica Messing informerar FIBA Europa om sin syn på konkurrensen från ULEB, och att de på en extra kongress i FIBA fattat beslut om att uppta diskussioner med ULEB i syfte att förena de två organisationernas Europaligor. Förbundet gör en del kopplingar till Idrottsdeklarationens avsnitt om förbundens självständighet och dess innehåll om solidariteten inom respektive idrott mellan elit och breddverksamhet, och anser att Idrottsdeklarationen är en utgångspunkt för en process mot ett mer bindande erkännande av idrottsförbundens nyckelroll och idrottens särart.

Arbetsgruppen konstaterar att även detta får betraktas som en partsinlaga i samma pågående tvist, men noterar samtidigt med intresse att FIBA Europa återoppar Idrottsdeklarationen i vaga ordalag till stöd för sin position.

UEFA (dnr N2001/3687/ISE)

Till en skrivelse till statsrådet Ulrica Messing från UEFA den 17 augusti 2001 bifogas för kännedom UEFA:s svar på enkäten som Sverige distribuerade till Europas idrottsorganisationer i avsikt att efterhöra deras syn på Idrottsdeklarationen, och som närmare behandlas i avsnittet 5.7.

Detta sker i det redovisade syftet att påvisa att EU-kommissionens agerande i ett pågående ärende synes ske i klar motsats till Idrottsdeklarationens syfte och innehåll. Det UEFA avser är EU-kommissionens initiativ den 19 juli 2001 att offentliggöra sina avsikter att ingripa med stöd av konkurrens-lagstiftningen mot UEFA:s centrala försäljning av TV-

rättigheterna till deras fotbollstävling UEFA Champions League.

UEFA uppger sig vara klart medveten om att Idrottsdeklarationen bara har ett politiskt värde, men förbundet har uppfattningen att EU-institutionerna i realiteten har ett stort mått av flexibilitet att tolka gemenskapens lagstiftning, inklusive konkurrenslagstiftningen, så att uppnådda resultat ligger i linje med de politiska målen i Idrottsdeklarationen. Annars – anser UEFA – är det ju lite mening med att ha antagit Idrottsdeklarationen över huvud taget om detta skulle vara en juridisk omöjlighet.

UEFA anser att EU-kommissionens initiativ och ståndpunkt är helt emot principerna i Idrottsdeklarationen, och hänvisar främst till dess punkt 8 och punkt 15 som bl.a. innehåller principerna om att idrottsförbunden har en central roll för den nödvändiga solidariteten mellan de olika nivåerna inom idrotten, och att en fördelning av TV-rättighetsintäkter är välgörande för principen om solidaritet mellan idrottens alla nivåer och idrottsgrenar och därför uppmuntras av Europeiska rådet. Det som EU-kommissionen synes mena är att dessa TV-rättigheter borde säljas av de individuella deltagande föreningarna, vilket med UEFA:s uppfattning leder till helt motsatt utveckling av solidaritetsprinciperna.

Avslutningsvis anser UEFA i sitt enkätsvar att när Trojkan analyserar värdet av och synen på Idrottsdeklarationen skall den noggrant studera redan pågående ärenden hos EU-kommissionen, och anser att Europeiska rådet skall vidta alla nödvändiga och lämpliga åtgärder för att säkerställa att den politiska viljan från de demokratiskt valda stats- och regeringscheferna uttryckt i Idrottsdeklarationen blir tillämpad och respekterad i praktisk mening.

4 Avgränsningar/definitioner

För vårt uppdrag är det av vikt att klargöra de avgränsningar och definitioner vi arbetat efter. Dessutom är det – tror vi – av en avgörande vikt för förståelsen av vår rapport. Därför följer här nedan en redovisning av detta vårt resonemang.

4.1 Begreppet "idrott"

Begreppet "idrott" rymmer så mycket vad avser verksamhet, syften och målsättningar, olika nivåer, dess effekter m.m. Det mesta av resonemangen, tankarna och uppfattningarna om idrotten och dess behandling i EU-samarbetet har dock de senaste åren främst varit koncentrerade till den del av idrotten som kan hänföras till den s.k. underhållningsidrotten, och som oftast just utifrån att den har denna karaktär, också blir att betrakta som en kommersiell verksamhet i ett EU-perspektiv.

Men idrottsverksamhet är ju så mycket mer. I Idrottspropositionen (prop. 1998/99:107, s. 55) kan vi till exempel läsa att idrottsrörelsen i Sverige är organiserad så att såväl professionell som icke-professionell idrottsverksamhet samverkar inom samma idrottsförbund. Det sker en samverkan där den samlade idrotten bidrar till att utveckla verksamheten till fördel för såväl den professionella som den icke-professionella idrotten, och att idrottsverksamhet är av generellt sett stor vikt för medborgarna. Detta konstateras gälla såväl topp- som breddidrotten, såväl den organiserade som den oorganiserade idrotten. Därför anser regeringen att det är viktigt att stödja en

utveckling där den demokratiska folkrörelsedrotten inte enbart bedöms efter den omfattande ekonomiska verksamheten, utan också bedöms utifrån den sociala och demokratiska breddverksamheten och att dess betydelse för att främja folkhälsan och bidra till att många behåller god hälsa och livskvalitet även i hög ålder, främjas.

Riksidrottsförbundet har i många sammanhang gett uttryck för att grunden för hela den svenska idrottsrörelsen utgörs av de många ideellt arbetande ledarnas stora ideella engagemang med i huvudsak oavlönade ledare och aktiva, och att utan dessa oavlönade insatser skulle inte de ca 22 000 idrottsföreningarna fungera. Endast i ett mycket litet antal föreningar – sannolikt enbart på seniornivå – kan man tala om mer eller mindre affärs- mässigt bedriven idrottsverksamhet med anställda ledare och idrottsutövare. Riksidrottsförbundet understryker också att en mycket viktig princip inom svensk idrott har varit den strävan att under samma tak organisera både hälsoinriktad bredd- och motionsidrott samt prestationsinriktad tävlingsidrott (elit- idrott), och att ett genom åren återkommande argument för denna ordning är att ur bredden föds eliten, samt att elitverk- samheten tjänar som inspirationsgivare för breddverksamheten, både bland unga och äldre.

Det kan konstateras att det föreligger en grundmurad övergripande samsyn på hur den svenska folkrörelsedrotten fungerar – och skall fungera – och för vilka målgrupper och med vilka syften och målsättningar den skall tillhandahålla sin verksamhet

Det känns naturligt att här hänvisa till Riksidrottsförbundets (RF) stadgar och den definition – eller snarare beskrivning – av vad vår svenska idrottsrörelse egentligen är för något. Kapitel 1 i Riksidrottsförbundets stadgar inleds, sedan RF-stämman 1995, med "Idrottsrörelsens verksamhetsidé" enligt följande:

"Idrott är

Idrott är fysisk aktivitet som vi utför för att kunna prestera mera, ha roligt och må bra.

Idrott består av

Idrott består av träning och lek, tävling och uppvisning.

Vi organiserar vår idrott

Vi organiserar vår idrott i självständiga föreningar och förbund som tillsammans utgör en fri och frivillig folkrörelse förenad i Riksidrottsförbundet.

Vi delar in vår idrott

Vi delar in vår idrott efter ålder och ambitionsnivå. Med barnidrott avser vi i allmänhet idrott till och med tolv års ålder. Med ungdomsidrott avser vi idrott för tonåringar upp till och med 20 år. Med vuxenidrott avser vi idrott för dem som är över 20 år.

I barnidrotten leker vi och låter barnen lära sig olika idrotter. Barnets allsidiga idrottsutveckling är normgivande för verksamheten. Tävling är en del av leken och ska alltid ske på barnens villkor.

I ungdomsidrotten och vuxenidrotten skiljer vi på prestationssinriktad tävlingsidrott och hälsoinriktad bredd- och motionsidrott.

I tävlingsidrotten är prestationsförbättring och goda tävlingsresultat vägledande. I den hälsoinriktade bredd- och motionsidrotten är trivsel och välbefinnande normgivande medan prestation och resultat är av underordnad betydelse.

Vår verksamhetsidé

Vi vill på alla nivåer bedriva vår idrott så att den utvecklar människor positivt såväl fysiskt och psykiskt som socialt och kulturellt.

Därför vill vi utforma vår idrott så att

- *den i alla led ständigt utvecklas och förbättras till form och innehåll*

- *alla som vill, oavsett ras, religion, ålder, kön, nationalitet, fysiska och psykiska förutsättningar, får vara med i föreningsdriven idrottsverksamhet*
- *den ger upplevelser och skapar kontakt mellan människor ur olika samhällsgrupperingar*
- *de som deltar får vara med och bestämma om och ta ansvar för sin verksamhet*
- *den ger alla som deltar en kamratlig och trygg social gemenskap.”*

Efter denna verksamhetsidé anges i § 1 att *”Idrott skall bedrivas i enlighet med den av RF-stämman beslutade verksamhetsidén.”*

Man kan utifrån Riksidrottsförbundets verksamhetsidé göra en indelning av idrotten på två olika sätt.

Vi kan dela in den utifrån vilka målgrupper den vänder sig till:

- Barn, ungdoms- och vuxenidrott

Vi kan också dela in den utifrån vilken typ av idrottslig verksamhet som bedrivs:

- Lekfull barnidrott, prestationsinriktad ungdoms- och vuxenidrott, och hälsoinriktad bredd- och motionsidrott

Vi kan också – mot bakgrund av våra direktiv – utgå från Idrottspropositionen och då finna regeringens huvudindelning:

- Folkrörelse, folkhälsa och underhållning

Det finns givetvis andra sätt att indela och definiera den sammansatta idrotten på, och alla kan nog påstås länka i varandra på ett eller annat sätt. För vårt uppdrag är dock inte valet av indelning det viktiga, utan mer en ständig uppmaning till såväl oss själva som till läsaren av denna rapport, att försöka ha i åtanke vilka delar av idrotten vi menar i ett visst givet sammanhang när vi använder oss av ordet ”idrott” i dess enskildhet eller ordet i sammansatta sammanhang.

Med föregående stycke i åtanke konstaterar dock gruppen att det utifrån direktiven, med dess hänvisning till Idrottspropositionen, framstår som fundamentalt att även i framtiden värna om och bibehålla idrotten som en sammanhållen folkrörelse, och att vårt EU-medlemskap inte får leda till att förutsättningarna för detta raseras, eller ens riskeras.

Det bör i detta sammanhang understrykas att ledamöternas uppfattning om idrotten som en sammanhållen folkrörelse baserar sig på den inhemska idrottspolitiken såsom den formats – och formas – av idrottsförbundens företrädare genom demokratiskt fattade beslut på RF-stämmor. Om den utvecklas dithän att idrotten själv sedermera beslutar något annat än att bibehålla den sammanhållna idrottsrörelsen baserad på folkrörelsetraditionen, är säkerligen de beslut och rekommendationer som gruppen avlämnar i denna rapport inte till alla delar relevanta i en framtida förändrad idrottspolitisk miljö och verklighet. Dock har gruppen inte kunnat skönja några inhemska idrottspolitiska signaler i dagsläget som tyder på en förändring av nu gällande syn på den svenska idrottsrörelsen.

Att mot bakgrund av ovanstående föreslå en framtida idrottslig strategi grundad på en svensk sammanhållen idrottsrörelse, som bör få fortsätta verka uteslutande i och under en nationell idrottspolitik kan ju därmed i förstone uppfattas som en i sammanhanget relativt enkel uppgift. I verkligheten är det ju dock så att såväl den nationella som internationella idrotten är mycket heterogen i dess alla nivåer och delar. Detta ger sammantaget att det synes omöjligt att ha *en* uppfattning om en framtida svensk EU-strategi på idrottsområdet.

4.2 En inbyggd intressekonflikt?

Om vi betraktar idrottens alla delar enligt ovan – oavsett definitioner – som en helhet, så kan ytterligare en skiljelinje behöva understrykas. Här avses den som i många fall kan anses skilja intressena mellan idrottens organisationer å ena sidan, och idrottens aktiva och ledare m.fl. å den andra – dvs. de individer

som idrotten organiseras för. När strategier inom idrottspolitiken ska bedömas måste denna skiljelinje beaktas ty det som är negativt för idrottsorganisationerna uppfattas kanske på det motsatta sättet av den enskilde, eller vice versa. Det har t.ex. vid upprepade tillfällen framförts från EU-kommissionen att det aldrig varit de som hänskjutit idrottsliga frågor till EG-domstolen, eller som tagit egna initiativ till ärenden på idrottsområdet. Det har alltid varit – som den uttrycker – ”idrotten själv” som efterfrågat dessa rättsliga prövningar och andra ärenden. Vid en granskning av domarna från EG-domstolen inom idrottsområdet finner vi genomgående att det varit individer – oftast aktiva – som åberopat fördragsregler till stöd för sin uppfattning att de idrottsliga reglerna måste ge vika för rättigheter de anser sig ha enligt EG-fördraget. När det gäller ärenden anmälda till EU-kommissionen ser bilden enligt uppgifter lite annorlunda ut, ty ofta har även rent kommersiella företag med intressen i och inom idrottsområdet anmält tvistefrågor för EU-kommissionens bedömning. Mycket sällan har dock idrottens egna organisationer på motsvarande sätt vänt sig till EU-kommissionen.

Företrädare för idrottens organisationer – såväl nationellt som internationellt – har på senare år framfört uppfattningarna att idrotten måste fördragsregleras, respektive att detta till varje pris måste förhindras. Skulle önskemålet om fördragsreglering tillgodoses bör man kunna utgå ifrån att idrotten – organisationerna såväl som de aktiva individerna m.fl. – knappast unisont applåderar den beslutade utvecklingen. Det synes finnas en inbyggd motsättning mellan dessa intressenter, i vart fall inom de delar som vi kan kalla för underhållningsidrotten och där utövarna många gånger är yrkesutövande.

4.3 EU:s regelverk i förhållande till världsidrotten

Flertalet idrotter är organiserade i nationella specialidrottsförbund (SF) som sedan regelmässigt är medlemmar i en internationell idrottsorganisation för respektive idrott (ISF)

som oftast är en global organisation. Ibland har dessa ISF upprättat kontinentala internationella förbund vars medlemmar utgörs av respektive kontinenters staters nationella förbund. Som exempel kan vi nämna FIFA med bl.a. dess europeiska kontinentförbund UEFA. Vi kallar i fortsättningen dessa europeiska kontinentförbund för E-ISF.

En fråga som är berättigad att ställa i dessa sammanhang är om reglerna för EU, med det i världen relativt begränsade antalet stater, i realiteten kan styra idrottens regelverk i resten av världen, alternativt i resten av Europa. Det visade sig i de förda diskussionerna mellan EU-kommissionen och FIFA/UEFA att de senare mot bakgrund av EU-kommissionens tolkning av gällande fördragsregler accepterade att till sin då förestående årliga kongress lägga ett förslag till förändringar av regelverket i enlighet med vad EU-kommissionen kunde acceptera. Kongressens beslut i Buenos Aires den 5 juli 2001 blev också på det sättet och de nya reglerna trädde i kraft fr.o.m. den 1 september 2001.

Mot bakgrund av att det största enskilda ISF – FIFA – accepterade att förändra delar av sitt regelverk i hela världen utifrån de lagregler som gäller för de 15 medlemsstaterna i EU kan man ju fråga sig om denna vår frågeställning ovan är relevant. Det är dock enligt gruppens uppfattning en viktig frågeställning att diskutera för en framtida svensk EU-strategi. Vad hade hänt om övriga av de 204 nationella fotbollsförbunden från världens så gott som samtliga stater inte gått med på dessa förändringsförslag? Hade vi då fått se EU-kommissionens krav leda till en situation där speciella övergångsregler inom fotbollen i enlighet med EU-kommissionens uppfattning skulle gälla för fotbollen inom EU? Eller hade UEFA fått i uppdrag av FIFA att utforma reglerna för vår kontinents fotbollsförbund så att övriga 36 st. europeiska medlemsförbund åtminstone hade fått anpassa sig till EU:s regler?

I en del av de idrottsliga domstolsavgöranden och ärenden i EU-kommissionen genom åren har just åberopats – främst från idrottsorganisationernas företrädare – att det är en märklig och icke acceptabel situation, att ett regelverk avsett för 15 nationer,

skall kunna styra regelverket för idrotten i hela världen. Det är dock inget argument som hittills gjort intryck på berörda EU-institutioner. Dessutom kan vi konstatera att den frågan var uppe till behandling i EG-domstolen i ett ärende så långt tillbaka som 1974. I fallet *Walrave & Koch* (mål 36/74) mot Internationella Cykelunionen (UCI) prövades rätten att såsom s.k. pacemakers i velodromcykling få rätten att utöva detta yrke fritt utan diskriminering i förhållande till sin nationalitet. I målet – som *Walrave & Koch* vann framgång i – prövades nämnda invändning.

Domstolen konstaterade att förbudet mot sådan diskriminering gäller alla rättsliga förhållanden med geografisk anknytning till EU:s territorium. Den konstaterade att detta gäller om det som skall bedömas har uppstått inom EU eller har en verkan där. I det här fallet uttalade domstolen att EG-rätten kan vara tillämplig så fort ett idrottsligt regelverk medför effekter inom gemenskapen.

För fotbollens del är detta numera bara teoretiska diskussioner, och en av anledningarna till att detta ärende fick den lösning den fick – dvs. att övriga fotbollsvärlden accepterade en regeländring utifrån de krav som EU-kommissionen utsatte FIFA för avseende reglerna för de 15 medlemsstaternas i EU – är säkerligen den starka position som UEFA och dess europeiska fotbollsförbund av tradition har i fotbollsvärlden, inte minst många av de från EU:s 15 medlemsstater.

Vid lagidrottshearingen i Stockholm den 17 mars 2001 framförde EU-kommissionens representanter sina generella rekommendationer till övriga idrotter att se över sina regelverk utifrån den kritik som FIFA:s regler utsattes för av KOM. De uppgav sig på goda grunder tro att motsvarande anmälningar av kritik mot andra idrotters regelverk kan komma att hänskjutas till EU-kommissionen för prövning. Mycket talar därför för att dessa i FIFA-ärendet behandlade frågeställningarna kan få förnyad aktualitet. Om det då skulle handla om idrotter som inte är så starkt förankrade – eller där den europeiska idrotten inte har lika stort inflytande som i fotbollen värld – är utgången oklar enligt vår uppfattning. Att andra idrotters internationella för-

bund finner motsvarande vikt i de problem som special-idrottsförbunden inom EU:s 15 medlemsstater kan ha med regelverket gentemot EU-kommissionen kan inte heller tas för givet.

4.4 En framtida EU-utvidgnings påverkan m.m.

Vårt uppdrag syftar ju bl.a. till en framtida EU-strategi på idrottsområdet. I dagsläget utgår ju en sådan rimligen från att EU består av 15 medlemsstater, samt kan ha aktualitet i vissa delar för de tre nuvarande EES-länderna, Liechtenstein, Norge och Island. Men med 13 ansökarländer kan det ju förväntas ansluta än fler medlemmar inom en inte alltför avlägsen framtid, vilket också måste vägas in i det strategiska resonemanget.

I debatten om ett framtida utvidgat EU har framförts uppfattningen att det kommer att bli en nödvändighet med att delvis överge beslutande genom enhällighet till förmån för ett avsevärt utvidgat område för beslut genom kvalificerad majoritet. Detta skulle medföra ökad överstatlighet på olika områden inom EU för att få beslutsprocessen att fungera i en utvidgad Union. Ett framtida utvecklande av EU, med dess förväntade utvidgning, inom alla de olika intresse- och politikområden som kommer ifråga kommer givetvis att klart begränsas om detta kräver enhällighet i beslut bland alla medlemsstaterna.

Om detta resonemang vinner giltighet i framtiden kommer rent faktiskt ett krav på ökad överstatlighet att förverkligas för att det skall kunna fungera i en än större kulturell blandmiljö. En risk med detta skulle kunna vara att idrotten blir relativt enkel att betrakta som ett så allmänt och övergripande område – bl.a. med hänvisning till Idrottsdeklarationen – att den lämpar sig väl för beslut genom kvalificerad majoritet. Idrotten kan då eventuellt bli ett medel för att överbrygga kulturella skillnader på andra områden i Unionen. Skulle då regelverket ha ändrats avseende beslutsreglerna kan ett sådant beslut komma att tas med kvalificerad majoritet, i stället för som nu, i full enighet.

Det finns redan idag betydande kulturella skillnader mellan de 15 medlemsstaterna och dessa påverkar säkerligen även inställningen till överstatlighet på vissa områden. Det brukar också framföras i debatten att viljan att i realiteten strikt underkasta sig överstatlig reglering också varierar mellan de olika medlemsstaterna.

5 Kartläggning av EU-institutioners agerande

5.1 Avgränsningar

Sedan EG-rättsgruppen avlämnade sitt betänkande den 10 mars 1997 har EU-institutionerna på ett eller annat sätt haft anledningar att beröra idrotten i olika typer av handlingar och dokument. Vi har – vilket påpekades inledningsvis – valt att helt utgå ifrån det betänkandet och behandlar uteslutande sådant som berört idrottsområdet inom de olika EU-institutionerna från den dagen.

Här nedan följer därför en kronologisk och relativt omfattande sammanställning av vad som har skett med beröringspunkter på idrotten. Det beror på att idrotten varit på dagordningen för EU-institutionerna vid ett flertal tillfällen de senaste dryga fyra åren. Vi återkommer sedan i särskilda sammanhang till det som vi funnit mest betydelsefullt att avrapportera lite närmare och som föranleder oss att försöka dra en del slutsatser av.

För förståelsen av betydelsen av vad respektive EU-institution etc. redovisat, känns det nödvändigt att trots allt kort redogöra för de olika institutionernas roll och befogenheter. Därför finner vi det lämpligt att inledningsvis kort beskriva EU:s uppbyggnad och institutionernas, uppgifter, befogenheter och samverkan m.m. Vi gör det genom att från den stora EU-servern (<http://europa.eu.int/inst-sv.htm>) hämta relevant information,

vilket i sin helhet tas in nedan, före den kronologiska genomgången.

I vår kronologiska sammanställning har vi valt att inte behandla det som skett på antidopningsområdet. Det gör vi istället i ett särskilt avsnitt, 6.3. Det finns flera anledningar till detta. Redan nu kan vi konstatera att kampen mot dopning varit på dagordningen under lång tid och det har medfört att ett flertal betydelsefulla beslut och ställningstaganden på och inom området. Ytterligare en anledning till engagemanget för detta viktiga idrottspolitiska område som kräver framgångsrika insatser för att främst elitidrotten i framtiden överhuvudtaget skall kunna bidra till att upprätthålla medlemsstaternas gemensamma syn på idrotten och dess betydelse och förtjänster utifrån sociala, kulturella och hälsomässiga aspekter, så som detta numera uttrycks i Idrottsdeklarationen.

Arbetsgruppen vill inledningsvis också understryka att dokumenten som behandlas i denna rapport naturligen innehåller avsevärt mer av intresse för idrottens alla nivåer och verksamhetsområden, men att det främst av utrymmesskäl inte tas upp i detta sammanhang. Sammanställningen är gjord utifrån syftet att dels påvisa en utveckling som skett inom och mellan EU-institutionerna och dess olika företrädare, och att lyfta fram områden i dokumenten som arbetsgruppen funnit har betydelse för den position idrotten har idag i EU, och som därför har betydelse för de tankar och diskussioner vi fört för våra ställningstaganden och förslag i den här rapporten. Arbetsgruppen vill därför påpeka att urvalet av "händelser" inom de olika EU-institutionerna är subjektivt och inte gör anspråk på fullständighet.

Vi vill också klart understryka att vi – likväl som andra – är i händerna på de som officiellt översatt dokumenten ifråga från EU-institutionerna. Det är inte alltid vi känner att ord och begrepp är översatta till den bästa innebörden utifrån det sammanhang det skall spegla. En av anledningarna till detta är att det ibland verkar uppenbart att översättarna inte har helt klar för sig innebörden av idrottslig verksamhet och skillnaderna som finns i dess nationella och internationella organisering, kompe-

tens och syften. Detta förhållande känns uppenbart när det gäller den svenska översättningen av Idrottsdeklarationen, som vid en jämförelse med den engelska versionen i vart fall inte känns vara helt överensstämmande. Vi har också noterat att Idrottsdeklarationen i sin originalversion på franska innehåller grundläggande problem och oklarheter vad avser innebörden av vissa skrivningar och begrepp. Inledningsvis lades en del arbete ned i gruppen på att ta fram en med svenska förhållanden, begrepp och benämningar på och inom idrottsområdet, till sin innebörd mer begriplig översättning. Detta arbete ledde dock inte fram till något annat än visst arbetsmaterial, då gruppen upplystes om att den svenska version som publicerades utav rådet fick anses vara den officiella. Därmed har vi låtit oss nöja. De här beskrivna förhållanden bör dock leda till att varje individ, organisation och/eller myndighet som i framtiden har anledning att i något sammanhang åberopa Idrottsdeklarationen, och att grunda ett resonemang på dess lydelse i enskilda delar, vid tveksamheter försöker konsultera i första hand den franska originaltexten.

Det kan utifrån dessa påpekanden med Idrottsdeklarationen som utgångspunkt därför återigen understrykas att motsvarande resonemang säkerligen också kan föras mer generellt om nedan behandlade dokument.

5.2 Europeiska unionens institutioner

Europeiska unionen grundar sig på ett institutionellt system som är unikt i världen. Medlemsstaterna samtycker till att överlåta en del av sin suveränitet till förmån för självständiga institutioner som företräder gemensamma, nationella och medborgerliga intressen. Av tradition försvarar EU-kommissionen gemensamma intressen. Varje nationell regering företräds i Europeiska unionens råd och Europaparlamentet väljs direkt av unionens medborgare. Rätt och demokrati utgör därmed grunden för Europeiska unionen. Informationen om institutionerna är främst hämtad från <http://europa.eu.int/inst-sv.htm>.

Till denna "institutionella triangel" tillkommer två andra institutioner: EG-domstolen och revisionsrätten. Strukturen består alltså av fem organ.

Europaparlamentet

Europaparlamentet väljs vart femte år genom allmänna direkta val och utgör den demokratiska representationen för 374 miljoner europeiska medborgare. I parlamentet finns alla medlemsstaternas politiska huvudströmningar representerade.

Parlamentet har tre huvuduppgifter:

1. Parlamentet och rådet har lagstiftningsbehörighet, dvs. de antar europeiska lagar (direktiv, förordningar, beslut). Dess medverkan bidrar till att garantera de antagna texternas demokratiska legitimitet.
2. Parlamentet och rådet godkänner tillsammans budgeten och kan därmed ändra gemenskapens utgifter. Parlamentet antar som sista instans budgeten i dess helhet.
3. Parlamentet utövar demokratisk kontroll över kommissionen. Det godkänner kommissionens utnämning av ledamöter och har befogenhet att avlägga misstroendevotum. Det utövar också politisk kontroll över samtliga institutioner.

Europeiska unionens råd

Rådet är Europeiska unionens viktigaste beslutsinstans. Det består av företrädare från medlemsstaterna som regelbundet håller möten på ministernivå.

Beroende på punkterna på dagordningen varierar sammansättningen vid varje rådsmöte: allmänna frågor, ekonomiska och finansiella frågor, utbildning, telekommunikation, osv. Rådets viktigaste funktioner är följande:

1. Rådet är unionens lagstiftande organ. I ett stort antal fall där gemenskapen har behörighet utövar rådet denna

- lagstiftande befogenhet genom medbeslutande med Europaparlamentet.
2. Rådet säkerställer samordningen av medlemsstaternas allmänna ekonomiska politik.
 3. Rådet ingår på gemenskapens vägnar internationella avtal mellan gemenskapen och en eller flera stater eller internationella organisationer.
 4. Rådet delar budgetansvaret med Europaparlamentet.
 5. Rådet fattar de beslut som är nödvändiga för att fastställa och genomföra den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken på grundval av de allmänna riktlinjer som Europeiska rådet fastställer.
 6. Rådet säkerställer samordningen av medlemsstaternas åtgärder och vidtar åtgärder inom området för det polisiära och straffrättsliga samarbetet.

Arbetet i den europeiska unionens råd förbereds av Ständiga representanternas kommitté (Coreper) som är sammansatt av de ständiga representanterna för medlemsstaterna i Bryssel samt deras andremän och sammanträder varje vecka. Denna kommitté övervakar och samordnar även arbetet i de ungefär 250 kommittéer och arbetsgrupper som är sammansatta av tjänstemän från medlemsstaterna och som på teknisk nivå förbereder de ärenden som föreläggs Coreper och rådet.

Europeiska kommissionen

EU-kommissionen företräder och försvarar unionens allmänna intressen. Kommissionens ordförande och ledamöter utses av medlemsstaterna efter godkännande från Europaparlamentet.

Kommissionen är den drivande kraften i gemenskapens institutionella system:

1. Kommissionen har initiativrätt till lagstiftning och därför lämnar den förslag till lagstiftning som läggs fram för parlamentet och rådet.
2. Som unionens verkställande organ säkerställer Kommissionen genomförandet av de europeiska lagarna (direktiv, förordningar, beslut), budgeten och de program som antagits av parlamentet och rådet.
3. Som väktare av fördragen övervakar Kommissionen tillsammans med EG-domstolen att gemenskapsrätten följs.
4. Som företrädare för unionen i internationella sammanhang framförhandlar EU-kommissionen internationella avtal, framför allt inom handel och samarbete.

Europeiska gemenskapernas domstol

EG-domstolen säkerställer att gemenskapsrätten efterföljs och ges en enhetlig tolkning. Den är behörig att avgöra rättstvister där medlemsstaterna, gemenskapens institutioner, företag och enskilda kan ingå som parter. Förstainstansrätten inrättades 1989.

Revisionsrätten

Revisionsrätten granskar om unionens inkomster och utgifter varit lagliga och korrekta och säkerställer en sund förvaltning av den europeiska budgeten.

Europeiska centralbanken

Europeiska centralbanken fastställer och genomför den europeiska monetära politiken. Den utför valutatransaktioner och säkerställer ett väl fungerande betalningssystem.

Ekonomiska och sociala kommittén

EU:s ekonomiska och sociala kommitté företräder det organiserade civila samhällets uppfattningar och intressen inför

kommissionen, rådet och Europaparlamentet. Kommittén skall höras beträffande den ekonomiska och sociala politiken och kan dessutom avge yttranden om frågor som kommittén själv anser vara viktiga.

Regionkommittén

Regionkommittén övervakar att regionala och lokala identiteter och befogenheter respekteras. Den rådfrågas alltid på områden som regionalpolitik, miljö och utbildning. Den består av företrädare för regionala och lokala myndigheter.

Europeiska investeringsbanken

Europeiska investeringsbanken (EIB) är Europeiska unionens finansinstitut. Den finansierar investeringsprojekt för att bidra till en balanserad utveckling av unionen.

Ombudsmannen

Varje fysisk (medborgare) eller juridisk person (institutioner, företag) som är bosatt inom unionen och som inte anser sig ha blivit korrekt behandlad av gemenskapens institutioner eller organ kan vända sig till ombudsmannen.

5.3 Beslut m.m. i kronologisk ordning sedan 10 mars 1997

1997

Europaparlamentet: "Resolution om Europeiska unionens roll på idrottens område" (den 13 juni 1997) (Dnr A4-0197/97)

Genom ett eget initiativ i februari 1996 från Europaparlamentets (EP) "utskottet för kultur, ungdomsfrågor, utbildning och media" gavs det tillåtelse av Europaparlamentet att utarbeta ett betänkande om Europeiska unionens roll på idrottens område. Till föredragande utsågs den tyska EU-parlamentarikern Doris Pack. Hennes förslag till resolution – "Pack-rapporten" –

behandlades av utskottet den 21 maj 1997 då det enhälligt antogs och ingavs som ett betänkande till Parlamentet den 28 maj 1997. Betänkandet behandlades den 13 juni 1997 varvid "Resolution om Europeiska unionens roll på idrottens område" antogs av EP.

I resolutionen hänvisas inledningsvis till en mängd omständigheter som beaktats av Europaparlamentet vid antagandet av den, varvid här kan nämnas Bosman-domen, de förda diskussionerna vid sjätte Europeiska Sport Forum den 16–17 december 1996, samt den i anslutning till detta forum den 17 december antagna resolutionen från den europeiska idrottsrörelsen om ett omnämnande av idrotten i fördraget om Europeiska unionen samt det härtill bifogade förslaget till artikel. Sedan beslöt Europaparlamentet i tio punkter bl.a. följande av betydelse här:

"1. Parlamentet anser att Europeiska unionen både i Fördraget och genom sin verksamhet måste erkänna den omfattande kulturella, ekonomiska och sociala företeelse som idrotten utgör,

2. kräver i detta syfte att den pågående regeringskonferensen infogar en tydlig hänvisning till idrotten i artikel 128 i Fördraget,

3. betonar att Europeiska unionen måste erkänna idrottens specifika karaktär och det oberoende som präglar idrottsrörelsen, eftersom den ekonomiska aktivitet som idrotten ger upphov till inte är undantagen från gemenskapslagstiftningens bestämmelser,

— — —

5. uppmanar EU-kommissionen att omedelbart inrätta en arbetsgrupp för idrott och genom att rådgöra med hela idrottsrörelsen utarbeta en grönbok för att förbereda en övergripande handlingsplan för Europeiska unionen på idrottens område,

6. uppmanar särskilt EU-kommissionen att inom ramen för denna arbetsgrupp,

a) ta hänsyn till idrotten inom ramen för alla typer av åtgärder, bland annat på områdena för regional-, social-, utbildnings-, ungdoms- och hälsopolitik, och omstrukturera sin pilotåtgärd inom idrottssektorn,

- - - ”

Regeringskonferensen: Amsterdamdeklarationen (juni 1997)

Inför den mellanstatliga Regeringskonferensen (Inter Governmental Conference) i Amsterdam i juni 1997, med deltagande av medlemsstaternas stats- och regeringschefer, med uppdrag att behandla förändringar i Fördraget – hade ett omfattande lobbyarbete för en specifik idrottsartikel bedrivits av de olika idrottsorganisationerna. Bl.a. med stöd av den resolution som antogs vid Europeiskt Sport Forum i december 1996, och som sedermera beaktades av Europaparlamentet vid sitt antagande av den tidigare nämnda resolutionen. Detta idrottens agerande såväl nationellt inom respektive medlemsstat som gentemot de olika EU-institutionerna hade givetvis sin upprinnelse i effekterna av och uppvaknandet efter Bosmandomen. Någon idrottsartikel kom som bekant inte till stånd. Däremot enades konferensen om en förklaring om idrotten från Regeringskonferensen som bifogades Amsterdamfördraget med följande lydelse, punkt 29:

”Förklaring om idrott

Konferensen betonar idrottens sociala betydelse, särskilt för att skapa identitet och gemenskap människor emellan. Konferensen uppmanar därför Europeiska unionens organ att beakta synpunkter från idrottssammanslutningar när det gäller viktiga frågor som rör idrott. I samband därmed bör särskild uppmärksamhet ägnas det som är särskilt kännetecknande för amatöridrotten.”

Denna förklaring går numera under beteckningen *Amsterdamdeklarationen*. Det är den första och hittills enda gången idrotten tagits upp i anslutning till en fördragstext.

1998**Storbritanniens Ordförandeskapsslutsatser: Cardiff (17 juni 1998)**

Vid sitt möte i Cardiff erkände Europeiska rådet under rubriken "Öppenhet" idrottens betydelse genom att i slutsatserna (nr 31) mana till diskussion om hur kontakterna ungdomar emellan skall förbättras och kampen mot den sociala utslagningen stärkas med hjälp av bland annat idrotten. Detta sker i ett sammanhang där det under totalt fyra punkter – nr 28 – 31 – främst handlar om främjandet av öppenheten genom Internetanvändning och främjande av offentliga debatter. Kopplingen till idrottens känns inte helt naturlig, och tillägget om idrott som det sista bland de fyra punkterna kan upplevas som ditskrivna i slutskedet för att blidka eventuella påtryckningar om ett omnämnande av idrotten i något sammanhang. Vi har dock inga uppgifter som föranleder några fördjupade kommentarer om detta. Så här lyder punkten i sin helhet:

"31. Europeiska rådet uppmanar rådet och medlemsstaterna att ta ställning till hur man kan främja mer kontakt mellan ungdomar, t.ex. genom Internet, och hur man kan motverka social utslagning bland ungdomar, bl.a. genom idrott."

KOM:s arbetsdokument "Gemenskapens åtgärder inom idrotten: Utveckling och perspektiv" (september 1998)

I detta arbetsdokument anser EU-kommissionen – det uttrycks på det sättet i EU-kommissionens därpå följande Samrådsdokument "Den europeiska idrottsmodellen" från november 1998 (se nedan) – att EU-kommissionen fastställer sin idrottspolitik och anser att idrotten och EU är ett förhållande i utveckling. De tar bl.a. upp idrottens särart, och hänvisar bl.a. till Europaparlamentets resolution från juni 1997, samt för ett resonemang om vad EU kan göra inom idrottsområdet. EU-kommissionen konstaterar att Unionens lagstiftningsåtgärder i förhållande till idrotten främst gäller tre områden; Idrott,

television och affärskommunikation, Idrotten och konkurrenspolitiken samt Idrotten och den fria rörligheten.

Under rubriken "Idrotten i gemenskapens politik" för EU-kommissionen ett resonemang om hur denna påverkar idrotten. Som en utgångspunkt för detta nämner de att den studie som genomfördes av konsultföretaget Coopers & Lybrand för EU-kommissionens räkning 1993 – och som uppdaterades 1995 – påvisade att 20 av dåtidens 24 direktorat inom EU-kommissionen hade åtgärder eller program som berör idrotten. Här konstateras därefter att: *"När nya åtgärder inleds till förmån för idrotten blir förbättrad samordning mycket viktig. Hittills har de åtgärder som idrottsorganisationerna har gynnats av drivits utan en gemensam strategi från kommissionens sida. I framtiden måste det finnas en samordning som underlättar en förbättrad kontakt med idrottskretsarna i enlighet med Amsterdamförklaringen."*

I sina slutsatser i dokumentet redovisas uppfattningen att när EU-kommissionen utövar sin kontroll av gemenskapsrättens tillämpning så bör informationen och dialogen med idrottsorganisationerna stärkas, *"i synnerhet i fråga om idrottens verkliga särdrag, som man måste ta hänsyn till i tillämpningen av EU:s normer."*

I fråga om idrottens integrering i de olika politiska åtgärdsområdena måste det prövas i praktiken hur effektiva åtgärderna egentligen är och vilka vinster en åtgärd på EU-nivå kan ge."

KOM:s samrådsdokument "Den europeiska idrottsmodellen" **(november 1998)**

Detta dokument utfärdades för att utgöra underlag för en enkätundersökning till idrottsvärlden i syfte – som EU-kommissionen uttrycker det – "att utifrån förklaringen i Amsterdamdeklarationen vill EU-kommissionen samråda" med denna. Genom enkäten skulle alla intressenter i idrottsvärlden ges möjlighet att definiera sina problem och kunna komma med förslag om idrottens framtida utveckling i Europa.

Enkätresultatet skulle användas i två syften. För det första som underlag för den av EU-kommissionen arrangerade europeiska idrottskonferensen i maj 1999, i Olympia, för det andra som ett underlag för "att ge en klarare definition av den europeiska idrottens kännetecken och bevara dessa".

Dokumentet består av tre kapitel med efterföljande frågor utifrån innehållet i respektive kapitel.

Det första, "*Den europeiska idrottsmodellen*", inleds med en beskrivning av hur idrotten är organiserad i Europa och dess kännetecken och betydelse, för att därefter beskriva förändringar som påverkar densamma. Kapitlet avslutas med en probleminventering inom det avgränsade området.

Det andra kapitlet, "*Idrotten och Televisionen*", innehåller huvudrubrikerna "Idrottens och televisionens utveckling i Europa", "Sändningsrättigheter", "Rätten till information" och "Den offentliga televisionens framtid roll i Europa".

Det tredje kapitlet, "*Idrotten och samhället*", behandlar följande områden:

- Idrott och fostran,
- Idrotten som ett medel för social integration, genom kampen mot främjandet av rasism och främjandet av tolerans,
- Idrott och miljö,
- Idrotten och allmänhetens hälsa,
- Idrott och dopning,
- Idrott och sysselsättning.

Österrikes Ordförandeskapsslutsatser: Wien (december 1998)

I det österrikiska ordförandeskapets slutsatser från Europeiska rådets möte i Wien finner man återigen ett uttalande om idrott, under avsnitt XII. IDROTT:

”95. Mot bakgrund av den förklaring om idrott som är bifogad till Amsterdamfördraget och väl medvetet om idrottens sociala roll uppmanar Europeiska rådet EU-kommissionen att lägga fram en rapport för Europeiska rådet i Helsingfors om hur man kan bevara den nuvarande uppbyggnaden av idrotten och upprätthålla idrottens sociala funktion inom gemenskapen.”

Detta uttalande är som synes en direkt uppmaning till EU-kommissionen att återkomma ca ett år senare med en rapport innehållande svaren på rådets frågor.

1999

Slutsatser från EU:s idrottskonferens i Olympia (maj 1999)

Med hänvisning till Amsterdamdeklarationen och dess uppmaning till Europeiska unionens organ att beakta synpunkter från idrottsammanslutningar innan de behandlar viktiga frågor som rör idrotten sammankallade EU-kommissionen de viktigaste aktörerna inom den europeiska idrotten för att diskutera de huvudfrågor som idrotten ansågs komma att ställas inför under de kommande åren.

I slutsatserna från konferensen uttrycks förhoppningen att konferensresultatet borde kunna tjäna som diskussionsunderlag för idrottsministrarna och för EU-kommissionen vid sitt utarbetande av den kommande Helsingfors-rapporten. EU-kommissionen ansåg vidare att konferensen tydligt visade på övertygelsen att idrotten i Europa trots sin mångfald har gemensamma drag som bör skyddas från eventuella kommersiella förvanskningar. Den konstaterade att idrott och i synnerhet ”idrott för alla” är ett utmärkt sätt för att öka den sociala sammanhållningen i Europa. De två utmärkande principerna för den europeiska idrotten – demokrati och solidaritet – ligger det i både de offentliga myndigheternas och idrottsorganisationernas intressen att bevara.

Det uttrycktes att idrotten måste anpassa sig till den kommersiella omgivningen och där utvecklas utan att förlora vare sig sin identitet eller sin självständighet. Det senare ansågs

framhäva idrottens sociala och kulturella funktion samt dess funktion inom hälso- och undervisningsområdena.

Konferensen sammanfattades i en rad slutsatser under tre huvudrubriker:

- Den europeiska idrottsmodellen,
- Förhållandet mellan televisionen och idrotten,
- Kampen mot dopning inom idrotten.

När det gäller det första temat kan särskilt noteras att det i första punkten uttrycks en förhoppning om att idrotten bör kunna fungera självständigt även i fortsättningen och inte bli utsatt för politisk eller ekonomisk manipulation. I slutsatserna konstateras att idrotten för närvarande måste skyddas mot en alltför långtgående kommersialisering, och förhoppningar uttrycktes att detta kan ske genom partnerskap mellan myndigheter, idrottsorganisationer och företag för att idrotten skall kunna utvecklas balanserat och enhetligt.

I en uppmaning till de offentliga myndigheterna på alla nivåer skall dessa beakta idrotten när de förbereder nya åtgärder på politikområdena social integration, kampen mot rasism, miljö, folkhälsa, utbildning och ungdomsfrågor. Vidare uppmanas Europeiska unionen att vidta särskilda åtgärder för att öka medvetenheten inom idrottsorganisationerna om de möjligheter som utbildnings-, yrkesutbildnings- och ungdomsprogrammen erbjuder.

Det understryks också att Europeiska unionen bör erkänna den roll som idrottsorganisationerna kan spela när det gäller att främja demokratiska värden och aktivt medborgarskap bland ungdomen, samt att idrotten också bör användas till att integrera minoriteter, bekämpa rasism och främja tolerans och principen om rent spel i samhället.

Regionkommitténs yttrande om "Den europeiska idrottsmodellen" (den 1 oktober 1999) (dnr COM 7-016)

Regionkommittén (ReK) yttrar sig på tio sidor om EU-kommissionens ovan behandlade samrådsdokument från november 1998, men har också beaktat EU-kommissionens arbetsdokument "Gemenskapens åtgärder inom idrotten: Utveckling och perspektiv" från september 1998. De hade lätit sitt utskott nr 7 för "utbildning, yrkesutbildning, kultur, ungdomsfrågor, idrott, medborgarliga rättigheter" bereda ärendet.

ReK konstaterar inledningsvis att idrotten i Europa står inför nya utmaningar och av den anledningen bör EU engagera sig i debatten om hur förutsättningarna för idrottsverksamheten i Europa kan förbättras. Detta skall dock ske med hänsyn till subsidiaritetsprincipen och de nationella, regionala och lokala myndigheternas befogenheter på området, och framför allt med respekt för idrottsorganisationernas självständighet. Därför välkomnades EU-kommissionens initiativ att göra en genomgripande analys av det som utmärker idrotten i Europa i samrådsdokumentet "Den europeiska idrottsmodellen".

Härefter kommenterar Regionkommittén de olika kapitlen i samrådsdokumentet och ur detta kan särskilt framhållas vad de anför under kapitlet "Den europeiska idrottsmodellen" (punkt 4.5):

"Regionkommittén anser att den idrottsmodell som utvecklats i Europa i princip bör stödjas och bevaras. Kommittén betonar att det inte är regeringarnas sak att kontrollera idrottens strukturer och organisationer. Detta måste även i fortsättningen vara de oberoende idrottsorganisationernas ansvar. Kommittén anser emellertid att staten skall ha en reglerande funktion för att skapa förutsättningar för att idrotten och dess organisationer skall kunna utvecklas på ett sådant sätt att de kan fortsätta att fylla sin funktion."

I sina slutsatser finner ReK att idrotten är ett verktyg som bättre än alla andra kan bidra till att bygga upp en identitetskänsla för medborgarna i Europa. I kraft av sina möjligheter med avseende

på pedagogik samt hälso- och integrationsaspekter, utgör idrotten en kulturell och social företeelse som i allt högre grad upplevs och erkänns i det dagliga livet i Europas regioner och kommuner. Den är också betydelsefull för hela den europeiska integrationsprocessen.

EU:s idrottspolitik bör därför enligt ReK syfta till att anpassa EU-lagstiftningen så att ramvillkor kan skapas och utvecklas som gör det möjligt för idrotten i Europas regioner och kommuner att utföra de samhällsnyttiga uppdrag som den anförtrots och att driva på dess utveckling. Detta måste ske med total respekt för subsidiaritetsprincipen, de nationella, regionala och lokala myndigheternas ansvarsområden och den organiserade idrottsrörelsens självständiga ställning, anser man. Att subsidiaritetsprincipen respekteras är väsentligt, eftersom de regionala och lokala myndigheterna spelar en viktig roll för den sociala integrationen. De kan använda idrotten som ett sätt att integrera människor i samhället och bör därför få tillräckligt med manöverutrymme i detta avseende vid sidan av att det inrättas en heltäckande EU-politik på idrottsområdet.

Regionkommittén uppger sig vara positiv till slutsatserna från EU-idrottskonferensen i Olympia 1999, och tar speciellt upp att det i dessa betonades att demokratin och solidariteten måste bevakas, de båda principer som ligger till grund för den europeiska idrottsrörelsen, och att idrotten måste kunna passa in i den nya kommersiella inramningen och där utvecklas utan att förlora sin identitet eller sitt oberoende. Det anser ReK vara grundvalen för idrottens sociala dimension.

Regionkommittén noterar att de befogenheter som Fördraget ger EU – hittills begränsade till idrottens ekonomiska aspekter, dess grundläggande förutsättningar och betydelse för medborgarnas Europa – har en alldeles för undanskymd ställning. ReK anser i stället att en europeisk idrottspolitik bör utvecklas som lägger större tonvikt vid Europas idrottsrörelsers centrala roll på det kulturella och socioekonomiska området.

Eftersom idrottens utveckling i de europeiska regionerna och kommunerna också är beroende av de allmänna villkor som definieras på EU-nivå bör en framtida europeisk idrottspolitik

också syfta till att bevara och utveckla den europeiska idrottsrörelsen enligt "den europeiska idrottsmodellen", anser Regionkommittén avslutningsvis.

Helsingfors-rapporten (december 1999): "Kommissionens rapport om skydd för idrottens strukturer och sociala funktion inom gemenskapen" (dnr EU-KOM (1999) 644)

I inledningen av Helsingfors-rapporten – som är den efterfrågade reaktion från EU-kommissionen på uttalandet från Europeiska rådets möte i Wien i december 1998 – anges bl.a. att rapporten vill visa på lämpliga vägar för att göra det möjligt att förena idrottens ekonomiska dimension med dess folkliga, fostrande, sociala och kulturella dimension.

EU-kommissionen konstaterar inledningsvis i rapporten att det sedan flera år finns olika företeelser som påverkar det europeiska synsättet när det gäller idrotten. Såväl idrottens ökande popularitet både bland utövare och åskådare, idrottens internationalisering och utvecklingen av den ekonomiska dimensionen av idrotten är omständigheter som innebär positiva inslag för både idrotten och samhället. Detta ger samtidigt upphov till spänningar i form av ökad dopningsproblematik, och ökning av kommersialiseringens tryck på organisationer och individer samt tendenser till att vilja bryta sig ur sedvanliga organisationsformer för tävlingsverksamhet. Dessutom finns en ökad tendens till tävlingsidrottande i allt yngre ålder med risk för ungdomars fysiska och psykiska hälsa.

Med hänvisning till slutsatserna från EU-idrottskonferensen i Olympia i maj 1999 och med framhävande av den i dessa redovisade uppfattningen att idrotten måste anpassa sig till den kommersiella omgivningen och i den utvecklas utan att förlora vare sig sin identitet eller sin självständighet, vilka båda framhäver idrottens sociala och kulturella funktion samt dess funktion inom hälso- och undervisningsområdena, konstaterar EU-kommissionen följande.

Utan specifikt fördragsstöd för idrotten måste dock gemenskapen givetvis se till att de initiativ som tas av nationella

myndigheter eller idrottsorganisationer är förenliga med gemenskapsrätten, inklusive konkurrensrätten och att de följer de fyra principerna för den inre marknaden. EU-kommissionen understryker att det inte är fråga om att inom ramen för gemenskapens nuvarande behörighet inrätta åtgärds- eller stödprogram eller att genomföra en gemenskapspolitik för idrotten, men att uppföljnings- och samordningsåtgärder på gemenskapsnivå skulle kunna vara till nytta. Bland annat när det gäller kampen mot dopning. Åtgärderna skulle syfta till att inom gemenskapens ram stärka rättssäkerheten för idrottsverksamheten och dess sociala funktion.

EU-kommissionen skriver vidare att Europeiska rådet, Europaparlamentet och Regionkommittén samtliga anser att det är önskvärt att bibehålla idrottens sociala funktion och dess nuvarande strukturer vid organisationen av idrotten i Europa. Dock är EU-kommissionens uppfattning att alla dessa EU-institutioner har uppfattningen att det krävs ett nytt tillvägagångssätt när det gäller idrottsfrågor såväl på unionsnivå som på nationell nivå, med beaktande av Fördraget, särskilt subsidiaritetsprincipen och principen om idrottsorganisationernas oberoende. Detta nya tillvägagångssätt, menar man, innebär att idrottens traditionella värden bevaras, samtidigt som de ekonomiska och rättsliga ramarna utvecklas. Idrotten skall nämligen ses på ett övergripande och sammanhängande sätt, vilket i sin tur förutsätter ett starkt samråd mellan idrottsrörelsen, medlemsstaterna och Europeiska gemenskapen – ”aktörerna” – på varje interventionsnivå och borde göra det möjligt att på varje nivå klargöra de rättsliga ramarna för idrottsaktörerna. Därefter konstaterar EU-kommissionen att den Europeiska unionens medverkan är en nödvändig del för detta nya tillvägagångssätt mot bakgrund av idrottens internationalisering och gemenskapsåtgärdernas direkta inverkan på den europeiska idrotten.

Under rubriken Gemenskapsnivån konstaterar EU-kommissionen att när Fördragets konkurrensregler tillämpas på idrotten bör hänsyn tas till idrottens särart, särskilt det ömsesidiga beroendet mellan idrotten och den ekonomiska verksamhet den

genererar, principen om lika möjligheter samt osäkerheten kring resultaten. EU-kommissionen hävdar sedan uppfattningen att idrottens "spelregler" för sin organisation eller tävlingsverksamhet skulle kunna undantas från konkurrensreglernas tillämplighet eftersom syftet med reglerna ju inte är att snedvrída konkurrensen.

EU-kommissionen gör sedan något så ovanligt som att spekulera i vilka förfaranden som "kan komma att undantas från konkurrensreglerna".

EU-kommissionen konstaterar då för det första att t.ex. avtal mellan professionella klubbar, eller beslut som deras förbund fattat, och som syftar till att i praktiken uppnå att upprätthålla jämvikten mellan klubbarna genom att bevara en viss idrottslig jämställdhet och osäkerhet kring resultaten är ett sådant förfarande som skulle kunna undantas.

Ett annat förfarande anges vara sådana avtal eller beslut som syftar till att understödja rekrytering och utbildning av unga spelare.

EU-kommissionen anser vidare att den skulle kunna göra undantag från konkurrensreglerna när det finns ett system för övergång eller typkontrakt som grundas på objektiva sätt beräknade ersättningar utifrån utbildningskostnader eller för sådana exklusiva sändningsrättigheter som har begränsad varaktighet eller räckvidd. Dock – understryker den – måste man i dessa förfaranden beakta andra bestämmelser i Fördraget, bland annat de som garanterar fri rörlighet för professionella idrottsutövare.

EU-kommissionen kan även tänka sig att tillåta sponsringsavtal för korta perioder om dessa grundar sig på ett tydligt anbuds förfarande och icke-diskriminerande urvalskriterier.

EU-kommissionens avslutande spekulation om förfaranden som kan komma att undantas från konkurrensreglerna rör "den gemensamma försäljningen av sändningsrättigheterna". För det första konstaterar EU-kommissionen, att om "om undantag medges när det gäller gemensam försäljning av sändnings-

rättigheterna, bör man överväga nyttan för konsumenten samt om begränsningen av konkurrensrätten står i proportion till det avsedda syftet”. Efter denna redovisade inställning anser EU-kommissionen att det ”i detta sammanhang är lämpligt att undersöka i vilken utsträckning det finns ett samband mellan den gemensamma försäljningen av rättigheterna och den ekonomiska solidariteten mellan professionella utövare och amatörutövare, målet att utbilda unga idrottsutövare samt främjandet av idrottsaktiviteter hos allmänheten”. Avslutningsvis skriver EU-kommissionen att det emellertid är troligt att försäljning av exklusiva sändningsrättigheter kommer att förbjudas på grund av att de skulle stänga marknaden på grund av sin varaktighet eller räckvidd.

När EU-kommissionen efter denna utläggning om tänkbara undantag från konkurrensreglerna behandlar den nationella nivån så anser de att myndigheterna också bör vidta åtgärder för att förtydliga de rättsliga reglerna i syfte att bevara idrottens nuvarande strukturer och sociala funktion. T.ex. nämner den att ett sätt att bevara de nationella förbundens strukturer skulle kunna vara att ge dem ett erkännande i den nationella lagstiftningen. EU-kommissionen föreslår också inrättande av partnerskapsavtal mellan staten och idrottsförbunden. Slutligen anser EU-kommissionen att nationerna på samma sätt ur lagstiftningssynpunkt bör undersöka klubbarnas rättsliga ställning, köp av klubbar eller kapitaltillskott från kommersiella eller ekonomiska grupperingar. Köp av klubbar är främmande för oss i Sverige men vanligt i många andra länder.

Utifrån tankegångarna om gemenskaps- och nationella nivån anser EU-kommissionen att de rättsliga ramar som klargjorts på dessa nivåer kräver att idrottsorganisationerna preciserar sina uppdrag och sina stadgar. Efter en redovisning av vad förbunden bör bedriva för verksamheter och hur, samt att detta specificeras i stadgarna avslutar EU-kommissionen med det följande: ”Det skall understrykas att de grundläggande friheter som fastställs i Fördraget i allmänhet inte utgör något hinder för idrottsförbundens åtgärder enligt stadgarna, under förutsättning att de

objektivt sett kan rättfärdigas, att de inte är diskriminerande samt att de är nödvändiga och proportionella.”

I sina slutsatser som svar på frågan som ställdes från Europeiska rådet i Wien konstaterar EU-kommissionen entydigt att den inte kan garantera att den utveckling som nu pågår inom idrotten inte äventyrar idrottens nuvarande strukturer och dess sociala funktion. Sen påpekar EU-kommissionen att det är viktigt att komma ihåg att den inte har någon direkt behörighet i form av fördragsstöd när det gäller idrott. När den nu inte har detta så anser EU-kommissionen att upprätthållandet av idrottens nuvarande strukturer och dess sociala funktion kräver ett nytt synsätt på idrottsfrågor som i första hand grundas på att de olika aktörerna respekterar ett antal gemensamma principer för idrotten.

Bland de principer som räknas upp kan vi här nämna att EU-kommissionen anser att den Europeiska unionen erkänner den framstående roll som idrotten spelar i det europeiska samhället och fäster största vikt vid upprätthållandet av dess roll när det gäller social integration, utbildning, betydelsen för folkhälsan samt den funktion av allmänt intresse som idrottsförbunden fyller. EU-kommissionen anser också att idrottens integritet och oberoende måste bevaras.

Utifrån de redovisade principerna bör ett nytt partnerskap inrättas och samstämmiga initiativ tas av de europeiska institutionerna, medlemsstaterna och idrottsorganisationerna för att främja och befodra idrotten i det europeiska samhället, med beaktande av idrottens värden, idrottsorganisationernas oberoende och Fördraget, däribland subsidiaritetsprincipen, menar EU-kommissionen avslutningsvis.

Finlands Ordförandeskapsslutsatser: Helsingfors (10 – 11 december 1999)

I ordförandeskapets slutsatser från det europeiska rådets möte i Helsingfors anges i en bilaga VI till protokollet under rubriken ”Dokument som förelagts Europeiska Rådet i Helsingfors”: ”Kommissionens rapport (12555/3/99 REV 3) om skydd för

idrottens strukturer och sociala funktion inom gemenskapen". Rapporten behandlades inte vid mötet, bl.a. mot bakgrund av att den behövde närmare analyseras av medlemsstaterna innan en reaktion från Europeiska rådet skulle kunna ges.

2000

Skriftlig fråga från Parlamentsledamoten Pietro-Paolo Mennea till EU-kommissionen (den 18 januari 2000) (dnr P-0102/00)

Den italienske EU-parlamentarikern – och tidigare olympiska guldmedaljören på 200-meter löpning i de olympiska spelen i Moskva 1980 – ställde en skriftlig fråga till EU-kommissionen under rubriken "Erkännande av amatöridrotten". Vi citerar hela frågan nedan av den anledningen att den påvisar den okunskap om hur olika idrotten är organiserad i de olika medlemsstaterna även bland idrottsinitierade inom EU-institutionerna, i detta fall en EU-parlamentariker. En ytterligare anledning till att vi tar upp denna enskilda fråga i vår kronologiska sammanställning är att Parlamentet i sin den 7 september 2000 antagna resolution om EU-kommissionens Helsingfors-rapport faktiskt återoppar "kommissionens otillfredsställande svar på den parlamentariska frågan den 18 januari 2000 angående ett krav på ett särskilt erkännande av amatöridrotten":

"Ämne: erkännande av amatöridrotten

Idrotten spelar en social roll och bör därmed anses vara en integrerad del av EU-ländernas kultur. Den fyller en uppfostrande, social, kulturell och avkopplande funktion som har erkänts i Amsterdamfördraget. Denna fråga ställs mot bakgrund av detta och med tanke på följande: hur idrotten i Europa är organiserad samt vilken särprägel den har och hur den har utvecklats på senare tid, vilken distinktion det görs i medlemsstaterna mellan professionell idrott (som idkas av företag) och amatöridrott (som idkas av organisationer utan vinstsyfte), att amatöridrotten i medlemsstaterna betraktas som amatöridrott först när den erkänns av olika nationella idrottsförbund i enlighet med

dessa förbunds bestämmelser och med direktiv från de olika nationella OS-kommittéerna, och att medlemsstaternas lagar och idrottsorganisationernas bestämmelser skiljer professionell idrott från amatöridrott.

Vore det inte lämpligt att införa en ändring i Amsterdamfördraget för att erkänna den idrott som enligt medlemsstaternas lagar och idrottsorganisationernas bestämmelser definieras som amatöridrott? ”

Ett skriftligt svar avgavs av ansvarig kommissionär – Viviane Reding – den 18 februari 2000, och kan enligt vår uppfattning inte betraktas som ett svar baserat på motsvarande okunskap som frågeställaren ger uttryck för:

”Kommissionen har erkänt att idrott är ett nödvändigt instrument för social integrering och fostran (Helsingforsrapporten om idrott, KOM(1999) 644 slutlig) i det europeiska samhället, och förespråkar ett nytt partnerskap mellan de olika aktörerna inom idrotten – idrottsorganisationer, nationella myndigheter och EU:s institutioner – för att bevara och stärka det sociala värdet av motion och idrott.

När det gäller hur idrotten är organiserad vill EU-kommissionen framhålla att det råder avsevärda skillnader mellan medlemsstaterna. Det finns till exempel inte lagstiftning som rör idrott i alla medlemsstater, och skillnaderna mellan professionell idrott och amatöridrott är inte alltid klart och tydligt fastställda. Som generaladvokat Georges Cosmas påpekade i sitt yttrande i Deliège-målet (Yttrande från generaladvokaten i förenade mål C-51/96 och C-191/97) bör man, för att avgöra om en persons idrottsutövande har ekonomisk karaktär eller inte, se till de konkreta faktorer som definierar denna aktivitet, och inte till idrottsförbundens deklARATIONER. Det är således inte idrottsförbundens utan domstolarnas sak att avgöra om idrottsutövandet är professionellt eller inte.

Kommissionen anser också att gemenskapslagstiftningen faktiskt beaktar vissa av idrottens särdrag, särskilt när det gäller amatöridrott. Det konstateras till exempel att det finns olika former av idrottsutövande som styrs av regler eller idrottsorganisationernas möjlighet till självreglering, men som inte omfattas av konkurrensreglerna. EU-kommissionen anser därför att det för närvarande inte är nödvändigt att göra ändringar i fördragen för att framhålla amatöridrottens särart.”

Vår uppfattning är att kommissionärens svar på ett övergripande sätt speglar de olika miljöer som idrotten totalt sett har att verka i, i de olika medlemsstaterna. Dock är det väl så att Parlamentet är otillfredsställt med att EU-kommissionen inte vill gå det till mötes när det gäller en fördragsreglering av amatöridrotten – vilket man måste utgå ifrån är vad Mennea önskar – trots hans vaga formuleringar. I vart fall är det ju den frågan som kommissionär Reding besvarat.

EG-domstolen: Deliège-ärendet (den 11 april 2000) (dom i målen C-51/96 och C-191/97)

Regler för uttagning till internationella turneringar strider inte i sig mot gemenskapsrätten

Christelle Deliège mot Ligue francophone de judo et disciplines associés ASBL m.fl.

Domen rör en belgisk judoutövare vid namn Christelle Deliège, som enligt domstolen utövat judo på hög nivå sedan år 1983. Hon hade som målsättning att delta i OS i Atlanta 1996. En förutsättning för att lyckas kvalificera sig dit var att hon fick delta i internationella kvalificeringstävlingar, vilket hon hade förvägrats av ett av de belgiska judoförbunden (judoförbundet Francophone). De belgiska judoförbunden utser de belgiska judoutövare som skall delta i tävlingar.

Judo organiseras på internationell nivå av Internationella judofederationen (IJF). I Europa finns en sammanslutning som

kallas Europeiska judounionen (EJU), som består av de olika nationella förbunden.

Christelle Deliège påstod vid den lokala domstolen i Namur att det belgiska judoförbundet hade hindrat henne i utvecklingen av hennes karriär på ett oegentligt sätt genom att hindra henne från att delta i viktiga internationella tävlingar. Som grund för sin talan åberopade hon att hon utövar en ekonomisk verksamhet som skall skyddas av gemenskapsrätten.

Den belgiska domstolen vände sig till EG-domstolen för att få svar på om en regel som har fastställts av en idrottsorganisation, och enligt vilken en professionell (eller halvprofessionell) idrottsutövare (eller en som siktar dithän) måste ha tillstånd eller ha uttagits av sitt nationella förbund för att kunna delta i en internationell tävling, överensstämmer med friheten att tillhandahålla tjänster.

I sin dom hänvisar domstolen inledningsvis till Bosman-domen och dess fastställande att regler för organisationen av idrottslig verksamhet skall överensstämma med gemenskapsrätten i den utsträckning verksamheten i fråga utgör en ekonomisk verksamhet enligt Fördraget.

Domstolen påpekar dessutom att denna rättspraxis överensstämmer med Amsterdamdeklarationen från 1997, i vilken dock det som är kännetecknande för amatöridrott skall uppmärksammas särskilt, nämligen idrottsutövning som inte utgör en ekonomisk verksamhet.

Domstolen konstaterar härefter att den omständigheten att de placeringar som har uppnåtts av idrottsutövarna i de internationella tävlingarna är avgörande för vilka länder som ges möjlighet att anmäla representanter till Olympiska spelen innebär inte i sig att dessa tävlingar skall anses utgöra landskamper, vilka enligt domstolens rättspraxis faller utanför gemenskapsrättens tillämpningsområde.

Härefter påpekar domstolen att det förhållandet att ett idrottsförbund enligt sina regler ensidigt betecknar idrottare som amatörer, inte i sig utesluter att dessa idrottare utövar ekonomiska verksamheter.

Domstolen konstaterar att särskilt idrottsutövning vid internationella tävlingar kan innebära ett tillhandahållande av flera åtskilda men samtidigt nära sammanfallande tjänster. Tävlingar öppna för åskådare och TV-sändningar genererar ofta intresse för annonsörer och sponsorer, och utgör därför ett medel för att tillhandahålla tjänster.

Domstolen gör därefter en bedömning av om uttagningsreglerna i fråga kan utgöra ett hinder för friheten att tillhandahålla tjänster. Den påpekar att, till skillnad från de bestämmelser som var tillämpliga i Bosman-målet, är de uttagningsregler som är i fråga i detta ärende inte avgörande villkor för professionella idrottsutövares tillgång till arbetsmarknaden. De innehåller inte heller några nationalitetsklausuler som begränsar antalet medborgare från andra medlemsstater som kan delta i en tävling.

Härefter finner domstolen det tillräckligt att konstatera att även om uttagningsregler oundvikligen begränsar antalet deltagare i tävlingar, är en sådan begränsning ofrånkomlig vid genomförandet av större internationella tävlingar. Sådana begränsningar förutsätter antagande av vissa regler eller av vissa uttagningskriterier och kan således inte i sig anses utgöra en begränsning av friheten att tillhandahålla tjänster. Dessutom är reglerna tillämpliga såväl på tävlingar inom gemenskapen som på tävlingar som äger rum utanför denna, och de avser både medborgare från medlemsstaterna och medborgare i tredje land.

Domstolen kommer således fram till den för idrotten så viktiga slutsatsen att det ankommer på de nationella förbunden, vilka återspeglar den organisation som tillämpas inom de flesta idrottsgrenar, att utfärda lämpliga regler och att genomföra uttagningen med tillämpning av dessa.

Domen analyseras närmare nedan i avsnitt 5.5.

EG-domstolen: Lehtonen-ärendet (den 13 april 2000)
(Domstolens dom i mål C-176/96)

Regler enligt vilka professionella idrottsmän inte får delta i tävlingar om de har övergått till en annan förening efter en viss dag kan utgöra ett hinder för den fria rörligheten för arbetstagare. De nationella domstolarna skall pröva om de hinder för den fria rörligheten för idrottsmän som förekommer är berättigade

Jyri Lehtonen m.fl. mot Fédération royale belge des sociétés de basket-ball ASBL (FRBSB)

Den finska medborgaren och basketbollspelaren Jyri Lehtonen och hans belgiska förening Castors Braine har väckt talan vid Tribunal de première instance de Bruxelles, och yrkat att idrottsliga påföljder som utdömts skall undanröjas och att domstolen förordnar att inga ytterligare idrottsliga påföljder får åläggas Jyri Lehtonen för deltagande i mästerskapsserien. Domstolen har därefter begärt att EG-domstolen bland annat skall fastställa om bestämmelser utfärdade av ett idrottsförbund, som innebär förbud för en förening att använda en spelare för tävlingsspel, om han har anställts efter en viss dag, är förenliga med principen om fri rörlighet för arbetstagare.

FIBA (Internationella basketförbundet), som är världsförbundet för basketboll, har utfärdat regler för internationella spelarövergångar. Enligt dessa regler får föreningar inom den europeiska zonen inte använda utländska spelare i de nationella mästerskapsserierna som har spelat i ett annat land inom den europeiska zonen, om spelarövergången har skett efter den 28 februari. Däremot är det fortfarande möjligt att ta in och använda spelare från föreningar utanför Europa efter denna dag. De nationella basketförbunden skall upprätta sina egna regler för spelarövergångar med ledning av dessa.

I slutet av basketsäsongen 1995/1996 anställdes Jyri Lehtonen – den 3 april 1996 – av den belgiska föreningen Castors Braine för att delta i slutskedet av den belgiska mästerskapsserien. Efter det att ett motståndarlag hade anfört klagomål till det belgiska basketbollförbundet FRBSB för Castors Braine´s åsidosättande

av FIBA:s regler för övergång av spelare inom den europeiska zonen, bestraffades föreningen genom att dömas som förlorande lag i två matcher där Lehtonen använts som spelare.

Domstolen påminner inledningsvis att idrottsutövande omfattas av gemenskapsrätten om den utgör en ekonomisk verksamhet i den mening som avses i EU-fördraget. Det innebär att reglerna för idrottsutövande i dessa fall skall följa gemenskapsrätten, oavsett om de har utfärdats av idrottsförbund. Idrottsliga regler eller praxis genom vilka utländska spelare av andra än ekonomiska skäl utesluts från visst idrottsligt deltagande (exempelvis landskamper) är emellertid förenliga med principen om fri rörlighet för personer.

EG-domstolen anser att eftersom spelares (idrottsutövares) deltagande i matcher (tävlingar) utgör det väsentliga syftet med deras idrottsverksamhet, begränsar en regel som inskränker detta deltagande även de berörda spelarnas anställningsmöjligheter. Regler som hindrar belgiska föreningar från att i matcher i mästerskapsserien använda basketspelare från andra medlemsstater när dessa har anställts efter en viss dag utgör enligt domstolen således ett hinder.

EG-domstolen finner dock att detta hinder för den fria rörligheten för arbetstagare kan vara berättigat av andra än ekonomiska skäl då dessa skäl endast berör idrotten som sådan. Syftet med fastställda frister för övergångar kan nämligen vara att säkerställa att idrottstävlingar äger rum på ett tävlingsmässigt korrekt sätt, förutsatt att detta inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå syftet. Med detta svar överläts till den belgiska domstolen att vid sitt avgörande målet pröva om det sistnämnda villkoret är uppfyllt.

Domen analyseras närmare nedan i avsnitt 5.5.

Portugals Ordförandeskapsslutsatser, Feira den 19 – 20 juni 2000

Under Portugals ordförandeskap första halvåret 2000 kom idrotten återigen upp på dagordningen genom att det i slutsatserna från ordförandeskapet riktades en uppmaning till de

båda EU-institutionerna EU-kommissionen och rådet enligt följande:

”D. Idrott

50. Europeiska rådet uppmanar EU-kommissionen och rådet att beakta idrottens specifika karaktär i Europa och dess sociala funktion när man förvaltar gemenskapens olika politikområden.”

Europaparlamentet : ”Mennea-rapporten” (18 juli 2000) (dnr A5-0208/2000)

Europaparlamentets utskott för behandling av idrottsfrågor hade under 1999 bytt namn till ”Utskottet för kultur, ungdomsfrågor, utbildning, *medier och idrott*”, och i arbetsordningen klargjort att idrottsfrågorna ligger inom utskottets kompetens. Det är värt att notera att detta skett trots avsaknaden av legalt fördragsstöd.

I utskottets arbetsordning anges att utskottet ”*är behörigt i frågor som rör följande områden:*

— — —

6. Utveckling av en politik för idrott (förklaring 29 i Amsterdamfördraget) och fritid.”

Det är också värt att notera – med anledning av vad vi återkommer till i senare sammanhang – att utskottet angivit sin behörighet som att faktiskt *utveckla* en parlamentets idrottspolitik, och Amsterdamdeklarationen anges som den formella grunden.

Med anledning av att EU-kommissionen med en skrivelse den 13 december 1999 hade förelagt Europaparlamentet sin Helsingfors-rapport kom denna att behandlas av nämnda utskott som ansvarigt sådant. Till rådgivande utskott utsågs ”Utskottet för rättsliga frågor och den inre marknaden” och ”Utskottet för ekonomi och valutafrågor”. Det senare utskottet beslöt sedermera att inte avge något yttrande, medan det förra gjorde det.

Till föredragande utsågs – vilket nämndes ovan – den italienske utskottsledamoten Pietro-Paolo Mennea. Dennes betänkande godkändes – med beaktande av yttrandet från det rådgivande utskottet – av utskottet den 13 juli 2000 varefter detta ingavs till Europaparlamentet för behandling den 18 juli.

Betänkandet föranledde Europaparlamentet att den 7 september samma år anta en resolution om Helsingforsrapporten, som fränsett ett tillägg av ytterligare en uppmanande punkt nr 33, är i överensstämmelse med Menneas rapport. Därför kan det här finnas anledning att påtala de viktigaste motiveringarna som låg till grund för Menneas betänkande.

Han konstaterar att Europeiska unionens intresse för idrotten under de närmast föregående två eller tre åren ökat i omfattning och åberopar Packrapporten från 1997 som en av de utlösande faktorerna till detta. Han hänvisar bl.a. till kravet i den rapporten på att den mellanstatliga regeringskonferensen i Amsterdam 1997 uttryckligen skulle införa en hänvisning till idrotten i artikel 128 i Fördraget och därmed erkänna idrotten som ett *kulturfenomen* (egen kursivering) inom gemenskapen, vilket han menar ledde till att företrädarna för medlemsstaterna i Turin 1997 fogade den s.k. Amsterdamdeklarationen till Fördraget. Denna deklaration låg sedan enligt hans uppfattning till grund för att EU-kommissionen sedermera genomförde europeiska idrottskonferensen i Olympia i maj 1999. I EU-kommissionens arbetsdokument inför konferensen anför EU-kommissionen – enligt Menneas uppfattning – att det faktiskt redan existerar en europeisk idrottsmodell, och att den måste sträva efter att förverkliga "rätten till idrott" för samtliga medborgare i unionen. Utifrån denna syn föredrog EU-kommissionen ju – vilket behandlats ovan – att koncentrera sig på fyra prioriterade utmaningar.

Mennea finner vidare att den senaste tidens utveckling – han definierar inte närmare vad han menar med detta – klart påvisar att Amsterdamdeklarationen inte längre är tillräcklig för att EU-kommissionens prioriterade målsättningar för idrotten skall kunna uppnås, och därmed inte heller för att rå på den enorma kommersialiseringen inom vissa idrotter. Han anser därför att

Amsterdamdeklarationen bör kompletteras för att ge idrotten möjlighet att förändras även i ett ekonomiskt sammanhang utan att förlora sin självständiga roll. Slutsatsen från Mennea blir att en rättslig grund för idrotten är oundgänglig för att inte riskera att förlora det som inom idrotten hittills uppnåtts. ”Gemenskapen bör skaffa sig nya resurser och nya instrument” anser han.

Mennea för ett resonemang om Bosman-domens effekter för den professionella idrotten samt bemöter den generellt framförda kritiken att dessa effekter är de enda som påverkat idrotten negativt. Han åberopar att andra omständigheter som höga transfersummor och att denna del av idrotten också måste utveckla annan kommersiell verksamhet utöver den idrottsliga för att kunna överleva, också påverkat – och påverkar – negativt.

Mennea understryker att i synnerhet idrotten på amatörnivå har en stor betydelse när det gäller att skydda och utbilda ungdomen, vilket bör ha högsta prioritet. Därför anser han att EU på samtliga möjliga sätt måste främja icke tävlingsinriktad idrott samt effektivt och utan dröjsmål bekämpa två fenomen som urartat till krissituationer; våldet och dopningen inom idrotten.

Avslutningsvis tar Mennea upp kopplingen mellan idrotten och kommersialism och hänvisar till EU-kommissionens uppfattning uttryckt i Helsingfors-rapporten, där EU-kommissionen konstaterar att den ekonomiska verksamheten som idrottssektorn genererar, precis som alla andra ekonomiska sektorer, är underkastad bestämmelserna i Fördraget. Denna uppfattning delas fullt ut av Mennea. Han konstaterar också att sammanblandningen mellan idrott och affärer lett till snedvridningar som äventyrar principen om ekonomisk solidaritet och att EU därför också bör främja och underlätta initiativ och åtgärder som syftar till att stötta idrottsgrenarna som saknar en mer påtaglig ekonomisk omsättning – amatöridrott kallar han detta för – och de mindre gynnade samhällsklasserna.

Mot bakgrund av dessa motiveringar anser han att EU måste se till

- att idrotten får en viktigare plats i skolornas läroplaner,
- att idrottarna omfattas av ett socialt skydds nät,

- att yrkesutbildning tillhandahålls för utövare, ledare och specialister inom idrottssektorn, och
- att idrotten uppmärksammas som en viktig plattform för demokrati och som ett verktyg mot rasism och främlingsfientlighet.

I yttrandet från utskottet för rättsliga frågor och den inre marknaden uppmanas det ansvariga utskottet att infoga 15 stycken slutsatser i sin resolution. Vid en jämförelse kan konstateras att 14 av dessa kommit med i utskottets resolution, det överväldigande antalet i sin föreslagna ordalydelse, övriga efter vissa omformuleringar.

Europaparlamentets resolution om Helsingfors-rapporten (den 7 september 2000,) (dnr A5-0208/2000)

Inledningsvis konstaterar Europaparlamentet (EP) att det antar sin resolution med beaktande av förutsättningar/omständigheter omnämnda i 17 punkter.

I nämnd ordning och delvis förkortat återges dessa enligt följande:

- Helsingfors-rapporten
- EU-idrottskonferensens uttalande om idrottens betydelse för att bättre kunna närma EU:s medborgare
- Amsterdamdeklarationen
- EU-kommissionens (KOM) vitbok om utbildning (1995)
- Regionkommitténs yttrande om "Den europeiska idrottsmodellen" (1999)
- Europaparlamentets resolution från december 1998 om brådskande åtgärder att vidta mot dopning inom idrott
- Europeiska rådets slutsatser från Wien
- Europaparlamentets resolutioner från maj 1996 om radio- och TV-sända idrottsevenemang och från juni 1997 om Europeiska unionens roll på idrottens område (byggd på "Pack-rapporten")

- Europeiska rådets slutsatser från Feira juni 2000 om kravet på att idrottens specifika karaktär i Europa och dess sociala funktion skall beaktas
- Bosman-domen från EG-domstolen
- Deliège- och Lehtonen-domarna från EG-domstolen
- Europaparlamentets resolution från november 1999 om förberedelser inför översynen av fördragen och nästa regeringskonferens
- KOM:s meddelande om en gemenskapsplan för stöd till kampen mot dopning inom idrotten (1999)
- Rekommendationerna från det europeiska kvinno- och idrottsnätverkets (EWS) konferens i Helsingfors 2000
- KOM:s otillfredsställande svar på den parlamentariska frågan den 13 januari 2000 angående ett krav på ett särskilt erkännande av amatöridrotten
- Europaparlamentets arbetsordning
- Utskottsbetänkandet från ansvarigt utskott ("Mennea-rapporten") samt yttrandet från det rådgivande utskottet

EP redogör i 13 punkter (A – M) för hur de ser på idrotten och dess situation och funktion m.m. i EU-samarbetet. Utifrån bl.a. vårt resonemang längre fram i rapporten om behovet/önskemålet av en specifik idrottslig reglering i Fördraget kan följande särskilt nämnas av dessa punkter.

- "Idrotten utgör en idealisk plattform för socialt deltagande och sammanhållning och bör därför integreras i befintliga gemenskapsprogram, som bör dra nytta av idrotten i kampen mot social utslagning, våld, ojämlikhet, rasism och främlingsfientlighet". (Punkten A)
- "Professionell idrott och marknadsföringen av professionell idrott har utvecklats till en affärsverksamhet. Därför måste konkurrenslagstiftningen och de fyra friheterna tillämpas på de kommersiella aspekterna av idrotten. När Fördragets bestämmelser tillämpas på idrotten måste vidare hänsyn tas till sektorns specifika karaktär, såsom redan angivits av Europeiska gemenskapernas domstol". (Punkten F)

- ”Den ekonomiska verksamhet som i idrottssammanhang bedrivs av organisationer och enskilda personer är underkastad bestämmelserna i Fördraget och i gemenskapsrätten.” (Punkten I)
- ”Idrotten kan utgöra ett ojämförligt verktyg för utbildning och social integration för samtliga samhällsgrupper, och detta bör återspeglas i politiken, såväl nationellt som på gemenskapsnivå.” (Punkten J)

Slutligen riktar Europaparlamentet sig till EU-institutioner, medlemsstater, idrottsorganisationer m.fl. i 34 olika punkter där Parlamentet välkomnar, understryker, uppmanar, hälsar med tillfredsställelse, tar det för givet, upprepar, påminner, uttrycker, anser, varnar, föreslår, erkänner, kräver, fäster uppmärksamhet, och insisterar m.m. avseende olika företeelser, verksamheter, syften etc. under var och en av dessa punkter.

Utifrån motsvarande utgångspunkter som ovan – dvs. vårt resonemang längre fram om en specifik idrottsartikel eller inte – kan följande av Europaparlamentets punkter noteras.

Europaparlamentet

- 2. understryker vikten av att gemenskapen tar hänsyn till den självbestämmanderätt och den kompetens som de erkända idrottsorganisationerna har på nationell och internationell nivå när det gäller ledning och organisation av respektive idrottsgren,
- 4. hälsar med tillfredsställelse att EU-kommissionen i Helsingfors-rapporten visat sig beredd att framlägga tilläggs-, samordnings- och tolkningsåtgärder på gemenskapsnivå för att ge idrotten och dess typiska funktioner inom undervisning och samhälle en starkare rättslig förankring,
- 6. tar det för givet att EU-kommissionen erkänner de principer som ställts upp i Bosman-domen som klart vedertagna; uppmanar därför EU-kommissionen att stödja solidaritetsfrämjande strukturer för självstyre inom idrotten

och bidra till att i lika hög grad uppmuntra träning och utveckling av spelare inom mindre lokala föreningar likväl som inom stora internationellt erkända föreningar; erinrar EU-kommissionen om att sådana strukturer och mål är fullt förenliga med EG-domstolens yttrande i Bosman-domen, samt uppmanar EU-kommissionen att inte vidta åtgärder eller lägga fram förslag som skulle kunna undergräva den princip som fastställs i Bosman-domen,

- 7. uppmanar idrottsförbunden att gjuta liv i den interna demokratin och att beakta den professionella idrottens och amatöriddrottens olika behov och ledningsmetoder genom att inrätta lämpliga representativa strukturer,
- 8. uppmanar regeringskonferensen att infoga en uttrycklig hänvisning till idrotten i artikel 151 i Fördraget för att EU i sitt agerande skall kunna erkänna det kulturella, ekonomiska och sociala fenomen som idrotten utgör,
- 12. uppmanar EU-kommissionen att på ett positivt sätt, men på ett sätt som är helt och hållet förenligt med Fördraget, överväga de metoder som främjar idrottens utveckling på gräsrotsnivå och ger lika möjligheter, och därmed bidrar till en sund och diversifierad utveckling av den europeiska idrotten,
- 13. uttrycker sin respekt för den frivilliga verksamheten i idrottsföreningar som är engagerade i idrott som fritidsverksamhet, och särskilt aktiviteter som berör ungdomsverksamheten och verksamheten för minoritetsgrupper inom idrotter och samhälle; påpekar än en gång behovet av särskild samordning av vissa särdrag hos amatöriddrotten,
- 14. anser att dessa verksamhetsformer förtjänar ökat stöd och uppmanar EU-kommissionen att undersöka hur detta stöd kan ges på ett mera effektivt sätt och på bredare basis på europeisk nivå,
- 15. varnar för de stora skillnader som kan uppstå, dels mellan elitidrotten och mindre idrottsföreningar, dels mellan

professionell idrott och amatöridrott; påpekar att det i båda fallen gäller att den ena förutsätter den andra och att det därför måste tillses att det ömsesidiga stödet kommer att fortsätta,

- 17. erkänner Europeiska gemenskapernas ram för idrott, men uppmanar samtidigt EU-kommissionen att i enlighet med andan i förklaring 29 i bilagan till Amsterdamfördraget vederbörligen beakta den nationella och regionala karaktären i idrottsstrukturerna samt den historiska tradition som idrotten har i Europa,
- 29. uppmanar EU-kommissionen att med hänsyn till det portugisiska ordförandeskapets slutsatser från rådet i Feira lägga fram ett meddelande om integration av idrotten i gemenskapens olika politikområden och om hur idrottsorganisationernas arbete skall vinna erkännande, om idrottsundervisningens omfattning i läroplanen i de enskilda medlemsstaterna, och om sexuella trakasserier och övergrepp inom idrotten,
- 32. uppmanar medlemsstaterna att se till att en andel av intäkterna från sponsorer och reklam används för att främja amatöridrotten.

Denna resolution har därefter översänts till såväl rådet som kommissionen.

Ministerrådet: "Uttalande om sport" (den 4 dec 2000)

Frankrikes arbetsinsatser på idrottsområdet under sitt ordförandeskap i EU andra halvåret 2000 kom att bli omfattande och engagerat. Av betydelse för detta var bl.a. att det vid ett informellt idrottsministermöte under det föregående portugisiska ordförandeskapet tillsatts två viktiga arbetsgrupper bestående av medlemsstaternas tjänstemän tillsammans med tjänstemän från EU-kommissionen. Den ena arbetsgruppen hade till uppgift att behandla frågor rörande Världsan tidopningsbyrån (WADA) och dess finansiering och

lokalisering av dess högkvarter samt EU:s styrelserepresentation i denna m.m. Den andra arbetsgruppen hade till uppgift att följa upp EU-kommissionens slutsatser i Helsingfors-rapporten. Frankrike låg långt framme i sitt arbete och presenterade redan den första veckan av sitt ordförandeskap vid ett informellt möte mellan Trojka-ländernas idrottsministrar ett första utkast till en deklARATION om idrotten särart m.m. Denna kom sedan att behandlas vid upprepade tillfällen i den senare nämnda arbetsgruppen vid möten mellan medlemsstaternas idrottstjänstemän och kommissionen.

Arbetet i Europeiska Unionens råd förbereds av en kommitté för medlemsstaternas ständiga representanter till EU i Bryssel (Coreper). De sammanträder varje vecka och utöver dessa ambassadörer deltar även deras andremän.

Inför Europeiska rådets möte i Nice 7–9 december 2000 behandlades Frankrikes omarbetade förslag i Coreper. Efter ett omfattande arbete i Coreper enades medlemsstaterna om ett slutligt förslag varvid detta fördes till Rådets förberedande behandling inför Nice-mötet. Rådet beslutade den 4 december att anta förslaget från Coreper och att sända uttalandet till mötet i Nice. I protokollet från rådsmötet står följande att läsa:

”PUNKTER SOM GODKÄNDES UTAN DEBATT:

Uttalande om sport

Rådet antog uttalandet om de särskilda kännetecken för idrott och idrottens sociala funktion i Europa som bör beaktas vid genomförandet av den gemensamma politiken. Detta beslut kommer att sändas till Europeiska rådet i Nice för godkännande och med förslaget att det skall bifogas till slutsatserna därifrån.”

Innehållet i och diskussionerna om effekterna av Idrottsdeklarationen från Nice återkommer vi till i särskilt kapitel.

Ordförandeskapet: Nice-slutsaterna (7 – 9 december 2000)

I ordförandeskapets slutsatser från Europeiska rådets möte i Nice noteras följande lydelse:

"H. Kulturens Europa

Kultur och audiovisuella frågor

53 – – –

Idrott

54. Europeiska rådet noterar uttalandet som rådet har antagit om idrottens speciella karaktär (se bilaga). För övrigt hälsar Europeiska rådet med tillfredsställelse rådets slutsatser om den internationella antidopningsbyrån och beslutar att intensifiera det europeiska samarbetet inom detta område. Det noterar också FN:s millenniedeklaration inför det nya årtusendet om främjande av fred och ömsesidig förståelse genom idrotten och den olympiska freden."

Europeiska rådet uppges notera uttalandet från rådet om idrotten, och det kan härmed förutsättas att det inte föranlett någon debatt under mötet. Därför kan numera konstateras att uttalandet om idrott får anses vara ett dokument som uttrycker en stark politisk samstämmighet bland medlemsstaternas stats- och regeringschefer. Detta återkommer vi till framöver.

Kommissionär Viviane Reding: Uttalande med anledning av Idrottdeklarationen (11 december 2000) (dnr IP/00/1439)

Kommissionär Reding uttalar att Idrottsdeklarationen är en tydlig politisk signal om att idrottens sociala och kulturella dimension måste integreras bättre i medlemsstaternas och gemenskapens politik, och att EU-kommissionen är lyhörd i dessa frågor och beaktar dem i olika ärenden som omfattas av gemenskapsrätten.

Hon uppfattar Idrottsdeklarationen som ett godtagande av de riktlinjer som EU-kommissionen definierade i sin Helsingforsrapport. Framförallt när det gäller idrottens sociala och

kulturella dimension samt när det gäller principen att idrottsvärlden ska sköta sig själv och därvid följa medlemsstaternas och gemenskapens lagstiftning. "Som svar på Europeiska rådets uppmaning ska EU-kommissionen ställa alla tillgängliga medel till idrottens förfogande eftersom idrott är något som verkligen berör alla medborgare. Jag hoppas att medlemsstaterna och idrottsorganisationerna kommer att göra det samma" fortsätter hon.

Hon anser att Europeiska rådet genom sitt uttalande i Idrottsdeklarationen erkänner de europeiska idrottsförbundens nyckelroll, men att det inte vill utesluta andra aktörer, med hänsyn till Europas kulturella mångfald. Därför varken kan eller vill EU-kommissionen påbjuda en given organisationsmodell. Avslutningsvis välkomnar EU-kommissionen att Europeiska rådet uppmanar förbunden att eftersträva en så långtgående demokrati som möjligt för de olika deltagarna.

2001

Europaparlamentet: O'Toole-rapporten (23 mars 2001, preliminärt förslag) (Ref: PE 286.761)

Den 23 mars 2001 avlämnade den utsedde föredragande ledamoten i, i detta fall rådgivande, utskottet för kultur, ungdomsfrågor, utbildning, medier och idrott, brittiskan Barbara O'Toole, ett första förslag till yttrande till det ansvariga utskottet för konstitutionella frågor över Nice-fördraget och unionens framtid. Yttrandet avser utskottets uppfattning om resultatet av regeringskonferensen, utkastet till Nicefördraget och unionens framtid. Yttrandet är indelat i de ansvarsområden utskottet har enligt sitt namn, varvid för vår del är av intresse att ta del av förslagen och den kortfattade motiveringen under rubrikerna Kultur och Idrott.

"Kultur: Under 1997 uttryckte utskottet i sitt yttrande till utskottet för konstitutionella frågor om utkastet till Amsterdampfördraget sitt missnöje med att kvalificerad majoritet inte hade införts när det gällde kulturfrågor. Utskottet

förutsade även att kravet på enhällighet i rådet skulle bli ett hinder för införandet av åtgärder på detta område. Denna förutsägelse bekräftades av de svårigheter som föregick det slutliga antagandet av ramprogrammet Kultur 2000. Mot denna bakgrund begärde utskottet ännu en gång i sitt yttrande om regeringskonferensen 2000 att man skulle övergå från enhällighet till kvalificerad majoritet på detta område. Det är mycket beklagligt att man helt har ignorerat parlamentets begäran om att ändra artikel 151.5 till att gälla omröstning med kvalificerad majoritet i rådet.

Idrott: Idrott lades först 1999 till utskottets namn men utskottet har sedan länge betraktat idrott som ett av sina behörighetsområden. Utskottet har alltid betonat idrottens viktiga hälso- och utbildningsaspekter samt dess sociala aspekter, och konsekvent begärt att man skall införa en rättslig grund som gör det möjligt att vidta gemenskapsåtgärder på idrottsområdet – senast gjordes detta i utskottets yttrande om regeringskonferensen för utskottet för konstitutionella frågor. Amsterdamfördraget innehöll en förklaring om idrott, och Nicefördraget innehåller en bilaga (bilaga IV om idrott), ingen av dessa utgör dock en rättslig grund för gemenskapsåtgärder.”

Under rubriken *Internationella frågor och ”post-Nice”* yttras bl.a. följande:

”Europaparlamentet är den enda av EU:s institutioner som är demokratiskt vald. Parlamentet är därför berättigat att ha mer än enbart en rådgivande roll och att i högre grad medverka i framtida regeringskonferenser än vad det hade möjlighet att göra under förberedelserna inför toppmötet i Nice.

Nicefördraget innehåller en förklaring som förutspår en djupgående och bred diskussion om ”Europeiska unionens framtida utveckling”. ... En av de fyra huvudfrågor som skall diskuteras är: ”Frågan om hur man skall upprätta och därefter upprätthålla en mer exakt avgränsning av Europeiska unionens

och medlemsstaternas befogenheter som överensstämmer med subsidiaritetsprincipen”.

Detta är en viktig fråga för vårt utskott. En klarare avgränsning av EU:s och medlemsstaternas befogenheter skulle få bort det onödiga enhällighetsbeslutsfattandet i rådet på kulturpolitikens område, och undanröja det principiella hindret för en mer kraftfull kulturpolitik på EU-nivå, samtidigt som det skulle ge en konstitutionell garanti för att medlemsstaternas kulturella skillnader respekteras. Med tanke på att det är nödvändigt att ytterligare förändra unionens institutionella struktur om utvidgningen skall bli framgångsrik, så är det viktigt att väsentliga framsteg på detta område görs före utgången av 2003.”

Härefter uppmanas utskottet för konstitutionella frågor att som ansvarigt utskott infoga åtta punkter i sitt resolutionsförslag till Parlamentet, varav för vår del följande kan noteras:

”Utskottet

3. beklagar att kvalificerad majoritet inte tillämpas på alla områden där medbeslutandeförfarandet tillämpas; beklagar djupt det faktum att enhällighet i rådet fortfarande gäller för artikel 151.5 och begär att man skall utvidga kvalificerad majoritet till att gälla insatser på kulturområdet i nästa revidering av Fördraget,

4. anser att det finns viktiga utbildnings- och hälsoaspekter samt sociala aspekter på idrott; beklagar att det krav som utskottet sedan länge ställt på att man skall införliva en rättslig grund för gemenskapsåtgärder på idrottsområdet i Fördraget ännu en gång har tillbakavisats; begär att man skall skapa en sådan rättslig grund i nästa revidering av Fördraget,

6. beklagar att parlamentet i så begränsad grad var delaktig i den regeringskonferens som föregick Nicefördraget; begär att parlamentets roll skall stärkas i framtida regeringskonferenser,

7. välkomnar det åtagande som fastställdes i slutsatserna från toppmötet i Nice om att upprätta en mer exakt avgränsning av EU:s och medlemsstaternas befogenheter som överensstämmer med subsidiaritetsprincipen; förväntar sig att väsentliga framsteg mot ett uppfyllande av detta mål har gjorts före utgången av år 2003.”

Vad som hänt i berörda utskott med anledning av O'Toole's förslag till yttrande känner gruppen inte till i skrivande stund, men det kan finnas all anledning att följa dess väg fram till Europaparlamentets beslut, och sedermera eventuella reaktioner från berörda övriga EU-institutioner.

5.4 Arbetsgruppens kommentarer och spekulationer

Vi har valt att inte störa föregående kronologiska genomgång med arbetsgruppens kommentarer, noteringar och spekulationer. I stället sker det här nedan. Och även detta sker i en kronologisk ordning. Vi har dessutom i särskilda avsnitt valt att dels kommentera och analysera EG-domstolens utslag i Deliége- och Lehtonen-ärendena, dels behandla Idrottsdeklarationen mer utförligt.

Inledningsvis konstateras att det går att skönja en utveckling av idrottens behandling från det vi behandlade först i vår kronologiska genomgång, nämligen Europaparlamentets resolution byggd på Pack-rapporten, fram till det som idag omnämns i Idrottsdeklarationen. Det finns uppfattningar och skrivningar under denna period som sedermera nästan ordagrant finns med i den senare. En övergripande uppfattning om Idrottsdeklarationen skulle kunna vara att det i den uttrycks allmänna principer om de flesta av de frågor som stått på EU-institutionernas idrottsagenda under den senare delen av nittiotalet, fram till nu. Det är enligt gruppens uppfattning en intressant iakttagelse.

EU-kommissionens arbetsdokument "Gemenskapens åtgärder inom idrotten: Utveckling och perspektiv" (september 1998)

Det är intressant att läsa ur EU-kommissionens arbetsdokument från september 1998 att de har uppfattningen att när nya åtgärder till *förmån* för idrotten inleds så krävs en bättre samordning hos kommissionen. De konstaterar att fram till dess så har de åtgärder som vidtagits vilka *gynnat* idrottsorganisationerna drivits utan en gemensam strategi från deras sida.

Arbetsgruppen ställer sig här frågan vilka gynnande åtgärder som EU-kommissionen anser sig ha inlett till förmån för idrotten, som gör att de presenterar det så offensivt som den trots allt gör?

EU-kommissionen fortsätter i samma dokument att påpeka att när de utövar sin kontroll av gemenskapsrättens tillämpning så bör informationen och dialogen med idrottsorganisationerna stärkas. Speciellt viktigt tycker den att det är "*i fråga om idrottens verkliga särdrag, som man måste ta hänsyn till i tillämpningen av EU:s normer.*"

När det gäller idrottens integrering i de olika politiska åtgärdsområdena måste det enligt EU-kommissionen prövas i praktiken hur effektiva åtgärderna egentligen är och vilka vinster en åtgärd på EU-nivå kan ge.

Med detta förefaller EU-kommissionen anse att idrotten skall integreras i de olika politikområdena, och att åtgärder eventuellt skall vidtas, men först efter det att de utvärderat effektiviteten och vinsterna i praktiken av insatser under Fördragets olika delar. Detta innebär att EU-kommissionen anser sig ha ett mandat att pröva om idrotten främjas på bästa sätt genom att lägga förslag till rådet och/eller Europaparlamentet på åtgärder riktade till idrottsområdet utifrån den kompetens inom olika områden som återfinns i Fördraget. Av detta följer att i frågor med betydelse för idrotten kan beslut i ex. rådet kan komma att tas i enhällighet i vissa fall och med kvalificerad majoritet i andra fall.

Helsingfors-rapporten (december 1999)

I Helsingfors-rapporten finner EU-kommissionen på grunder den i vart fall inte öppet redovisar att EU-institutionerna Europeiska rådet, Europaparlamentet och Regionkommittén anser att det är önskvärt att bibehålla idrottens sociala funktion och dess nuvarande strukturer vid organisationen av idrotten i Europa, och att detta kräver ett nytt tillvägagångssätt när det gäller idrottsfrågor. Detta gäller såväl på unionsnivå som på nationell nivå, med beaktande av Fördraget, särskilt subsidiaritetsprincipen och principen om idrottsorganisationernas oberoende.

Detta nya tillvägagångssätt innebär att idrotten skall ses på ett övergripande och sammanhängande sätt, vilket i sin tur förutsätter ett stärkt samråd mellan idrottsrörelsen, medlemsstaterna och Europeiska gemenskapen – "aktörerna" – på varje interventionsnivå och borde göra det möjligt att på varje nivå klargöra de rättsliga ramarna för idrottsaktörerna. Härefter konstaterar EU-kommissionen att den Europeiska unionens medverkan är en nödvändig del för detta nya tillvägagångssätt mot bakgrund av idrottens internationalisering och gemenskapsåtgärdernas direkta inverkan på den europeiska idrotten.

Under rubriken Gemenskapsnivån konstateras att när Fördragets konkurrensregler tillämpas på idrotten bör hänsyn tas till idrottens särart, särskilt det ömsesidiga beroendet mellan idrotten och den ekonomiska verksamhet den genererar, principen om lika möjligheter samt osäkerheten kring resultaten. EU-kommissionen torgför sedan uppfattningen att idrottens "spelregler" för sin organisation eller tävlingsverksamhet skulle kunna undantas från konkurrensreglernas tillämplighet eftersom syftet med reglerna ju inte är att snedvrیدا konkurrensen.

Denna EU-kommissionens uppfattning från 1999 har sedan, enligt vår mening, bekräftats i och med EG-domstolens domar i Deliége- och Lehtonenmålen.

I sina slutsatser i Helsingfors-rapporten konstaterar EU-kommissionen entydigt att den inte kan garantera att den

utveckling som nu pågår inom idrotten inte äventyrar idrottens nuvarande strukturer och dess sociala funktion. Sedan påpekar EU-kommissionen att det är viktigt att komma ihåg att den inte har någon direkt behörighet i form av fördragsstöd när det gäller idrott. När EU-kommissionen nu inte har detta så anser de att upprätthållandet av idrottens nuvarande strukturer och dess sociala funktion kräver ett nytt synsätt på idrottsfrågor som i första hand grundas på att de olika aktörerna respekterar ett antal gemensamma principer för idrotten.

Frågan som inställer sig efter denna redovisade uppfattning är om EU-kommissionen faktiskt skulle agera för ett bibehållande av idrottens nuvarande strukturer och dess sociala funktion, om de hade legalt stöd för det. Det förefaller troligt att det är vad EU-kommissionen underförstått menar.

Europaparlamentet : "Mennea-rapporten" (18 juli 2000)

Det är säkerligen mot bakgrund av att Mennea ställde sin fråga till EU-kommissionen i januari 2000 som han sedermera blev utsedd att vara föredragande vid sitt utskotts förberedande behandling inför Parlamentets behandling av EU-kommissionens Helsingforsrapport.

Mennea tar i sin rapport upp bl.a. kopplingen mellan idrotten och kommersialismen och hänvisar till EU-kommissionens uppfattning i Helsingfors-rapporten, där EU-kommissionen konstaterar att den ekonomiska verksamheten som idrottssektorn genererar, precis som alla andra ekonomiska sektorer, är underkastad bestämmelserna i Fördraget. Han konstaterar vidare att sammanblandningen mellan idrott och affärer lett till snedvridningar som äventyrar principen om ekonomisk solidaritet, och att EU därför också bör främja och underlätta initiativ och åtgärder som syftar till att stötta de fattigare idrottsgrenarna – amatöridrott kallar han detta för – och de mindre gynnade samhällsklasserna.

Frågan som kan ställas här är främst vilken princip om solidaritet Mennea menar, och var den i så fall regleras, och på vilket sätt den är bindande. Vi får väl anta att Mennea noterat att

det oftast är så att det inom respektive idrott finns ett mått av solidaritetstänkande, men att påstå att detta är en utbredd princip kan enligt vår mening synas vara lite väl yvigt. Om i stället principen utgår från Idrottsdeklarationen så kan en koppling göras till dess punkt 15 som handlar om försäljning av rätten till TV-sändningar. Där anges att "europeiska rådet anser att det initiativ som tas för att på lämpliga nivåer och med hänsyn till nationell praxis fördela en del av inkomsterna från försäljningen är välgörande för *principen om solidaritet* mellan idrottens alla nivåer och alla idrottsgrenar."

Om detta innebär att vi numera kan tala om ett erkännande av "principen om ekonomisk solidaritet" är väl ännu att betrakta som oklart.

Europaparlamentets resolution om Helsingfors-rapporten (7 september 2000)

I en omfattande resolution om idrotten som en reaktion på EU-kommissionens Helsingforsrapport har arbetsgruppen bl.a. konstaterat att Parlamentet i vissa skrivningar åberopar idrotten på ett sätt som snarast för tankarna till att idrotten ses som ett redskap eller medel för att uppnå andra syften. De skriver t.ex. att idrotten utgör en idealisk plattform för socialt deltagande och sammanhållning och därför bör integreras i befintliga gemenskapsprogram. Dessa bör dra nytta av idrotten i kampen mot social utslagning, våld, ojämlikhet, rasism och främlingsfientlighet. Dessutom uppmanar Parlamentet EU-kommissionen att med hänsyn till det portugisiska ordförandeskapets slutsatser från rådet i Feira lägga fram ett meddelande om integration av idrotten i gemenskapens olika politikområden och om hur idrottsorganisationernas arbete skall vinna erkännande, om idrottsundervisningens omfattning i läroplanen i de enskilda medlemsstaterna, och om sexuella trakasserier och övergrepp inom idrotten.

Utifrån bl.a. vårt kommande resonemang om det eventuella behovet/önskemålet av en specifik idrottslig reglering i Fördraget anser arbetsgruppen att bl.a. att det ovan nämnda påvisar

inom vilket brett spektrum av politikområdena som EU-institutionerna – här Europaparlamentet – vill använda idrotten, och säkerligen också skulle göra om de det legala stödet för idrott infördes i Fördraget.

Frankrikes Ordförandeskapsslutsatser, Nice 7 – 9 december 2000

Beslutet om Idrottsdeklarationen som rådet antog om idrottens speciella karaktär har noterats i ordförandeskapets slutsatser från Nicemötet under huvudrubriken "*H. Kulturens Europa*". Härunder återfinns två underrubriker varav Idrott är den ena. Idrotten hänförs i vart fall enligt fransk uppfattning till kulturen, vilket kan vara värt att notera. Dock bör sannolikt väl denna hemvist i en handling från ett ordförandeland inte innebära att idrotten därmed redan kan anses ha sitt specifika legala stöd i kultursektorns artikel 151 i Fördraget? Längre fram återfinns våra kommentarer och vår analys av Idrottsdeklarationen.

Någon förändring jämfört med förhållandena i Bosman-domen kan inte anses ha genomförts. I Bosman-domen hävdades från tysk sida att Fördragets kulturartikel stadgar att gemenskapen skall respektera medlemsstaternas nationella och regionala mångfald och att detta skulle innebära ramar för vad EG-domstolens utslag skulle kunna omfatta. Dock klargjorde EG-domstolen att frågan i Bosman-ärendet inte gällde tillämpningen av kulturartikeln, utan handlade om den fria rörligheten.

Kommissionär Viviane Reding: Uttalande med anledning av Idrottsdeklarationen (11 december 2000) (dnr IP/00/1439)

Det går att diskutera värdet av ett publicerat uttalande från en enskild kommissionär, men trots allt är det inte oviktigt mot bakgrund av de befogenheter som återfinns hos EU-kommissionen.

Oavsett detta skall noteras att hennes tolkningar av Idrottsdeklarationen innebär att Europeiska rådets har accepterat Helsingfors-rapporten om idrott och att de samtycker i vissa delar av EU-kommissionen där angivna principer. Än mer intressant är att hon också anser att detta är en uppmaning till

bl.a. EU-kommissionen att "ställa alla tillgängliga medel till förfogande". Vad detta i realiteten kan innebära utan ett legalt stöd härför - återstår att se.

Däremot känns hennes tolkning av rådets erkännande av idrottsorganisationernas nyckelroll lite besvärande i så motto att hon uppfattar det som att det inte är någon exklusivitet det handlar om. Vi återkommer till detta under analysen av Idrottsdeklarationen, men det kan vara värt att notera att det inte finns en uttrycklig skrivning som ger stöd för hennes tolkning, i vart fall inte enligt den svenska översättningen. Det känns mer troligt att hon i vart fall inte finner stöd för motsatsen, vilket förmodligen är av vikt för EU-kommissionen utifrån den då aktuella diskussionen mellan FIBA Europa och ULEB, som vi beskrivit tidigare.

O'Toole-rapporten (23 mars 2001)

I O'Toole-rapporten som beskrivits ovan finner gruppen att hennes förslag till sitt i detta ärende rådgivande utskott i huvudfrågan om Nicefördraget innehåller ett kraftfullt uppreparande av Europaparlamentets konsekventa krav på en rättslig grund för idrotten i Fördraget. En sådan reglering skall göra "det möjligt att vidta gemenskapsåtgärder på idrottsområdet".

Det kan konstateras att med en rättslig grund anser i vart fall O'Toole att det också skall vidtas åtgärder inom idrotten. Det handlar alltså inte i första hand om ett fördragsstöd för att "skydda idrotten", det vi benämner en "fribrevsartikel".

Det skall också noteras att O'Toole's förslag innehåller krav på mer makt åt Europaparlamentet, vilket varit en tydlig strävan sedan många år. Parlamentet anser att det är berättigat till mer makt eftersom det är den enda demokratiskt valda EU-institutionen. Sådana diskussioner har också förts utifrån ett avsevärt utvidgat EU i framtiden. Med en trolig utveckling i den riktningen anser arbetsgruppen att Parlamentets nuvarande - konsekvent upprepade - önskan om ett legalt stöd för idrotten kan bli en realitet i en sådan framtid, om inte ett sådant stöd redan då är infört.

Det skall också understrykas att O'Toole's uppfattning är att enhällighetsbeslutsfattandet i rådet på kulturpolitikens område - som regleras i artikel 151 i Fördraget - är onödigt. Det hänvisas bl.a. till att vissa "nödvändiga" beslut inte kunnat tas inom kulturområdet till följd av att medlemsstaterna inte varit överens. Trots att det här handlar om ett fördragsreglerat område så är uppfattningen att en rättslig reglering som kräver enhällighet bland medlemsstaterna inte är acceptabel för det man skulle vilja genomföra på kulturområdet. Genom en förändring av beslutsordningen anser O'Toole att man därmed undanröjer "det principiella hindret för en mer kraftfull kulturpolitik på EU-nivå".

Det kan nog betraktas som högst troligt att O'Toole/Parlamentet skulle ha samma uppfattning om beslutsordningen i en specifik idrottsartikel också. Detta kan vara värt att notera.

Genom ett borttagande av det "onödiga enhällighetsbeslutsfattandet i rådet" skulle inte bara det principiella hindret för en mer kraftfull kulturpolitik på EU-nivå vara undanröjt anser O'Toole. Samtidigt skulle detta ge en konstitutionell garanti för att medlemsstaternas kulturella skillnader respekteras. Detta anser hon utifrån att Nicefördraget förutspår en djupgående och bred diskussion om "Europeiska unionens framtida utveckling" där en av de fyra huvudfrågor som skall diskuteras är hur man skall upprätta och därefter upprätthålla en mer exakt avgränsning av EU:s och medlemsstaternas befogenheter som överensstämmer med subsidiaritetsprincipen.

Hur detta ska kunna garanteras så att medlemsstaternas kulturella skillnader ska kunna respekteras framöver vid en förändring av beslutsordningen från enhällighet till beslut genom enkel eller kvalificerad majoritet känns inte helt uppenbart. När väl avgränsningen av EU:s och medlemsstaternas befogenheter är fastlagda har en medlemsstat i en fråga inte samma möjlighet att stoppa beslutet i den aktuella frågan.

Om en sådan situation är "bra eller dålig" för EU-tanken och idrottsrörelsen - i synnerhet då den svenska folkrörelseidrotten - gör gruppen ingen bedömning av i dessa spekulationer. Gruppens avsikt med dessa påpekanden är inte att politisera i

frågan, utan att fästa uppmärksamheten på en möjlig utveckling i det framtida utvidgade EU, om idrotten införs i Fördraget. Om så blir aktuellt är det dock upp till kommande förhandlingar på politisk nivå att närmare diskutera frågan. Oavsett hur ett eventuellt tillägg om idrott till fördraget då föreslås se ut krävs enhällighet bland medlemsstaterna för att så ska ske.

5.5 Slutsatser av Deliége- och Lehtonen-domarna

Med tanke på utfallet i dessa två domar från EG-domstolen anser gruppen att det kan finnas skäl till en del kommentarer och försök till tolkningar av dem. Vi hänvisar till redogörelsen av själva sakfrågorna ovan, men påminner här om att Deliége-ärendet handlade om hennes önskan att delta i internationella kvalificeringstävlingar inom judosporten trots att hon inte blivit uttagen av sitt nationella förbund. En fråga som handlar om att fritt få tillhandahålla sina tjänster inom EU.

Lehtonen-ärendet handlade om hans önskan att delta i ligaspel för sin nya basketklubb/arbetsgivare trots att han anstälts efter den s.k. tillättna övergångstiden enligt det belgiska basketbollförbundets regelverk. En fråga om den fria rörligheten för arbetstagare inom EU.

Inledningsvis kan vi notera att den svenske EG-domaren Hans Ragnemalm var referent i båda målen. Det var dock fråga om två olika s.k. generaladvokater.

I Deliége- domen var domstolen sammansatt av dess ordförande, samt tre avdelningsordföranden, och härutöver fem domare, totalt nio domare således. I Lehtonen- domen, avkunnad två dagar senare, utgörs domstolen av en avdelningsordförande samt ytterligare två domare, där de två senare ingick i domstolen i Deliége- ärendet.

Orsaken till varför Lehtonen- ärendet avgjordes av endast tre domare går inte att få fram via domen. Möjligen är Deliége- ärendet avgjort i plenum, och att utslaget i den domen är att betrakta som ett så starkt uttalande om rättspraxis i den principiella frågan om idrottens eget regelverk att det i

Lehtonen-domen i princip endast har varit att följa Deliége-domen. Vissa gemensamma skrivningar föreligger ju, men med tanke på att det är samme referent – Ragnemalm – i båda domarna är detta inte speciellt uppseendeväckande. Om dessa tankegångar vore giltiga borde det väl dock finnas ett återopande av utslaget i Deliége-ärendet i Lehtonen-domen kan det tyckas.

Det kan konstateras att domstolen i sin sakliga prövning i båda domarna hade i princip likalydande skrivningar (i Deliége: p. 41 – 42, i Lehtonen: p. 32 – 33) där den återopar både Walrave & Koch-domen och Bosman-domen, i avsikt att inledningsvis påminna om att idrotten omfattas av gemenskapsrätten för såvitt den utgör en ekonomisk verksamhet enligt Fördraget. Efter detta konstaterande anför man att domstolen för övrigt har ”medgett att idrottsverksamheten har en beaktansvärd social betydelse inom gemenskapen”. Här hänvisar man uttryckligen till punkt 106 i Bosman-domen.

Härefter finner domstolen att denna återopade rättspraxis för övrigt stöds av ”förklaring nr 29 om idrott som fogats till sluttexten till Amsterdamfördraget, i vilken idrottens sociala betydelse betonas och unionens organ uppmanas att särskilt uppmärksamma det som är särskilt kännetecknande för amatör-idrotten” (”Amsterdamdeklarationen”).

Detta är viktiga konstateranden av främst det skälet att Amsterdamdeklarationen härmed officiellt visat sig ha legal verkan.

Härefter skiljer sig skrivningen åt lite grann. I Deliége-domen (p. 42) skriver domstolen att Amsterdamdeklarationen överensstämmer med nämnda rättspraxis ”i synnerhet” på grund av att den avser situationer där idrott utgör en ekonomisk verksamhet. I Lehtonen-domen (p. 33) används ”såvitt den avser”. (Även de engelska översättningarna av domarna skiljer sig åt i språkbruket. Huruvida detta är en avsedd nyansskillnad eller inte är svårt att inse. Syftet med punkterna borde trots allt vara detsamma.)

Vid en första anblick känns hänvisningen till Amsterdamdeklarationen en aning tveksam, eftersom den ju kan upplevas

som främst ett uttalande om amatöridrotten. I här behandlade fall handlar det ju om dess motsats. Vad EG-domstolen dock måste mena med detta är den hänsyn som domstolen tidigare tagit i bl.a. de nämnda domarna till just idrottens sociala betydelse. Någon annan tolkning går inte att göra.

Härefter påpekar domstolen i båda domarna (i *Deliége*: p. 41 – 42, i *Lehtonen*: p. 32 - 33) att regler eller praxis genom vilka utländska spelare av andra än ekonomiska skäl utesluts från vissa matcher, beroende på dessa matchers karaktär eller särskilda ram, vilka endast är av intresse för idrotten som sådan – såsom i fråga om landskamper – inte står i strid med fördragsbestämmelserna om fri rörlighet för personer. Domstolen understryker emellertid att den i tidigare domar betonat att denna begränsning av tillämpningsområdet för Fördraget inte skall gå utöver syftet

Med begränsningen och inte kan åberopas för att utesluta all idrottsutövning (dom av den 14 juli 1976, 13/76, *Donà*, REG 1976, s. 1333, punkterna 14 och 15, och ovan nämnda dom i målet *Bosman*, punkterna 76 och 127).

Deliége-domen

I *Deliége*-domen finns ett viktigt påpekande som bekräftar det tidigare ställningstagandet i *Bosman*-domen avseende EG-fördragets geografiska jurisdiktion. I punkten 58 erinrar domstolen om att Fördragets bestämmelser om frihet att tillhandahålla tjänster – sakfrågan i *Deliége*-ärendet – inte är tillämplig på verksamheter där alla relevanta omständigheter är begränsade till att avse en medlemsstats inre förhållanden. *Bosman*-domen har ju tidigare bedömts endast ha relevans vid s.k. idrottsövergångar/ transfers mellan medlemsstaterna. Här bekräftas detta synsätt återigen när det gäller *Deliége*'s önskan att delta i tävlingsverksamhet. Dock påpekar domstolen att en sådan extern beröringspunkt skulle kunna utgöras av att en idrottsutövare önskar delta i en tävling i en annan stat än den där denne är etablerad. I *Deliége*-ärendet var det ju just det sakfrågan handlade om.

Detta föranleder domstolen att konstatera – efter att den funnit att hennes idrottsutövning är ett tillhandahållande av tjänster enligt Fördragets mening – att hon faktiskt hindras i sitt fria tillhandahållandet av dessa. Domstolen konstaterar också att de tävlingar som hon önskade delta i var individuella tävlingar, och alltså kunde inte åberopas de hänsynstaganden i rättspraxis som gjorts för landslagsverksamhet.

Efter dessa konstateranden – som ju alla talar till hennes fördel – finner dock domstolen – punkt 64 – att även om sådana uttagningsregler som de som är i fråga oundvikligen begränsar antalet deltagare i en turnering, är en sådan begränsning ofrånkomlig vid genomförandet av en internationell tävling på hög nivå. Därför måste vissa regler eller vissa uttagningskriterier finnas för detta. ”Sådana regler kan således inte i sig anses utgöra en begränsning av friheten att tillhandahålla tjänster som är förbjuden enligt artikel 59 i Fördraget”.

Domstolen anser att ett uttagningsystem som visar sig gynna en kategori idrottare framför en annan kategori, inte i sig medför att ett sådant system utgör en begränsning av friheten att tillhandahålla tjänster. Vid antagandet av sådant system beaktas ett stort antal överväganden som inte har att göra med den situation en individuell idrottare befinner sig i, såsom karaktären, organisationen och finansieringen av idrotten i fråga. Därför erkänner domstolen de berörda organisationernas rätt att utfärda lämpliga regler och genomföra uttagningen med tillämpning av dessa.

Avslutningsvis så är EG-domstolens uppfattning i sakfrågan att idrottsliga uttagnings-/representationsregler för internationellt deltagande inte är i strid med EG-fördragets bestämmelser om dessa regler är nödvändiga för att kunna organisera sådana tävlingar. Och domstolen anser att denna nödvändighet avgörs bäst av de berörda organisationerna.

Själva domen – som är EG-domstolens svar på frågan från den nationella domstolen i Belgien – lyder i sin helhet:

”En bestämmelse som kräver att en professionell eller halvprofessionell idrottare, eller en idrottare som vill bli

professionell eller halvprofessionell, innehar ett tillstånd eller har tagits ut av sitt nationella förbund för att kunna delta i en internationell idrottstävling på hög nivå, som inte är en landskamp utgör inte i sig en begränsning av friheten att tillhandahålla tjänster vilken är förbjuden enligt artikel 59 i Fördraget (nu artikel 49 EG, i ändrad lydelse), om bestämmelsen i fråga är nödvändig för att kunna organisera sådana tävlingar.”

Lehtonen-domen

Lehtonen-ärendet har klara beröringspunkter med Bosman-ärendet då det handlar om Lehtonens möjlighet att delta i tävlingsverksamhet för sin arbetsgivare. Dock handlade ju Bosman-ärendet huvudsakligen om dennes rätt att byta arbetsgivare när hans anställningsavtal/kontrakt löpt ut. Lehtonen hade inga problem med att byta arbetsgivare. I hans fall handlade det om den nya arbetsgivarens möjligheter att utnyttja honom som arbetstagare enligt sina önskemål.

Domstolen konstaterar att de regler för övergångar som det belgiska basketbollförbundet tillämpade på Lehtonens övergång från en förening i Finland till en förening i Belgien utgör ett hinder för den fria rörligheten för arbetstagare, eftersom det hindrar belgiska föreningar att använda basketspelare från andra medlemsstater i mästerskapsserien om dessa anställts efter visst datum. Här hänvisar domstolen till Bosman-domens punkterna 99 och 100.

En invändning som gjorts i målet var att Lehtonen varit oförhindrad att bli anställd av sin nya arbetsgivare, och därmed skulle hans fria rörlighet som arbetstagare inte vara begränsad. Domstolen fann här att eftersom deltagandet i matcher – dvs. möjligheten föreningarna har att använda idrottsutövare i officiella matcher – utgör det väsentliga syftet med en professionell spelares verksamhet, är det uppenbart att en regel genom vilken deltagandet begränsas även inskränker den berörde spelarens anställningsmöjligheter. Det saknas alltså betydelse att han inte hindrats i själva anställningen. Här hänvisar domstolen till Bosman-domens punkt 120. Efter detta konstaterande – även

i det här fallet till den kändes fördel – går domstolen vidare i ett resonemang om huruvida detta konstaterande trots allt kan anses vara berättigat, objektivt sett. Här konstaterar domstolen inledningsvis att frister för övergångar kan tjäna syftet att säkerställa rättvisan i idrottstävlingars genomförande, eftersom spelarövergångar – förstärkningar – avsevärt kan förbättra ett lags prestationsförmåga mitt under en pågående serie. Framförallt finner domstolen detta vara fallet i slutspel, avgörande matcher och liknande. Dock påminner Domstolen även här med hänvisning till Bosman-domen (punkt 104) att sådana regler inte får gå utöver vad som krävs för detta syfte.

Domstolen finner vid en första anblick att de belgiska reglerna ifråga kan anses gå utöver vad som krävs, eftersom fristen för spelarövergång från annan europeisk förening är den 28 februari, men annars den 31 mars. Domstolen konstaterar här – och det kan kanske vara viktigt att notera – att det inte framgår av handlingarna i målet varför denna skillnad är motiverad utifrån ovan redovisad syn på rättvisan i tävlingsverksamheten. Denna fråga besvarar dock inte EG-domstolen som istället påpekar att det blir den nationella domstolen som får beakta denna särbehandling vid sitt slutliga avgörande av ärendet, och avgöra om särbehandlingen är berättigad av objektiva skäl som endast berör idrotten som sådan – dvs. basketbollens särart – eller eventuellt beror på skillnader mellan den situation som en spelare från ett förbund inom den europeiska zonen befinner sig i respektive den situation som spelare från annan s.k. zon befinner sig. Och med detta skiljer man sig från ärendet.

Slutsatserna av domstolens resonemang i Lehtonen-domen är att man accepterar idrottens regelverk – med reservationen för de olika tidsfristerna vilket man inte anser sig behöva besvara – så länge dessa är objektivt sett nödvändiga för idrotten ifråga och dess verksamhet. Och detta gäller oavsett att en yrkesutövares fria rörlighet hindras.

Själva domen – som är EG-domstolens svar på frågan från den nationella domstolen i Belgien – lyder i sin helhet:

”Artikel 48 i EG-fördraget (nu artikel 39 EG i ändrad lydelse) utgör hinder för att tillämpa regler som i en medlemsstat har utfärdats av idrottsförbund och enligt vilka en basketförening i matcher i den nationella mästerskapsserien inte får använda spelare från andra medlemsstater om spelarövergången har ägt rum efter en viss dag, när denna dag infaller tidigare än den dag som gäller för övergång av spelare från vissa tredje länder, försåvitt en sådan särbehandling inte är berättigad av objektiva skäl som endast berör idrotten som sådan eller som beror på skillnader mellan den situation som en spelare från ett förbund inom den europeiska zonen befinner sig i respektive den situation som spelare från ett förbund som inte tillhör nämnda zon befinner sig i.”

Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att EG-domstolen håller fast vid sin tidigare praxis att beakta idrottens speciella förutsättningar, även när det handlar om för EU fundamentala fri- och rättigheter. I dessa två ärenden kan slutsatsen dras att idrottens regelverk prövats mot dessa fri- och rättigheter och befunnits klara prövningen. Utifrån resonemanget i de båda domarna får idrottsorganisationernas rätt att själva utforma och att anta sina egna regler som man anser vara objektivt sett nödvändiga för den idrottsliga tävlingsverksamheten – om uttrycket accepteras – ha återupprättats. Detta påstående skall förstås mot bakgrund av de diskussioner som förts i frågorna i efterdyningarna till Bosman-domen.

Domarna är således att betrakta som ett led i en idrottspositiv utveckling. Vad nästa idrottsfråga till behandling i EG-domstolen blir har vi ingen kännedom om. I dagsläget är det i vart inte allmänt bekant att något motsvarande ärende är anmält.

5.6 Analys av Idrottsdeklarationen

Inledning

Som en följd av Idrottsdeklarationens punkt 17 uppmanar Europeiska rådet gemenskapsinstitutionerna och medlemsstaterna att fortsätta att granska sina principer med hänsyn till deklarationens allmänna principer. Vår analys nedan bygger på att denna uppmaning tas på allvar av alla berörda.

Liksom tidigare har idrotten ingen specifik idrottslig reglering i Fördraget, och därmed heller ingen formell status. Det innebär att idrottens organisationer i sig inte kan kräva att medel ur EU-budgeten används, och EU-institutionerna har inte heller formell rätt att använda sådana, även om det är än så eftersträvansvärda syften för att utveckla idrottsområdet i gemenskapen. Någon gemenskapspolitik på idrottens område kommer därför inte att tillåtas att utvecklas under nuvarande förhållanden. Det slås dessutom fast i inledningspunkten av Idrottsdeklarationen att det är "idrottsorganisationerna och medlemsstaterna" som har det främsta ansvaret för att sköta idrottsärendena. Det kan ju detta tolkas som "i nämnd ordning", dvs. att det är idrottsorganisationerna som har det primära ansvaret för att organisera och utarbeta reglerna för den idrottsliga verksamheten inom ramen för lagen, med stöd av medlemsstaterna. Denna prioritetsordning känns naturlig för arbetsgruppens del.

Härefter konstateras i deklarationen att gemenskapen inte har några direkta befogenheter på området, men att den trots detta bör beakta idrottens sociala, fostrande och kulturella funktion som ligger till grund för idrottens särart när den vidtar åtgärder i enlighet med Fördragets olika bestämmelser. Detta bör göras i syfte att iaktta och främja den etik och solidaritet som är nödvändig för att bevara dess sociala roll. Hela punkten har följande lydelse:

"1. Europeiska rådet har noterat Europeiska kommissionens rapport om idrott till Europeiska rådet i Helsingfors i december 1999 för att bevara nuvarande idrottsliga strukturer och upprätthålla idrottens sociala funktion inom Europeiska unionen. Idrottsorganisationerna och medlemsstaterna har det främsta ansvaret för att sköta idrottsärendena. Även om gemenskapen inte har direkta befogenheter på detta område bör den i åtgärder i enlighet med Fördragets olika bestämmelser beakta idrottens sociala, fostrande och kulturella funktion, som ligger till grund för dess särart, för att iaktta och främja den etik och solidaritet som är nödvändig för att bevara dess sociala roll."

Uttalande syftar till bevarandet av idrottens sociala roll. Så fort ett beslut fattas på ett fördragsreglerat område, som på ett eller annat sätt berör idrotten, bör innebörden av detta beslut även beakta bevarandet av idrottens sociala roll.

Helsingfors-rapporten hade som utgångspunkt att redovisa om 1) gällande EU-regler är tillräckliga för att skydda nuvarande idrottsstrukturer, och 2) för att bibehålla idrottens sociala funktion i EU. Svaren som EU-kommissionen gav i rapporten var nekande.

Av ordalydelsen i denna punkt går att utläsa att det är för att respektera och utveckla idrottens sociala roll utifrån baserad på dess etiska uppförande och den nödvändiga solidariteten, som Unionen bör ta hänsyn till idrottens sociala, fostrande och kulturella särart, även utan legalt stöd.

Denna inledande punkt i Idrottsdeklarationen måste uppfattas som mycket viktig för idrottsrörelsen, och kan enligt gruppens uppfattning anses vara ett bra generellt politiskt stöd för idrottsområdet inom EU i avsaknaden av en fördragsreglering. Vidare anser gruppen att punkten ytterligare förstärker synen på idrotten som en viktig aktör på det alltsedan 1989 vedertagna och accepterade området "social ekonomi".

"2. Europeiska unionen önskar särskilt bevara solidaritetens sammanhållande och förenande kraft, som förenar idrottens alla nivåer, rättvisa tävlingar, ideella och materiella intressen, liksom idrottsutövarnas - särskilt de omyndigas - fysiska integritet."

Europeiska rådet anser uppenbart att allt det som en "ren" och i alla delar etiskt bedriven idrott innebär förhoppningsvis skall kunna bevaras. Några direktiv eller signaler om vem dessa förhoppningar riktar sig till finns inte här, men om vi kopplar ihop det med föregående punkt kan vi konstatera att förhoppningarna bör vara riktade mot de som har det primära ansvaret för detta, dvs. idrottsorganisationerna och medlemsstaterna. Dock är det ett framställt önskemål om vad Europeiska unionen särskilt vill, och borde väl också kunna tolkas som att åtminstone medlemsstaterna skulle kunna tänka sig att agera om dessa finner att önskemålen utsätts för risker. Det är en tolkning som ger hopp och framtidstro om att åtminstone de 15 medlemsstaterna i EU inte stillatigande accepterar en utveckling som äventyrar det regeringarna uttryckt i dessa två inledande punkter.

Det kan noteras att frågan som Frankrike uppmärksammade under sitt ordförandeskap om skydd för unga idrottsutövare specifikt utpekade i punkten.

Amatörverksamhet och idrott för alla

Efter de två inledande punkterna av portalkaraktär kommer fyra punkter under rubriken "Amatörverksamhet och idrott för alla", vilket utifrån ett svenskt perspektiv, med vår fria och obundna folkrörelseidrott med långt gångna och utvecklade målsättningar och syften om idrott åt alla som en grund för bredd- och ungdomsidrott mm, synes vara av stort intresse för svensk idrottsrörelse.

"3. Idrotten är en mänsklig verksamhet som grundas på sociala, fostrande och kulturella värden. Den leder till assimilering, deltagande i det sociala livet, tolerans, acceptering av olikheter och respekt för regler."

Denna skrivning indikerar idrottens inneboende egenskaper inom en mängd samhällsområden, varav de flesta på ett eller annat sätt är fördragsreglerade inom EU.

"4. Idrotten bör vara tillgänglig för alla med respekt för individens målsättning och förmåga och som tävling eller fritidsverksamhet, organiserad eller enskild."

Medlemsstaternas generella önskemål med idrotten utvecklas här och ger en utmärkt politiskt utgångspunkt vad avser handikappidrottens krav och önskemål. Vid en jämförelse med innehållet i den s.k. Bollnäs Agreement (se bilaga 3) borde ordalydelsen vara ett starkt incitament för att på politisk nivå utveckla handikappidrottsfrågorna. Detta är också i linje med den process Sverige startade under sitt ordförandeskap, en process som både Belgien och EU-kommissionen har uttalat sig villiga att fortsätta under det belgiska ordförandeskapet. Denna punkt bör kunna åberopas som stöd för den kartläggning som man i Bollnäs Agreement från medlemsstaternas handikappidrottsorganisationer önskar se genomförd på europeisk nivå. Detta för att klargöra handikappidrottens situation och villkor i såväl medlemsstaterna som ansökarländerna. Punkten är således även fortsättningsvis en utmärkt grund för en svensk framtida EU-strategi på handikappidrottsområdet. Dock är innebörden av punkten inte begränsad till handikappidrotten utan berör i princip alla grupperingar i idrotten, i varje fall inom huvudområdet amatörverksamhet och idrott för alla.

Även andra grupper situation kan behöva uppmärksammas. Frågeställningar syftande till ökad tolerans och jämställdhet samt förbättrad situation för enskilda att kunna utöva idrott utifrån sina egna förutsättningar är viktiga.

"5. För fysiskt eller psykiskt handikappade är den fysiska och idrottsliga verksamheten ett utmärkt sätt för individuell mognad, rehabilitering, social och solidarisk anpassning och bör därför uppmuntras. Europeiska rådet välkomnar därför det värdefulla och föredömliga bidraget från handikapp-OS i Sydney."

Detta är en renodlad punkt riktad mot handikappidrotten. Tyvärr anges inte hur en sådan uppmuntran skall ske, och dessutom inte vem/vilka som har ett övergripande ansvar för detta.

Skrivningen bör i vart fall vara användbar för arbetet som kan bedrivas med stöd från olika EU-program. En hänvisning till denna och föregående punkt i en argumentering för varför just ett bra projekt som råkar rikta sig mot handikappidrotten är värt att stötta i konkurrens mot andra sökande borde kunna vara av positivt värde. Det är dock självklart att varje gällande program utgår från de aktuella syften och regler som beslutats för respektive program.

En berättigad frågeställning ställer sig rörande den sista meningen i punkten: Vad gör den här? Paralympics är ju egentligen – lika mycket som olympiska spel – ett elitarrangemang till sin huvudsakliga natur, och frågan bör då ställas om varför det återfinns under huvudrubriken "Amatör- och breddidrott"? De ekonomiska villkoren för många elitidrottare även inom handikappidrotten är förvisso blygsamma och gör att de i många fall finns inom ramen för amatöridrotten eller med andra ord den icke professionella idrotten. Vi har erfarit att denna skrivning i Idrottsdeklarationen tillkom sent i arbetet och kan ses som en positiv gest riktad till handikappidrottsrörelsen mot bakgrund av att EU-kommissionens Europeiska Sport Forum (ESF) genomfördes i den franska staden Lille, samtidigt som Paralympics pågick i Sydney. Detta medförde givetvis kritik från handikappidrottsrörelsen i Europa, som i princip därigenom kan anses ha varit förhindrade att delta i ESF.

"6. Medlemsstaterna uppmuntrar frivilligt arbete inom idrotten genom åtgärder som främjar ett relevant skydd och ett erkännande av de frivilligas ekonomiska och sociala roll, eventuellt med stöd av gemenskapen inom ramen för dess befogenheter."

Skrivningen bör uppfattas som en bekräftelse av att det i medlemsstaterna finns åtgärder som ger ett väsentligt skydd för och erkänner den ekonomiska och sociala roll som de ideellt arbetande utför. Det är upp till medlemsstaterna själva att definiera detta och fastställa ramarna och omfattningen av detta på nationell nivå.

Punkten innehåller också – i sin neutrala skrivning – en uppmaning att söka nödvändigt stöd för de nationella åtgärderna hos gemenskapen, i de fall denna har legala förutsättningar för att ge stöd.

Utifrån ordalydelsen i punkten samt definitionen och innebörden av begreppet social ekonomi bör det vara möjligt att med framgång starkt driva uppfattningen att delar av idrotten, dess organisationer och verksamhet, i samtliga medlemsstater tillhör den sociala ekonomin per definition. Utfallet av den enkät på detta tema som Riksidrottsförbundet genomförde till sina motsvarigheter i respektive medlemsstat och som Riksidrottsförbundet presenterade vid idrottsdirektörmötet i Solna i april 2001 ger stöd för detta. Det är därigenom de fördragsregler som åberopas i allmänhet för den sociala ekonomin, som också skall åberopas som grund för idrottens roll inom den sociala ekonomin. Rent strategiskt handlar det nog främst om att övertyga medlemsstaterna om detta faktiska förhållande. Under Sveriges ordförandeskap lyftes – som vi tidigare redovisat – denna fråga och behandlades bl.a. på idrottsdirektörmötet i Solna den 18–19 april 2001.

Vi återkommer i avsnitt 6.5 till den sociala ekonomin och om, och i så fall hur, en idrottens koppling till den skulle kunna vara positiv för utvecklingen av olika områden inom EU.

Riksidrottsförbundens roll

Inledningsvis vill vi ta upp ett konkret språkligt problem i översättningen från den engelska versionen med anledning av ovan nämnda underrubrik i Idrottsdeklarationen. Vi har uppfattningen att det engelska begreppet "Sport Federations" rätteligen borde ha översatts till "idrottsförbund" i den svenska översättningen. Vi tror dessutom att termen avser såväl nationella som internationella idrottsförbund. I stället har det översatts till Riksidrottsförbund, vilket enligt vår terminologi ger associationer till nationella organisationer motsvarande Riksidrottsförbundet i Sverige, dvs. endast en organisation i varje medlemsstat. Vi rekommenderar därför läsarna att inbegripa såväl de europeiska- och internationella specialidrottsförbunden (E-ISF/ISF) som den nationella specialidrottsförbunden i Idrottsdeklarationens *Riksidrottsförbund*.

Under rubriken "Riksidrottsförbundens roll" behandlas frågor som har med synen på de rättigheter och skyldigheter för de demokratiskt organiserade idrottsorganisationerna att göra. Enligt uppgifter vi erfarit var EU-kommissionen inte helt instämmande i deklarationens skrivning om ISF:s självständighet m.m.

"7. Europeiska rådet framhåller sitt stöd till idrottsorganisationernas självständighet och deras rätt att själva leda sitt arbete genom lämpliga föreningsstrukturer. Det inser att idrottsorganisationerna, med beaktande av nationell lagstiftning och gemenskapslagstiftning, och på grundval av demokrati och öppenhet, har till uppgift att organisera och främja sin verksamhet, bland annat beträffande särskilda idrottsliga bestämmelser, utformningen av landslag så som de anser det bäst med tanke på målet."

Europeiska rådet ger sitt stöd för idrottsorganisationernas självständighet vad avser deras egen idrottsliga verksamhet. Varken lydelsen av uttalandet eller dess formella status är dock ett skydd för ett bevarandet av nuvarande idrottsstrukturer inom

EU, vilket ju EU-kommissionen uppgav sig inte kunna garantera i svaret till Europeiska rådet i den s.k. Helsingfors-rapporten.

Skrivningen erkänner idrottsorganisationernas rätt att själva organisera sig i lämpliga organisationsstrukturer, och under förutsättning att så sker på demokratiska grunder finns det ju knappast något behov av att ge EU-kommissionen mandat att kämpa för ett bibehållande av nuvarande strukturer mot idrottens egen eventuella framtida förändringsvilja. Dessutom kan påstås att organisationerna i princip uppmuntras till en förändringsvilja enligt punkt 10 (se nedan), under förutsättning av bibehållandet av grundläggande inslag.

Den andra meningen i punkten kan snarast betraktas som en kodifiering av gällande gemenskapsrättspraxis utifrån de tidigare behandlade domarna från EG-domstolen på idrottsområdet, och är att betrakta som en specificering av vad självständigheten särskilt innebär. Såsom t.ex. rätten att forma sina egna idrottsregler och att själv avgöra hur landslagsverksamheten skall regleras.

En frågeställning som varit uppe till diskussion på EU-dagordningen den senare tiden är vissa existerande idrottsorganisationers önskemål att inneha någon slags ensamrätt – monopol – till sin egen idrott. Det vill säga att ingen annan aktör skall tillåtas att bedriva motsvarande idrottsliga verksamhet som bedrivs av det sedan länge existerande och erkända förbundet. Enligt vår tolkning kan inte denna punkt åberopas/ användas som stöd för att "bekämpa" den typen av piratligor etc. som hittills visat intresse att konkurrera på idrottstävlingens område. Den engelskspråkiga versionen av deklARATIONEN använder inte bestämd form utan använder istället – översatt till svenska – "*idrottsorganisationers*".

Om vi nu accepterar att detta även gäller för framtida nu icke existerande idrottsorganisationer, bör vi också notera att denna acceptans av självständigheten från Europeiska rådets sida förutsätter att idrottsorganisationen bedriver sin verksamhet "med beaktande av nationell lagstiftning och gemenskapslagstiftning, och på grundval av demokrati och öppenhet". Möjligen kan detta utgöra någon form av skydd gentemot piratligor etc., i

de fall sådana bedrivs av organisationer som inte uppfyller dessa förutsättningar.

Mot detta bör sannolikt kunna invändas att en organisation som inte uppfyller dessa krav alltid har rätt att åberopa fördragsregleringen på det ekonomiska/kommersiella området – inklusive de grundläggande konkurrensreglerna i och med att de utestängs från en marknad som därmed måste konstateras vara monopoliserad. Givetvis bör sannolikt följderna bli att tillämpningen av gemenskapslagstiftningen tar över, vilket ju också anges i punkten. För att en etablerad organisations önskemål om att få bibehålla sin "monopolsituation" inom sin idrott skulle kunna vinna gehör enligt nuvarande regelverk, måste det nog antingen kunna påvisas att det är en grundläggande förutsättning för att idrotten i fråga skall kunna fortsätta att verka och utvecklas. Detta innebärande att hänsynen till idrottens särart enligt befintlig praxis kräver ett frångående av de annars grundläggande EU-reglerna om konkurrensfrihet – alternativt så måste praxis ändras.

Mot bakgrund av detta kan den berättigande frågan ställas om vilket skydd denna punkt i deklARATIONEN i praktiken ger för de idrottsorganisationer som har en tävlingsverksamhet av arten att det är en kommersiellt utvecklingsbar produkt, oavsett vem som i realiteten bedriver den.

"8. Europeiska rådet konstaterar att eftersom det finns olika nivåer av idrottsutövande sida vid sida, från motionsidrott till elitidrott, har riksidsrottsförbunden en central roll för den nödvändiga solidariteten mellan de olika nivåerna: de ger en stor allmänhet möjlighet att få tillträde till idrottsevenemang, ger mänskligt och ekonomiskt stöd till amatöridrotten, främjar lika tillgång till idrott på alla nivåer för kvinnor och män, fostrar ungdomar, skyddar idrottsutövarnas hälsa, kämpar mot dopning, mot våld och rasistiska och främlingsfientliga yttringar."

Denna skrivning påvisar att idrottens agerande och argumenterande genom åren har givit resultat åtminstone på stats- och regeringschefsnivån, för vad mer än detta kan idrotten lyfta fram som idrottens samhällsnytta egentligen? Hela idrottens sociala funktion kan anses ligga inom ramen för lydelsen av punkten, och det tillskriver Europeiska rådet "riksidrottsförbunden", vilket vi helst översätter till specialidrottsförbunden på olika nivåer, SF/ISF/E-ISF.

Oavsett det begränsade legala värdet av Idrottsdeklarationen är nu all denna påtagliga samhällsnytta och viktiga funktioner som idrottsrörelsen i medlemsstaterna står för nedtecknad i ett politiskt dokument på mellanstatlig nivå, och måste uppfattas som varje medlemsstats uppfattning om sin egen idrottsrörelse, och dess vikt för det framtida EU-samarbetet.

9. Denna sociala roll medför ett särskilt ansvar för riks-idrottsförbunden och utgör grund för erkännandet av deras befogenheter vid anordnande av tävlingar.

Här vill vi inledningsvis påpeka att "riksidrottsförbunden" här översatts från "federations", dvs. borde endast ha översatts till "förbunden".

Rådet uttalar att den samhällsnytta som så föredömligt beskrivs i föregående punkt utgör någon slags grund för idrottsorganisationernas rätt att organisera tävlingar. Ett synsätt som med svenska förutsättningar och utgångspunkter känns främmande. Förmodligen upplever idrottsrörelserna i de medlemsstater som i realiteten är statsstyrda denna argumentering som mindre iögonfallande än vad vi gör här i Sverige. Ett exempel är Frankrike, där rätten att anordna ett franskt mästerskap i olika idrotter uppgivits vara lagfäst.

Skulle rådets uppfattning kunna tolkas på ett sådant sätt att om t.ex. något riks-idrottsförbund brister i sina ambitioner om jämställdhet mellan män och kvinnor så kan rätten för den organisationen att anordna tävlingar ifrågasättas? I Sverige är en sådan begränsning från statens sida svår att förutse, men i länder

som har ett system med stor statlig styrning av idrotten skulle det eventuellt kunna ske. Om en sådan utveckling kan tolereras i medlemsstater med mer omfattande statlig idrottsstyrning, kan man förmoda att en motsatt utveckling i medlemsstater med mindre omfattning av statlig idrottsstyrning också kan tolereras. Arbetsgruppens bedömning i just detta avseende är att frågan om nationella idrottsmästerskap är att betrakta som en så naturlig del av idrottens specificitet att den redan nu bör vara skyddad av de tolkningar som EG-domstolen slagit fast. Frågan bör enligt vår mening även fortsättningsvis vara en nationell angelägenhet.

En frågeställning ytterligare är om FIBA-Europa skulle kunna åberopa denna punkt gentemot ULEB:s piratligeverksamhet (se avsnitt 6.2) om den var legalt bindande, med åberopande t.ex. av att ULEB:s verksamhet endast är inriktad mot att arrangera en basketliga för män? Det bör sannolikt finnas många av de sociala funktioner som nämns i punkten 8 av deklARATIONEN som knappast ULEB uppfyller, eller ens strävar efter att i framtiden uppfylla.

"10. Samtidigt som riks-idrottsförbunden beaktar utvecklingen i idrottsvärlden bör de spela huvudrollen inom en organisation som säkerställer den idrottsliga sammanhållningen och ett demokratiskt deltagande."

Även i denna punkt används endast "federations" i den engelska texten.

Idrottsorganisationerna åläggs ett stort ansvar. I sin framtida utveckling bör de fortsätta att garantera en idrottslig sammanhållning och en levande demokrati. Med tanke på EU-kommissionens redovisade uppfattning i Helsingfors-rapporten, om dess möjligheter att garantera nuvarande idrottsliga strukturer, har detta ansvar konstaterats som enligt gruppens uppfattning rätteligen kan ankomma på idrottsorganisationerna själva. Det åligger dem att åtminstone garantera vissa grundläggande idrottsliga förutsättningar i den nuvarande strukturen,

nämigen sammanhållning/solidaritet och demokratisk verksamhet.

Bevarande av riktlinjerna för fostran av idrottsutövare

11. "Riktlinjerna för fostran av idrottande ungdomar är nödvändiga för livskraften inom idrotten, landslagen och elitidrotten och bör uppmuntras. Riksidrottsförbunden bör, vid behov i partnerskap med offentliga myndigheter, vidta nödvändiga åtgärder för att bevara resurserna för fostran i anslutna klubbar och kvaliteten på denna fostran med beaktande av lagstiftning och praxis på nationell nivå och gemenskapsnivå."

Punkten är svårbegriplig Här är det specialidrottsförbunden på olika nivåer ,SF/ISF/E-ISF ("sports federations") som ges ett mandat – "are justified" - för att uppnå syftet inom området. Men vems är ansvaret om nu inte en sådan idrottsorganisation faktiskt utnyttjar sitt mandat?

Skydd av idrottande ungdomar

"12. Europeiska rådet framhåller idrottens välgörande inverkan på ungdomar och betonar nödvändigheten av att i synnerhet idrottsorganisationerna ägnar särskild uppmärksamhet åt utbildning och yrkesutbildning för idrottande ungdomar på elitnivå, så att deras integration i arbetslivet inte äventyras på grund av deras idrottskarriär, åt deras psykiska balans och deras familjeband samt åt deras hälsa, särskilt förhindrande av dopning. Europeiska rådet uppskattar bidraget från föreningar och organisationer som i sitt utbildningsarbete tillgodoser dessa krav och därigenom lämnar ett värdefullt socialt bidrag."

I den engelska versionen används "sporting organisations" som översatts till "idrottsorganisationer". Enligt gruppens uppfattning känns det riktigt också i att även inbegripa föreningsnivån. Senare i punkten används "associations and organisations"

som översatts till "föreningar och organisationer", vilket vi också accepterar, med den reservationen att man här specifikt använt sig av "associations", som möjligen kan anses vara ett vidare begrepp än "organisations". Om detta innebär en avsedd skillnad i vad som avses går inte att fastställa.

I svaret till EU-kommissionen på den enkät som medlemsstaterna hade att besvara under hösten 2000 (dnr Ku2000/2698/IFU) fann Sverige sammanfattningsvis att det skyddsvärda området som punkt tolv anger inte är av den arten att särskilda åtgärder på området behöver vidtas. Vi har i dag ett relativt väl fungerande socialt skyddsnät för unga idrottsutövare, och våra insatser på antidopningsområdet står sig mycket väl i en internationell jämförelse. Rådet ålägger "i synnerhet idrottsorganisationerna" ett huvudansvar när det gäller att allsidigt fostra unga elitidrottare så att de inte avstår från den teoretiska och praktiska yrkesutbildningen. Som tack för detta ansvar anges att rådet uppskattar att detta uppdrag och dessa krav tillgodoses, och avser då det värdefulla sociala bidrag som därmed föreningar, andra sammanslutningar och organisationer bidrar med.

Sammanfattningsvis är vår bedömning att den ordning som har byggts upp mellan svensk idrottsrörelse med dess förbund och föreningar å ena sidan, och våra offentliga myndigheter å andra sidan inom detta område, inte bör föranleda några omedelbara åtgärder från svensk sida. Självklart bör dock främst föreningar som bedriver utvecklingsarbete för yngre talanger inom idrotten känna ansvar för att ungdomarna inte försummar sina studier eller yrkesutbildning p.g.a. sitt idrottande.

"13. Europeiska rådet känner oro för kommersiella avtal som rör minderåriga idrottsutövare, bl. a. dem som kommer från tredje land, om de inte följer gällande arbetslagstiftning eller äventyrar de unga idrottsutövarnas hälsa och välbefinnande. Europeiska rådet uppmanar idrottsorganisationerna och medlemsstaterna att utreda sådan verksamhet, kontrollera den och, i förekommande fall, planera lämpliga åtgärder."

Punkten riktar en uppmaning till *idrottsorganisationerna* och medlemsstaterna – i nämnd ordning – att utreda, kontrollera och överväga lämpliga åtgärder. Av en del rapportering i svensk massmedia under senare år kan konstateras att Sverige inte är helt förskonad från problematiken, även om det är avsevärt större problem i en del andra medlemsstater. Det bör sannolikt stå klart att det krävs en vaksamhet såväl från förbunden inom de idrotter som främst berörs av problemen, från Riksidrottsförbundet som i dagsläget bevakar att föreningar och förbund i Sverige följer gällande specialregler för uppehålls- och arbetstillstånd (UT/AT), samt från statsmakterna avseende idrottens hantering av dessa frågor, så att Europeiska rådets oro inte alls kommer att omfatta minderåriga idrottsutövare verksamma här i Sverige.

Det gruppen grundar ovanstående på är uppgifterna om att det förekommit - och säkerligen förekommer - ungdomar från, som det synes, främst Afrika inom fotbollen som faktiskt vistats här i landet och mot ersättning i form av enklare boende och uppehälle spelar i viss förenings verksamhet. Detta kan inte per definition anses vara något annat än att mot ersättning i form av kost och logi utföra ett arbete. Sådant kräver normalt att arbets- och uppehållstillstånd utfärdats. För att detta skall beviljas krävs ansökan som skall prövas av både Riksidrottsförbundet och Svenska Fotbollförbundet – eller annat berört specialidrottsförbund – och troligtvis då skulle ha avstyrkts. Denna problematik måste kunna gå att komma till rätta med genom information om vilka regler som gäller och vad som inte är tillåtet.

Idrottens ekonomiska situation och solidaritet

"14. Europeiska rådet anser att ägande och ekonomisk kontroll genom samma finansielle aktör för flera idrottsklubbar som deltar i samma tävlingar i en och samma idrottsgren kan inverka menligt på det rättvisa i tävlingen. Riksidrottsförbunden uppmanas att genomföra kontrollbestämmelser för klubbarnas förvaltning om detta skulle visa sig vara nödvändigt."

Vår uppfattning är att uppmaningen riktar sig till special-idrottsförbunden på olika nivåer, SF/ISF/E-ISF.

Innehållet i denna punkt kan inte anses vara relevant för svenska förhållanden i dagsläget. Vi känner inte till *ägande* eller *finansiell kontroll* av idrottsklubbar som formella begrepp. När det gäller möjligheten att sedan 1999 bedriva idrottslig verksamhet i ett s.k. IdrottsAB, har vi skyddsmekanismer mot den beskrivna situationen.

Trots vad vi anför i föregående stycke baserat på den rena ordalydelsen av punkten kan det möjligen tänkas att större sponsorer i vissa lägen skulle kunna bedömas ha en rent faktisk finansiell kontroll över en viss förening. Skulle detta samtidigt vara förhållandet med även en annan förening så kan åtminstone fenomenet beskrivet i punkten rent faktiskt anses föreligga. I sådana situationer har vi inga skyddsmekanismer i vårt nuvarande svenska system.

Ett icke otänkbart scenario för svensk del skulle kunna vara en utveckling där t.ex. elitserieklubbarna i ishockey hamnar i en situation som innebär att de finansiellt är kontrollerade av Hockeyligan. En sådan teoretisk situation ligger nog inom ramen för ordalydelsen av denna punkt.

"15. Försäljning av rätten till TV-sändningar är i dag en av de viktigaste inkomstkällorna för vissa idrottsgrenar. Europeiska rådet anser att det initiativ som tas för att på lämpliga nivåer och med hänsyn till nationell praxis fördela en del av inkomsterna från försäljningen är välgörande för principen om solidaritet mellan idrottens alla nivåer och alla idrottsgrenar."

Lydelsen av denna punkt finner gruppen vara svårtolkad. Att försäljning av TV-rättigheter genererar stora inkomster för vissa idrottsarrangerande förbund och föreningar även i Sverige är odiskutabelt. Dock handlar det för svenskt vidkommande inte om jämförbara inkomster som för vissa idrottsarrangemang i andra medlemsstater och/eller för idrottsevenemang av europeisk eller global karaktär.

Det som är svårtydligt i punkten är Europeiska rådets uppfattning "att det initiativ som vidtas" för att solidariskt fördela denna typ av inkomster snarast tyder på att detta uppfattats vara en regel bland alla 15 medlemsstater och dess för denna typ av inkomster förekommande idrottsorganisationer. Något enhetligt initiativ inom svensk idrottsrörelse i den riktning som Europeiska rådet uppskattar känner vi inte till. Däremot fattar ju varje specialförbunds och förenings årsmöten demokratiska beslut om hur inkomster och utgifter skall hanteras. Dessa beslut kan möjligen påstås innebära att svensk nationell praxis verkar i riktning för "principen om solidaritet mellan idrottens alla nivåer och alla idrottsgrenar". Dock bör vi ha i åtanke att någon fördelning av ett idrottsförbunds TV-sändningsrättigheter knappast genomförs utanför det förbundets idrottsverksamheter.

Övergångar

"16. Europeiska rådet stöder med kraft dialogen mellan idrottsrörelsen, särskilt fotbollsorganisationerna, de organisationer som företräder yrkesidrottsmännen, gemenskapen och medlemsstaterna om utvecklingen när det gäller systemet för övergångar med beaktande av idrottens särskilda behov och gemenskapsrätten."

Denna indirekta uppmaning i Idrottsdeklarationen till främst fotbollsorganisationerna FIFA/UEFA och fotbollspelarnas organisation FifPro att komma överens kan numera påstås vara avförd från dagordningen. Detta efter att EU-kommissionen kunde acceptera de förslag till nya övergångsbestämmelser som FIFA/UEFA presenterade för EU-kommissionen, och som FIFA:s kongress sedermera den 5 juli 2001 antog med verkan från den 1 september 2001, och som FifPro så sent som i augusti 2001 ställde sig bakom.

Trots detta har det för gruppen framställt som oklart med vilken rättslig reglering EU-kommissionen i dessa till

kommissionen anmälda ärenden, angripit FIFA:s regelverk. I de avslutande diskussionerna mellan EU-kommissionen och fotbollsorganisationerna i mars 2001 deltog förutom kommissionär Viviane Reding med huvudansvaret för de idrottsliga frågorna, även kommissionär Mario Monti med huvudansvaret för konkurrensfrågor, och kommissionär Anna Diamantopoulou med huvudansvaret för arbetsmarknadsfrågor. Med denna laguppställning på kommissionärsidan är det kanske inte helt klarlagt inom EU-kommissionen om diskussionerna hade sin grund i att FIFA:s transferregler stred mot konkurrensreglerna eller de arbetsrättsliga reglerna i Fördraget, eller eventuellt mot båda.

"Uppmaning"

Som en avslutande punkt uppmanar rådet såväl EU-institutionerna som medlemsstaterna att beakta de "allmänna principerna" i de föregående 16 punkterna av Idrottsdeklarationen. Den lyder som följer:

"17. Gemenskapsinstitutionerna och medlemsstaterna uppmanas att fortsätta granska sina riktlinjer, med beaktande av Fördraget och i enlighet med respektive befogenheter, med hänsyn till dessa allmänna principer."

Mot bakgrund av det starka politiska dokument inom idrottsområdet som Idrottsdeklarationen kan anses utgöra, återför deklarationen således i sin sista punkt de målgrupper som den riktar sig till, till den faktiska legala verkligheten. Omfattningen och de ibland skarpa uppmaningar och önskemål i Idrottsdeklarationen, består just i de allmänna principer den innehåller.

Vi återkommer nedan i avsnitt 8.6 till Idrottsdeklarationens betydelse i det framtida EU-arbetet.

5.7 Medlemsstaternas syn på Idrottsdeklarationen och idrotten i EU

Den politiska utmaningen i att diskutera idrott i Europeiska Unionens sammanhang har utvecklats under senare år, och den nyligen antagna Idrottsdeklarationen skall ses som ett resultat av den process som först visades vid regeringskonferensen i Amsterdam i juni 1997.

Under de därefter följande ordförandeskapen i Europeiska unionens ministerråd har idrottsfrågorna fått större uppmärksamhet än tidigare. I senare avsnitt kommer också betydelsefulla skeenden i utvecklingen fram tills idag att beröras. Såväl Helsingfors-rapporten om idrott som rådets uttalanden om Idrottsdeklarationen är särskilt viktiga i detta avseende. Under det svenska ordförandeskapet genomfördes flera aktiviteter för att följa upp Idrottsdeklarationen med inriktning på hur medlemsstaterna såg på idrotten och EU. Den analys som Sverige gjorde av svaren (N2001/3687/ISE) visade att det fanns ett stort intresse för samarbete i idrottsfrågor. Av medlemsstaterna så har 13 av 15 svarat på en enkät som Näringsdepartementet sände ut under våren 2001. Endast Italien och Portugal valde att inte svara på enkäten. Idrottsdeklarationen har också sänts ut med en enkät till europeiska och internationella idrottsorganisationer i syfte att inhämta deras förväntan och uppfattning om Idrottsdeklarationen. Belgien som ordförande i EU ansvarar för att ta emot och sammanställa svaren.

Nedan gör arbetsgruppen en kortfattad genomgång av hur medlemsstaterna har redovisat sin syn på Idrottsdeklarationens betydelse för idrotten och EU.

Belgien (den flamländska regeringen) menar att de upplever deklarationen som en bra bild av den idrott som de känner från sitt eget land. De menar att EU redan i dag har rättslig grund för att agera inom en rad områden och att det därför inte är nödvändigt med att införa idrotten som en del av Fördraget för att utveckla fler aktiviteter på idrottsområdet inom EU. De anför att just därför att idrotten har den sociala och samhälliga roll som beskrivs i Idrottsdeklarationen så skall idrotten bli

stödd och utövad så nära det lokala samhället som möjligt. Vidare pekar de på att de under ordförandeskapet i EU kommer att prioritera ökad subsidiaritet inom EU.

Danmark pekar på den tradition med djupa rötter som den danska idrottspolitiken har med fokus på idrottens sociala och kulturella värden där konsensus står i centrum mellan olika intressenter. Den danska regeringens uppfattning är att det inte behövs någon gemensam politik inom Europeiska Gemenskapen på idrottsområdet. De säger samtidigt att Idrottsdeklarationen är ett mycket värdefullt dokument och att de gärna på mellanstatlig nivå deltar i att utbyta erfarenheter och information för att därigenom bidra till förverkligandet av principerna i Idrottsdeklarationen.

Finland anser att Idrottsdeklarationen är av stort politiskt värde och att den tydligt stryker under idrottens sociala och kulturella betydelse i Europa. De säger också att det faktum att alla medlemsstater står bakom deklarationens principer understryker dess betydelse. Finland kommer att arbeta efter deklarationens principer i sitt politiska arbete såväl inom landet som i sitt arbete i Europa.

Frankrike menar att Idrottsdeklarationen är ett mycket viktigt dokument och att den baserar sig på Amsterdamdeklarationen och andra viktiga diskussioner som redogjorts för efter möten i Europeiska rådet därefter. Det viktigaste budskapet enligt Frankrike i deklarationen är att bevara solidariteten mellan organisationerna i Europa och att bevara den sociala sammanmältningen mellan medborgarna och att bekämpa underhållningsidrottens affärsdrift. Vidare anser de att det är viktigt att bidra till att upprätthålla en god hälsa oavsett medborgarnas ålder eller bakgrund samt att bevara idrottens etiska principer och utbildningen av ungdomar. Det är enligt Frankrike en fråga om att bevara dels det kulturella arvet och dels det samhälliga sammanhanget.

Grekland poängterar att det är en viktig process att utveckla samarbetet inom EU för att säkerställa att Idrottsdeklarationens innehåll förverkligas. Särskilt viktigt menar de att rent spel, etiska frågor, och den fysiska integriteten särskilt för ungdomar

är. Grekland menar att medlemsstaterna vid ett senare tillfälle har möjligheten att tillförsäkra att idrotten blir en del av Gemenskapspolitiken. Fram till dess så bör inom EU den kompetens som finns användas; sociala frågor, kultur och folkhälsan.

Irland anser att Idrottsdeklarationen i väsentliga delar motsvarar den irländska synen på idrott.

Luxemburg anför att Idrottsdeklarationen är en bra och naturlig uppföljning på Amsterdamedklarationen och Helsingfors-rapporten från EU-kommissionen. Deklarationen är ytterligare ett steg på vägen mot en särskild artikel om idrott i Fördraget. Det är enligt Luxemburg alltmer angeläget att idrotten ges en legal grund i EU. Detta för att utveckla idrotten men också för att möjliggöra stöd till idrottsorganisationerna och för att vidta gemensamt arbete såsom i frågan om stöd till Världsan antidopningsbyrån (WADA).

Nederländerna menar att på kort sikt så kan Idrottsdeklarationen spela en roll för att utveckla en gemensam syn på idrotten mellan medlemsstaterna, idrottsorganisationerna och EU:s institutioner. På längre sikt menar de att deklarationen är ett steg på vägen mot att ge idrotten en fast grund inom Gemenskapspolitiken. Denna grund måste bygga på att bevara och stödja idrottens funktion och specifika karaktär. Nederländernas regering är beredda att aktivt delta i uppföljningsarbetet av Idrottsdeklarationen.

Spanien poängterar att Europeiska rådet för första gången har gjort ett särskilt och längre uttalande om idrottens särart och dess sociala roll. Dessa principer måste vägleda agerandet av EU-institutionerna och medlemsstaterna. Men Spanien säger samtidigt att medlemsstaternas diskussion är långt ifrån mogen. Samma överväganden har nu diskuterats och spelats runt under många år och ingen gemensam uppfattning har uppnåtts för att skapa ett arbete med idrotten inom EU. Spanien menar att tiden nu har kommit att genomföra dessa idéer som finns i Idrottsdeklarationen.

Sverige ser på Idrottsdeklarationen som ett mycket viktigt politiskt dokument som Sverige känner igen sig i utifrån

idrottens uppbyggnad och verksamhet i landet. Sverige känner sig alltjämt inte övertygad om behovet av en legal grund för idrotten i Fördraget. Däremot så är det tydligt att frågan är relevant utifrån diskussioner om Världsantidopningsbyrån (WADA) och förutsättningarna för att genom EU föra frågan framåt. Därför kan det finnas behov av ytterligare diskussioner om behovet av legal grund för begränsade frågeställningar såsom i frågan om dopning i Fördraget.

Tyskland pekar på att Idrottsdeklarationen bekräftar den allmänna uppfattningen som idrottsministrarna inom EU har om större idrottsfrågor såsom amatör och breddidrott, idrottsförbundens roll, bevara idrottens utbildande roll, skydd av yngre idrottsutövare och kampen mot dopning. Det är nu upp till Europeiska Gemenskapen, medlemsstaterna och idrottsorganisationerna att inom ramen för respektive kompetens stödja genomförandet och uppföljningen av dessa principer.

Storbritannien framför att de redan i dag bedriver sin idrottspolitik utifrån de principer som Idrottsdeklarationen lägger fast. De ser stora fördelar i att delta i ett utbyte av diskussion mellan medlemsstaterna om hur principerna i deklarationen efterföljs utifrån de olika traditioner och strukturer som finns inom idrotten i varje medlemsstat.

Österrike menar att Idrottsdeklarationen i sig själv är ännu ett viktigt steg mot att införa idrotten i den legala grunden i Fördraget. Deklarationen är också en utmaning för alla aktörer inom EU att göra rättvisa till att leva upp till dessa principer särskilt idrottens sociala betydelse och ansvaret för de yngre idrottarna. Deklarationen pekar också på viktiga idrottsliga värden som solidaritet och samhälleligt ansvar.

6 Aktuella frågeställningar av betydelse för idrotten

I detta kapitel behandlas en del frågeställningar som av olika skäl har ansetts behöva en lite mer ingående redovisning.

6.1 Statliga bidrag/subventioner

I princip kan påstås att offentliga bidrag till kommersiell verksamhet i medlemsstaterna är förbjudet. Det är dock inget kategoriskt förbud mot detta. Alla former av sådant stöd måste dock anmälas till EU-kommissionen, som sedan gör en bedömning om stödet ifråga snedvrider, eller hotar att snedvrider, konkurrensen genom ett gynnande av vissa företag, branscher eller viss produktion, så att det påverkar den kommersiella handeln mellan medlemsstaterna.

Med offentligt stöd avses såväl statligt, kommunalt som landstingskommunalt sådant, och det avgörande är inte vem stödet så att säga kommer från i slutledet, utan var det har sitt ursprung. Dvs. om det från början är att betrakta som offentliga medel spelar det ingen roll om stödet kommer från en stiftelse eller ett aktiebolag. Med stöd avses givetvis också subventioner av olika slag i förhållande till vad som annars är gängse på marknaden.

I EG-rättsgruppens rapport (DS: 1997:27) diskuteras denna frågeställning ingående (s. 166 – 172). Bl.a. konstaterade gruppen att EU-kommissionen redan i sin s.k. Sportrapport, utförd av Coopers & Lybrand 1993, hade uppmärksammat att idrotten i många medlemsstater erhöll offentligt stöd i olika

former. I rapporten angavs som exempel ett spanskt regeringsbeslut från 1990 att avskriva alla skulder som klubbarna i den högsta fotbollsligan då hade. Ett annat exempel som angavs var det statliga stöd som utgick till franska professionella fotbollsklubbar.

Det kan förutsättas att det förekommer såväl offentliga bidrag som subventioner till idrotten i olika former inom alla medlemsstaterna. Frågan blir då om detta stöd är att betrakta som ett otillåtet stöd enligt konkurrensreglerna i Fördraget.

EU-kommissionen genomförde 1996 en enkät bland medlemsstaterna för att ta reda på om och till vilka målgrupper offentligt stöd utgick till idrotten. Enkäten var föranledd av en fråga till EU-kommissionen om konkurrensnedvridande stödformer till idrotten inom medlemsstaterna. I Sveriges svar på enkäten i september samma år uppgavs att det statliga stödet i Sverige avser offentlig finansiering av idrottsverksamhet bedriven i ideella föreningar utan vinstintresse, till förmån för i huvudsak barn- och ungdomsverksamhet och för att stimulera bredd- och motionsidrott. Det kommunala stödet uppgavs utgå huvudsakligen i form av subventionerade tillgångar till kommunala idrottslokaler och idrottsanläggningar. Avslutningsvis redovisade Sverige att något statligt eller kommunalt stöd inte lämnas till "professionella klubbar med kommersiell verksamhet".

Resultatet av enkäten har inte föranlett EU-kommissionen att vidta några åtgärder och/eller påpeka för några medlemsstater att deras system för att stötta sin idrott skulle stå i strid med Fördraget såvitt vi har erfarit. Under Sveriges ordförandeskap i EU efterfrågades en utvärdering av EU-kommissionens enkät varvid det slutliga beskedet från EU-kommissionen blev att den analys som gjorts av enkätsvaren utgör grunden för EU-kommissionens ställningstaganden i Helsingfors-rapporten, och att det utöver detta inte finns någon sammanställd analys av svaren. Något uttryckligt resonemang om statsstöd i medlemsstaterna går dock inte att finna i texten.

Det som har tillkommit i frågeställningen är att EU-kommissionen den 25 april 2001 offentliggjorde att den avgjort

ett ärende som Frankrike hade anmält till EU-kommissionen för prövning av huruvida ett offentligt stöd till franska professionella idrottsklubbar var tillåtet enligt Fördraget. EU-kommissionen meddelade (dnr IP/01/599) att det system med offentligt stöd som Frankrike hade underställt EU-kommissionens prövning inte ansågs vara ett statsstöd i den mening som Fördraget förbjuder.

Frankrikes fråga rörde deras system med ett ekonomiskt stöd från de lokala myndigheterna till de av den franska staten godkända träningscentrumen för ungdomar i idrotterna basketboll, fotboll, rugby och volleyboll. Stödet kan enligt det franska systemet uppgå till 2.3 miljoner Euro (ca 23 miljoner SEK enligt kursen när detta skrivs) per år till respektive mottagande professionell idrottsklubb som driver dessa centrum. Det uppgivna motivet för detta system är att det vid dessa träningscentrum skall tillhandahållas idrottsutövande ungdomar en idrottslig utbildning/träning som ger dem möjligheter att nå den yppersta idrottsliga eliten, och att förena detta med en grundlig skolutbildning för att möjliggöra för dem att finna ett civilt arbete, oavsett när detta befinns nödvändigt utifrån utfallet av deras idrottsliga karriärer.

EU-kommissionen motiverar sin uppfattning med att det står klart att åtgärderna som vidtas inom det franska systemet är utformade för att erbjuda utbildning och initial idrottsträning, och som sådana ingår de i ett utbildningsmässigt eller därmed jämförbart system.

De franska myndigheterna har dock accepterat att noga kontrollera fördelningen av det finansiella stödet för att förhindra att en överkompensation av nettokostnader för idrottsutövningen uppkommer som därmed skulle kunna användas för icke tillåtna ändamål, varmed underförstått måste avses den professionella idrottsverksamheten hos de klubbar som driver dessa träningscentrum. Denna kontroll skall bl.a. utövas genom att klubbarna skall åläggas att upprätta skilda bokföringar för den ungdomsidrottsliga träningen och de ekonomiska aktiviteter som sker inom ramen för mottagande klubb. Någon definition av vilka ekonomiska aktiviteter som avses går inte att finna i den

kortfattade informationen om ärendet som publicerats, men givetvis handlar det om ett åliggande att hålla isär ekonomin avseende den professionella idrottsverksamheten från den som EU-kommissionen har accepterat som mottagare av offentligt stöd utan att det strider mot Fördragets regler.

I Sverige utbetalas det statliga idrottsanslaget till Riksidrottsförbundet för bl.a. en fördelning till Sveriges Olympiska Kommitté (SOK), de olika specialidrottsförbunden (SF), och de administrativa stödfunktionerna som bedrivs av landets 22 distriktsidrottsförbund (DF), m.fl. organisationer. Enligt idrottspropositionen 1999 gick ca 48 procent av anslaget till tävlingsidrott, varav givetvis en del av detta per definition enligt vår mening skulle kunna betraktas som kommersiell verksamhet enligt gällande EU-regler. Vidare beräknas ca 35 procent av anslaget användas till administration av vår svenska idrottsrörelse, vilket givetvis också innefattar den administrativa hanteringen av kommersiell tävlingsidrott. Av anslaget beräknas 17 procent gå till bredd/ungdomsidrott och borde inte i något sammanhang kunna utsättas för kritik utifrån EU-fördragets regler på området. Om denna fördelning till tävlingsidrotten i våra specialidrottsförbund – som till vissa delar kan vara kommersiell verksamhet i Fördragets mening – i några delar skulle strida mot EU:s regler är tveksamt. Med det resonemang som ligger till grund för EU-kommissionens syn på det ovan nämnda franska offentliga stödet, verkar det som att så länge varje mottagare av del av idrottsanslaget kan visa att medlen de facto gått till något annat än SF:s kommersiella verksamhet, är det inga risker förbundna med ett eventuellt framtida intresse från EU-kommissionen vad avser anslagsfördelning över statsbidraget till idrotten.

Som en del av det statliga idrottsanslaget samarbetar regeringen och näringslivet i en satsning på idrottstalanger som bedrivs av SOK inom de olympiska SF:n för deras idrottsliga utveckling, vilket också till vissa delar kan hamna i den del av idrotten som anses vara kommersiell i Fördragets mening.

AB Svenska Spel kallar sig numera själv för idrottens största sponsor. Under år 2001 kommer bolaget t.ex. att utbetala ca 250

miljoner kronor från överskottet av de s.k. värdeautomatspelen för ungdomsverksamhet i Sverige. Riksidrottsförbundet har beslutat att den delen som kommer svensk idrott till del skall användas för förstärkning av det lokala aktivitetsstödet. Eftersom aktiebolaget är helägt av staten, bör lämpligen kunna påstås att ägaren Staten – med regeringens och riksdagens godkännande – faktiskt väljer att avstå från detta belopp i avsikt att bidra till idrottslig verksamhet. Eftersom det lokala aktivitetsstödet utgår baserat på ungdomsaktiviteter bör sannolikt det inte utgöra någon risk ur ett EU-rättsligt perspektiv. Det bör dock noteras att det enligt dagens regelverk inte finns något krav på att detta stöd de facto används av mottagande förening för den verksamhet som berättigar till bidraget, även om det säkerligen är den grundläggande förutsättningen för bidragets existens. Teoretiskt skulle det utan formella felaktigheter enligt gällande bidragsregler kunna användas uteslutande för kommersiell idrottsverksamhet. Det är i princip upp till varje förenings styrelse att besluta om hur intäkterna skall användas, utifrån den faktiska ekonomiska situationen. Dock tror vi inte att denna risk är speciellt stor i det svenska föreningslivet, och skulle det i något enstaka fall i ekonomiskt hårt pressade elitföreningar inom den kommersiella idrottsfären förekomma, så är inte detta en tillräcklig anledning för EU-kommissionen att ingripa mot denna form av statligt stöd.

Motsvarande resonemang gäller också för kommunala/landstingskommunala aktivitetsstöd som i huvudsak har en liknande inriktning.

Andra former av kommunala/landstingskommunala bidrag/stöd/subventioner förekommer också. Vissa kommuner – ibland via helägda bolag – har ibland gått in och ekonomiskt stöttat utsatta elitidrottsföreningar i trångmål genom efterskänkande av upplupna fordringar, beviljande av förmånliga lån, kommunala borgensåtaganden, underlåtenhet att ta ut marknadsmässiga priser för uthyrning av idrottsanläggningar etc., betalat överpriser för att överta anläggningar från föreningar, alternativt sålt

till underpris till föreningar. Även här finner vi i nuläget ingen anledning till oro.

Däremot skulle den förmånliga skattebehandlingen som våra allmännyttiga ideella föreningar har i främst inkomstskattehänseende kunna uppfattas som en mer oroande omständighet. Denna form av indirekt statligt stöd, innebär stora ekonomiska subventioner för svensk idrottsrörelse. Befrielsen från att betala statlig inkomstskatt med 28 procent av överskottet från vissa typer av näringsverksamhet såsom t.ex. reklam-/sponsorintäkter, publikintäkter, spel- och lotteriintäkter, TV-rättighetsintäkter, övergångsersättningar mm, kan i det enstaka fallet antas vara värd avsevärda belopp för den enskilda föreningen. Att den här typen av näringsverksamhet inte skulle anses utgöra en kommersiell verksamhet ur ett EU-perspektiv är inte realistiskt att tro. EG-rättens regler gör ingen skillnad på vilken typ av subjekt som de facto bedriver en verksamhet, utan bedömer på rent objektiva grunder om verksamheten i fråga är att hänföra än till det ena, än till det andra.

Kommersiell idrottsverksamhet – oavsett om den numera bedrivs i ett IdrottsAB eller i den traditionella allmännyttiga ideella föreningen – debiteras idag inga kostnader för polisbevakning, med hänvisning till att sådan verksamhet är att betrakta som en grundlagsskyddad allmän sammankomst. Själva frånvaron av denna kostnadsdebitering utgör också en offentlig subvention, som i det enstaka fallet kan vara av stort ekonomiskt värde.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis är vår bedömning att det främst är den skattemässiga särbehandlingen som möjligtvis skulle kunna utsättas för en närmare granskning av EU-kommissionen. I så fall måste de dock – här likväl som i alla andra sammanhang vi ovan berört – konstatera att denna särbehandling snedvrider – eller kan befaras snedvrída – den kommersiella handeln mellan staterna inom den aktuella "idrottsbranschen", vilket förmodligen är svårt att göra. Dessutom tror vi oss ha kännedom

om att denna typ av särbehandling också förekommer i andra medlemsstater, varför det kan förmodas att EU-kommissionen väljer att inte agera. I vart fall har den hittills inte ens ingripit mot det tidigare nämnda spanska beslutet från 1990 om skuldavskrivning avseende de spanska fotbollsklubbarna i den högsta ligan. Att detta beslut givetvis innebär en avsevärt bättre ekonomisk situation för dessa klubbar när det gäller möjligheterna att värva spelare på den internationella s.k. marknaden, jämfört med klubbarna inom de övriga medlemsstater, bör anses vara ställt utom alla tvivel. Därmed borde beslutets effekter kunna konstateras ha snedvridit konkurrensen i "handeln" mellan medlemsstaterna. Trots detta har EU-kommissionen inte ingripit.

Avslutningsvis är vår bedömning att detta inte längre är att räkna som en fråga vilken kan karaktäriseras som ett presumtivt problemområde. Vi har dock valt att ta upp frågeställningen mot bakgrund av EG-rättsgruppens relativt ingående behandling av den, samt att vi nu kan komplettera bilden med den av EU-kommissionen presenterade informationen från 2001 om sin uppfattning i det ovan behandlade franska ärendet. Utifrån den informationen ihop med vad vi i övrigt vet och på goda grunder har skäl att tro om medlemsstaternas olika former av stöd till sin nationella idrott, finns än mindre anledning idag än tidigare att befara att det som uppfattats som ett eventuellt tveksamt offentligt stöd i förhållande till EU regler på detta område, skulle föranleda ett eventuellt agerande från EU-kommissionen.

6.2 "Piratlige-problematiken" m.m.

EU-kommissionen har i olika sammanhang uttryckt sin uppfattning att den inte accepterar specialidrottsförbundens (SF) och de internationella specialidrottsförbundens (ISF) ensamrätt att arrangera tävlingsverksamhet. För Sveriges del är EU-kommissionens uppfattning i denna fråga inte uppseendeväckande, då svensk idrottsrörelse tillsammans med staten alltid hävdar att det står var och en fritt – enskilda såväl som organisa-

tioner – att arrangera tävlingsverksamhet inom vilken idrott man så önskar. Enligt vår bedömning bör dessutom detta betraktas som en grundlagsskyddad rättighet.

Vad idrottsrörelsen i Sverige gemensamt dock hävdar är att deltagande i sådan av annan arrangerad tävlingsverksamhet kan komma att betraktas som stridande mot gällande idrottsligt regelverk baserat på synen att detta är att betrakta som ett illojalt agerande gentemot det SF/ISF som man är medlem i. En sådan illojalitet kan leda till att SF/ISF hotar med sanktioner om inte deltagandet i den konkurrerande verksamheten upphör. I slutändan ligger hotet om uteslutning ur SF/ISF, vilket i sin tur innebär att man inte längre är berättigad att delta i SF:s/ISF:s tävlingsverksamhet.

Detta rådande synsätt har inte – såvitt är bekant – utsatts för en kritisk granskning från vare sig myndigheter eller rättsinstanser i Sverige. Inte heller har vi funnit att frågan ännu slutligen behandlats i någon EU-institution. Dock synes det troligt att ULEB:s ”piratliga” i den europeiska basketbollen kan komma att medföra att frågeställningen bedöms av sådana, om den nuvarande överenskommelsen om ett samarbete mellan FIBA och ULEB inte består.

Ett problemområde som kan anses ha beröringspunkt med ”piratlige-problematiken” är det som kan bli aktuellt för svenskt vidkommande om EU-kommissionen – t.ex. efter utslag från EG-domstolen – hävdar att den kommersiella idrottsverksamheten måste vara öppen för alla som av ett eller annat skäl önskar delta i den. Även om EU-kommissionen respekterar SF:s/ISF:s tävlingsregler om kvalificering till de olika serienivåerna m.m. – ex. upp- och nedflyttningar – såsom sådana idrottsregler som endast är tillkomna utifrån de rent idrottsliga förutsättningarna utan några bakomliggande ekonomiska grunder, skulle det kunna innebära att t.ex. våra specialidrottsförbund skulle tvingas att låta vilket aktiebolag som helst – alltså inte ett s.k. IdrottsAB – att påbörja ett deltagande i tävlingsverksamheten. Må vara längst ned i seriepyramiden, men det är i så fall en av EU-kommissionen respekterad förutsättning för att sedermera kunna nå upp till den kommersiella idrotts-

marknaden i fråga. Rent strikt kommersiellt – baserat på EG-rätt – finns det väl egentligen inga rent idrottsliga skäl till att bara tillåta ideella föreningar att delta i tävlingsverksamhet?

6.3 Speciellt om antidopningsområdet

I den bakgrund som tecknats till arbetsgruppens uppdrag redovisas ett par tillfällen när frågan om dopning inom idrotten behandlats på EU-nivå. Dopningsfrågan har behandlats vid ett antal olika tillfällen på olika nivåer. Redan den 19 februari 1992 (92/C44/01) antogs en resolution av rådet och medlemsstaterna, där en Uppförandekod (Code of conduct) mot dopning i idrotten godkändes. Detta bör bl.a. ses mot bakgrund av att två olympiska spel genomfördes inom EU:s område samma år, i Albertville och i Barcelona. Av slutsatserna av ordförandelandet från det Europeiska rådets möte i Wien i december 1998 framgår att rådet uttryckt sin oro för omfattningen och allvaret med dopning inom idrotten, vilket undergräver idrottens etik och äventyrar folkhälsan. Behovet av mobilisering på EU-nivå och av samarbete mellan medlemsstaterna, EU-kommissionen och ISF betonades. I flera av de tidigare besluten m.m. som redovisas i avsnitt 5.3. har dessa frågor berörts. Här nedan skall dock endast redovisas sådana handlingar där dopningsfrågan behandlats ur kompetensnivå.

Österrikes Ordförandeskapsslutsatser: Wien (december 1998)

I det österrikiska ordförandeskapets slutsatser från Europeiska rådets möte i Wien finner man även ett uttalande om idrott och dopning. I dessa slutsatser understryker Europeiska rådet "sin oro över utbredningen av dopning inom idrotten och över allvaret i detta problem, som undergräver inställningen till idrott och äventyrar folkhälsan. Europeiska rådet framhåller att insatser på EU-nivå är nödvändiga och uppmanar medlemsstaterna att tillsammans med kommissionen och

internationella idrottsorganisationer gå igenom möjliga åtgärder för att intensifiera kampen mot denna fara ...”.

Meddelande från EU-kommissionen till Rådet, Europaparlamentet, ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén (KOM (1999) 643)

I detta meddelande har EU-kommissionen behandlat en gemenskapsplan för stöd till kampen mot dopning inom idrotten, vari uppmanas till en användning av gemenskapsinstrumenten. De insatser som särskilt står i fokus är forskning, utbildning, samarbete i polisiära och rättsliga frågor, ökad information om läkemedel samt folkhälsoverksamhet. För att möjliggöra dessa insatser kan, enligt EU-kommissionen, flera olika typer av gemenskapsverksamhet och gemenskapsinstrument komma ifråga. Beträffande forskningen kan detta ske inom femte ramprogrammet i de teman som avser konkurrenskraftig och hållbar tillväxt samt livskvalitet. För utbildning och information finns programmen Leonardo da Vinci, Socrates och Ungdom. Även för ökat samarbete i polisiära och rättsliga frågor finns olika tillgängliga program. Möjligheter till ökad information om läkemedel finns i ett direktiv 92/27/EEG av den 31 mars 1992. När det slutligen gäller utvecklande av folkhälsoverksamheten anser EU-kommissionen att artikel 152 i Fördraget kan användas för en ökad samordning av verksamheten mot dopning inom idrotten. EU-kommissionen betonar i Meddelandet att de avser att lägga fram ett förslag till en rådets rekommendation enligt ovannämnda artikel om förebyggande av dopning inom idrotten, särskilt amatöridrotten. Enligt förslaget till rekommendation åläggs medlemsstaterna att främja en idrott som är fri från dopningsmedel och dopningsmetoder att vidta ett antal åtgärder och dessutom utarbeta rapporter om de åtgärder de kan komma att vidta och genomföra i berört avseende.

**Europaparlamentets resolution om Helsingfors-rapporten
(7 september 2000), (A5-0203/2000)**

Resolutionen har utfärdats med beaktande av bl.a. EU-kommissionens ovannämnda meddelande och omfattar ett antal, tämligen detaljerade, uppmaningar att företa vissa åtgärder för att promovera antidopningsarbetet inom idrotten. Ett antal uppmaningar vänder sig till EU-kommissionen att verka för och inom Världsantidopningsbyrån (WADA) och påverka den samma i särskilda frågor.

Parlamentet stödjer inrättandet och utvecklingen av WADA och uppmanar EU-kommissionen att så snart som möjligt lägga fram ett förslag till parlamentet och rådet om att för gemenskapen formellt inleda en aktiv och effektiv medverkan i WADA.

**Rådets slutsatser om kampen mot dopning (4 december 2000),
(dnr EUKU2000/253/IF)**

Rådet antog dessa slutsatser i samförstånd med EU-kommissionen som uppföljning på Europeiska rådets slutsatser från mötet i Wien i december 1998. Rådet noterar att den senaste utvecklingen inom dopningsområdet och inrättandet av Världsantidopningsbyrån (WADA) och att åtgärder borde vidtas när det gäller vilka roller medlemsstaterna och Europeiska unionen skall spela i denna organisation. Detta för att se till att unionen företräds på ett lämpligt sätt i interimstyrelsen för WADA. Här slår rådet fast att Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater skall företrädas av rådets sittande ordförande och en medlem i kommissionen. Samordning inför möten i WADA skall ske på initiativ av Ordförandeskapet. Rådet noterar också att gemenskapsutgifterna för WADA:s verksamhet när det gäller åtgärder som omfattas av gemenskapens behörighet, har fastställts enligt det interinstitutionella avtalet om budgetdisciplin. Vidare anser rådet att medlemsstaterna bör främja samarbetet mellan behöriga myndigheter på nationell nivå när det gäller ansträngningar i kampen mot dopning inom idrotten.

Här menar arbetsgruppen att EU har tagit ett avgörande steg i att ansluta sig till det viktiga arbete som WADA har att utföra. Som organisation med syfte att globalisera och därigenom också harmonisera åtgärderna i kampen mot dopning har också medlemsstaterna och Gemenskapen genom sitt breda engagemang och höga kompetens en unik möjlighet att föra det internationella och kvalitativa arbetet i dessa frågor framåt på ett betydande sätt. Det är också mot denna bakgrund som det bör ses att rådet antog dessa slutsatser i samförstånd med EU-kommissionen. Helt klart är att varje gemenskapsåtgärd av betydelse kräver att en sådan åtgärd antas med en lämplig rättslig grund på förslag från kommissionen. Det är nu i första hand EU-kommissionen som bör lägga ett lämpligt förslag. Om detta är förenat med oöverstigliga tekniska svårigheter så bör medlemsstaterna överväga på vilket sätt rådets slutsatser från den 4 december 2000 kan förverkligas och i det sammanhanget bör en komplettering av lämplig rättslig grund för detta prövas.

Arbetsgruppens resonemang

The World Anti-Doping Agency (WADA) initierades på en världskonferens mot dopning på inbjudan av den Internationella Olympiska Kommittén (IOK) i februari 1999, till vilken ett stort antal länder världen över inbjudits. På mellanstatlig nivå har hållits flera konferenser för att stärka samarbetet kring WADA. Sedan WADA skapats har beslut fattats om att tillämpa den av the International Anti-Doping Arrangement (IADA) skapade International Standard for Doping Control. Denna standard för dopningskontroller är ISO 9002 standardiserad och används även vid WADA:s träningstester världen över. WADA tar också över ansvaret för att upprätta listan över förbjudna dopningssubstanser och metoder inom idrotten samt tar även över den särskilda ackrediteringen av de laboratorier som utför analyser av dopningsproverna. Mot bakgrund av detta har förhoppningarna om en världsvid harmonisering av dopningskontrollprocessen och regelverket kring anti-dopningsarbetet växt sig allt starkare.

EU har som ovan behandlats såväl vid Europeiska rådets möte i Wien, december 1998 som i rådet den 4 december 2000 visat ett entydigt engagemang för att bidra till kampen mot dopning. I rådsslutsatserna från förra året framgår att en tydlig beredskap att delta i finansieringen från Gemenskapen till WADA finns. Det är en förväntan bland många att Gemenskapen skall bidra till WADA:s långsiktiga finansiering. Som framgått ovan finns det dock svårigheter i att utpeka en speciell rättslig grund som direkt vänder sig till insatser mot dopning inom idrotten. Visserligen finns artikel 152, "stöd för insatser till folkhälsan". Det är dock tveksamt om denna ger tillräckligt underlag för att betrakta antidopningsarbete som ett politikområde inom EU. Inte heller Idrottsdeklarationens skrivningar ger EU en legal kompetens när det gäller anti-dopningfrågor. Viviane Reding, ansvarig EU-kommissionär för idrott har i en information den 11 juli 2001 informerat sina kolleger i EU-kommissionen att hon bedömt att det på grund av juridiska och politiska skäl inte för närvarande är möjligt för gemenskapen att ställa medel till förfogande för driften av WADA. Endast finansiering av projekt som hör till gemenskapens ansvarsområden är möjligt enligt Reding.

Finansieringen av driften av WADA är en fråga som snabbt måste lösas långsiktigt. WADA är för sin existens och för sitt arbete beroende av bidrag. Även om visst bidrag kan förväntas från många länder inom Europarådet kommer ändå anspråken på att EU bidrar till finansieringen att vara stora.

Finansieringen av WADA är inte den enda anledningen som skulle kunna motivera en EU-kompetens på detta område. I ovannämnda resolution finns också ett antal uppmaningar som syftar till harmonisering av olika delar av antidopningsregelverket. Harmoniseringssträvandena i olika avseenden har pågått nästan lika länge som bruket av dopningsmedel har bekämpats.

Dopning har bekämpats sedan 1960-talet, främst från början inom IAAF (International Amateur Athletics Federation) men också av IOK. Trots att den lista som IOK fastställt, formellt endast gällt i samband med olympiska spel, har den kommit att bli en minsta gemensamma nämnare för förbjudna substanser

och metoder under åren därefter. Till listan har fogats vissa procedurregler, som också använts i bestraffningsproceduren i ett antal länder. IOK:s regelverk har därför haft en viss harmoniserande verkan på antidopningsarbetet i olika länder.

År 1967 antog Europarådet en resolution angående dopning av idrottsmän. Denna följdes av en resolution avseende dopning och hälsa som 1978 antogs av en idrottsministerkonferens och en rekommendation avseende dopning i idrotten som antogs 1979.

I september 1984 antog ministerrådet en rekommendation som innehöll en europeisk *Anti-doping Charter for Sport*, vilken tjänade som underlag för den olympiska *Anti-Doping Charter for Sport*, som antogs av IOK i november 1988 och godkändes vid UNESCO:s idrottsministerkonferens i Moskva av ministrar och högre tjänstemän ansvariga för idrottsfrågor från 71 länder. Denna charter låg som grund för beslut vid en Europarådsidrottsministerkonferens i Reykjavik 1989 att anta en konvention mot dopning. Efter formellt beslut öppnades *Anti-dopningskonventionen* för underskrift den 16 november 1989. Konventionen är öppen för underskrift av medlemsstaterna i Europarådet, liksom för de stater som undertecknat Kulturkonventionen liksom för andra stater, som inte är medlemmar i Europarådet.

I dag har 37 länder ratificerat konventionen och sju ytterligare endast undertecknat densamma. Genom arbetet i konventionens övervakningsorgan har ett harmoniseringsarbete påbörjats avseende dopningskontrollprocessen samt listan över förbjudna substanser och metoder m.m. Dessutom ordnas seminarier där företrädare för länder som har kommit längre i sitt antidopningsarbete delar med sig av sina erfarenheter till länder med begränsad erfarenhet.

Trots att anti-dopningskonventionen är öppen för anslutning även för länder utanför Europa har endast ett fåtal sådana länder ratificerat den. Risk finns därför att harmoniseringssträvandena inte blir tillräckligt effektiva och bara omfattar ett – i förhållande till världen – mindre antal länder. Av de 15 medlemsstaterna i EU har alla utom Belgien och Irland ratificerat Anti-dopnings-

konventionen. Om anti-dopning som politikområde inom EU förtydligas skulle detta bidra till att möjliggöra en ökad harmonisering inom medlemsstaterna och ansökarländerna samt även få en stor påverkan på harmoniseringssträvandena i hela världen. Arbetsgruppen menar att en viktig utgångspunkt för att bedriva en ökad aktivitet i harmoniseringsarbetet inom EU är utan tvekan den bredare kompetens och rättsliga ram som utgör unionen. Motsvarande kompetens är inte möjlig för medlemsstaterna att uppnå på annat sätt.

Behövs EU-kompetens inom anti-dopningsområdet?

Nedan i avsnitt 8 diskuteras om idrotten i allmänhet skall omfattas av särskild legal kompetens i EU-fördraget. Vad som där förs fram gäller inte i alla delar när det gäller antidopningsfrågan. Argumentationen för och emot har i viss mån andra utgångspunkter. För den rena folkhälsoidrotten kan förvisso gälla att de eventuella dopningsproblem som finns där, kan hanteras på nationell nivå utan någon inblandning från en gemenskapsnivå. Dopningskontroller som rör denna kategori kan genomföras inom landet, med egna regler för genomförandet av kontrollen och för den efterföljande påföljden. Detta gäller framförallt i länder som Sverige, där alla inom riks-idrottsförbunds-idrotten lyder under samma dopningsregler. Men för idrottare som tävlar på internationell nivå blir perspektivet ett annat. De tävlar mot idrottare från andra länder där det kanske inte ställs samma krav eller är möjligt att kontrollera att efterlevnaden av att träning och tävling är dopningsfri. Harmonisering av regelverk och oannonserade dopningskontroller i uppbyggnadsskeden är ett starkt önskemål från den aktive idrottarens sida för att han eller hon skall uppleva att alla tävlar på samma villkor. Men även idrottarens rättssäkerhet kräver att dopningskontroller och den efterföljande proceduren genomförs på ett säkert sätt med hög kvalitet.

Dock kan folkhälsoartikeln ha sin betydelse i att de metoder och de resultat som kan nås inom främst elitidrotten medför

ökad kunskap om dopningmedels skadeverkningar. Det kan påskynda det förebyggande arbetet mot dopning som är en viktig del i det svenska perspektivet. Mycket talar dock för att ett förtydligande av EU-kompetensen som skulle underlätta stöd till harmoniseringsarbetet och till internationellt arbete i kampen mot dopning kan från dessa utgångspunkter vara fördelaktig.

I Sveriges svar på enkäten till medlemsstaterna avseende en uppföljning av Idrottsdeklarationen (N2001/3687/ISE) förs i detta sammanhang fram följande: "Det kan dock konstateras att diskussionerna om legaliteten inom EG-fördraget avseende EU-institutionernas eventuella deltagande/representation i WADA och dess finansiering påvisar att det på vissa områden inom idrotten kan behövas en fördjupad diskussion om en begränsad kompetens på idrottsområdet inom EG-fördraget".

Resonemanget här ovan visar på fördelar med en EU-kompetens på antidopningsområdet. Vilka nackdelar kan det då finnas? Vissa kan uppleva en risk att gemenskapsbeslut ev. på en överstatlig nivå skulle "lägga sig i" idrottsorganisationernas egna, i demokratisk ordning beslutade, regelverk. En risk som kan vara mer synbar i länder där idrotten av tradition haft en från staten friare ställning, men även i de internationella idrottsorganisationer som är byggda på representativ demokratisk grund. Att införa en rättslig reglering för ett specifikt idrottsligt problemområde (det finns även andra "fuskproblem") kan upplevas som ett steg i riktning från en fri och obunden idrottsrörelses möjligheter till självreglering.

Det är enligt arbetsgruppen ett uttalat starkt stöd från rådet och kommissionen i slutsatserna från december 2000 att gå vidare i att utveckla nödvändiga redskap för stödet till WADA.

I den nedan förda diskussionen om behovet av en speciell idrottsartikel framför arbetsgruppen tanken att Idrottsdeklarationen skulle kunna vara en slags medelväg i frågan om artikel eller inte artikel. Arbetsgruppens ställningstagande blir att först bör Idrottsdeklarationen utvärderas för att bedöma vilken betydelse den kan få som en mellanstatlig överenskommelse. Samma ståndpunkt när det gäller dopningsproblematiken är inte

lika lätt att inta, då de artiklar där dopning omnämns (punkterna 2 och 8) inte innebär några åtaganden från EU:s sida. Den mera allmänna skrivning som skulle kunna åberopas är sista meningen i punkten 1 i Idrottsdeklarationen. Dock måste noteras inskränkningen i gemenskapens möjligheter i orden ”*i enlighet med Fördragets olika bestämmelser*”. Detta är i och för sig en generell formulering men innebär också en tydlig hänvisning till att skrivningen i punkten inte är avsedd i sig att vara kompetensutvidgande.

Enligt arbetsgruppens mening är det sålunda önskvärt att Sverige arbetar för en gemenskapskompetens inom antidopningsområdet. Det är i dag osäkert om det finns behövlig kompetens men som i så fall EU-kommissionen i enlighet med rådsslutsatserna bör precisera och förtydliga. I syfte att inte förlora nödvändig tid föreslår arbetsgruppen att frågan om en riktad kompetens närmare undersöks och att den kompetensen bör bidra till harmoniseringsarbete främst genom stöd till internationella anti-dopningsorganisationer.

6.4 Handikappidrotten i ett EU perspektiv

Organisatoriska utgångspunkter

Den svenska handikappidrotten har bedrivits i sin organiserade verksamhet något mer än trettio år i sin nuvarande form. Svenska Handikappidrottsförbundet (SHIF) ingår som ett specialförbund (SF) i Riksidrottsförbundet (RF). Förutom SHIF har tio andra specialidrottsförbund handikappidrott på sitt idrottsprogram.

SHIF med sina 21 distriktsorganisationer är det i särklass största svenska förbundet med handikappidrott och har ca 40 000 medlemmar i ca 400 föreningar, vilka bedriver verksamhet inom sjutton olika typer av specialidrotter. SHIF intar därmed en unik ställning inom den svenska idrottsrörelsen, med idrottsverksamhet på områden som normalt sett administreras av andra specialidrottsförbund inom

Riksidrottsförbundet, men har också motsvarande uppgifter som förknippas med ett riksförbund, samt är svensk handikappidrotts Paralympiska kommitté, vilket kan jämföras med Sveriges Olympiska Kommittés roll i den Olympiska rörelsen. För den senare uppgiften har SHIF avtal med övriga specialidrottsförbund som bedriver handikappidrott.

Handikappidrotten byggdes upp internationellt efter andra världskriget. Därefter har den etablerat internationella huvudorganisationer för såväl olika idrotter som för olika skadegrupperns idrottsverksamhet. Internationella Paralympiska kommittén (IPC) är den internationella huvudorganisation inom handikappidrotten som anordnar de paralympiska tävlingarna.

Handikappidrotten inom EU

Inom EU uppgår antalet funktionshindrade individer till ca 37 miljoner. Vi kan konstatera att idrott i alla dess former såsom den utövas av funktionshindrade är en av de bästa aktiviteter för dessa att nå fullvärdig delaktighet i det sociala livet. Vi har också konstaterat – utifrån uppgifter från SHIF – att idrott för funktionshindrade inom EU-samarbetet inte nått motsvarande integrering som den icke funktionshindrade idrotten har. Det leder till en ur demokratisk synpunkt oacceptabel negativ särbehandling, samhällsekonomiska förluster samt ett för den funktionshindrade socialt beskuret liv.

Som ett led i förberedelserna inför Sveriges ordförandeskap i EU fick SHIF regeringens stöd att anordna ett seminarium 6–9 juli 2000 i Bollnäs för handikappidrottsorganisationerna inom EU:s medlemsstater. Organisationer från nio medlemsstater deltog i seminariet. Grekland, Italien, Luxemburg, Spanien, Portugal och Österrike var inte representerade. Det kan således konstateras att det var en klar övervikt av organisationer bland medlemsstater från norra Europa som deltog i själva seminariet.

Seminariet ledde till ett gemensamt antaget ställningstagande som kommit att benämnas "Bollnäs Agreement". Detta har härefter undertecknats även av handikappidrottsorganisationer

från vid seminariet icke deltagande medlemsstater. Det har senare kompletterats så att den tillkommande Idrottsdeklarationen också skall beaktas, särskilt dess innehåll om handikappidrotten. Dessa förändringar genomfördes vid "European Conference in Social Economy – Sports for Disabled" i Bollnäs den 7–10 June 2001. Den förändrade Bollnäs Agreement återfinns i bilaga 3.

Bollnäs Agreement kan kortfattat sägas innehålla fem mål för handikappidrotten inom EU, som översatt till svenska lyder:

1. Att försäkra lika rättigheter och möjligheter för alla idrottsutövare oavsett funktionshindrade eller inte.
2. Att stödja ett införande av en artikel om idrott i EU-fördraget.
3. Att utreda möjligheterna till att införa en specifik referens till handikappidrott i EU-fördraget.
4. Att öka deltagandet i EU-kommissionens Europeiskt Sport Forum genom representation i de nationella delegationerna.
5. Att undersöka möjligheterna till samarbete med the European Disability Forum i gemensamma frågor.

Målet i punkten 3 är således att handikappidrotten vill utreda huruvida de kan uppnå en egen specifik artikel i EU-fördraget. Detta önskemål får ses mot bakgrund av att handikappidrotten i vissa avseenden är så speciell i förhållande till övrig idrott att den enligt egen uppfattning förutsätter en särbehandling av EU-institutionerna, om de grundläggande medborgerliga rättigheterna enligt EU-fördraget skall uppfyllas. Det kan i en framtid därför bli så att handikappidrotten i detta avseende önskar en gynnsammare behandling än idrotten i övrigt. Samtidigt ansluter de sig i punkten 2 ovan till de krav om en specifik generell idrottsartikel som många europeiska och nationella idrottsorganisationer framfört, och förutsätter därmed att en sådan också gagnar handikappidrotten.

Såväl punkten 3 om att utreda en egen specifik handikapp-idrottsartikel, som punkten 5 om att eventuellt samarbeta med en annan organisation måste på detta stadium uppfattas som mål som handikapprörelsen själv har att hantera, varför vi endast noterar dessa.

När det gäller målet att öka deltagandet från handikapp-idrottens organisationer vid Europeiska Sport Forum (ESF), har detta hörtsammats, och EU-kommissionen har uppgivit att den inbjudit de av medlemsstaterna på nationell nivå accepterade handikappidrottsorganisationerna till ESF 2001. Det måste kunna förutsättas att detta därefter blir en återkommande regelbundenhet från EU-kommissionens sida.

Rättigheten och möjligheterna för funktionshindrade att ägna sig åt idrott varierar mellan medlemsstaterna. Det har dock inte varit möjligt att inom ramen för vårt arbete göra en jämförande kartläggning mellan de funktionshindrades situation i medlemsstaterna, men det skulle enligt arbetsgruppens uppfattning kunna vara en uppgift som borde kunna komma till stånd inom EU-samarbetet.

Utifrån detta behov av kartläggning som finns, och utifrån den betydelse som medlemsstaterna i Idrottsdeklarationen numera enigt uttryckt för handikappidrottens betydelse föreslår gruppen att Sverige aktivt verkar för att EU-kommissionen i samarbete med den europeiska handikappidrottsrörelsen kartlägger hur situationen för funktionshindrade att utöva idrottslig verksamhet är i de olika medlemsstaterna.

Eftersom främst Sverige under sitt ordförandeskap lyckades föra upp handikappidrotten på den s.k. idrottsagendan i det framtida EU-arbetet, och denna prioritering har stöd av våra efterträdare, det belgiska ordförandeskapet, och inte minst av EU-kommissionen som uttalat att handikappidrottsfrågorna kommer att ingå som ett av fyra teman under ESF i oktober 2001, finns det skäl för att fortsätta arbetet utan dröjsmål efter det att arbetsgruppens rapport avlämnats.

”Trojka” för handikappidrottsfrågor m.m.

Mötet i Bollnäs år 2000 förde företrädarna för handikappidrotten inom EU:s länder närmare varandra. Utöver den gemensamma strategin och målen som antogs i och med Bollnäs Agreement bestämdes att handikappidrotten skulle ha sin egen Trojka för att aktivt föra fram frågor rörande handikappidrotten inom EU. Trojkan inom handikappidrotten består vid var tid av samma medlemsländer som den officiella EU-Trojkan. Under Frankrikes EU-ordförandeskap andra halvåret 2000 ingick således i Trojkan för handikappidrott Frankrike som ordförande med Sverige och Portugal som övriga parter.

Under Sveriges ordförandeskap i EU intensifierades kontakterna inom Trojkan samt med EU-kommissionen och dess idrottsenhet. Ett påtagligt och viktigt resultat för handikappidrotten med detta arbete under Sveriges ordförandeskap är att företrädare för handikappidrotten numera – vilket nämnts ovan – kommer att inbjudas att delta på det årliga ESF.

Genom ekonomiskt stöd från den svenska regeringen kunde SHIF dessutom inbjuda företrädare för handikappidrotten inom medlemsstaterna till den sjunde europeiska konferensen om Social Ekonomi i Gävle, och inom ramen för denna konferens anordna en sidokonferens under temat Handikappidrotten inför Europeiskt Sport Forum.

Det är efter vad som uppnåtts på relativt kort tid rörande handikappidrotten i EU-samarbetet mycket som talar för att det kan vara lämpligt att Sverige fortsätter att aktivt verka för dessa frågor och att EU-kommissionen inbjuds att utifrån kartläggningen bidra till utveckling av idrott för funktionshindrade inom EU.

Återigen bör lämpligen innehållet i Idrottsdeklarationen vara en utgångspunkt för argumenteringen för detta. Om detta uppfattas som ett långsiktigt mål så har vi därmed ett syfte och mål för den kartläggning som vi rekommenderar ovan att regeringen aktivt skall verka för.

European Development Centre for Disability Sport

I Sverige har sedan 2000 etablerats ett nationellt utvecklingscentrum för handikappidrott, SUH. Detta centrum har som en av sina främsta uppgifter att bedriva och stimulera till forskning och utveckling inom handikappidrott. En annan huvuduppgift är att samla, bearbeta och förmedla information (forskningsstudier, nya rön m.m.) från hela världen via en databas sammankopplad med en hemsida på Internet.

SUH – som ingår i Riksidrottsförbundets nätverk av utvecklingscentra – har en mycket nära samverkan med Idrotts-högskolan i Stockholm och med SHIF, vilket ger eftertryck för möjligheten att utveckla en stabil forskningsplattform som är förankrad i såväl utbildningen som i handikappidrottsrörelsen.

Inom området ”handikappidrott och fysisk aktivitet för personer med funktionshinder” finns ett stort forskningsbehov. Satsning på handikappidrottsforskning kan positivt bidra till förbättrade metoder och redskap/hjälpmiddel inom rehabilitering och habilitering generellt sett. Det kommer självklart också att förbättra de idrottsliga möjligheterna för dem som utövar handikappidrott.

- För många med funktionshinder utan att vara idrottsutövare kommer satsningen vid SUH att bidra till ökad självständighet, ökad funktionalitet, bättre livskvalitet, bättre möjligheter att klara ett arbete, ökad normalisering och inkludering, och bättre möjligheter att bedriva fysisk aktivitet.
- För samhället kan det i sin tur att möjliggöra effektivare rehabilitering/habilitering, minskade kostnader för vård och assistans, vilket samtidigt leder till samhällsekonomiska vinster.
- För den funktionshindrade idrottsutövaren stärks förutsättningarna till bättre prestationer i och med att möjligheterna att träna och tävla på lika villkor som personer utan funktionshinder förbättras.

Forskning inom handikappidrott förutsätter internationell samverkan för att den skall ge goda resultat. Det bedrivs forskning och utvecklingsarbete på ett antal platser inom Europa. Tyvärr är inte de aktuella insatserna samordnade och de insatser som görs är i hög grad kopplade till individer/eldsjälar på respektive plats. Insatserna är ännu inte inordnade i ett system så att en positiv utveckling säkerställs.

För att utveckla handikappidrottsforskningen i Europa behövs en slags FoU-motor, som samordnar insatser och initiativ och som ständigt driver på processen. I exempelvis Danmark och Tyskland finns handikappidrottsliga centra, som samlar, bearbetar och förmedlar information. I dagsläget är dock SUH, enligt vad arbetsgruppen har erfarit, det enda centrum som driver och stimulerar till forskning och utveckling. För att dra nytta av alla de positiva effekter satsningen på handikappidrottsforskning och utvecklingsarbete kan ge talar mycket för att ett europeiskt utvecklingscentrum för handikappidrott bör etableras.

Enligt vad gruppen informerats om skulle SUH mycket väl kunna fylla funktionen av att vara den nödvändiga FoU-motorn. Gruppen vill särskilt framhålla att den erfarit att det finns såväl kompetens, vilja och grundläggande resurser SUH för att de skulle kunna utvecklas till ett framtida forsknings- och utvecklingscentrum för utveckling av handikappidrotten inom hela EU.

6.5 Social ekonomi

Under gruppens arbete har flera gånger tankar väckts om att idrotten och det sedan 1989 inom EU vedertagna begreppet *social ekonomi* på något sätt skulle kunna kopplas ihop som en slags gemensam plattform för en framtida svensk strategi även för idrotten. I avsikt att utröna detta har gruppen inhämtat information inom Regeringskansliet. Idag har frågor om den sociala ekonomin huvudsakligen sina beröringspunkter nationellt med

- *Näringsdepartementet*, och då främst inom politikområdena för arbetsmarknad, näringslivsutveckling och regional utveckling.
- *Socialdepartementet*, avseende bl.a. frivilligorganisationerna inom de olika sociala sektorerna.
- *Justitiedepartementet*, som handlägger Folkrörelsepolitiken inom vars område social ekonomi utvecklades som begrepp i Regeringskansliet.

Bilden är inte helt tydlig vad gäller ansvarsfördelningen mellan de olika departementen, men samarbetet är gott. Ett exempel är att regeringen i september 2001 inrättade en interdepartemental arbetsgrupp för frågor om folkrörelser och social ekonomi, vilken kommer att engagera de flesta departementen i arbetet, i syfte att hitta gemensamma nämnare m.m. inom sektorn. Gruppens uppdrag är tidsbegränsad t.o.m. den 31 december 2002 enligt regeringsbeslutet, men bedömningen är att den förmodligen kommer att behövas även därefter.

Definitionen av och utgångspunkten för den sociala ekonomin varierar mellan nationerna. En relativt allmänt accepterad syn på den sociala ekonomin kan sägas vara att den betraktas som verksamheter som bedrivs med konkreta behov hos medlemmar eller andra grupper som utgångspunkt. Verksamheten bedrivs fristående från det offentliga, och dessutom utan ett privatekonomiskt vinstsyfte. Därför kallas den sociala ekonomin också ofta för den tredje sektorn i samhället. I många medlemsstater används dock inte begreppet social ekonomi alls trots att givetvis motsvarande verksamheter bedrivs i dessa nationer, t.ex. är det så i Tyskland och Storbritannien, och även Danmark har en tveksam inställning till begreppet.

En bärande tanke i den svenska synen på begreppet är att det är ändamålet och organisationsformerna för verksamheterna ifråga som är det avgörande. Oftast är det formellt ideella föreningar, stiftelser eller olika kooperativ m.fl. som är verksamma inom sektorn.

Generellt skulle kunna sägas att folkrörelsetraditionen är den viktigaste grunden för den svenska sociala ekonomin, byggd på medlemskap och demokratiskt beslutsfattande, och tillämpad till exempel inom idrotten. Denna svenska folkrörelsemodell kan nog utan svårigheter utvidgas till att kallas en nordisk folkrörelsemodell. I många andra europeiska länder domineras den sociala ekonomin inte på samma sätt av den typen av organisationer. På flera håll är det exempelvis vanligt att organisationer engagerar människor för volontärinsatser som inte knyts till medlemskap och formella påverkansmöjligheter i beslutsprocesserna. Något specifikt stöd för sektorn i EU-fördraget finns inte idag, och något generellt krav på att sektorn önskar ett sådant kan enligt uppgifter inte heller anses föreligga. Anledningen till detta är med största sannolikhet att de organisationer m.fl. som verkar inom sektorn är heterogena och innehåller olika intresseinriktningar. Det gör även att de olika förutsättningarna medfört att det hittills inte funnits ett allmänt behov av sådant fördragsstöd.

Trots avsaknad av direkt fördragsstöd har dock den sociala ekonomin varit ett begrepp inom EU-kommissionen sedan 1989, och främst kopplats till det generaldirektorat (GD) som har ansvar för företagspolitiken. Social ekonomi förekommer idag dessutom som ett begrepp inom EU:s strukturfonder. EU-kommissionen synes dock ha nedprioriterat den sociala ekonomin under senare år. Bl.a. har den avvecklat den tidigare existerande samrådsgruppen med representanter för de fyra organisationsfamiljerna kooperativ, ömsesidiga företag, föreningar och stiftelser. Med den nuvarande utvecklingen av den sociala ekonomin i EU-arbetet, och utan direkt fördragsstöd för sektorn, har således inte den sociala ekonomin idag en tydlig plattform inom EU-arbetet. Idrott som politikområde synes t.ex. ha en avsevärt stabilare plattform än den som social ekonomi f.n. befinner sig på. Idrott är ju bl.a. mer accepterat som begrepp än social ekonomi i de flesta länder.

Något motsvarande det som idrotten har genom bl.a. Amsterdamdeklarationen, och numera Idrottsdeklarationen,

eller någon annan typ av skriftlig överenskommelse mellan medlemsstaterna på detta område, föreligger inte.

När det gäller Idrottsdeklarationen har vi ju konstaterat att mycket av skrivningarna i den understryker att också en stor del av idrotten hör hemma i den sociala ekonomin, vilket för oss i Sverige inte är något nytt. Det har vi varit medvetna om sedan lång tid. Däremot verkar det som att det idag går att uppfatta någon form av insikt härom i många av de övriga medlemsstaterna som inte tidigare varit medvetna om detta förhållande. Under Sveriges ordförandeskap togs ju t.ex. idrottens roll i den sociala ekonomin upp under idrottsdirektörmötet i Solna, där Riksidrottsförbundet presenterade utfallet av den enkät härom som distribuerats till Riksidrottsförbundets motsvarighet i respektive medlemsstat. Riksidrottsförbundets presentationsmaterial avseende enkäten bifogas, bilaga 4.

Möteshandlingarna under idrottsdirektörmötet innehöll som en utgångspunkt för diskussionerna det uttalande om Idrottens roll i den sociala ekonomin som antogs i Karlstad vid en internationell förkonferens den 8–10 december 2000 inför den sjunde europeiska konferensen om social ekonomi i Gävle i juni 2001. Avsikten med uttalandet var bl.a. att det skulle överlämnas till Gävlekonferensen som en budkavle från den internationella idrottsrörelsen. Så kom också att ske i och med att Riksidrottsförbundets generalsekreterare i samband med ett invigningstal räckte över en stafettpinne innehållande dokumentet. Det kan också understrykas att idrottsrörelsen under Gävlekonferensen för första gången i dessa sammanhang officiellt ingick som en medverkande aktör genom att arrangera ett seminarium under temat "Idrottens roll i den sociala ekonomin".

Karlstadskonferensens uttalande lyder som följer:

"Idrotten – en aktiv part i den sociala ekonomin

Den sociala ekonomin bedrivs i föreningar, kooperativ och andra liknande sammanslutningar. Idrottsrörelsen i Europa måste ses som en erkänd del av den sociala ekonomin och tillsammans med övriga folkrörelser ges förutsättningar att

verka och utvecklas under gynnsamma villkor såväl lokalt som regionalt.

- Idrotten finns som företeelse i samtliga EU:s medlemsländer och är en demokratisk rörelse med starkt engagemang och väl fungerande nätverk på alla nivåer,
- Idrottens föreningar och förbund genomför en omfattande verksamhet som är att hänföra till den sociala ekonomin i Europa och idrotten finns med i flertalet av de partnerskap som bildats, lokalt och regionalt,
- Idrotten är överlägsen som "brobyggare" mellan EU:s medlemsstater och befolkningsgrupper och den förmedlar såväl glädje som delaktighet och engagemang samt skapar lokal, regional och nationell identitet och stolthet,
- Idrottens föreningsliv bedriver – förutom själva idrottsverksamheten – en omfattande och mångfacetterad kringverksamhet: socialverksamhet, affärsutveckling samt kultur- och nöjesaktiviteter och möjliggör förutsättningar för ett "gott liv" åt de enskilda medborgarna,
- Idrotten är den största "medkraften" för en bra folkhälsa i Europa,
- Idrotten är Europas största organiserade rörelse för barn och ungdom, Idrottens verksamhet och aktiviteter för människor samman, oavsett ålder, kön, språk eller etnisk bakgrund. Idrotten utvecklar värderingar som "rent spel" och demokratisk fostran och motverkar främlingsfientlighet,
- Idrotten är en viktig del av Europas underhållningsindustri och är via sina arrangemang och medföljande medieexponering en viktig samarbetspartner för såväl näringslivet som det omgivande samhället,

- Idrotten ger många arbetslösa och arbetshandikappade samt invandrare en möjlighet att komma in på arbetsmarknaden,
- Idrotten är en stor arbetsgivare lokalt och regionalt och skapar dessutom arbetstillfällen externt genom sina evenemang. Den idrottsliga verksamheten kan även ge sysselsättningseffekter genom produktutveckling och tillverkning inom sport- och fritidsindustrin. Nyckelpersoner inom näringslivet har ofta fått sin ledarutbildning och ledarfilosofi via idrotten,
- Idrotten är välorganiserad och utgör via sina medlemsorganisationer en stark resurs för mobilisering av lokalt engagemang. Idrotten ger intryck som inspirerar och möjliggör inlevelse i andra människors villkor och livssituationer”.

Under Gävlekonferensen hölls för första gången ett Trojka-ministermöte inom området social ekonomi med deltagande från trojkaländerna Sverige, Belgien och Frankrike. Av det svenska EU-ordförandeskapets sammanfattning från mötet kan vi inledningsvis konstatera att ministrarna var överens om att det franska ordförandeskapets konferens i Tours den 23–24 november 2000 om den sociala ekonomin och den solidariska ekonomin utgjorde startpunkten för ett fortlöpande samarbete mellan regeringar i Europa i frågor som rör den sociala ekonomin. Det förutskickas således att den sociala ekonomin skall hanteras på en mellanstatlig nivå mellan de 15.

Ministrarna delade uppfattningen att den sociala ekonomins roll i ett modernt samhälle kan beskrivas enligt fem huvudteman: socialt ansvar, medborgarinflytande, socialt kapital, att ta makten över sin egen situation (”empowerment”) och den tredje sektorn. Inom vart och ett av dessa teman kan viktiga slutsatser dras om vad som politiskt bör göras för den sociala ekonomins roll i samhället.

I ett av styckena under rubriken "1. Social ekonomi och socialt ansvar" kan läsas följande om idrotten i den sociala ekonomin:

"EU:s ministerråd antog i december 2000 en deklaration om idrottens särdrag och dess sociala funktion i Europa. Vid trojkamötet betonade ministrarna det sociala ansvar som idrottsrörelsen tar och det faktum att rörelsen vilar på ett omfattande ideellt arbete. Denna sociala ekonomi inom idrotten är mycket värdefull för samhället, samtidigt som den kommersiella dimensionen blir allt mäktigare. Idrottsverksamheten innebär kontakter och samspel mellan sociala och etniska grupper, mellan åldersgrupper och mellan medborgare i olika länder. Dessutom organiserar de lokala idrottsklubbarna bland annat ett omfattande och varierande utbud av sociala aktiviteter, utveckling av lokal företagsamhet samt kultur- och fritidsverksamhet. Den lokalt förankrade idrottsrörelsens sociala roll och betydelse måste därför med bestämdhet erkännas och främjas, även avseende den betydelse den har för barn, ungdom och funktionshindrade."

Som nämndes ovan är mycket av innehållet i Idrottsdeklarationen ett uttryck för den starka roll och stora betydelse som idrotten har på det sociala området. Det har dock påpekats för oss att man därmed inte kan påstå att *all* social nytta och betydelse per definition är att hänföra till den sociala ekonomin. En avgörande skillnad föreligger mellan att bedriva en verksamhet som ett medel att skapa vinst åt ägare eller andra intressenter, jämfört med att bedriva en verksamhet vars syfte just är att göra samhällsnytta genom att tillgodose konkreta behov av till exempel möjligheter att idrotta.

Synen på idrotten, bl.a. som den till viss del återspeglas i lydelsen av Idrottsdeklarationen, är dess sociala betydelse och den nytta den har när den så att säga bedrivs för sin egen skull.

Intressant för våra diskussioner om idrotten i den sociala ekonomin är också nedan citat ur slutsatserna från Gävle-

konferensen, under rubriken "2. Social ekonomi och medborgarnas delaktighet":

"Begreppet aktivt medborgarskap kommer framöver att vara en grundläggande beståndsdel i en hållbar samhällsutveckling. Att utveckla nya styrelseformer är en fråga inte bara på EU:s dagordning utan även på nationell, regional och lokal nivå, både i medlemsstaterna och i kandidatländerna.

Att bygga på och förverkliga demokratiska värden är kännetecknande för den sociala ekonomin. Människor som deltar i beslutsfattande som medlemmar i föreningar och kooperativ utövar och erfar fortlöpande demokratins praktik. Ministrarna framhöll möjligheterna för barn, vuxna och äldre, kvinnor och män med olika bakgrund, till ett sådant deltagande som ett av de effektivaste och mest ändamålsenliga sätten att utöva aktivt demokratiskt medborgarskap.

Trojkministrarna uppmanade aktörer på alla nivåer, europeisk, nationell, regional och lokal, att ta dessa demokratiska aspekter av den sociala ekonomin i beaktande vid utveckling av nya styrelseformer och former för medborgarinflytande. Detta eftersom demokrati är lika grundläggande för den sociala ekonomin som för de europeiska samhällena."

Arbetsgruppens genomgång och förda diskussioner om den sociala ekonomin – som främst kan anses begränsad till idrottens roll i den – visar att idrotten har en tydlig roll i den sociala ekonomin. Att den svenska idrottsrörelsen till större delen hör hemma inom den sociala ekonomin är uppenbart. Även om skillnaderna på idrotten är stora mellan medlemsstaterna så synes den kopplingen också gälla stora delar av den idrottsrörelse som finns inom övriga medlemsstater.

Många idrottsorganisationer tar ansvar även för annan verksamhet än bara den rent idrottsliga t.ex. när det gäller att tillgodose olika behov och utföra tjänster och service i samhället. Idrottsföreningen och idrottsplatsen har ofta en mycket central roll som samlingspunkt i byn, orten eller staden. Idrottsrörelsen fyller också sammantaget en viktig roll som arbetsgivare, trots

att de som huvudsakligen är ledare, funktionärer m.m. är det på ideell basis. Idrotten skapar dessutom många gånger genom sina evenemang tillfälliga arbetstillfällen inom andra samhällssektorer som t.ex. turism.

Idrotten har ofta diskuterats utifrån ett kommersiellt perspektiv inom EU-samarbetet. Idrottsdeklarationen har visat att man inom EU också erkänner de andra värden som idrotten har. I deklarationen fokuseras det bl.a. på den sociala roll som idrotten spelar, vikten av det ideella ledarskapet och på funktionen av idrottsorganisationerna som demokratiskt uppbyggda organisationer. Mycket av det som återfinns i Idrottsdeklarationen faller inom ramen för begreppet social ekonomi. Social ekonomi kan därför vara ett annat perspektiv att tydliggöra de insatser som idrotten gör inom en rad områden. Arbetsgruppen noterar också särskilt att EU-kommissionen har uppmärksammat kopplingen mellan social ekonomi och idrott. Som ett tema vid Europeiskt Sport Forum i Bryssel i oktober 2001 finns idrotten och den sociala ekonomin.

I perspektivet idrottens roll i den sociala ekonomin, är också det regionala utvecklingsarbete som Riksidrottsförbundet bedriver med EU som utvecklingsresurs särskilt viktigt att lyfta fram. Som vi i kommande kapitel konstaterar så får inte idrottsorganisationerna medel från EU:s strukturfonder, övriga program och fonder för sin dagliga idrottsverksamhet. Möjligheten att ta del av dessa EU-resurser förutsätter insatser som har ett samhällsnyttigt syfte – undantaget det dagliga bidraget till samhället i form av tillhandahållande av organisationernas vardagsidrott. Arbetsgruppen har också inhämtat information från Riksidrottsförbundet som visar på ett begynnande intresse från övriga medlemsstater kring det regionala utvecklingsarbete som Riksidrottsförbundet bedriver inom ramen för de EU-stöd som finns. Den svenska utvecklingsmodellen skulle enligt vår uppfattning med all säkerhet kunna utnyttjas av andra medlemsstaternas idrottsorganisationer. Vidare kan denna utvecklingsmodell spridas ytterligare såväl inom svensk idrott som till andra folkrörelser inom den sociala ekonomin.

7 Idrotten och EU:s programverksamhet

Idrottsrörelsen är Sveriges största folkrörelse och ungdomsorganisation. Idrottens olika organisationer har med tiden kommit att spela en allt viktigare roll inom samhällsbyggandet såväl nationellt som i ett EU-perspektiv, och sedan det att Sverige blev medlem i EU hittat en begreppsmässig koppling till det som sedan 1989 inom EU att kallats "den sociala ekonomin".

I Sverige finns det i princip en eller flera idrottsföreningar på varje ort. I städerna finns det föreningar i varje stadsdel. Dagligen, året runt, sker en mängd aktiviteter i idrottens regi i alla dessa föreningar; tävlingar, träningar, ledarutbildning, små och stora evenemang, dans- och nöjeställningar, bingo och olika kulturarrangemang i ett varierat utbud. Gemensamt för så gott som all denna verksamhet är att den sker i ideell regi, av människor som tillsammans vill åstadkomma utveckling, glädje och gemenskap, utan tanke på egennytt. Idrotten skapar regionalt, via sina evenemang och aktiviteter ett stort antal mötesplatser och även arbetstillfällen/sysselsättning. Unga och gamla samlas tillsammans inom idrotten och ordnar aktiviteter som bidrar till att skapa livskvalitet i form av rekreation, motion, tävling och underhållning.

Idrotten ger också en mängd orter runt om i Sverige medial uppmärksamhet och därmed såväl nationell som internationell uppmärksamhet. De lokala idrottsföreningarna spelar på många orter en viktig och ibland helt avgörande roll, när det handlar om att tillsammans med besöksnäringen skapa s.k. "gästnätter". Det kan konstateras att det på många av våra populäraste turistorter, finns livaktiga och väl fungerande idrottsföreningar.

Även i våra storstadsområden spelar ofta namnkunniga föreningar en betydande roll vad gäller uppmärksamhet och PR för respektive stad.

Idrottsrörelsens med sina ca 22 000 idrottsföreningar och det regionala arbetet i Riksidrottsförbundets distriktsorganisationer (DF) kan lokalt vara en av de vitalaste och mest kreativa aktörerna när det gäller områden som folkhälsa – friskvård, att stärka attraktionen av en ort eller stadsdel, samverka med besöksnäringen eller tillvarata unga människors önskemål på aktiviteter. Runt om i Sverige kan idrotten i många fall utgöra en metod och stark faktor till regional utveckling. Nationellt kan idrotten via sina internationella arrangemang hjälpa till med att "sätta Sverige" på världskartan samt dessutom sprida information om den svenska idrottsrörelsens aktiva medverkan inom den sociala ekonomin.

Dessutom är många av våra idrottsstjärnor nästan att likna vid hjältar – män och kvinnor som älskas av folket – både i ett historiskt perspektiv och i nutid. Ett antal av dem har med sina prestationer gjort Sverige välkänt och uppmärksammat runt om i världen. De har samtliga fostrats i idrottsföreningar runt om i landet. Idrotten har i alla tider bidragit till att skapa regional självkänsla och stolthet och är ett utmärkt forum för människor att samlas omkring, med naturliga kontaktytor och vänskap som följd.

Det är med mot bakgrund av denna beskrivning av den svenska idrotten som möjligheterna att använda EU som en utvecklingsresurs och finansiär av idéer och visioner skall betraktas.

Det svenska EU-medlemskapet har inneburit nya möjligheter för idrottsrörelsens olika aktörer vad gäller utvecklingsarbete och samverkan med det omgivande samhället. Att utnyttja EU som en utvecklingsresurs för svensk idrottsrörelse är möjlig inom en rad områden, såväl i nationella som transnationella projekt. Det ligger en stor utmaning i att nå ut med behövlig information till idrottsrörelsens alla nivåer för att påvisa de möjligheter som dagens aktuella EU-program ger den svenska idrottsrörelsen.

Det bör vara intressant för den svenska idrottsrörelsen att framöver bli bättre på att bevaka att idrott och fritid finns med i de strategiska skrivningar som ligger till grund för såväl nationella dokument som tillväxtavtal och olika EU-program. Riksidrottsförbundet har enligt vad arbetsgruppen erfarit inlett ett strategiskt och långsiktigt arbete för att synliggöra EU som en utvecklingsresurs för idrottsrörelsen. Riksidrottsförbundet har byggt upp ett nätverk av s.k. EU-spjutspetsar i sina regionala distriktsförbund runt om i landet i syfte att på den regionala nivån utveckla en kunskap kring EU:s resursmöjligheter. EU-spjutspetsarnas förmåga att svara upp till efterfrågade tjänster vad gäller vilka möjligheter till EU-finansiering som ges, tillsammans med idrottens studieförbunds, SISU Idrottsutbildarna, fältorganisation på lokal nivå, kan antas vara avgörande för hur framgångsrik svensk idrott ska bli på detta område.

Riksidrottsförbundet har gjort en sammanställning i relativt nära anslutning till denna rapports avlämnande, och därvid konstaterat att den nuvarande kompetensen inom den svenska idrottsrörelsen under 2001 fram t.o.m. den 31 maj 2001 beviljats externa medel uppgående till 79 miljoner kr. Av dessa kommer 31,2 miljoner kronor från EU-medel av olika slag. Sammanställningen bifogas, [bilaga 5](#).

Att de ovannämnda EU-spjutspetsarna kommer att ha en viktig roll i framtiden vad avser möjligheterna att söka EU-finansiering ur rätt programverksamhet och med rätta argument och förutsättningar bör sannolikt framgå av den sammanställning som Riksidrottsförbundet på uppdrag av arbetsgruppen låtit EU-spjutspetsar i sitt distriktsidrottsförbund i Jämtland-Härjedalen upprätta. Deras förtjänstfulla sammanställning av alla de möjligheter de bedömer som realistiska ur ett idrottsligt perspektiv påvisar en mängd ingångar till extern finansiering för idrottsrörelsen. Här hänvisar vi till [bilaga 6](#).

Återigen skall understrykas att dessa möjligheter som kan stå till buds inte skall betraktas som en möjlig finansiering av den dagliga idrottsverksamheten hos idrottsorganisationerna. Det handlar i stället normalt om att få möjligheter till medfinansiering till något som organisationen verkligen vill genomföra i ett

samhällsnyttigt syfte – undantaget då det dagliga samhällsbidraget i form av tillhandahållandet av organisationens vardagsidrott – och som i princip skulle ha genomförts oavsett denna externa eventuella finansieringsmöjlighet om bara de ekonomiska resurserna varit för handen. Att skapa mer eller mindre konstlade projekt i tron och förhoppningen att detta genererar intäkter för den dagliga idrottsverksamheten är ett tankefel. I stället är det normalt så att ett beviljande av EU-medel för projektverksamhet innebär en resursansträngning för involverade idrottsorganisationer.

Det skall dock påpekas att det av Riksidrottsförbundets sammanställning framgår att det ibland är en relativt härfin gräns mellan effekterna av ett EU-finansierat projekts långsiktiga nytta och den dagliga idrottsverksamheten. Vi hänvisar i detta till de exempel som kortfattat redovisas i sammanställningen. Även om de bara omnämns i sammanfattande projektnamn bör sannolikt en del av dem ge upphov till sådana associationer.

Arbetsgruppen har försökt göra en bedömning om en specifik idrottsartikel i realiteten skulle innebära ett ökat flöde av EU-medel till idrottsliga projekt. Någon klar uppfattning har vi inte skaffat oss mer än att det marginellt i vart fall skulle vara positivt. Men samtidigt är det svårt att beräkna utan att veta vad en sådan kompetensöverföring från nationell nivå till EU skulle innehålla. Utifrån de frågor vi ställt och de svar vi fått kan nog endast den slutsatsen dras att frågorna varit relevanta och bidragit till en viktig diskussion. Detta vaga konstaterande grundar sig främst på de spekulationer som legat till grund för frågeställningarna och kan kort sammanfattas enligt följande.

Den svenska idrotten får idag indirekt del av EU-medel trots avsaknad av specifikt idrottsligt legalt stöd i Fördraget, vilket bekräftas av Riksidrottsförbundets sammanställning (bilaga 5).

Ett införande av ett framtida legalt stöd skulle innebära att dagens möjligheter till EU-medel kompletteras med en ny "budgetlinje", vars benämning och storlek vi inte kan sia om i dagsläget. Det enda som vi med säkerhet kan konstatera är att det formellt tillskapas ett politikområde som kommer att om-

fattas av den lydelse och det syfte en sådan idrottsspecifik artikel får.

Innebär en sådan tillkommande idrottslig "budgetlinje" på lite längre sikt i realiteten ökade ekonomiska EU-resurser? Kan det inte i stället befaras att de europeiska idrottsorganisationernas möjligheter att få del av de resurser som idag rent faktiskt står till buds, minskas genom att beslutsfattare – i vart fall inledningsvis – avvisar idrottsliga ansökningar inom programområdena etc. där idrotten tidigare ansetts vara behörig med hänvisning till att "ni inom idrotten numera har en egen 'budgetlinje' att erhålla medel ur"?

Eller kan utvecklingen av en framtida idrottsartikel möjligtvis bli den motsatta? Dvs. att eftersom idrotten har fått en erkänd status i Fördraget så ökar idrottsorganisationernas möjligheter till EU-stöd från källor inom andra politikområden.

Svaren på frågeställningarna ovan får den faktiska utvecklingen ge. Arbetsgruppen konstaterar dock avslutningsvis att den kompetens som Riksidrottsförbundet och dess distriktsorganisationer i dag redan besitter, och som de dessutom håller på att ytterligare bygga upp, skapar tilltro för att svensk idrottsrörelses medvetenhet om på vilka sätt EU kan nyttjas som en utvecklingsresurs kommer att öka i framtiden. Gruppen har uppfattningen att denna kompetens även måste kunna vara en resurs för övriga folkrörelser i Sverige som hittills inte har kommit så långt som idrottsrörelsen, och/eller inte har resurser att skaffa sig egen kompetens på området. Enligt internationella uppgifter anses dessutom svensk idrottsrörelse ligga långt framme vad avser insatser angående nyttjandet av EU-resurser, vid en jämförelse med övriga medlemsstaternas idrottsorganisationer. Det är relativt överraskande med tanke den korta tid Sverige varit med i EU.

8 Föreslå en svensk EU-strategi

8.1 Nuvarande rättsliga situation

Subsidiaritetsprincipen

En viktig princip inom EU är subsidiaritetsprincipen. Syftet med subsidiaritetsprincipen är att säkerställa att beslut fattas så nära medborgarna som möjligt och på den nivå där kompetensen är störst genom att regelbundet kontrollera om åtgärder på gemenskapsnivå är motiverade mot bakgrund av de möjligheter som finns på nationell, regional och lokal nivå. Principen innebär i praktiken att unionen endast skall vidta åtgärder och fatta beslut (förutom där den har exklusiv behörighet) om dessa är mer effektiva än de som kan vidtas på nationell, regional eller lokal nivå.

Subsidiaritetsprincipen hänger nära samman med principerna om proportionalitet och behov, som säger att åtgärder som vidtas av unionen inte skall utgå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå Fördragets mål.

Subsidiaritetsprincipen är fördragsfäst. Vid Europeiska rådet i Edinburgh i december 1992 fastställdes de grundläggande principerna för subsidiariteten i art 5 i EG-fördraget om Europeiska unionen.

”På de områden där gemenskapen inte är ensam behörig skall den i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och därför, på grund av den

planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå. Gemenskapen skall inte vidta någon åtgärd som går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen i detta fördrag.”

Inom ramen för regeringskonferensen som inleddes i februari 2000 har Regionkommittén begärt att subsidiaritetsprincipen skall ändras så att de lokala och regionala myndigheternas betydelse erkänns formellt.

EG-rätten

EG-rätten anses utgöra en egen rättsordning överordnad nationell rätt. Varje medlemsstat har avstått från och överfört respektives självbestämmanderätt till vissa gemensamma EU-institutioners suveränitet.

Överstatligt och mellanstatligt

Det är bara inom den s.k. första pelaren som medlemsländerna har överlåtit delar av sin självbestämmanderätt till EU:s institutioner. EU-kommissionen har här ensamrätt att lägga fram förslag till nya regler. Ministerrådet – ofta tillsammans med Europaparlamentet – fattar besluten, som innebär antagande av nya regler. I enlighet med Fördraget beslutar ministerrådet ofta med kvalificerad majoritet. Samarbetet är därmed delvis *överstatligt*, vilket i detta sammanhang innebär att ett sådana beslut kan fattas och träda i kraft utan att alla medlemsländer står bakom det. Att medlemsländer på detta sätt kan bli nedröstade, men ändå får rätta sig efter ett antaget beslut, är det som främst skiljer EU från andra internationella organisationer.

Inom de områden som är föremål för *mellanstatligt samarbete* krävs enhällighet vid beslut. Mellanstatliga beslut är huvudregeln i princip i andra och tredje pelarna, men även i första pelaren förekommer vissa slags beslut som ska vara enhälliga.

Gemensamma regler

Förenklat kan sägas att beslutsprocessen inleds i EU-kommissionen, som lägger fram ett förslag till beslut. Förslaget går sedan vidare till ministerrådet och Europaparlamentet för behandling. Ibland ska också de två rådgivande instanserna, Ekonomiska och sociala kommittén (ECOSOC) samt Regionkommittén, yttra sig över förslaget. Det slutliga beslutet fattas antingen av ministerrådet och Europaparlamentet tillsammans eller av ministerrådet ensamt, beroende på vilken beslutsprocedur som används.

EG-rätten består av olika regelsystem på olika nivåer och den kan delas in i fyra huvudkällor:

- primär rätt
- sekundär rätt
- internationella avtal
- EG-domstolens praxis

Den primära EG-rätten består av de grundläggande fördragen (EG-fördraget och EU-fördraget) samt medlemsländernas anslutningsavtal. Den sekundära EG-rätten innefattar olika slags rättsakter (följdförfattningar), som preciserar fördragen. Hit hör förordningar och direktiv men även beslut av ministerrådet eller EU-kommissionen (som är bindande för dem som de är riktade till) och rekommendationer och yttranden (som inte är bindande).

Fem olika slags rättsakter (art 249 i EG-fördraget)

En *förordning* gäller alla medlemsländer, företag, myndigheter och medborgare. De gäller som de är skrivna, dvs. de får inte omvandlas till andra lagar eller bestämmelser. En förordning gäller omedelbart från ikraftträdandet.

Ett *direktiv* kan rikta sig till en, flera eller samtliga medlemsländer. Direktiven anger emellertid bara det resultat som ska uppnås. Länderna beslutar själva, inom en bestämd tidsfrist, vad

som ska göras för att föreskrifterna i direktivet ska uppfyllas. Ett medlemsland kan t.ex. stifta nya lagar medan ett annat land kanske inte behöver göra något alls om det redan uppfyller kraven som ställs i direktivet.

Beslut kallas en rättsakt som riktar sig till ett medlemsland, ett företag eller en person.

Rekommendationer och *ytranden* är två rättsakter, som inte är juridiskt bindande.

EU-kommissionen övervakar

En förutsättning för att systemet med gemensamma regler i hela EU ska fungera, är att de tillämpas och tolkas på samma sätt. Här har kommissionen, EG-domstolen och medlemsländernas egna myndigheter – som ska tillämpa reglerna – viktiga funktioner.

En av kommissionens uppgifter är att övervaka att EG-rätten efterföljs. EU-kommissionen kan utfärda böter eller dra ett medlemsland inför EG-domstolen om det bryter mot de gemensamma reglerna.”

EG-rätten har företräde

EG-domstolen har utvecklat flera grundprinciper som påverkar hur EG-rätten används. De två viktigaste är:

Principen om EG-rättens företräde, som innebär att om nationella lagar inte stämmer överens med EG-rätten, är det EG-rätten som tar över. EG-rättens företräde framför nationella lagar har ansetts nödvändigt för att EU ska fungera som tänkt. Det grundläggande synsättet är att medlemsländerna själva väljer att begränsa sin självbestämmanderätt för att på så sätt kunna skapa regler som är gemensamma.

Principen om direkt effekt, som innebär att det inte bara är medlemsländerna och institutionerna som kan hänvisa till EG-rätten utan även ett företag eller en medborgare kan göra det. Om en regel har direkt effekt kan alltså t.ex. en medborgare vid en tvist åberopa denna regel inför en nationell domstol. Domstolen måste då ta hänsyn till regeln, och vid en eventuell

konflikt mellan EG-regeln och en nationell regel, är det EG-regeln som gäller.

Förhandsavgöranden

Ibland händer det att en nationell domstol är osäker på hur en EG-regel ska användas i en viss situation. En mycket viktig del av EG-domstolens verksamhet är därför att till nationella domstolar i EU:s medlemsländer lämna s.k. *förhandsavgöranden* om hur EG-rätten ska tolkas. De tidigare behandlade Deliège- och Lehtonen-ärendena är just exempel på detta förfarande.

Syftet med förhandsavgöranden är att de ska bidra till att EG-rätten fungerar på samma sätt i alla medlemsländer. Nationella domstolar, vilkas domar kan överklagas till en högre instans, är inte skyldiga att be om förhandsavgörande från EG-domstolen. Medlemsländernas högsta rättsliga instanser måste däremot fråga EG-domstolen om vad som gäller, när de ser att en regel kan tolkas på olika sätt. EG-domstolen faller i sitt förhandsavgörande ingen dom utan ger bara besked om hur regeln ska tolkas. Den frågande domstolen – men även alla andra domstolar i EU:s medlemsländer – måste sedan följa EG-domstolens tolkning.

8.2 Generella frågeställningar

I gruppens uppdrag ingår bl.a. att föreslå en framtida svensk EU-strategi på idrottsområdet. Gruppen har under arbetets gång mer och mer insett att det avgörande för denna arbetsuppgift är frågan om idrotten skall omfattas av särskild legal kompetens i EU-fördraget. Mycket tid har åtgått för att diskutera för och emot en sådan reglering.

Den första frågan att avgöra för strategiska förslag är; vilken utgångspunkt skall väljas för en framtida EU-strategi? Är det primärt utifrån vad som är bäst för den svenska idrottsrörelsen strategin skall formos, eller utifrån vad som bedöms vara bäst för det framtida EU-samarbetet? Kan egentligen – och skall –

regeringen besluta att driva en idrottspolitik i EU-samarbetet som antingen är gynnande för idrotten eller kanske den kan bli mer eller mindre hämmande för den inhemska svenska idrotten?

Är medlemskapet i EU – och med det den underförstådda viljan och samtidigt skyldigheten att samarbeta med övriga medlemsstater och EU-institutionerna för att föra människorna närmare varandra – viktigare än att försöka bibehålla vår svenska idrott baserad på sin folkrörelsetradition, för att ställa frågan på sin spets? Det skulle då innebära att Sverige skulle driva en EU-politik där idrotten skulle användas som ett önskvärt redskap i det övergripande EU-syftet.

Gruppen har vid sina diskussioner om detta intagit ståndpunkten att det måste vara den svenska idrottsrörelsens bästa som hela tiden är utgångspunkten för det framtida EU-samarbetet på idrottsområdet, både på kort och på lång sikt. För den uppfattningen talar också regeringens uppdrag till arbetsgruppen som ju understryker att arbetsgruppen skall "utgå ifrån att idrottspolitik i stort även i fortsättningen bör vara främst en nationell angelägenhet". Och som tidigare konstaterats uttrycks den nationella idrottspolitiken numera i propositionen "En idrottspolitik för 2000-talet – folkhälsa, folkrörelse och underhållning". Vid en samlad bedömning av att den svenska idrottspolitiken utifrån dessa grunder skulle hämmas eller i vart fall riskera att negativt påverkas av en gemenskapspolitik inom EU så, måste den nationella idrottspolitiken få styra vägvalet. Det är gruppens utgångspunkt för det fortsatta resonemanget.

Det kan å ena sidan bli svårt att fullt ut hävda den svenska idrottens nuvarande modell byggd på folkrörelseidrott, om idrotten införs i Fördraget och idrotten då skulle bli föremål för generella åtgärder av EU-institutionerna. Å andra sidan kan vi i Sverige inte heller bete oss protektionistiskt och stänga in oss och vår folkrörelseidrott inom landets gränser, vilket kan anses vara ett agerande i strid med såväl vår tradition av öppenhet som grunderna för EU-medlemskapet.

Om båda dessa ytterligheter är giltiga – eller kan antas vara det – återstår egentligen någon slags medelväg, vilken skulle kunna uttryckas som att det handlar om att utifrån den svenska

idrottsmodellen finna former för att utveckla idrottens delaktighet inom EU samtidigt som ett fortsatt arbete bedrivs för att analysera svensk idrott i en pågående utveckling i relation till Unionen. I detta arbete bör idrottsrörelsen själv känna ett stort ansvar och det arbete som nyligen påbörjats genom beslut av Riksidrottsstyrelsen visar på att idrottsrörelsen är beredd att ta på sig det ansvaret. Politikområdet social ekonomi skulle i detta sammanhang kunna vara en intressant plattform för att utveckla en ökad delaktighet för idrotten inom EU.

8.3 Idrotten, en nationell angelägenhet idag

I dagens situation där idrotten inte har någon specifik artikel i Fördraget, och inte heller omfattas av några idrottsliga direktiv, kan sägas att den heterogena idrotten som sådan i alla dess delar är en i grunden helt igenom nationell angelägenhet. Här råder idag ingen gemenskapskompetens. EU-institutionerna skall inte – och framförallt kan inte – ingripa mot den idrottsliga verksamhet som bedrivs i respektive medlemsstat med någon specifik idrottslig EU-reglering som grund. EU-institutionerna kan i princip inte heller använda EU-medel för ett främjande och finansiering av idrottsliga aktiviteter inom respektive medlemsstat, eller på EU-nivå. Motsvarande gäller även för eventuellt idrottsligt samarbete på en mellanstatlig nivå.

Det mellanstatliga uttalandet från de 15 medlemsstaterna i form av Idrottsdeklarationen ger således inte EU-institutionerna någon som helst rätt att främja och stötta idrotten i några ekonomiska termer, även om deklarationens ordalydelse och rekommendationer möjligtvis kan uppfattas på det sättet. Idrottsdeklarationens betydelse är i stället dess starka politiska signaler från medlemsstaterna till EU-institutionerna, att trots att medlemsstaterna inte önskar släppa sin nationella bestämmanderätt över idrotten i respektive land, så anser de att idrotten är så viktig för medlemsstaterna att EU-institutionerna i sin tillämpning av gemenskapskompetens alltid – så långt det är möjligt – skall beakta idrottens särart och förutsättningar när

idrotten i något sammanhang berörs av EU-institutionernas handläggning. Dessa politiska signaler är dock inte på något sätt legalt bindande för EU-institutionerna, vilka i teorin helt kan bortse från innehållet i Idrottsdeklarationen om de inte tycker att innehållet i något avseende är i enlighet med deras befogenheter, utan istället ser en annan utveckling än den medlemsstaterna förespråkat.

8.4 Idrottens önskemål om en specifik idrottsartikel

I en översiktlig beskrivning kan tre huvudsakliga omständigheter till att idrotten önskar en specifik idrottsartikel urskiljas.

- Med en idrottsartikel skulle idrotten med alla dess nivåer och omfattning vinna ett formellt erkännande som företeelse i det europeiska samarbetet, och därigenom bli synliggjord.
- Med en idrottsartikel förbättras möjligheterna att få del av medlen i EU:s olika strukturfonder m.fl. likväl som att EU-kommissionen därmed får en budgetpost som måste användas för idrottsliga ändamål på gemenskapsnivån.
- Med en specifik idrottsartikel skulle ett utslag av den innebörd och med de effekter som den s.k. Bosman-domen från december 1995 medförde, ha förhindrats, och skulle också utgöra ett framtida skydd mot liknande av idrottens organisationer önskade effekter och konsekvenser.

Bosman-domens olika effekter på idrotten och dess olika regelverk är idag väl kända inom EU-idrotten och bland dess idrottsintresserade allmänhet. Det kan nog förutsättas att EG-domstolens utslag har medfört att andra som ansett sig förfördelade av idrottens regelverk i förhållande till de fri- och rättigheter som EG-fördraget tillhandahåller på andra områden, har agerat på motsvarande sätt. Således inleddes 1996 bl.a. de två ärenden som EG-domstolen meddelade dom i den 11 april

(Deliège) respektive den 13 april 2000 (Lehtonen) vilka behandlats närmare i avsnitt 5.5.

Är dessa tre ovan anförda omständigheter av den art att de tillsammans eller var och en för sig självklart motiverar en specifik idrottsartikel i Fördraget?

8.4.1 Vinna ett formellt erkännande och bli synliggjord

De delar av idrottsrörelsen som främst har åberopat denna omständighet kan sammantaget anses utgöras av den icke kommersiella idrotten, dvs. de delar som inte normalt hänförs till publik underhållningsidrott i dess tävlingsformer, och därmed i mångt och mycket verkar i det tysta. Det är den delen av idrotten som, enligt arbetsgruppens uppfattning, av EU-institutionerna benämns som amatöridrotten. Det är också just denna del som EU-institutionerna uppmanas ägna särskild uppmärksamhet, av stats- och regeringscheferna i Amsterdam-deklarationen om idrott.

Även företrädare för den med en svensk terminologi s.k. breddidrotten – och stora delar av elitidrotten som inte hör hemma i den mer uppmärksammade och spektakulära "underhållningsidrotten" – kan antas önska ett formellt erkännande och därmed kanske kan uppfattas positiva till en idrottsartikel av detta skäl.

Genom en idrottsartikel skulle idrottens alla idrottsutövare på den s.k. gräsrotsnivån och dess ideellt arbetande ledare kunna glädjas åt att deras slit och utan egenvinning uppoffrande arbete finner stöd i och skall beaktas av EU:s institutioner. Det är ju dock i princip vad som redan är uttryckt i Amsterdam-deklarationen.

8.4.2 Artikel medför ökade ekonomiska möjligheter

Det har hävdats – med rätta eller inte – att eftersom idrotten saknar en specifik reglering i Fördraget så står inte

möjligheterna till medfinansiering av idrottsliga projekt från EU:s strukturfonder m.fl. öppna i samma grad som för verksamheter/ företeelser som har direkt stöd i Fördraget. Om detta varit med sanningen överensstämmande eller inte har inte gått att besvara. Däremot visar den kartläggning som Riksidrottsförbundet genomfört (bilaga 5) att frånvaron av en specifik idrottsartikel i vart fall inte innebär att idrotten är helt utestängd från dessa möjligheter. Sedan Sverige inträdde som medlem i EU har svensk idrottsrörelse – främst genom Riksidrottsförbundet och dess uppbyggda regionala kompetens i stödområdena – systematiskt utvecklat kunskaper inom området. Idag anses svensk idrottsrörelse ligga långt framme vad avser såväl ansökningar om som beviljande av projektstöd via EU-medel. Vi har erfårit att denna svenska kompetens inom området även uppmärksammats av idrottsorganisationer i andra EU-länder. Och detta är något som svensk idrott byggt upp genom ett systematiskt arbete under mindre än – när detta skrivs – sju års medlemskap. Mycket tyder dessutom på att det finns än större möjligheter till stöd via EU-medel ju mer kompetensen – och framförallt idrottens synliggörande i dessa sammanhang – ökar. Ju högre kunskaper som idrotten har på området, desto större förutsättningar finns att få stöd till bra projekt inom olika programområden vars mål överensstämmer med idrottens utvecklingsbehov på olika områden. Ett ökat antal kompetenta ansökningar avseende idrottsliga projekt inom andra medlemsstater kan på så sätt ytterligare synliggöra idrotten som en viktig aktör på området.

Sverige undertecknade EES-avtalet (Europeiska ekonomiska samarbetsområdet) i Porto, Portugal, den 2 maj 1992, mellan EU å ena sidan och Sverige samt övriga EFTA-stater å den andra. Allt som hittills skett med beröring på idrott inom EU har genomförts utan ett specifikt fördragsstöd för idrott. Skulle en sådan fördragsartikel ha inneburit än större möjligheter till framgångsrika ansökningar om EU-medel, kan man fråga sig. Vår uppfattning i detta bygger endast på antaganden, men det bör sannolikt kunna konstateras att för svensk del hänger EES-avtalet år 1992 och sedermera inträdet i EU 1995 – tidsmässigt

samman med diskussionerna till följd av Bosmanärendet i EG-domstolen 1995. Fotbollspelaren Jean-Marc Bosman anhängiggjorde ju sitt ärende till EG-domstolen redan 1993. I och med diskussionerna inom och mellan medlemsstaterna och dess idrottsorganisationer till följd av ärendets anhängiggörande kom idrottens ställning inom EU att diskuteras utifrån såväl EU:s som idrottens fundamentala förutsättningar, egenskaper och syften etc. När Bosman-domen sedermera meddelades, med innebörden att många idrotters sedan lång tid gällande demokratiskt fattade beslut om vitala regler för hur respektive idrotts tävlingsverksamhet skall bedrivas underkändes, upplevdes detta som ett intrång i idrottsorganisationernas egna angelägenheter. Framförallt i Sverige och andra EU-länder med en av tradition stark och från staten fristående idrottsrörelse.

Insikten om att EU-institutioner faktiskt kan ha viss legal kompetens – och därmed skyldighet – att ge sig in i och ha uppfattningar om idrottens av tradition "egna angelägenheter" har nog påskyndat viljan inom sådana idrottskretsar att söka få "betalt" av EU-institutionerna för upplevda intrång. Enkelt uttryckt: Tvingas vi acceptera "negativa" följder med EU-medlemskapet, skall vi också utnyttja det som är positivt, vilket bl.a. innebär ett ökat positivt återflöde av medlemsavgiften till EU genom stärkt vilja till utveckling och delaktighet i programmen som också kan resultera i ekonomiskt stöd i olika hänseenden.

Det kan här finnas anledning att kort beröra vad en specifik idrottslig post i EU-kommissionens budget kan tänkas innebära till följd av att en specifik idrottsartikel införs i Fördraget.

För det första innebär en specifik idrottsartikel att EU-institutionerna utifrån en sådan artikel och Fördraget i sin helhet har en skyldighet att utifrån sina uppgifter inom EU förhålla sig till en sådan artikels lydelse. Den idrottspolitik som sedan främjas och utvecklas kräver givetvis sin finansiering. Hur mycket ekonomiska medel budgetposten för idrotten i EU-samarbetet kommer att innehålla avgörs enligt dagens regler till sist av vad som kommer ut av de politiska diskussionerna och besluten inom ministerrådet och Europaparlamentet.

Som vi fann ovan i den kronologiska redovisningen av EU-institutionernas dokument rörande idrottsliga frågeställningar sedan 1997, synes Parlamentet ha en mycket idrottsvänlig inställning. Detta har påvisats upprepade gånger i antagna parlamentsresolutioner. Av dessa framgår konsekvent att Parlamentet anser att idrotten skall fördragsregleras. Relativt tydligt framgår också att de i och med en sådan reglering anser att EU skall ha en aktiv idrottspolitik. Detta borde innebära att Europaparlamentet kan vara villigt att godkänna mer än oväsentliga medel för EU:s idrottsbudget. Detta ger sedan EU-kommissionen stora möjligheter att finansiera åtgärder på idrottsområdet. Ju mer medel desto större projektstöd och mer omfattande åtgärder kommer givetvis att vidtas. Om detta är en positiv utveckling eller inte återstår att bedöma inför en eventuell framtida fördragsreglering av idrotten.

Det känns dock angeläget att understryka att EU-kommissionen knappast kommer att använda dessa "nya" medel för att sprida ut till nationella nivåer för medlemsstaternas egen idrottsliga verksamhet, i den mån den inte är av arten att främja EU-samarbetet. Således bör sannolikt vi redan i detta skede kunna avvisa eventuella uppfattningar om att idrotten och dess olika organisationer skulle få ytterligare en finansieringskälla av stor betydelse för sin respektive idrottsliga verksamhet, oavsett om det handlar om nationella förbund, eller de internationella och europeiska specialidrottsförbunden.

Mot detta påstående skall vid en fördragsreglering ställas bedömningar av insatserna och utfallet av idrottspolitiken med tillförd gemenskapskompetens till EU-nivån, samt det som en fördragsreglering innebär i möjligheterna att ytterligare öka projektfinansiering via gemenskapsbudgeten genom EU:s strukturfonder m.fl. Om utfallet av sådana bedömningar leder till att denna utveckling är önskvärd äger önskemålet om en fördragsreglering utifrån ökade ekonomiska möjligheter sin giltighet.

8.4.3 Ett hinder mot nya "Bosman-effekter"

Den tredje omständigheten som i tiden efter att Bosman-domen meddelades – december 1995 - framstått allt starkare, eller i vart fall medfört störst massmedialt genomslag, är kraven på en specifik idrottsartikel i syfte att förhindra nya "Bosman-effekter" i framtiden. Dvs. tillämpningar av EG-rätten på andra områden av idrottens demokratiskt beslutade regelverk av motsvarande fundamentala grunder. Förespråkarna för detta menar då att en artikel – givetvis är det av avgörande betydelse hur en sådan är formulerad – skulle medföra att EU-institutionerna tvingas att hålla fingrarna borta från idrottens egna regelverk och beslut, varvid idrottens nuvarande regelverk och dess tillämpningar kan kvarstå och utvecklas/förändras i den omfattning som idrotten själv önskar och beslutar om.

För att detta förhållande med säkerhet skulle kunna uppnås krävs dock i princip – enligt arbetsgruppens uppfattning - en artikel av lydelsen att idrottsorganisationerna i alla lägen skall skyddas och främjas, men att inga EU-institutioner får lägga sig i hur idrottsorganisationerna själva hanterar sin verksamhet ur olika aspekter. Många – inte minst företrädare för EU-kommissionen – liknar denna vilja vid ett slags "fribrev" för idrottsorganisationerna att få stå utanför det judiciella regelverket i och för EU-samarbetet.

En tillspetsad slutsats är, - kräver idrottsorganisationerna egentligen ett fribrev för att kunna undanta idrotten från nya Bosman-effekter i framtiden?

8.4.4 Idrottsorganisationernas inställning

Den grundläggande förutsättningen för gruppen för att rekommendera – och för regeringen att sedermera driva – en idrottslig strategi i EU-samarbetet är således avgörandet av frågan om svensk idrott gagnas av och önskar en specifik artikel i Fördraget, vilket kultursektorn erhöll redan 1992 i Maastricht. Före ändringarna genom Amsterdamfördraget var det artikel

128 under rubriken "Gemenskapens uppgifter; mål". Numera finns den under avdelning XII "Kultur" i artikel nr 151 och lyder i sin helhet:

"1. Gemenskapen skall bidra till kulturens utveckling i medlemsstaterna med respekt för dessas nationella och regionala mångfald samtidigt som gemenskapen skall framhäva det gemensamma kulturarvet.

2. Gemenskapens insatser skall syfta till att främja samarbetet mellan medlemsstaterna och vid behov stödja och komplettera deras verksamhet när det gäller

– att förbättra kunskaperna om och att sprida de europeiska folkens kultur och historia,

– att bevara och skydda det kulturarv som har europeisk betydelse,

– icke-kommersiellt kulturutbyte,

– konstnärligt och litterärt skapande, även inom den audiovisuella sektorn.

3. Gemenskapen och medlemsstaterna skall främja samarbetet med tredje land och behöriga internationella organisationer på kulturområdet, särskilt Europarådet.

4. Gemenskapen skall beakta de kulturella aspekterna då den handlar enligt andra bestämmelser i detta fördrag, särskilt för att respektera och främja sin kulturella mångfald.

5. För att bidra till att de mål som anges i denna artikel uppnås skall rådet

– enligt förfarandet i artikel 251 och efter att ha hört Regionkommittén besluta om stimulansåtgärder som dock inte får omfatta någon harmonisering av medlemsstaternas lagar eller andra författningar; rådet skall besluta enhälligt under hela förfarandet enligt artikel 251,

– genom enhälligt beslut på förslag av EU-kommissionen anta rekommendationer".

De centrala svenska idrottsorganisationerna Riksidrottsförbundet (RF) och Sveriges Olympiska Kommitté (SOK), är medlemmar i varsin europeisk idrottslig sammanslutning. RF är medlem i European Non Governmental Organisations (ENGSO), som är en organisation öppen för alla europeiska nationers högsta från regeringen fristående idrottsorganisationer. SOK är medlem i European Olympic Committées (EOC), som är en organisation för de nationella olympiska kommittéerna i Europa. Båda dessa organisationer låter sig idag företrädas av "EU-euro des Deutsche Sports" kontor i Bryssel när det gäller EU-frågor av betydelse för idrotten. Chefstjänstemannen vid kontoret utgör sekreterare i både ENGSO:s och EOC:s speciellt utsedda EU-grupper.

Även Riksidrottsförbundet låter sig sedan 1999 enligt avtal företrädas på motsvarande sätt av detta "lobbykontor", liksom de nationella idrottskonfederationerna i Danmark, Finland och Norge.

Fram till i augusti i år har samtliga ovan nämnda organisationer haft samma uppfattning om en specifik idrottsartikel. Numera har i vart fall – vilket behandlas här nedan – Riksidrottsförbundet modifierat sin inställning.

RF:s styrelse – Riksidrottsstyrelsen (RS) – behandlade i december 1994 första gången frågan om eventuellt fördragsstöd för idrotten och beslutade under rubriken "Svensk idrott och EU";

"att verka för att idrotten i samband med revideringen av MaastrichtFördraget får en egen artikel som, med subsidiaritetsprincipen som grund, inriktas på att EU skall bidra till idrottens positiva utveckling i medlemsstaterna, varvid unionen skall respektera idrottens självständighet och demokratiska uppbyggnad liksom dess nationella och regionala mångfald;"

Beslutet är således fattat före vårt inträde i EU och ca ett år före det att EG-domstolens utslag i det s.k. Bosman-ärendet meddelades. Det ligger dock i tiden efter att Bosman väckt sin talan vid domstolen.

I april 1997 – efter Bosman-domen – och efter det att EG-rättsgruppen presenterat sitt betänkande – justerar RS sin ståndpunkt och förordar i stället en *protokollsanteckning*, alternativt en *deklaration*, om idrotten. Bakgrunden härtill uppges vara ett möte den 20 mars 1997 mellan representanter för ENGSO, EOC och UEFA vilket ledde till ett gemensamt konstaterande att önskemålet om att uppnå en idrottens egen artikel för tillfället inte syntes realistiskt, och att organisationerna på nationell och europeisk nivå därför aktivt och metodiskt skulle agera för att få till stånd en ”protokollsanteckning” (protocol) eller åtminstone en s.k. deklaration. De tre organisationerna enades också om en gemensam formulering av ett artikelförslag där de försökte markera huvudprinciperna, att idrotten är ett medel i samhällets positiva utveckling, och att det därför är nödvändigt,

- att respektera idrottens autonomi och kompetens;
- att respektera nationella och regionala traditioner och strukturer; och
- att före beslut konsultera idrottsorganisationerna i varje EU-initiativ som har påverkan på idrotten.

(Artikelförslaget är citerat nedan i uttalandet från RF-stämman i maj 1997.)

Riksidrottsstyrelsens beslutade mot bakgrund av ovanstående *att* ställa sig bakom ENGSO:s, EOC:s och UEFA:s gemensamma förslag till ”protokollsanteckning” eller deklaration; *att* gemensamt med SOK hemställa hos statsministern och ”idrottsministern” om att den svenska regeringen agerar till förmån för idrotten i denna fråga; samt *att* ENGSO:s, EOC:s och UEFA:s gemensamma uttalande skulle föreläggas RF-stämman för godkännande.

Vid RF-stämman 1997 antogs därefter ett uttalande med följande lydelse:

”Uttalande angående idrott i ett reviderat Maastricht-fördrag

Idrotten spelar genom sin omfattning och sin förmåga att engagera medborgarna en viktig roll i dagens samhälle. Under senare år har den också fått allt större ekonomisk betydelse. Detta gäller såväl i Sverige som internationellt.

EU har genom olika beslut visat ett allt större intresse för idrotten. I flera fall har dessa beslut tagits utan hänsyn till eller respekt för idrottens tradition och hävdvunna självständighet. Den europeiska idrottsrörelsen strävar därför samfällt efter att EU i den pågående revideringen av Maastrichtfördraget vid den pågående regeringskonferensen ska föra in följande deklaration eller protokollsanteckning om idrotten – dess betydelse, kompetens, struktur och självständiga ställning:

Konferensen erkänner idrottens sociala, kulturella och integrerande roll i EU. Den understryker sin vilja att bidra till idrottens utveckling inom EU, med respekt för de nationella och regionala idrotternas olika traditioner och kompetenser.

EU skall respektera den olympiska rörelsens och idrottsorganisationernas självständighet och kompetens vad avser idrottens organisation och regler.

EU skall ta idrottsliga aspekter och strukturer i beaktande när den tillämpar andra bestämmelser i EU-fördraget.

Den svenska idrottsrörelsen uppmanar regeringen att i regeringskonferensen, liksom i andra EU-sammanhang, aktivt verka för en sådan deklaration.”

Nästa gång Riksidrottsstyrelsen (RS) behandlar frågan är i mars år 2000 då beslut fattas att ställa sig bakom det nya förslaget till artikel i Fördraget som ENGSO/EOC arbetat fram.

Nyligen har RS i augusti 2001 beslutat att avvakta med att driva kravet på en idrottsartikel till dess konsekvenserna av en

sådan artikel klarlagts. Det beslutades att Riksidrottsförbundet skall göra en fördjupad analys av de effekter en idrottsartikel kan få för idrotten och idrottsrörelsen, både i ett svenskt och i ett EU-perspektiv. Till dess dessa konsekvenser är klarlagda beslutade Riksidrottsstyrelsen att avvakta med att driva kravet på en idrottsartikel i EU-fördraget.

Motiven för detta beslut – som kan karaktäriseras som ”på stället halt” – är enligt möteshandlingarna dels det arbete och det uppdrag vår arbetsgrupp har haft, dels antagandet av Idrottsdeklarationen. RS konstaterar att artikelfrågan tillsammans med analysen av Idrottsdeklarationen enligt deras uppfattning har varit de viktigaste frågorna för vår arbetsgrupp, samtidigt som RS noterat att Regeringskansliet under arbetsgruppens arbete uttalat att den inte är övertygad om att en idrottsartikel är nödvändig. Det gjordes i Sveriges enkätsvar (N2001/3687/ISE) den 16 april 2001 på den tidigare nämnda svenska enkäten till medlemsstaterna angående uppföljningen av hur dessa ser på Idrottsdeklarationen. Frågan rörde medlemsstaternas syn på de politiska utmaningarna såsom de uttrycks i Idrottsdeklarationen.

”Den centrala svenska idrottsrörelsens uppfattning – framförd av paraplyorganisationen Sveriges Riksidrottsförbund (RF) som är Sveriges hierarkiskt högsta idrottsliga organisation – är att deklarationen är ett stort steg vidare i processen mot en legal förankring för idrotten i EG-fördraget. Regeringens uppfattning om detta mål är dock inte förändrad i och med deklarationen, utan vi är alltså inte övertygade om att det är nödvändigt med en legal förankring. Det kan dock konstateras att diskussionerna om legaliteten inom EG-fördraget avseende EU-institutionernas eventuella deltagande/representation i WADA och dess finansiering påvisar att det på vissa områden inom idrotten kan behövas en fördjupad diskussion om en begränsad kompetens på idrottsområdet inom EG-fördraget”

I en hänvisning till värdet av Idrottsdeklarationen och de diskussioner som förts om idrottsfrågorna under det svenska ordförandeskapet, och informationen om att dessa kommer att

fortsätta under det belgiska ordförandeskapet, anser Riksidrottsstyrelsen att en fördjupad analys av fördelar och nackdelar med en idrottsartikel måste genomföras. Styrelsen noterar också att denna uppfattning även har framförts inom ENGSO. Detta medför enligt styrelsens uppfattning att den tidsplan för att lansera en idrottsartikel i Fördraget som tidigare varit accepterad – dvs. att en artikel skall beslutas vid regeringskonferensen 2004 – också bör ses över.

Mot bakgrund av att denna fråga ligger inom Riksidrottsförbundets formella ansvarsområde har Sveriges Olympiska Kommitté inte behandlat frågan om en specifik idrottsartikel i Fördraget som en officiell punkt på sina styrelsemöten. Däremot har kommittén löpande varit lojal mot de beslut i denna fråga som fattats inom Europeiska olympiska kommittéerna (EOC).

8.5 Hade en idrottsartikel medfört andra utgångar?

Att idrotten och dess regelverk kan beröras av institutionernas handläggning är ju egentligen ingen nyhet. Det fastslog ju EG-domstolen redan 1974 i det tidigare nämnda Walrave & Koch-ärendet. Sedan dess har ju ytterligare ärenden med idrottslig anknytning avgjorts. Dessa ärenden ledde inte till samma massmediala uppmärksamhet som Bosman-domen och de två domarna sedan dess (Deliége och Lehtonen). Dock kan läsaren redan i dessa tidigare domar finna principer och resonemang för utgången i målen som sedan upprepas och i viss mån vidareutvecklas i de senare domarna. Dessa principer kan numera anses vara stadfästa och innebär att idrottens särart och specifika regelverk, som saknar motstycke på andra verksamhetsområden såväl inom EU som i övriga världen kan, och skall, beaktas så långt det är möjligt, om detta inte i sin tur innebär att en sådan tillämpning innebär brott mot det mellanstatliga eller överstatligt beslutade regelverket. Av Deliége- och Lehtonen-domarna framgår att EG-domstolen anser detta vara rättspraxis, som den numera dessutom anser vara bekräftad i och med Amsterdamdeklarationen.

Utslagen i Bosman-, Deliége- och Lehtonen-ärendena får anses vara helt i linje med dessa principer. Domstolen respekterar idrottens särart, men finner givetvis att lagen måste följas trots de konsekvenser det kan innebära för parterna. I Bosman- domen innebar det att den yrkesutövande fotbollspelarens rätt att byta arbetsgivare var viktigare än arbetsgivarens rättigheter enligt de transferregler som FIFA:s reglemente innehöll. I Deliége- och Lehtonen-ärendena fann domstolen istället att de idrottsliga reglerna som dessa idrottsutövare invänt mot, visserligen i sina effekter för dem kunde uppfattas som stridande mot friheter och rättigheter som lagen borde ge dem, men att de regler som ifrågasattes inte hade tillkommit av några ekonomiska bakomliggande skäl. Dess hämmande effekter var en naturlig – och objektivt sett acceptabel – följd av en reglering som fick anses vara nödvändig ur rent idrottsliga grundorsaker. Dvs. att dessa idrotts särart ansågs väga tyngre än rätten för Deliége att fritt få utöva sitt yrke (judo), och rätten för Lehtonen att själv tillsammans med sin nya arbetsgivare bestämma när han skulle vara tillgänglig för sin nya arbetsgivare (basketboll).

Det i skrivande stund senast aktuella idrottsärendet, det rörande FIFA:s transferregler, handlar uteslutande om områden där EU-kommissionen anser sig ha en gemenskapskompetens och därmed efter anmälan till dem var skyldig att agera. Den här aktuella EU-kompetensen låg – såvitt är oss bekant – främst inom ramen för konkurrenslagstiftningen, även om det också fanns beröringspunkter med arbetsrättsliga regler. Utifrån denna kompetens hamnade idrottens regelverk återigen under EU-institutionernas prövning.

Numera anses denna tvistefråga om fotbollsvärldens s.k. transferregler vara löst i och med att FIFA-kongressen i juli 2001 rent faktiskt beslutade om en förändring av regelverket i enlighet med de diskussioner som förts mellan FIFA och EU-kommissionen. Eftersom det aktuella ärendet inte är ett rättsligt avgörande av EG-domstolen är det fel att påstå att någon form av praxis tillskapats. Däremot har EU-kommissionen framfört rekommendationen – bl.a. vid den s.k. lagidrottshearing som

genomfördes i Stockholm i mars 2001 under Sveriges ordförandeskap i EU - att de olika idrotterna bör se över sina regelverk för framtiden då kommissionen finner det troligt att ärenden inom andra idrotter kommer att väckas utifrån de förda diskussionerna mellan EU-kommissionen och FIFA, och att kommissionen givetvis kommer att ha samma utgångspunkter för kommande diskussioner.

Vid upprepade tillfällen har anställda vid EU-institutioner hävdad att de redovisade domsluten från EG-domstolen och de idrottsliga ärendena anhängiggjorda och avgjorda i EU-kommissionen skulle ha fått samma utgång även om det funnits en specifik idrottsartikel. Då har visserligen inte någon diskussion om lydelsen av en sådan tänkt idrottsartikel förts, men för att en sådan skulle fullt ut skydda regelverket inom den organiserade idrotten måste artikeln med säkerhet ha varit utformad i den anda av fribrevskaraktär som vi tidigare berört. Med andra ord att idrotten är så speciell att den i princip i alla lägen bör stå över t.o.m. de bärande grundprinciperna för EU:s existens, såsom t.ex. den fria rörligheten för arbetskraft.

Är det tänkbart att samtliga medlemsstater skulle kunna uppfatta idrotten som så speciell till sin natur att de till den överstatliga nivån därmed önskar lämna över "en makt" över idrotten som i princip inte innebär några skyldigheter för idrotten utan bara rättigheter? Vår klara uppfattning är att detta inte är en realistisk förhoppning, vare sig på kort eller på lång sikt. Härmed faller grunden för önskemålen om en fördragsartikel såsom ett skydd för framtida konflikter om idrottens regelverk m.m., när detta kommer i konflikt med andra värden som rent faktiskt - och från andra utgångspunkter - anses som själva grunden för samarbetet inom EU.

8.6 Idrottsdeklarationens betydelse som ett alternativ/substitut till en idrottsartikel

Arbetsgruppens uppfattning är att övervägande skäl talar för att idrotten åtminstone inte ännu är i behov av en specifik idrotts-

artikel i Fördraget. Nackdelarna med ett införande av en sådan "överstatlighet" anser vi överstiga de vinster som kan uppnås med en – av oss på goda grunder bedömd – realistisk formulering av en sådan artikel.

Kan då de fördelar som en fördragsreglering skulle kunna innebära uppnås på ett något snär motsvarande sätt trots avsaknaden av en specifik idrottslig reglering i Fördraget? Vad vi här främst avser är om Idrottsdeklarationen är av den art och betydelse att den trots avsaknad av bindande verkan kan främja idrottsrörelsens önskemål?

Är det rent av så att den också kan förhindra några av de nackdelar som skulle kunna uppstå med en fördragsreglering?

För det första är Idrottsdeklarationen med dess allmänna principer innehållande en mängd uppfattningar om idrotten, dess behandling och betydelse, dess aktörer på olika nivåer m.m., ett mellanstatligt dokument utan formellt värde vid en tillämpning av gemenskapens lagstiftning i olika sammanhang och i EU-institutionernas kommande verksamhet. Dess innebörd är formellt en politisk överenskommelse mellan 15 stater – tillika medlemsstaterna i EU – företrädda av dess regerings- och statschefer. Dokumentet är av detta skäl av stark politisk betydelse i samarbetet mellan dessa 15 medlemsstater. Det är dock endast att betrakta som en gemensam politisk position stadfäst i ett uttalande vid ett givet tillfälle, och kan med en kritisk syn på det beskrivas som att "staterna vid just detta tillfälle stod bakom dessa allmänna principer om idrotten".

Idrottsdeklarationen har inte fått formen av ett mellanstatligt avtal som binder staterna, vilket innebär att någon av de 15 staterna när som helst kan hävda att den numera ändrat uppfattning till delar av eller hela deklarationen, utan någon annan påföljd än möjligen minskat politiskt anseende, detta såväl i det gemensamma mellanstatliga samarbetet på EU-nivå, som på nationell intern nivå.

Med vetskap om det nedlagda förberedande arbete som utfördes av och under det franska ordförandeskapet fram till den relativt ingående behandlingen inför och under Corepers förberedande behandling för Rådets beslut den 4 december

2000, kan dock förutsättas att medlemsstaterna rent faktiskt känner lojalitet mot innehållet i deklARATIONEN. Den massmediala uppmärksamheten för vissa frågor som EU-institutionernas agerande gentemot idrotten under senare år rönt, har lett till att idrottens internationella specialidrottsförbund, europeiska specialidrottsförbunden, nationella specialidrottsförbund och riksidrottsförbund m.fl. utsatt EU-institutionernas företrädare för hårda påtryckningar om nödvändigheten av en specifik idrottslig reglering i Fördraget. Det har ju hittills inte givit det resultatet. Det står ju också klart såväl bland företrädare för EU-institutionerna som för medlemsstaterna att många medlemsstater är helt emot en sådan reglering vilken ju kräver en helt enig och samstämmig överenskommelse, dels om *att* en fördragsreglering av idrotten skall ske, dels om *vad* en sådan i så fall skall omfatta.

Mot bakgrund av ovanstående kan det förhoppningsvis antas att IdrottsdeklARATIONEN med sina allmänna principer anses utgöra en slags gyllene medelväg mellan den bland medlemsstaterna varierande inställningen till en specifik idrottsartikel i Fördraget.

Under Sveriges ordförandeskap påbörjades ett arbete med att följa upp medlemsstaternas uppfattningar om IdrottsdeklARATIONENS politiska utmaningar, och en tjänstemannagrupp bestående av Trojka-länderna under ledning av Sverige genomförde en enkät bland medlemsstaterna i syfte att efter en utvärdering av inkomna svar göra en analys av dessa för överlämnande till det kommande belgiska ordförandeskapet.

Enkäten kom att besvaras av 13 medlemsstater. Endast Italien och Portugal valde att inte besvara den. Omfattningen och relevansen i de inkomna svaren varierade, men vissa slutsatser kunde dras (se avsnitt 5.7), vilka sedermera utsändes av statsrådet Ulrica Messing till sina idrottsministerkollegor inom EU tillsammans med en utvärdering av det svenska ordförandeskapet på idrottsområdet.

I uppdraget från idrottsdirektörmötet i Solna ingick också att Sverige skulle distribuera en enkät till och sammanställa svar från de europeiska idrottsorganisationer som av EU-

kommissionen inbjuds till det årliga Europeiska Sport Forum (ESF) för att därigenom belysa deras syn på innehållet och värdet av Idrottsdeklarationen. EU-kommissionens Idrottsenhet påtog sig ansvaret att tillhandahålla relevanta adresser till dessa organisationer. Efter dröjsmål med detta hann Sverige under sitt ordförandeskap endast med att upprätta och distribuera enkäten till de idrottsliga organisationerna, med uppmaningen att de skulle skicka svaren till det belgiska ordförandeskapet. Det är nu Belgien som har ansvaret för att sammanställa och utvärdera dessa svar och redovisa dem vid Europeiskt Sport Forum 2001. Arbetsgruppen har mot denna bakgrund inte haft någon möjlighet att följa upp de europeiska idrottsorganisationernas inställning till Idrottsdeklarationen.

Ett svar från en idrottsorganisation på den enkäten har dock för kännedom tillställts statsrådet Ulrica Messing, och är från UEFA. Det behandlas ovan i kapitel 3.

Representanter för EU-kommissionens Idrottsenhet har vid upprepade tillfällen efter Idrottsdeklarationens antagande – bl.a. i ett enkätsvar till Sverige (se nedan) – understrukit att den funnit politiskt stöd för sina ställningstaganden i deklarationen, och således rent faktisk beaktat den. Bl.a. har den uppgivit att så skall ha skett i diskussionerna med FIFA/UEFA avseende deras s.k. transferregler, liksom i det sedan många år pågående diskussionerna med FIA.

I ärende som har sin början redan 1994 då FIA – Internationella Bilsportförbundet – anmälde sina stadgar och regelsamlingar för internationella motorsportevenemang m.m. till EU-kommissionen för granskning ur konkurrensrättsliga aspekter, har tillkommit ytterligare moment i form av att FIA:s kommersiella avtal på vissa områden också ingivits för granskning.

Ärendet kan sammanfattningsvis anses bestå av fyra granskade huvuddelar:

- Organiserande av gränsöverskridande motorsportserier
- Främjande av dessa serier

- Certifiering/licensiering av organisatörer av och deltagare i bilsportevenemang
- Sändningsrättigheter till FIA:s mästerskap i Formel 1

Efter ytterligare kompletteringar m.m. utfärdade EU-kommissionen i ett meddelande den 29 juni 1999 sina invändningar mot FIA:s regler och avtal. Den 26 april ingav sedan FIA sina omfattande ändringar i regelverk och avtal varvid EU-kommissionen den 13 juni 2001 i ett tillkännagivande i Europeiska gemenskapernas officiella tidning (dnr 2001/C 169/03) uppger att den nu avser att inta en positiv ståndpunkt i fråga om de anmälda avtalen m.m.

Vad själva ärendet handlar om lämnar vi därhän. En orsak till detta är att det uteslutande handlar om konkurrensreglernas tillämpning i en del av idrotten som kan anses vara genomkommersialiserad, utan att vi lägger någon värdering i detta. Anledningen till att vi berör ärendet alls är istället dels att det varit massmedialt uppmärksammat, dels att EU-kommissionens Idrottsenhet uppgivit att Idrottsdeklarationen har beaktats när EU-kommissionen nu avser att inta en positiv ståndpunkt till de förändringar som FIA medverkat till, både vad avser regeländringar mm, och avtalsinnehåll.

Samtidigt som Sverige genomförde enkäten till medlemsstaterna om Idrottsdeklarationens betydelse m.m., ställdes specifika frågor till EU-kommissionen i samma syfte. EU-kommissionens Idrottsenhet svarade följande på frågan "In what way has the Commission adopted the Sports Declaration in its activities?":

"The Commission already takes into consideration the principles contained within the Declaration on Sport, which formed part of the conclusions of the European Council of Nice, and related to sports associated matters. Examples such as the International Football transfer rules and FIA/Formula One highlight the Commission's political willingness to act on the principles of the Declaration of Sport."

I tillkännagivande av den 13 juni 2001 från EU-kommissionen gällande FIA går dock inte att öppet finna att Idrottsdeklarationen beaktats.

Om nu detta trots allt stämmer kan det på goda grunder antas att de politiskt starka ställningstagandena i Idrottsdeklarationen även framledes kommer att beaktas. I vart fall så länge dessa politiska ställningstaganden inte står i strid med gällande EU-lagstiftning. Det finns således starka skäl att se på Idrottsdeklarationen som ett mycket viktigt dokument – som förmodligen är så starkt ett dokument i EU-samarbetet kan vara utan att vara legalt bindande för EU-institutionerna. Med vetskap om idrottens stora genomslagskraft i de 15 medlemsstaterna finns det inget som talar för att idrottens ställning kommer att försämrats i det framtida EU på grund av EU-institutionernas agerande, så länge dessa inte åberopar gemenskapslagstiftningens grundläggande principer mot idrotten och dess regelverk och göranden och låtanden. Det senare har vi ju tidigare konstaterat vara av arten att inte kunna undvikas genom fördragsreglering, dvs. att en "fribrevsartikel" inte kommer att bli en realitet i framtiden.

De allmänna principerna i Idrottsdeklarationen skulle kunna betraktas som en slags smärtgräns för vad de 15 medlemsstaterna anser om hur idrotten skall behandlas, och själv agera m.m. Ageranden från EU-institutionerna mot detta skulle kunna antas få de 15 medlemsstaterna att tillsammans göra sin stämma hörd på ett än mer kraftfullt sätt för idrottens fromma. På vilket sätt går ju bara att spekulera i, men möjligheterna som i så fall står till buds är ett nytt politiskt dokument som i ännu starkare ordalag klargör för EU-institutionerna vad medlemsstaterna anser. Nästa steg måste dock bli en fördragsreglering eller motsvarande för att med bindande verkan skapa det önskade utrymmesbehovet för idrotten.

Med denna slutsats i jämförelse med arbetsgruppens uppfattning om vad en realistisk specifik idrottsartikel skulle kunna innebära i positivt och negativt hänseende, konstateras att Idrottsartikeln f.n. och tills vidare utgör ett gott alternativ/

substitut till en fördragsreglering. I vart fall i den EU-miljö som vi i skrivande stund har.

9 Arbetsgruppens förslag till framtida EU-strategi m.m.

9.1 Specifik idrottsartikel?

Idrotten i dess vidaste betydelse är som företeelse, med sin internationella förankring, organisering och spridning, samtidigt omfattande från den yttersta idrottsliga kommersialismen till den övervägande delen byggd helt på ideella insatser, med en tävlingsverksamhet för såväl professionella som helt igenom amatörer efter samma regelverk, och dessutom oftast inom samma organisatoriska ramar, en unik företeelse. Den blir inte mindre unik av att så gott som genomgående vara uppbyggd i demokratiska former, inte minst på global nivå.

Idrottsrörelsen bedriver en idrottslig verksamhet som tillhandahåller elit och bredd, vuxna, barn och ungdomar, och funktionshandikappade tillsammans. Enbart genom sin idrottsliga verksamhet i sig bidrar idrottsrörelsen med omätbara sociala och kulturella insatser i samhället, såväl nationellt som internationellt.

Därutöver har idrottsrörelsen också i många avseenden fattat beslut om målsättningar och ambitioner inom de mest skiftande områden om hur denna idrottsverksamhet i realiteten bör bedrivas. Här avser vi t.ex. jämställdhet, jämlikhet, integrering av funktionshindrade och av människor med olika etniskt ursprung, hur barn- och ungdomsidrott bäst bör bedrivas m.m. I takt med att dessa beslut och målsättningar genomförs förstärks ytterligare de insatser idrotten gör för – och ger till – samhället. Idrottsrörelsen är inte helt jämförbar med vare sig kommersiellt företagande, idéburna intresseorganisationer eller med kulturen

som fenomen och företeelse, även om den har starka beröringspunkter med samliga dessa sektorer.

Samtidigt skall denna mångfacetterade företeelse i 15 stater som är medlemmar i EU verka under och accepteras av institutioner som tillskapats och strukturellt byggts upp för helt andra ändamål än de som idrottsrörelsen strävar mot. Idrotten passar inte alla gånger in i det som EU i grunden är konstruerat och avsett för.

Ovanstående faktum beror såväl på idrottens organisatoriska uppbyggnad med en global struktur, som dess verksamhetsinnehåll och inneboende intentioner. Denna världsomspännande struktur, där EU endast är en geografiskt liten del, bygger dessutom *både* på tävling på lika villkor mellan individer eller lag – även om förutsättningarna och villkoren mellan olika förbund/idrotter skiljer sig avsevärt åt – *och* på bredd- och motionsverksamhet helt utan ekonomiska eller tävlingsprestationsmässiga syften.

I och med Bosman-domen 1995 blev det uppenbart för de flesta att idrotten inte alla gånger "passar in i EU". Som en följd av upplevelsen av EU-institutionernas agerande under och efter Bosman-domen har en viss negativitet till EU som företeelse följt bland många idrottsorganisationer. Effekterna av domen har därför säkerligen till stor del – enligt vår uppfattning säkerligen den största – legat till grund för idrottens nuvarande, som det synes, gemensamma ståndpunkt att förorda en specifik idrottslig fördragsreglering. Samtidigt måste vi ha i åtanke att det lilla skikt bland alla miljoner idrottsutövare inom EU som är att betrakta som yrkesutövare i sin idrottsverksamhet och som berörts av Bosmandomen förmodligen inte haft samma inställning till EU. I vart fall inte utifrån utslaget i Bosman-domen.

I takt med att idrotten under de sista åren – vilket vår kartläggning ovan i rapporten påvisar – kommit att diskuteras alltmer inom EU-institutionerna som företeelse i olika sammanhang har synen på idrotten från dessa förändrats. Det är knappast någon överdrift att säga att de olika EU-institutionerna idag betraktar idrotten, och då framförallt dess sociala och

kulturella betydelse, ur ett annat perspektiv och med en annan helhetssyn än tidigare. Insikten om att idrotten såväl behöver som förtjänar att betraktas mot bakgrund av sin sociala dimension – eftersom det är den som är så utmärkande och karaktäristisk för idrotten – växer sig enligt arbetsgruppens uppfattning allt starkare inom EU-samarbetet. På mellanstatlig nivå är det numera manifesterat genom det starka politiska dokumentet Idrottsdeklarationen.

Med en vetskap om att kommissionens berörda idrottsrepresentanter officiellt uttalat att man avser att beakta och följa Idrottsdeklarationens allmänna principer så länge dessa inte hamnar i konflikt med gällande lag, känns det som att idrottens specifika särart numera också i praktiken har förståtts och accepterats av de som har att tillvarata Gemenskapens intressen med beröring på idrott från EU-institutionernas sida. Skulle det visa sig att idrotten i olika avseenden hamnar i rättsliga bedömningar som inte idag är förutsedda med dagens lagstiftning eller dess tillämpning kan behovet av fördragsreglering av idrotten komma att på nytt väckas i bredare kretsar.

Arbetsgruppen har i åtskilliga sammanhang ovan resonerat om för- och nackdelar med en specifik idrottsartikel. Det har säkert redan där framskymtat den skepsis som arbetsgruppen känt för att oreserverat ansluta sig till den åsikt som t.ex. de europeiska idrottsorganisationerna ENGSO och EOC sedan flera år givit uttryck för, vilken också delas av de centrala idrottsorganisationerna i våra nordiska grannländer och – till helt nyligen också av Riksidrottsförbundet. Som vi konstaterat ovan har Riksidrottsstyrelsen dock inte fattat beslut om en ändrad inriktning utan snarare kommit till slutsatsen att konsekvenserna av en specifik idrottsreglering först måste närmare klargöras, innan slutlig ställning tas.

Arbetsgruppen har funnit Riksidrottsstyrelsens beslut vara intressant, inte minst mot bakgrund av de diskussioner som förekommit inom arbetsgruppen under uppdragets genomförande. Det kan också vara så att Riksidrottsstyrelsen beslut numera har satt igång en process i ENGSO:s EU-grupp, medförande en slags eftertanke även på en europeisk idrottslig

nivå. En sådan tid för eftertanke anser vi vara att rekommendera. Trots allt kan vi konstatera att kartan över idrottens situation i EU till viss del är omritad, eller i vart fall så har en ny skiss presenterats. Med det avser vi återigen det levande dokumentet Idrottsdeklarationen.

I skrivande stund vet vi inte mycket mer om synen på Idrottsdeklarationen än vad svaren på Sveriges enkät till medlemsstaterna givit. Av svaren har dock konstaterats att medlemsstaterna, generellt sett, anser att Idrottsdeklarationen är ett användbart instrument och att dess innehåll och allmänna principer bör efterföljas och hållas levande. Även mot den bakgrunden finns det i dagsläget ingen anledning att rekommendera regeringen att för närvarande driva frågan om en specifik idrottsartikel i föredraget.

Enligt gruppens uppfattning är frågan om en specifik idrottsartikel eller inte i fördraget helt avhängigt av den framtida utvecklingen för idrotten i EU. Om Idrottsdeklarationens allmänna principer accepteras av EU-institutionerna så att processer riktat mot den organiserade idrotten endast initieras vid brott mot EG-rätten, bör sannolikt inte mycket ytterligare kunna göras som förbättrar dagens situation för den kommersiellt bedrivna idrotten i faktiskt hänseende. Om däremot idrotten får uppleva en utveckling mot upprepade situationer där EU-institutionerna återoppar EG-rätten i mer eller mindre svårbegripliga sammanhang, och dessutom riktas mot för idrottens sociala och kulturella särart grundläggande förutsättningar, kommer kraven på ändring – i form av klarlägganden eller rent av en "skyddsregel"/"fribrev" – i fördraget att få ökad aktualitet.

En sådan utveckling går inte att förutspå, men olika delar av idrotten – organisationer eller individer – kommer säkerligen också i framtiden att finna att lagen är oacceptabel. För att ta ett konkret exempel utifrån svenska förutsättningar: Så gott som hela idrottsrörelsens organisationer vilka omfattas av EU kände att lagen var "fel" när Bosman-domen meddelades. Samtidigt har det konstaterats bland flera med insyn i de idrottsliga förutsättningarna här i Sverige att Bosman-domen förmodligen

hade fått motsvarande utfall vid en prövning mot svensk lag. EG-rättsgruppen kom t ex fram till detta. Hur "fel" kan man då anse att Bosman-domen egentligen var, från idrottsliga utgångspunkter? Den frågan skall inte besvaras här, utan mer ligga till grund för en rekommendation om att oavsett vad EU-institutionerna i framtiden kommer fram till för ställningstaganden om idrotten och dess regelverk, bör en viss tid ges för eftertanke innan krav på lagändring reses.

Frågan om behovet av självreflektion och frivillig jämförelse mellan idrottsorganisationer för att lära av varandra och därigenom utveckla sina administrativa regler har diskuterats i arbetsgruppen. Synpunkter fördes fram att det är en bra idé att lära sig av varandra genom goda exempel och att det kan vara ett bra sätt för idrottsorganisationerna att på frivillig basis förbättra och kvalitetssäkra sina egna administrativa regler för att bättre svara mot medlemmarnas krav och generella förändringar i samhället.

Arbetsgruppen föreslår *att* regeringen i dagsläget inte verkar för en specifik generell idrottsartikel i EU-fördraget, och *att* den i en ömsesidig dialog med den svenska idrottsrörelsen tar del av och beaktar de konsekvenser som Riksidrottsförbundet finner i sin konsekvensanalys av en eventuell framtida generell fördragsreglering av idrotten.

9.2 En specifik "antidopningsartikel"?

I avsnittet 6.3 har gruppen fört ett resonemang om att det vore önskvärt ur flera aspekter att göra anti-dopning till ett politikområde inom EU. Det skulle bidra till en ökad harmonisering inom medlemsstaterna och ansökarländerna samt få en stor påverkan på harmoniseringssträvandena i hela av världen. En EU-kompetens skulle främst underlätta finansieringen av harmoniseringsarbetet genom stöd till internationella anti-dopningsorganisationer, i första hand Världsanti-dopningsbyrån (WADA), och bör utifrån dessa utgångspunkter

bedömas vara fördelaktigt för såväl idrottsrörelsen och Sverige som för hela EU.

I Sveriges svar på enkäten till medlemsstaterna avseende en uppföljning av Idrottsdeklarationen (N2001/3687/ISE) förs i detta sammanhang fram följande: "Det kan dock konstateras att diskussionerna om legaliteten inom EG-fördraget avseende EU-institutionernas eventuella deltagande/representation i WADA och dess finansiering påvisar att det på vissa områden inom idrotten kan behövas en fördjupad diskussion om en begränsad kompetens på idrottsområdet inom EG-fördraget".

Enligt arbetsgruppens mening är de slutsatser som medlemsstaterna enade sig om i rådet den 4 december 2000 i WADA-frågan en viktig signal som måste följas upp. Det är sålunda önskvärt att Sverige arbetar för att Gemenskapen kan fullfölja rådsbeslutet från december 2000 och att frågan om behov av utökad fördragskompetens för att möjliggöra insatser som föreslås utreds vidare. Detta för att säkerställa att det av rådet och EU-kommissionen redan påbörjade arbetet i WADA kan fullföljas. För att eliminera farhågorna om en oönskad form av överstatlighet förespråkas att om den fortsatta utredningen visar på behov av utökad kompetens till Gemenskapen bör endast ges kompetens att bidra till internationella antidopningsorganisationer såsom till WADA och dess verksamhet. En viktig utgångspunkt för arbetsgruppens förslag är att WADA:s planerade arbete förstärker de nödvändiga harmoniseringssträvandena.

Arbetsgruppen föreslår att regeringen utreder vidare om EG-fördraget bör ändras för att ge Europeiska gemenskapen uttrycklig kompetens att ge finansiella bidrag till internationella anti-dopningsorganisationer.
--

9.3 Idrottsdeklarationen

Arbetsgruppen anser att det går att konstatera en viss förändrad inställning från idrottens sida gentemot EU-institutionerna. Vår tolkning av detta förhållande är att i takt med att EU-institutionernas kompetens om – och med den följande en respekt för – idrotten och dess aktörer ökar, ökar också respekten visavi institutionerna. Mot denna bakgrund menar gruppen att vikten av en fortsatt kontinuerlig och ömsesidig dialog mellan företrädare för idrotten och företrädare för såväl EU-institutionerna som medlemsstaterna inte nog kan betonas. Arbetet med framtagandet och beslutet om Idrottsdeklarationen, liksom EU-kommissionens acceptering av FIFA:s/UEFA:s förslag till nya transferregler inom fotbollen, visar på dialogens betydelse. Även i framtiden kommer med all sannolikhet ett antal nya idrottsrelaterade ärenden att väckas inom ramen för EU:s lagstiftning. Dessa ärenden och problemställningar kommer definitivt inte att minska behovet av ett upparbetat och gott samtalsklimat för att kunna få såväl snabba som bra lösningar, till gagn för alla parter intressen.

Under gruppens uppdrag har vi vid många tillfällen haft anledning att diskutera den i Sverige så väl fungerande dialogen mellan statsmakterna och den svenska idrottsrörelsen, och haft möjlighet och anledning att göra jämförelser med förhållandena i andra medlemsstater. Vid det tidigare beskrivna mötet i februari 2001 då arbetsgruppen hade tillfälle att träffa ENGSO:s och EOC:s arbetsgrupper uttryckte t.ex. en av dess ledamöter att om idrottsorganisationerna i alla medlemsstater hade möjligheter till samma ömsesidiga dialog som här i Sverige skulle idrotten inte uppleva några större problem i EU-samarbetet.

Motsvarande uppfattningar gjordes även gällande från vissa av deltagarna i hearingen i mars 2001, från de inbjudna lag-idrottsförbunden. Samtidigt kan vi betrakta denna s.k. lagidrottshearing som en direkt följd av de diskussioner som fördes vid det informella möte som statsrådet Ulrica Messing genomförde för svenska idrottsledare på internationell nivå, i december 2000.

Utifrån dessa konstateranden understryker arbetsgruppen vikten av att denna ömsesidiga dialog bibehålls för framtiden på det nationella planet. Med våra numera inhämtade erfarenheter av Sverige för första gången som ordförande i det EU, och med de slutsatser som dragits om vad som de facto uppnåddes inom idrottsområdet under denna tid, anser gruppen att det vore önskvärt om den ömsesidiga dialogen även på det europeiska planet kunde utvecklas till något motsvarande. Vi har uppfattningen att Sverige genom det sätt som Idrottsdirektörs-mötet och expertmötet i dopningsfrågor i Solna i april 2001 genomfördes på, med ett stort inslag av inbjudna aktörer från svensk idrottsrörelse, visade representanterna från övriga deltagande medlemsstater vad en kompetent och uppskattad idrottsrörelse verkligen kan bidra med i samhällsbyggandet, även på det internationella planet.

Vi föreslår därför regeringen att fortsätta att driva den positiva process som starkt påskyndats under Sveriges ordförandeskap i förhoppningen att motsvarande ömsesidiga dialog vinner efterföljd på EU-nivån, i förstone så att den då avspeglar sig i kommande ordförandeskaps behandling av idrotten på ett motsvarande sätt. En sådan framtida ömsesidighet medför säkerligen med automatik en ytterligare ökad förståelse och respekt för varandras problem och ställningstaganden m.m.

Vi anser oss alltså kunna skönja ett klart samband med den positiva utveckling av idrottsfrågorna i EU som har skett de senaste åren och den allt intensivare dialog som förevarit mellan dessa och idrottens olika organisationer. En dialog som utvecklats av den anledningen – men som också blivit en effekt av – att EU-institutionerna allt oftare haft att behandla olika frågor av betydelse för idrotten, och då också lyssnat på idrottsorganisationerna. Det har EU-institutionerna i och för sig varit uppmuntrade att göra sedan Amsterdamdeklarationen 1997 men uppfattningen i arbetsgruppen är att man blivit mer positivt inställd till att lyssna i takt med tidens gång. Denna process bör nu fortsätta och kan säkerligen påskyndas genom att regeringen offensivt i Amsterdamdeklarationens anda lyfter fram vikten av

och respekten för den ömsesidiga dialogen som var grunden för det sätt Sverige genomförde sitt första ordförandeskap i EU på.

Ovan beskrivna initiativ till dialog var för många något nytt och unikt. Denna satsning måste därför anses ha fått ett bra genomslag hos övriga medlemsstater och hos EU-kommissionen, liksom inom den europeiska idrottsrörelsen, och kan nog antas vara ett arbetssätt som fler ordförandeländer kan tänka sig att använda sig av. Sveriges ordförandeskap har med andra ord lagt grunden för ett förhållningssätt inom EU och till idrottsfrågorna som kan utvecklas till något mycket önskvärt för samtliga inblandade aktörer, och då främst idrottens organisationer, medlemsstaterna och EU-institutionerna.

Arbetsgruppen föreslår *att* regeringen verkar för en ytterligare utvidgad dialog i idrottsrelaterade frågor mellan medlemsstaterna, EU-institutionerna och idrottens olika organisationer, utifrån det sätt som skedde under det svenska ordförandeskapet i EU.

I en fortsatt ömsesidig dialog på det nationella planet anser arbetsgruppen att initiativ till en ingående utvärdering och analys av den svenska idrottens förhållningssätt till Idrottsdeklarationen bör genomföras inom en snar framtid, i avsikt att se vad den har för verkan och effekter och vad den leder till i frågan om synen på idrotten som en helhet med en betydande social dimension. Detta är något som bör ske även på EU-nivån.

Arbetsgruppen föreslår *att* regeringen i dialog och samverkan med den svenska idrottsrörelsen gör en närmare analys av hur idrotten i Sverige förhåller sig till Idrottsdeklarationen, såväl rent faktiskt som hur idrottsrörelsen ser på dess principer, samt *att* aktivt verka för att övriga medlemsstater gör motsvarande i sina länder.

9.4 Social ekonomi

Arbetsgruppen har tidigare konstaterat att den kompetens som Riksidrottsförbundet och dess distriktsorganisationer i dag redan har, och som de dessutom håller på att ytterligare bygga upp, skapar tilltro för att svensk idrottsrörelses medvetenhet om på vilka sätt EU kan nyttjas som en utvecklingsresurs kommer att öka i framtiden. Gruppen har uppfattningen att denna kompetens även måste kunna vara en resurs för övriga folkrörelser i Sverige som hittills inte har kommit så långt som idrottsrörelsen, och/eller inte har resurser att skaffa sig egen kompetens på området.

Arbetsgruppen har också funnit att den svenska idrottsmodellen skulle kunna användas som utgångspunkt för att finna former för att utveckla idrottens delaktighet inom EU samtidigt som ett fortsatt arbete bedrivs för att analysera svensk idrottsutveckling i relation till Unionen. I detta arbete har idrottsrörelsen det främsta ansvaret. Politikområdet social ekonomi skulle i detta sammanhang enligt arbetsgruppens uppfattning kunna vara en intressant plattform för att utveckla en ökad delaktighet för idrotten inom EU.

Idrottsdeklarationen fokuserar bl.a. på den sociala roll som idrotten spelar, vikten av det ideella ledarskapet och på funktionen av idrottsorganisationerna som demokratiskt uppbyggda organisationer. Mycket av det som återfinns i Idrottsdeklarationen faller inom ramen för begreppet social ekonomi. Den svenska idrotten hör till större delen hemma inom den sociala ekonomin. Även om skillnaderna är stora mellan medlemsstaternas idrott synes den kopplingen också gälla stora delar av den idrottsrörelse som finns inom övriga medlemsstater.

Uppgifter från RF visar på ett begynnande intresse från övriga medlemsstater kring det regionala utvecklingsarbete som RF bedriver inom ramen för de EU-stöd som finns. Denna svenska utvecklingsmodell skulle enligt vår uppfattning med all säkerhet kunna utnyttjas av andra medlemsstaters idrottsorganisationer.

Arbetsgruppen föreslår *att* regeringen i nära samarbete med Riksidrottsförbundet verkar för att sprida de erfarenheter som den svenska idrottsrörelsens utvecklingsmodell givit såväl till folkrörelser i Sverige som till övriga medlemsstater.

9.5 Handikappidrotten

Rättigheten och möjligheterna för funktionshindrade att ägna sig åt idrott varierar mellan medlemsstaterna. Medlemsstaterna har dock i Idrottsdeklarationen enligt uttryckt den betydelse de anser att handikappidrotten har inom och för EU. Enligt arbetsgruppens uppfattning vore det önskvärt att inom ramen för EU-samarbetet göra en jämförande kartläggning mellan de funktionshindrades idrottsliga situation i medlemsstaterna. Initiativ för att genomföra en sådan kartläggning bör i första hand riktas till EU-kommissionen.

I Sverige har handikappidrottens betydelse varit erkänd sedan lång tid, något som inte minst återspeglas av de insatser på området som genomfördes under Sveriges ordförandeskap i EU. Såväl Belgien i egenskap av nuvarande ordförande i EU som EU-kommissionen har uttalat sig för att fortsätta det av Sverige påbörjade arbetet. Mot bakgrund av bl.a. detta gemensamma engagemang finns det goda skäl att fortsätta att driva frågor inom handikappidrottens område.

Arbetsgruppen föreslår, utifrån befintligt behov, och utifrån den betydelse som medlemsstaterna i Idrottsdeklarationen numera enligt uttryckt om handikappidrottens betydelse, *att* regeringen aktivt verkar för att EU-kommissionen i dialog med den erkända europeiska handikappidrottsrörelsen kartlägger hur situationen för funktionshindrade att utöva idrottslig verksamhet är i de olika medlemsstaterna.

Arbetsgruppen har tidigare funnit att mycket talar för att det kan vara lämpligt att just nu, då så mycket uppnåtts på relativt kort tid rörande handikappidrotten i EU-samarbetet, aktivt

driva uppfattningen att det är önskvärt och nödvändigt att inbjuda EU-kommissionen att utarbeta ett handlingsprogram för handikappidrottsfrågor inom EU. Avsikten med detta skall vara att stödja och verka för en långsiktig utveckling av idrott för funktionshindrade. Innehållet i Idrottsdeklarationen är en given utgångspunkt för arbetsgruppens argumentering. Detta förslag skall uppfattas som det långsiktiga målet och syftet för den kartläggning som vi rekommenderar ovan att regeringen aktivt skall verka för.

Arbetsgruppen föreslår att när regeringen aktivt verkar för ovan föreslagen kartläggning skall detta ha det långsiktiga syftet att pröva förutsättningarna för att EU-kommissionen i framtiden kommer att utarbeta ett förslag till handlingsprogram för handikappidrottsfrågor.
--

Arbetsgrupp med uppgift att bistå Regeringskansliet i frågor som kan bidra till att stärka idrottens sociala, kulturella och demokratiutvecklande betydelse inom EU-samarbetet

1 bilaga

Regeringen beslutar att det inom Regeringskansliet skall tillsättas en arbetsgrupp med uppgift att bistå Regeringskansliet i frågor som kan bidra till att stärka idrottens sociala, kulturella och demokratiutvecklande betydelse inom EU-samarbetet. Uppgifterna för arbetsgruppen finns närmare angivna i *bilagan* till detta protokoll. Arbetet skall avslutas senast den 1 oktober 2001.

Statsrådet Ulrica Messing skall utse ledamöterna i gruppen och utse en av dem att vara ordförande samt besluta om experter och sekreterare åt gruppen. Bland dessa skall ingå bl.a. företrädare för idrottens organisationer samt för Utrikesdepartementet, Socialdepartementet, Näringsdepartementet och Kulturdepartementet.

Kostnaderna för år 2000 beräknas uppgå till 450 000 kronor och skall belasta anslaget Regeringskansliet m.m., anslagsposten 9, Kulturdepartementet.

Utdrag till

Statsrådsberedningen
Utrikesdepartementet
Finansdepartementet
Socialdepartementet
Näringsdepartementet
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Sveriges Riksidrottsförbund

Bilaga till regeringsbeslut
den 6 juli 2000

Arbetsgrupp med uppgift att bistå Regeringskansliet i frågor som kan bidra till att stärka idrottens sociala, kulturella och demokratiutvecklande betydelse inom EU-samarbetet

Bakgrund

Regeringens initiativ

Bestämmelserna i Fördraget om Europeiska Unionen, sekundärrätten och gemenskapens olika beslut påverkar i allt högre utsträckning idrottsutövandet och idrottsevenemangen i Europa. Den viktigaste förklaringen till detta är den snabba utvecklingen inom den kommersiella idrotten. Idrottsrörelsen och de ekonomiska verksamheter som är kopplade till idrotten är en viktig näringsgren samtidigt som idrotten i bl.a. Sverige främst är en demokratiskt uppbyggd folkrörelse med stor utbredning i hela vårt land. Regeringen har i propositionen *En idrottspolitik för 2000-talet - folkhälsa, folkrörelse och underhållning* (prop. 1998/99:107) redogjort för att man avser att tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att ge förslag till eventuella åtgärder för att stärka idrottens sociala, kulturella och demokratiutvecklande betydelse inom EU-samarbetet.

På regeringens uppdrag har en arbetsgrupp inom dåvarande Inrikesdepartementet kartlagt och analyserat idrottens påverkan av EG-fördraget och lämnat rapporten i *EG-rätten och svensk idrott*, Ds 1997:27 (Ku1999/26/IFU). I sin rapport lämnade arbetsgruppen inga förslag.

EU-nivå

Idrott som sådan omfattas inte av Fördraget och härigenom har inte heller någon gemenskapspolitik på idrottsområdet utarbetats. EG-domstolen har dock i flera domar fastställt

principen att idrotten bör underkastas gemenskapsrätten i de fall den utgör en ekonomisk aktivitet inom ramen för den inre marknaden. Detta har också blivit allt vanligare i takt med att ersättningar för reklam och mediarättigheter kommit att öka väsentligt. Bl.a. mot bakgrund av den snabba utvecklingen inom idrottsområdet antog det Europeiska rådet vid sitt möte i Amsterdam (december 1997) en särskild deklaration där idrottens sociala betydelse, särskilt för att skapa identitet och gemenskap människor emellan, betonas. Rådet uppmanade därför Europeiska unionens organ att beakta synpunkter från idrottssammanslutningar när det gäller viktiga frågor som rör idrott. I samband därmed bör särskild uppmärksamhet ägnas det som är särskilt kännetecknande för amatöridrotten. I slutsatserna av ordförandelandet från det Europeiska rådets möte i Wien (december 1998) betonades idrottens sociala betydelse och Rådet inbjöd EU-kommissionen att överlämna en rapport till det Europeiska rådets möte i Helsingfors med inriktning på att bevara nuvarande idrottsstrukturer och att upprätthålla idrottens sociala funktion inom ramen för gemenskapen. Rådet uttryckte vidare sin oro för omfattningen och allvaret med dopning inom idrotten, vilket undergräver idrottens etik och äventyrar folkhälsan. Rådet betonade behovet av mobilisering på EU-nivå och inbjöd medlemsstaterna att gemensamt och tillsammans med EG-kommissionen och internationella idrottsorganisationer undersöka möjliga åtgärder för att intensifiera kampen mot denna fara, särskilt genom bättre samordning av befintliga nationella åtgärder.

EU-kommissionen har som uppföljning av Europeiska rådets möte i Wien beslutat två meddelanden som överlämnats till Rådet, Europaparlamentet, ekonomiska och sociala kommittén och regionkommittén. Det ena meddelandet benämns Helsingfors-rapporten och behandlar frågor av betydelse för idrottens nuvarande struktur i Europa. Sammanfattningsvis svarar EU-kommissionen att man inte kan garantera att nuvarande idrottsstrukturer kan bevaras eller att idrottens

sociala funktion inom ramen för gemenskapen kan upprätthållas. I det andra meddelandet behandlar kommissionen en gemenskapsplan för stöd till kampen mot dopning inom idrotten. EU-kommissionen pekar på ett antal områden inom sin kompetens där man pekar på möjliga initiativ.

Under det tyska ordförandeskapet våren 1999 genomfördes två stycken informella idrottsministermöten. Vid dessa möten har främst frågan om kampen mot dopning inom idrotten diskuterats. Såväl under det finska ordförandeskapet som under det portugisiska ordförandeskapet genomfördes ett informellt idrottsministermöte där främst dopningsfrågorna inom idrotten diskuterades. Vid det senaste informella idrottsministermötet i Lissabon i maj 2000 diskuterades även uppföljning av Helsingfors-rapporten. På inbjudan av många delegationer vid detta möte har EU-kommissionen nu kallat medlemsstaterna till två arbetsgrupper. En arbetsgrupp för att följa upp Helsingfors-rapporten och en för att behandla dopningsfrågor, särskilt frågan om den europeiska unionens roll gentemot Världsan antidopningsbyrån, WADA.

I ordförandeskapets slutsatser från Europeiska rådets möte i Portugal i juni 2000 framgår i avsnittet IV. Europa och medborgarna, punkten 50, att det Europeiska rådet uppmanar kommissionen och rådet att beakta idrottens specifika karaktär i Europa och dess sociala funktion när man förvaltar gemenskapens olika politikområden.

Framställningar till Regeringskansliet

Företrädare för idrottsrörelsen och näringslivet har uppvaktat regeringen i frågor rörande Europeiska Unionen och idrotten. Bland dessa finns bl.a. det internationella och europeiska fotbollförbundet (Ku1999/101/IFU) och ENIC (Ku1999/1760/IFU) tillskrivit regeringen i ärenden rörande fotbollen och konkurrensregler. Vidare har Svenska handikappidrottsförbundet (Ku1999/1673/IFU) och

Ku1999/1934/IFU) begärt att svenska regeringen skall prioritera insatser för handikappidrotten inför det svenska ordförandeskapet i EU. Det internationella bilsportförbundet (Ku1999/1779/IFU) framhåller att det finns ett behov av en klar rättslig grund för idrotten i Fördraget. Sveriges riksidrottsförbund (Ku1999/2786/IFU) pekar i en skrivelse på vissa frågor som närmare bör belysas av den av regeringen aviserade arbetsgruppen.

Det kommande svenska ordförandeskapet i rådet för den europeiska unionen

Idrotten är av stor betydelse för medborgarna i Europa. Dopningen inom idrotten är fusk mot medtävlande idrottsutövare samtidigt som den utgör en del av ett växande folkhälsoproblem. Det är av betydelse att frågor om utvecklingen av idrotten inom den europeiska unionen närmare studeras. Det faktum att Europeiska rådet vid en rad tillfällen under senare år har uppmärksammat idrotten och dess funktion inom EU visar på att det finns frågor av betydelse att närmare diskutera på detta område. Det är av vikt att en god beredskap finns för detta inför och under det svenska ordförandeskapet.

Bedömning och slutsatser

Idrotten är en viktig resurs för utvecklingen inom EU och det är angeläget att ta till vara idrottens betydande sociala funktion. Detta såväl för att stärka folkhälsan som för ökad sysselsättning och tillväxt. Idrottsrörelsen är till sin natur gränsöverskridande genom utbyten på olika nivåer och internationella tävlingar. Dessa tävlingar skiljer sig väsentligt åt genom att vissa idrotter har en betydande ekonomisk omsättning i form av entrébiljetter, TV-intäkter, sponsorer m.m. emedan de flesta idrotter inte uppnår sådant publikt genomslag och därför har en blygsam ekonomisk omsättning. Det som kännetecknar idrottsrörelsen i Europa historiskt är att alla typer av idrotter och olika delar av respektive idrott är

organiserade i gemensamma strukturer. I en tid där idrotten som en social och ekonomisk resurs kan bidra än mer till utvecklingen inom EU är det viktigt att detta inte samtidigt framtvingar en upplösning av den samlade idrottsrörelsen byggd på demokratisk grund. Det finns i dag ingen entydig bild av behovet av insatser på EU-nivå för att uppnå bättre förutsättningar för utvecklingen av idrotten inom EU.

De frågeställningar som berörts i det föregående har till betydande del redan kartlagts och analyserats. En arbetsgrupp skall nu inrättas inom Kulturdepartementet för att utifrån tidigare kartläggningar och analyser komplettera och uppdatera dessa samt bistå Regeringskansliet i beredning av frågor som kan bidra till att stärka idrottens sociala, kulturella och demokratiutvecklande betydelse inom EU-samarbetet.

Arbetsgruppens uppdrag

Uppgifter

Arbetsgruppen skall definiera de områden som kan anses behövliga att komplettera och uppdatera utifrån tidigare kartläggningar och analyser som gjorts inom Regeringskansliet samt bistå Regeringskansliet i frågor av vikt för att stärka idrottens sociala, kulturella och demokratiutvecklande betydelse inom EU-samarbetet. Arbetsgruppen skall vidare föreslå en svensk EU-strategi på idrottsområdet. I sitt arbete skall arbetsgruppen utgå från de prioriteringar som regeringen redovisat för svensk idrottspolitik i propositionen *En idrottspolitik för 2000-talet - folkhälsa, folkrörelse och underhållning*. Viktiga uppgifter för arbetsgruppen är också att klargöra betydelsen för uppdraget av domar i EG-domstolen, ställningstaganden i idrottsrelaterade frågor i såväl rådet som EU-kommissionen och i EU-parlamentet. Arbetsgruppen skall vidare utgå ifrån att idrottspolitik i stort även i fortsättningen bör vara främst en nationell angelägenhet. Arbetsgruppen skall kartlägga och redovisa var inom EU:s programverksamhet beröringspunkter med idrott finns.

Arbetsgruppen skall bistå Regeringskansliet i arbetet inför och under det svenska ordförandeskapet i rådet för den europeiska unionen.

För arbetsgruppen gäller att om förslagen i rapporterna påverkar kostnaderna eller intäkterna för det offentliga skall en beräkning av dessa konsekvenser redovisas. När det gäller sådana kostnadsökningar och intäktsminskningar skall arbetsgruppen föreslå en finansiering. Arbetsgruppen skall vidare redovisa om förslagen i rapporterna har betydelse för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

Arbetets bedrivande

Arbetsgruppen skall inhämta behövliga synpunkter från Sveriges riksidsrottsförbund samt de specialidsrottsförbund och andra intressenter som verkar i frågor av betydelse för uppdraget. Arbetet skall avslutas med en slutrapport senast den 1 oktober 2001.

Bilaga 2

Ordförandeskapets summering av mötet för Sportdirektörerna i Solna den 18–19 april 2001.

1. Direktörerna ansvariga för idrottsfrågor i Regeringskanslierna i EU:s medlemsstater möttes i Solna för att diskutera frågor av gemensamt intresse. Mötet, som var ett officiellt möte under Sveriges ordförandeskap i EU, inleddes av statssekreterare Jan Grönlund med dels en översikt av de generella svenska prioriteringarna under ordförandeskapet och dels en översikt på idrottsområdet. Då de internationella transferfrågorna inom fotbollen nu har lösts så är arbetet inom idrottsområdet främst inriktat på arbetet mot dopning, dialogen med idrottsorganisationerna och uppföljningen av Idrottsdeklarationen.
2. Idrottsdeklarationen antogs av Rådet den 4 december 2000 och behandlades därefter vid toppmötet i Nice den 7–9 december. Stats- och regeringscheferna ställde sig därigenom bakom uppmaningen till gemenskapsinstitutionerna och medlemsstaterna att fortsätta att inom sina befogenheter granska sina riktlinjer utifrån fördraget, med hänsyn till de principer som återfinns i Idrottsdeklarationen. Deklarationen är ett levande politiskt dokument och idrottsminister Ulrica Messing har därför efter samråd med sina kollegor i trojkan (Sverige, Belgien och Frankrike) skrivit till sina kollegor i EU och ställt frågor om hur man behandlar Idrottsdeklarationen i respektive land. Idrottsdirektörerna har genomfört en första genomgång av svaren och uttryckte sitt stöd för en arbetsplan för det fortsatta arbetet med förverkligandet av Idrottsdeklarationen.

3. Arbetsplanen avseende Idrottsdeklarationen består i huvudsak av följande punkter. Sverige kommer att påbörja en analys av hur medlemsstaterna uppfattar att de följer upp deklarationen i sina länder. För att bredda diskussionen och öka kunskapen kommer Sverige också att sända ut Idrottsdeklarationen till europeiska idrottsorganisationer för att få deras syn på denna. Idrottsminister Ulrica Messing kommer att summera arbetets fortskridande och informera sina kollegor inom EU. Arbetet kommer därefter att fortsätta under det belgiska ordförandeskapet och Idrottsdeklarationen kommer även att behandlas vid det europeiska sportforumet i Bryssel den 17–18 oktober 2001.

4. Kampen mot dopning är särskilt viktig. Tillkomsten av Världsantidopningsbyrån (WADA) har till stor del möjliggjorts av engagemanget från regeringarna och idrottsrörelsen i Europa. WADA är ett gott exempel på ett partnerskap mellan regeringarna och idrottsorganisationerna. Partnerskapet är ännu i sin linda och det är nu av yttersta vikt att de kommande besluten om inriktning på verksamheten, finansieringen och val av permanent högkvarter för WADA fattas i samförstånd mellan regeringarna och idrottsorganisationerna.
Frågor om regeringarnas finansiella bidrag till WADA:s budget diskuterades. Ett brett stöd finns för att EU skall spela en viktig roll i detta avseende. Kommissionen meddelade att man kommer att lägga ett budgetförslag i mitten på maj som innebär att EU bidrar med sammanlagt ca 14 miljoner euro under åren 2002 - 2006. Idrottsdirektörerna välkomnade detta besked och menade att frågan har en stark förankring i medlemsstaterna genom Rådets beslut den 4 december 2000 om de allmänna principerna för EU:s medverkan i WADA. Ordförandeskapet uttryckte sin ambition att påbörja Rådets arbete med att processa Kommissionens budgetförslag så snart som möjligt.

Mot bakgrund av att Europa, och då främst EU, förväntas bidra med en väsentlig andel av bidragen till WADA uttryckte idrottsdirektörerna sitt stöd för att Europa borde ges ytterligare en plats i styrelsen för WADA och att den platsen bör gå till EU. Samtidigt uttryckte man sin förståelse och sympati för önskemål om styrelserepresentation från länder i Öst- och Centraleuropa.

5. Idrottsdirektörerna underströk tidigare uttalanden från idrottsministrarna inom EU som konsekvent uttalat att WADA, för att få stark genomslagskraft, måste präglas av oberoende och öppenhet i hela sin verksamhet. I detta sammanhang har det kommande valet av värdstad för WADA:s permanenta säte stor betydelse. Det är angeläget att WADA inte riskerar att ensidigt förknippas med enskilda intressenter i det världsomspännande samarbetet mot dopning. Ett eventuellt val av Lausanne som värdstad skulle innebära en risk i detta avseende.

Inom WADA pågår nu en process för att välja en värdstad för byråns säte. Av de kvarvarande fem kandidatstäderna återfinns tre inom EU – Bonn, Stockholm och Wien. Detta skall ses som ett positivt uttryck för det engagemang som återfinns inom EU för kampen mot dopning och för WADA som organisation. I slutfasen av processen arbetar för närvarande en särskild utvärderingskommitté som kommer att lämna sin rapport till WADA:s exekutivkommitté och styrelse inför styrelsens beslut den 21 augusti 2001. Idrottsdirektörerna uttryckte sitt stöd till detta arbete och sin förväntan på att utvärderingskommittén kommer att klargöra de olika kandidatstädernas relativa fördelar och nackdelar. Då resultatet av utvärderingskommitténs arbete blir känt finns det sannolikt möjlighet att närmare värdera vilken av kandidatstäderna som kan anses ha bäst möjlighet att bli utsedd till värdstad för WADA.

6. Idrottsdeklarationen tar upp vikten av det frivilliga arbetet och erkänslan av de frivilligas ekonomiska och sociala roll. Vid idrottsdirektörmötet presenterade Sveriges Riksidrottsförbund sin syn på det betydande bidrag till den sociala ekonomin som de frivilliga, demokratiskt uppbyggda och medlemsbaserade idrottsorganisationerna ger. Grunden för detta är ett betydande ideellt engagemang och väl fungerande nätverk på olika nivåer. Riksidrottsförbundet presenterade också resultatet av en enkät till motsvarande idrottsorganisationer i de 15 medlemsstaterna inom EU. Ett tydligt besked är att det finns ett stort engagemang från idrottens organisationer i att bidra till samhällenas utveckling inom olika områden. Idrottsdirektörerna uttryckte sitt stöd till ett fortsatt arbete inom detta område och riktade särskilt sin uppmärksamhet på den kommande 7:e Europeiska konferensen om social ekonomi i Gävle den 7–9 juni 2001.
7. Frågan om funktionshindrades rättigheter och möjligheter att utöva idrott diskuterades under mötet. Särskilt uppmärksammandes att Idrottsdeklarationen lyfter fram idrott för fysiskt och psykiskt funktionshindrade som ett utmärkt sätt för individuell mognad, rehabilitering samt social och solidarisk anpassning och att den därför bör uppmuntras. Idrottsdirektörerna underströk att de funktionshindrades rätt att utöva idrott är grundläggande och att detta bör beaktas som en viktig del under år 2003 som av EU är utlyst som det Europeiska året för funktionshindrade.
8. Mötet diskuterade de resultat som uppnåtts genom en nära dialog mellan företrädare för EU-kommissionen och för FIFA och UEFA avseende de internationella transferreglerna inom fotbollen. Idrottsdirektörerna uttryckte sitt stöd för att frågan därmed kan lösas på ett sätt som tar hänsyn både till idrottens särskilda karaktär

och sociala roll såväl som till principerna inom EU för konkurrens, fri rörlighet och arbetsrätt. Kommissionen riktade ett särskilt tack till Sveriges statsminister Göran Persson, som i egenskap av ordförande i EU aktivt bidragit till resultatet i frågan. Vidare underströk Kommissionen att Idrottsdeklarationen haft betydelse för att samförstånd med FIFA och UEFA har kunnat nås.

9. Det kommande belgiska ordförandeskapet tillkännagav sina planer för idrottsområdet. De politiska prioriteringarna inkluderar för närvarande följande områden: Uppföljningen av Idrottsdeklarationen, dopningsfrågorna, idrott för funktionshindrade, det frivilliga arbetet samt kvinnors situation inom idrotten. Under sitt ordförandeskap avser man att genomföra såväl ett informellt idrottsministermöte som ett trojkamöte för idrottsministrarna och ett sportdirektörmöte.
10. Kommissionen tillkännagav att man avser att genomföra det årliga europeiska sportforumet i Bryssel den 17-18 oktober. Till forumet kommer idrottsdepartement, nationella olympiska kommittéer, Riksidrottsförbund, Handikappidrottsförbund samt europeiska idrottsorganisationer att bjudas in. Vidare presenterade Kommissionen att forumet kommer att behandla fyra särskilda teman. Dessa är dopningsfrågan, idrott för funktionshindrade, uppföljning av Idrottsdeklarationen samt idrotten som en del av den sociala ekonomin.

Bilaga 3

BOLLNÄS AGREEMENT

With representatives of the following countries:
Belgium, Denmark, Finland, France, Germany, Great Britain,
Ireland, Netherlands, Sweden.

Given that

- 37 Million citizens of the EU are disabled.
- The Sports for Disabled movement provides the disabled citizens of the EU with means for social integration, barrier training, self confidence and the human right/right of the disabled to chose to engage in sports activities on a level of the individuals own choice. All levels of sports activities for persons with disabilities are important and valuable to an even greater extent than sports for able-bodied because of the impact for rehabilitation or habilitation in general and individually, and because of the positive effects on social factors and quality of life.
- Sport is one of the best social activities to prove the capacities of a person with impairment and to fulfil a maximal participation in social life (WHO).
- The sports for disabled movement guarantees the human right/ right of the disabled to chose to engage in sports on any level from recreation to elite levels.

- The social and rehabilitation benefits from the programmes of sports for disabled are extensive for the EU member countries and for the disabled population of the EU. It is offered mainly through unpaid voluntary work both on the national and the European levels.
- Sports for disabled is an important part of the European sports establishment. It is however, not yet included as an integral part in all aspects. It has, and will always have, some *additional* needs.
- The Sports for Disabled movement should, with reference to the above, be made eligible for financial and other support from the EU in its own rights, as well as being a part of the EU sports community as a whole to promote and participate in the work for integration through sport. This would only be possible given a legal basis for such activity, i.e., an article in the Treaty on European Union (see note 1).
- *The statement about Sports of Disable of The European Council in the Draft declaration on the specific characteristics of sport and its social functions in Europe, of which account should be taken in implementing common policies*

the meeting has agreed to the following aims and strategies:

Aims

1. To ensure equal rights and opportunities for all sporting persons able bodied as well as disabled.
2. To promote the inclusion of an article on sport in the Treaty on European Union.

3. To explore the possibility of a specific reference to disability sport being included in the Treaty.
4. To increase participation in the European Sport Forum (see note 2) through representation on national delegations.
5. To explore the possibility of liaison with the European Disability Forum on common issues.

Strategy

- 1 Recommend National Paralympic Committees and other national or international organisations for disability sports to undertake activities as appropriate to achieve those aims.
- 2 Use the EU presidencies (*changed*) to try to get the aims of the Sports for Disabled movement on to European Union/Commission agendas and to establish a relay system of NPCs in the countries of the outgoing, current and incoming EU Presidencies (the "Troika") to implement decisions.
- 3 Seek a united approach by sending out the results of this meeting to all other relevant parties with the invitation to further assist in reaching the aims.
- 4 Use currently existing connections with the EU e.g. EPC, INAS Europe, SOEE and EDSO
- 5 Respond positively to the offer from ENGSO (see note 3) to function as a vehicle for bridge building with leading European Sport Organisations for purposes of informing them of the aims as established by sports for disabled organisations, e.g. through conferences, invitation to attending General Assemblies as observers.

Furthermore, the meeting invites any relevant national, European or international disability sports organisation to lend its support to the above statement.

We (*name of organisation*)
having read and discussed the above statement of aims and strategies hereby endorse and are willing to play our part in their promotion.

Date Signature

Note 1 At present the Treaty which binds the EU member states provides no opportunity for EU level activity in sport, i.e., neither policies, programmes, nor budgets.

Note 2 At present the European Commission recognises and is advised by two European "umbrella" bodies which may be of interest to the Sports for Disabled movement, the European Sports Forum and the European Disability Forum.

Note 3 The European Non-Governmental Sports Organisation (ENGSO) provides an "umbrella" over mainstream (i.e. non-disabled) national sports federations and is a regular participant in meetings of the European Sports Forum.

Bilaga 4

Riksidrottsförbundets presentationsmaterial om social ekonomi vid Idrottsdirektörmötet i Solna i april 2001

Is sport considered an important local and regional developmental resource in your country?

Yes 10	No 0	No Answer 1
-----------	---------	----------------

Examples →

Examples

- Local/regional trade
- Employment
- Sport – Tourism
- Events
- Integration – immigrants, disabled
- Health
- Ensure healthy growing up conditions for children and youth

Is the sport movement a participant in the networks and partnership that have been established within the social economy in your country?

Yes 9	No 1	No Answer 1
----------	---------	----------------

Examples →

Examples

- Sport participants in different projects and national committees
- Sport against racism
- Employment in sports
- Health aspects – sport

Does sport figure in your national EU programmes?

Yes 7	No 4
----------	---------

Examples

- Employment
- Structural funds
- Gender equality
- Regional + Structural funds
- Youth

Has the sport movement in your country collaborated in the production of local and regional planning materials – growth figures or suchlike?

Yes 7	No 3	No Answer 1
----------	---------	----------------

Examples

- Education plans
- Health planning

Within which areas do you consider that the sports movement is or could be an important resource and factor in development at local and regional levels in your country?

- Education
- Culture
- Health
- Environment
- Tourism
- Recreation
- Local/regional trade
- Employment
- Citizen co-operation

Is the sports movement seen as a resource and an important party with regard to matters of the public health and your country's efforts to improve the quality of life?

Yes
10

No
1

(at the moment limited to the doping fight!)

Examples →

Examples

- Working against drugs
- Sports and recreation are beneficial to the public health
- "Fit for life" programme
- Mental and physical improvement

Are sporting events and competitions an important source of income for the tourist trade in your country?

Yes	No
10	1

Examples → Events
 → Sport tourism important for many regions

Does sport in your country figure on the government's agenda of "national interests"?

Yes 6	No 4	No Answer 1
----------	---------	----------------

Examples →

Examples

Yes 6	No 4
<ul style="list-style-type: none">• Health – Sport• Sports – Social inclusion• Sport for all• Successful in sport• National identification	<ul style="list-style-type: none">• Very seldom• Sport is a political communication tool – not more!

Bilaga 5

Sammanställning över RF-Distriktens EU-verksamhet t.o.m. den 31 maj 2001

- Samtliga 21 distrikt har svarat på enkäten
- 19 ansökningar har hittills beviljats, ytterligare 13 är inlämnade
- 14 ansökningar är inom Mål 3
- 5 ansökningar är inom Mål 1
- Mål 3-projekten har resulterat i 5,1 milj i EU-bidrag och 7,3 milj i nationell medfinansiering.
- Mål 1-projekten har resulterat i 21,9 milj i EU-bidrag och 20,5 milj i nationell medfinansiering, samt 12 milj från näringslivet.
- Enbart 1 distrikt har ansökt om projekt inom ramen för programmet "Ungdom" och ingen har ansökt om något gemenskapsinitiativ ännu.
- 23 föreningar/SDF har fått EU-projekt beviljade. Detta till en sammanlagd bidragssumma av 4,2 milj i EU-bidrag, 3,9 milj i nationell medfinansiering och 4,2 milj från näringslivet.
- 10 distrikt uppger att de arbetar med arbetslöshetsprojekt, varav 7 av dessa mestadels genomför projekten som EU-projekt. Om man inte genomför dem som EU-projekt så beror det på att de är helfinansierade av LAN, kommunen eller försäkringskassan.

- 8 distrikt finns representerade i "stora partnerskapet" (tillväxtavtalet)
- 9 distrikt finns representerade i "partnerskapet för ett målområde"
- 13 distrikt finns representerade i "beredningsgruppen för lokalt projektstöd"
- **Totalt har EU-projekten hittills tillfört idrotten 31,2 miljoner i EU-bidrag, 31,7 miljoner i nationell medfinansiering och 16,2 miljoner från näringslivet.**

Bilaga 6

Möjligheter för svensk idrott att använda EU som utvecklingsresurs

Sammanställd av *Sture Espwall*
Jämtland-Härjedalens Idrottsförbund

Inledning

Idrottsrörelsen är Sveriges största folkrörelse och ungdomsorganisation. Idrottens olika organisationer har sedan det att Sverige blev en av EU:s 15 medlemsstater, kommit att spela en allt viktigare roll inom den sociala ekonomin. I Sverige finns det i princip en eller flera idrottsklubbar på varje ort. I städerna finns det klubbar i varje bostadsområde.

I idrottens regi sker dagligen en mängd aktiviteter, året runt. Tävlingar, träningar, ledarutbildning, små som stora evenemang, dans- och nöjeställningar, bingo och olika kulturarrangemang i en härlig mix. Gemensamt för all denna verksamhet är att den sker i ideell regi, av människor som tillsammans vill åstadkomma utveckling, glädje och gemenskap. Idrotten skapar regionalt, via sina evenemang och aktiviteter ett stort antal mötesplatser och arbetstillfällen/sysselsättning. Unga som gamla samlas tillsammans inom idrotten och ordnar aktiviteter som bidrar till att skapa livskvalitet i form av rekreation, motion eller tävling.

Idrotten ger också en mängd orter runt om i Sverige medial uppmärksamhet och därmed såväl nationell som internationell fokus. De lokala idrottsklubbarna spelar på många orter en viktig och ibland helt avgörande roll, när det handlar om att, tillsammans med besöksnäringen, skapa s.k. "gästnätter". Det kan konstateras att på många av våra "turistorter", finns även livaktiga och väl fungerande idrottsklubbar. Även i våra

storstadsområden spelar inte sällan namnkunniga idrottsklubbar en betydande roll vad gäller uppmärksamhet och PR för respektive stad.

Många av våra "hjältar", både ur historiskt perspektiv som i nutid, är våra idrottsstjärnor, män och kvinnor som älskas av folket. Ett antal av våra idrottsstjärnor har via sina prestationer gjort Sverige välkänt och uppmärksammat runt om i världen. De har samtliga fostrats i idrottsföreningar runt om i landet. Idrotten har i alla tider bidragit till att skapa regional självkänsla och stolthet och är ett utmärkt forum för människor att samlas omkring, med naturliga kontaktytor och vänskap som följd.

Det är med ovanstående beskrivning idrotten skall betraktas vad gäller möjligheterna att använda EU som utvecklingsresurs och finansier av idéer och visioner.

Idrottsrörelsen – "non-governmental organisations" (NGO:s)

Svenska idrottsorganisationer med Riksidrottsförbundet (RF) i spetsen är i EU-terminologi " Non-Governmental Organisations – NGO:s, d.v.s. självständiga och från staten och det offentliga fristående organisationer.

EU-fonder tillgängliga för NGO:s – inklusive idrottsrörelsen

Följande beskrivningar av EU-fonder tillgängliga för NGO:s, behandlar inledningsvis fonder som tillhandahålls direkt av EU-kommissionen och därefter de s.k. strukturfonderna och initiativ som f.n. gäller för perioden 2000 – 2006.

EU-fonder – ansökan direkt via kommissionen

Det finns ett antal olika former av fonder tillgängliga via EU-kommissionen. Nedan ges en kort beskrivning av fonder som kan vara av intresse för idrottsrörelsen i Sverige.

Ansökningstider för 2002 är idag inte satta för flertalet program.

För benämningar på fonderna liksom en del andra uttryck används genomgående engelska.

A grant – I Kommissionens regelverk "the Vademecum on grant management" (1999), definieras "a grant" som att vara ekonomisk hjälp till stöd för ett policymål – utbetalt direkt till en "välgörare"/utförare (beneficiary) från kommissionen. Grant kan också benämnas subvention eller ekonomiskt insats.

Call for proposals for a grant (publiceras i Official Journal C serie, samt presenteras på respektive EU Direktoriats (GD) hemsidor): Här återfinns de flesta s.k. "budget lines" som är öppna för och möjliga för NGO:s att söka från. Ett "proposal" innebär att Kommissionen befrämjar och uppmuntrar till en aktivitet som bedömts vara både viktig och användbar för kommissionens arbete. Kommissionen sätter ramarna och utföraren preciserar innehåll och utförande.

Call for tenders (publiceras i Official Journal S serie, samt presenteras på www.tenders.com): Call for tenders är erbjudanden om att genomföra "allmänna uppdrag" (public work), att leverera olika typer av tjänster och servicekontrakt. Olika typer av servicekontrakt kan vara av intresse för NGO:s. Erbjudandena upphandlas av Kommissionen via allmän budgivning, alternativt via budgivning från av Kommissionen särskilt utvalda aktörer.

"Ad hoc" grants/unilateral requests for subsidies: I likhet med "call for proposals" och "call for tenders" skall denna typ av grants handla om aktiviteter som befrämjar och bedöms vara av vikt för Kommissionens arbete. En väsentlig skillnad från de föregående är att initiativen till aktuella aktiviteter kommit "underifrån", från aktör som uppvaktat Kommissionen med konkreta förslag på projekt. Offentliggörandet sker på respektive GD:s hemsida.

Partnership - Framework - Agreements är ett standardkontrakt mellan European Community Humanitarian Office (ECHO) och frivilligorganisationer som arbetar med katastrofhjälp och motsvarande.

Calls for expression of interest kan beskrivas som en metod för att identifiera och välja ut kandidater till olika Call for tenders. Publiceras i Official Journal S series.

Budget Lines 2001

Under innevarande år har EU kommissionen program med tillhörande fonder inom:

<u>Namn</u>	<u>Budget lines</u>
- "Bidrag till organisationer som främjar EU-tanken"	A-30
- Ungdom	B3
- Kultur	B3
- Kompetensutveckling	B3
- Media och information	B3
- Hälsa	B3
- Konsumentskydd och Socialpolitik	B5
- Energi och miljö	B4
- Forskning och teknisk utveckling	B6

Vidare finns en Budget line B7 för bilaterala insatser.

Gemensamt för programmen är att ansökan görs direkt till Kommissionen. Ansökningstiderna varierar från ett tillfälle per år, till löpande ansökningar under året.

Efter genomgång av aktuella "budget lines" (2001), kan konstateras att intressanta program för idrottsorganisationer är följande:

Grants to organisations advancing the idea of Europe

Budget line nr: A-3021
Budget: 1.8 m EURO
Beskrivning: Målet med denna Budget line är att stödja verksamhetskostnader (inkl. adm.) för organisationer som aktivt främjar "EU-tanken". NGO:s kan med fördel söka och organisationer som finns i flera av EU:s medlemsstater prioriteras.

Kommentar: Skulle vara möjligt för idrottsorganisation att erhålla medel för olika former av interna och externa informationsinsatser gällande programmets mål.

Associations and federations of European interest

Budget line nr: A-3024
Budget: 1.3 m EURO
Beskrivning: Målet här är att stödja organisationer etc. som har arrangemang, aktiviteter eller projekt som kan anses stimulera ökad europeisk integration och medvetenhet om EU. Även projekt som tillhandahåller rådgivning beträffande den fria rörligheten inom EU, kan stödjas.

Kommentar: Eventuella. möjligheter för idrottsorganisationer som har arrangemang eller projekt som matchar programmets syfte. Möjligen skulle ett idrottsarrangemang kunna ges en profil i enlighet med programmets intentioner.

Support for international non-governmental youth organisations

Budget line nr:	A-3029
Budget	1.4 m EURO
Beskrivning	Syfte att stödja delar av lämpliga organisationers årliga driftskostnader vad gäller att organisera europeiska ungdomsaktiviteter. Organisationen måste finnas verksam i minst åtta medlemsländer. Alternativt sex medlemsländer och ytterligare sex länder tillhörande ansökarländerna eller EFTA.
Kommentar	Ev. möjligheter för Specialidrottsförbund (SF) med ungdomsutbyte i Europa att finansiera delar av verksamheten via programmet.

Preparatory actions for co-operation in the fields of education and of Youth policy

Budget line nr:	B3-1000
Budget	5.9 m EURO
Beskrivning	Syfte att stödja organisationer och aktörer som organiserar utbildning för ungdom. Programmets tyngdpunkt ligger på att bredda och förbättra språkundervisning (främmande språk) samt lärarutbyte/samarbete över landsgränserna.
Kommentar	Möjligheter för idrottens utbildningsorganisation SISU och folkhögskolan på Bosön.

Socrates

Budget line nr:	B3-1001
Budget	239.3 m EURO
Beskrivning	<p>Programmet lägger tonvikten på "livslångt lärande" och ett kunskapsorienterat Europa. Nyckelord: ökad anställbarhet, aktiva medborgare. Den europeiska dimensionen inom undervisningen betonas, liksom Transnationella utbildningsmöjligheter.</p> <p>Socrates innehåller delprogrammen:</p> <ul style="list-style-type: none">Comenius – undervisning på grundskolenivåErasmus – "högre" utbildningGrundtvig – vuxenundervisningLingua – språkundervisningMinerva – distansutbildning <p>NGO:s som arbetar med utbildningsverksamhet kan söka medel ur programmet. Ansökningar för nationella centrala projekt görs till Bryssel. Decentraliserade aktiviteter och lokala projekt ansöker i respektive medlemsstat.</p>
Kommentar	<p>Möjligheter för SISU att finansiera vissa projekt och utbildningsaktiviteter via programmet.</p>

Youth – Ungdom

Budget line nr:	B3 – 1010
Budget	66.75 m EURO
Beskrivning	<p>Syftet med programmet beskrivs av Ungdomsstyrelsen i Sverige: ”EU-programmet Ungdom är till för dig som är sugen på upplevelser utöver de vanliga. Säg dina första stapplande ord på ett främmande språk, lär dig mer om kulturer och traditioner. Upplev atmosfären på en okänd plats och träffa nya vänner. Skaffa dig internationell erfarenhet – en användbar kompetens”.</p> <p>Programmet är uppdelat i fem (5) delar: Ungdom för Europa Europeisk volontärtjänst Ungdomsinitiativ Programsamverkan Stödaktiviteter</p> <p>Programmet omfattar ungdomar i åldern 15 – 25 år. Ansökan till Ungdomsstyrelsen i Sverige. Löpande ansökningstider under perioden 2000 – 2006.</p>
Kommentarer	<p>Obyråkratiskt program med stora möjligheter för idrottsföreningar runt om i Sverige. Möjligheter till fördelaktig finansiering av internationellt ungdomsutbyte, ge unga ledare internationella erfarenheter m.m.</p>

Leonardo da Vinci

Budget line nr:	B3-1021
Budget	142.4 m EURO
Beskrivning	Program som förlängts ytterligare sju) år (2000-2006) med mål att främja olika former av yrkesträning och transnationellt erfarenhetsutbyte. Ansökningar 2000, 2002 och 2004. Innevarande "Call for proposals" innefattar pilotprojekt, ökad rörlighet, språkinläring, transnationella nätverk och utveckling av färdigheter på olika områden. Prioriterade områden: Anställningsbarhet, socialt inkluderande, anpassningsförmåga och ny teknik. NGO:s som vill jobba med stöd av programmet måste bilda partnerskap med ansvariga Svenska myndigheter på arbetsmarknadsområdet.
Kommentar	Programmet kan i vissa delar vara möjligt att arbeta med för idrottsrörelsen och då framförallt för SISU vad gäller olika typer av utbildningar för anställda inom idrotten (ca 7.500 st.). Vidare skulle ev. delar av SF:s tränarutbildningar, de som kan leda till anställning som tränare, vara möjliga att inrymma i programmet.

Pilot project to assist campaigns to combat drug taking in sport in Europe

Budget line nr:	B3-2020
Budget	5 m EURO
Beskrivning	Intentionerna är att finansiera pilot projekt som uppmuntrar till samarbete mellan medlemsländernas idrottsorganisationer och nationella och internationella specialidrottsförbund. Programmet kan stödja såväl antidopingkampanjer som utvecklandet av olika testmetoder och harmonisering av regelverk och studier av dopningens skadeverkningar.
Kommentar	Ett av få program som specialdesignats för idrottsorganisationer. Goda möjligheter att finansiera delar av antidopingarbetet i Sverige. RF och de SF som har antidopingprogram kan finansiera delar av programmet via denna budgetline – främst innovativa framåtsiktande verksamheter.

Measures to achieve equality between men and women

Budget line nr:	B3-4012
Budget	9.7 m EURO
Beskrivning	Programmet antogs i December 2000 och gäller för perioden 2001–2005 och kommer att omfatta områden av vikt för jämställdhet, undervisning, arbetsliv, forskning m.m. Programmet innehåller fem strategiska prioriteringar:

- ekonomisk jämställdhet
- representation och deltagande
- social jämställdhet
- könsroller och stereotyper
- ökad jämställdhet i samhället

Programmet kommer att stödja olika former av projekt som på olika sätt kan leda till ökad jämställdhet.

Kommentar Ev. möjligt för idrottsorganisationer som aktivt arbetar med jämställdhetsfrågor och önskar att driva projekt inom området.

Program med hälsoinriktning

Under innevarande år kommer EU att anta ett samlat program för "Hälsa". Detta program kommer att ersätta samtliga budget lines som idag avser olika hälsoprogram. De budget lines som idag finns kommer att vara aktuella fram till december 2002.

Det nya föreslagna programmet kommer att fokusera på olika hälsotekniker snarare än på sjukdom. Tre huvudteman finns framtagna: ökad kunskapsbas, ökad förmåga att motverka och förebygga hälsoproblem samt ökad bättre hälsa via förebyggande av sjukdom och ökad hälsorådgivning.

Public Health

Budget line nr: B3-4308

Budget 36.5 m EURO

Public health, health promotion, information on health, health education and public health training (tidigare budget line B3-4300)

Budget	7.27 m EURO
Beskrivning	<p>Programmets mål är att öka hälsonivån inom EU genom att uppmuntra medlemsländerna till att främja hälsosamma vanor och livsföring. Stöd kan ges till yrkesträning, utbildning och framtagande av informationgällande hälsostatistik.</p> <p>Främjandet av hälsa innefattar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kost - alkoholkonsumtion - tobak och droger - fysisk aktivitet - psykisk hälsa - sexuella vanor - läkemedelsbruk
Kommentar	<p>NGO:s kan söka medel ur programmet. Projekten måste vara transnationella och prioritet ges till projekt som omfattar flera medlemsländer och ansökarländer. Möjligt för RF att tillsammans med andra nationella idrottsorganisationer forma folkhälsoprojekt inom ramen för projektets anda.</p>

Health and well-being - Injury Prevention (tidigare budget line B3-4304)

Beskrivning	Denna del av programmet syftar till att minska antalet skador som idag sker dels i vår hemmiljö, dels under fritiden.
-------------	---

Stöd kommer att ges till projekt med syfte att samla in data och statistik gällande olika skadepanoraman och system för feedback, och erfarenhetsutbyte mellan medlemsländerna. Programmet är "öppet" för organisationer med kompetens inom området och projekten skall vara transnationella.

Kommentar

Program som kan utgöra en möjlighet för RF att tillsammans med motsvarande organisationer i övriga medlemsländer, finansiera projekt med syfte att samla in olika data vad gäller skador inom idrotten/fritiden och hur dessa kan förebyggas.

**Quality of life and management of living resources –
Operating Expenditure**

Budget line nr:	B6-6111
Budget	603.3m EURO
Beskrivning	<p>Del av det s.k. femte ramprogrammet. Syftet med programmet är att öka kunskapen och utveckla olika teknologier med inriktning mot att förbättra livskvaliteten och hälsan. Den forskning som ges stöd skall ha ett europeiskt perspektiv och beakta de faktum att vi har en allt äldre befolkning i EU och handikappades situation. Stöd ges till projekt inom följande områden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mat, kost och hälsa - kontroll av smittsamma sjukdomar - The "Cell Factory"

- Miljö – Hälsa
- Förnyelsebart jordbruk, fiske och skogsbruk
- ökad integration och utveckling av landsbygd och områden med berg och fjäll.
- åldrande befolkning och handikapp

Vidare finns möjlighet att söka medel för FoU verksamhet inom ett antal områden som t ex:

- degenererade och kroniska sjukdomar
- neuroforskning
- folkhälsa/välfärd
- biomedicinsk etik
- handikappforskning.

Stöd kan även avse uppbyggnad av forskningsstrukturer. Storleken på det stöd som EU ger är beroende av projektens innehåll och karaktär. En variation mellan 35 – 100% förekommer.

Kommentar

Omfattande program som ofta beviljar medel till transnationella projekt. Inte sällan skall projektledare för dessa projekt vara disputerad. Vidare är projekten ofta av karaktären att många olika aktörer samverkar inom ramen för ett av EU stött projekt i detta program. Möjligheter för idrottsrörelsen i detta omfattande program skulle kunna vara som en av flera deltagare i ett projekt inom området Folkhälsa/friskvård och eller specifika projekt gällande kost.

Strukturfonder – Nationella program

Nedanstående program och gemenskapsinitiativ är resultatet av förhandlingar mellan Sverige och Kommissionen. De olika överenskommelser som gjorts finns reglerade i tre program och fyra initiativ. Programperioden är 2000 – 2006. Gemensamt för samtliga program och initiativ är att projekten ska ha en medfinansiering, dels via svenska offentliga medel, dels via privata medel, för att kunna erhålla stöd via EU.

Mål 1-programmet

Mål 1-programmet är en del av EU:s regionalpolitiska åtgärder. Programmet är inriktat på att stärka och utveckla tillväxten i näringslivet, stärka regionens dragningskraft så att nya företag etableras och befolkningstillväxt främjas. För att erhålla EU-finansiering till olika projekt krävs att projektet medfinansieras av nationella offentliga svenska medel, samt privata medel. Det finns två Mål 1 områden i Sverige.

(Inom Mål 1 ingår även insatser för Mål 2 och 3, exempelvis "Växtkraft".)

Mål 1 Norra Norrland (Norrbottnen och Västerbottnen)

Budget

Totalt ca 8 miljarder kronor för programperioden (2000 – 2006) varav EU bidrar med drygt 3 miljarder kronor. Beskrivning I det Samlade programdokumentet (SPD) för Norra Norrland ingår

Följande områden (inom parantes - del av budget):

- Utveckling av infrastrukturen (29%)
- Näringslivsutveckling (30%)
- Kompetensutveckling (22%)

- Landsbygdsutveckling (8%)
- Natur, Kultur och Livsmiljö (7%)
- Samiskt program (3%)
- Tekniskt stöd (1%)

Kommentar

Idrott/Fritid finns omnämnt i SPD:n under rubrikerna:

- Natur, Kultur och Livsmiljö (större utbud på fritids- och idrottsaktiviteter ur ett folkhälsoperspektiv)
- Landsbygdsutveckling (social ekonomi, främjande av turism och bevarandet av kulturarvet)
- Jämställdhetsinsatser (utbildningssamordnare samt ideella föreningars betydelse)
- Sociala infrastrukturen (Folkhälsa - motion och idrott)

Bland projekt som hittills beviljats stöd finns "Kiruna Winter" (3.989.424 kr) med syfte att etablera Kiruna som en välkänd skidarrangör, samt "Laserspel - total-SM-skidor" (858.000 kr) i Gällivare.

Mål 1 Södra skogslänen (Jämtlands- och Västernorrlands län, Torsby kommun i Värmlands län, Malung, Orsa, Vansbro och Älvdalens kommuner samt Venjans och Våmhus församlingar i Dalarnas län och Ljusdals kommun i Gävleborgs län)

Budget

Totalt ca 8 miljarder kronor för programperioden (2000 - 2006) varav EU:s del av finansieringen motsvarar ca 3 miljarder kronor.

Beskrivning	<p>I SPD:n för Södra skogslänen ingår följande områden (inom parentes – del av budget):</p> <table> <tr> <td>Näringslivsutveckling</td> <td>(50%)</td> </tr> <tr> <td>– Livslångt lärande</td> <td>(28%)</td> </tr> <tr> <td>– Livsmiljö</td> <td>(11%)</td> </tr> <tr> <td>– Infrastrukturen</td> <td>(8%)</td> </tr> <tr> <td>– Samiska området</td> <td>(1%)</td> </tr> <tr> <td>– Tekniskt stöd</td> <td>(2%)</td> </tr> </table>	Näringslivsutveckling	(50%)	– Livslångt lärande	(28%)	– Livsmiljö	(11%)	– Infrastrukturen	(8%)	– Samiska området	(1%)	– Tekniskt stöd	(2%)
Näringslivsutveckling	(50%)												
– Livslångt lärande	(28%)												
– Livsmiljö	(11%)												
– Infrastrukturen	(8%)												
– Samiska området	(1%)												
– Tekniskt stöd	(2%)												
Kommentar	<p>Idrotten finns omnämnd i SPD:n under rubrikerna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Näringslivsutveckling (under "1.2 Områden med särskilda förutsättningar" – Investeringar i nya och befintliga idrottsanläggningar med potential för internationella evenemang – Utveckling av livsmiljö och infrastruktur (under "4.1 Attraktiva regioner och skydd för miljön" – stärka kulturarv och idrotts-traditioner samt den sociala ekonomins betydelse för länet. Vidare finns området idrott – turism med. <p>Bland projekt som hittills beviljats stöd finns "Idrottsparken i Sundsvall" (54.000.000 kr varav EU 18.000.000 kr), "Vintersport centrum i Jämtlands län" (12.650.000 kr varav EU 6.557.000 kr) "Sätt Jämtland-Härjedalen i rörelse" (3.662.250 kr varav EU 1.609.000 kr) "Alpint VM 2007 – Åre" (6.100.000 kr varav EU 1.800.000 kr) m.fl.</p>												

Mål 2

Mål 2 har sin tillhörighet i både europeiska socialfonden och regionala utvecklingsfonden. Syftet med Mål 2 är att stimulera näringslivsutveckling i utsatta industri- och landsbygdsregioner. Detta ska åstadkommas genom satsningar på att utveckla befintliga företag och nyföretagande, förnyelse av näringslivet, höjd utbildningsnivå samt göra områdena mer attraktiva för bl. a. unga människor. Mål 2 berör sammanlagt 76 kommuner i 11 län, samt 300 öar utan bro. Programperioden avser 2000 -2006. Ytterligare 14 kommuner får stöd under en övergångsperiod (t.o.m. 2005 – ett s.k. utfasningsstöd)

Mål 2 är indelat i 4 olika områden:

- Norra Gävleborg, Dalarna, Västmanland
- Västra Örebro, Värmland, Västra Götaland
- Södra Östergötland, Jönköping, Kronoberg, Kalmar
- Öarna, Gotland samt 300 bebodda skärgårdsöar utan fast landförbindelse

Beskrivning	Följande områden finns med i programmet: <ul style="list-style-type: none"> - Småföretagsamhet - Forskning - IT-teknik - Lokal utveckling
Budget	2.19 miljarder kronor under programperioden 2000 – 2006
Kommentar	<p>Möjligheter för idrottsrörelsen finns inom områdena:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Idrott – Turism - Lokal utveckling - Sysselsättning - Social ekonomi <p>Ett antal projekt med idrott som utvecklingsmotor för orter är under framtagande: "Fotbollsakademin" i</p>

Degerfors och "Hedemora International Raceway" är två exempel. Vidare finns projekt gällande samverkan mellan idrott och besöksnäring, ex. vis arrangemanget "Visbyspelen i Friidrott" till vilket EU beviljade 172.000 kr).

Mål 3 Växtkraft (omfattar hela Sverige)

Växtkraft Mål 3 är ett av programmen inom den europeiska socialfonden. Mål 3 syftar till att stärka individens ställning på arbetsmarknaden. Genom att satsa på förnyelse och kompetensutveckling ska såväl privata som offentliga arbetsgivare kunna stärka sin kompetensförsörjning under kommande år. Samtidigt ska de anställda få möjligheter att utvecklas på sin arbetsplats, bl. a. för att förhindra arbetslöshet.

Beskrivning	Genom programmet är det möjligt för företag, offentlig sektor och organisationer att få stöd för kompetensutveckling. Projekten bygger på ett samspel mellan anställda och företag/organisation. Programmet går in med stöd utifrån givna procentsatser.
Kommentar	Stora möjligheter för idrottens organisationer att erhålla stöd till kompetensutveckling för anställda. Vidare finns möjligheter för idrottsföreningar att inom ramen för insatsområde 4 – Lokalt projektstöd – genomföra projekt inom olika områden. Exempel på hittills beviljade projekt inom programmet är "Idrottsavbytare – Gotland" (4.288.000 kr) och "Teambuilding – Visby AIK" (35.000 kr).

Gemenskapsinitiativ

EQUAL

EQUAL är ett gemenskapsinitiativ som syftar till att utveckla innovativa sätt att förhindra diskriminering och ojämlikhet i arbetslivet. Genom utveckling och genomförande av nya idéer är målet att alla människor skall ges samma chanser i arbetslivet. Programperiod 2000 – 2006.

Beskrivning	<p>EQUAL innehåller följande områden:</p> <ul style="list-style-type: none">• Anställbarhet• Anpassningsförmåga• Företagaranda• Lika möjligheter för kvinnor och män <p>Grunden för allt arbete inom EQUAL är utvecklingspartnerskap. Flera olika parter/aktörer ska gå samman och utveckla idéer, arbetssätt och metoder inom ramen för något av ovan beskrivna teman. Arbetet kan ske inom ett geografiskt område, t.ex. en kommun eller en stadsdel, eller också vara inriktat på en viss bransch eller orsakerna till diskrimineringen. Hela Sverige är stödberättigat. Det transnationella samarbetet är grundläggande i EQUAL. Varje utvecklingspartnerskap ska ha minst en partner i ett annat medlemsland.</p>
Budget	<p>EQUAL-programmet i Sverige omfattar totalt 1.5 miljard kronor varav EU:s socialfond bidrar med 733 miljoner kr. Två ansökningsomgångar, 2001 och 2003.</p>

Kommentar Idrottsorganisation kan vara en av parterna i ett utvecklingspartnerskap. Vidare torde idrottens möjligheter att integrera "nya" medborgare i sin verksamhet, utgöra en tillgång och möjlighet för att uppnå intentionerna med programmet.

(Inom programmen "Artikel 6" och "Antidiskrimineringsprogrammet" kan det också finnas möjligheter för idrotten att medverka i transnationella projekt med utveckling och rättvisa som mål.)

URBAN 2

URBAN är en förkortning av Help for Deprived Urban Areas och är ett gemenskapsinitiativ som har till syfte att stödja problemfyllda områden i storstaden och förorter. Det är områden som präglas av ökad arbetslöshet, bidragsbehov och ohälsa. Arbetet ska ske genom integrerade program för bl.a. näringslivsutveckling, social integration, kompetensutveckling och miljöförbättringar. Under den aktuella programperioden, 2000 – 2006 är det endast Göteborgs stad med inriktning på Lundby och Angaredsområdet som är aktuella för URBAN 2. Genom att delta ges Göteborg möjlighet att konkret få samarbeta med andra städer i EU med likartade problem. Planen för Urban förväntas bli klar under hösten 2001.

Kommentar Idrotten finns som en resurs i aktuella områden och kommer förhoppningsvis att finnas med bland de "goda krafter" som skall förverkliga URBAN 2 såväl i Göteborg som i övriga medverkande städer.

Interreg 3

Interreg handlar om att utveckla samarbetet över nationsgränserna och är det största gemenskapsinitiativet. Det övergripande målet är att se till att nationella gränser inte utgör hinder för balanserad utveckling och integration i Europa. Interreg 3 har likt föregående Interreg 2 olika inriktningar på samarbetet:

- Interreg 3 A - Gränsregionalt samarbete
- Interreg 3 B - Transnationellt samarbete
- Interreg 3 C - Interregionalt samarbete

Budget

Interreginitiativet finansieras ur Europeiska regionala utvecklingsfonden. Totalt tilldelas Sverige ca 1.4 miljarder kronor för programperioden 2000–2006. Av dessa medel fördelar Sverige 776 miljoner kronor till A-programmen, 532 miljoner kronor till B-programmen och 83 miljoner till C-programmen.

INTERREG 3 A

Programmen kommer att ha EU-finansiering enligt nedan:

- Öresund – 30.6 milj. EURO
- Sverige-Norge – 32 milj. EURO
- Skärgården, 8.6 milj. EURO
- Kvarnen - MittSkandia 23.9 milj. EURO
- Nordkalotten/Kolartik 47.2 milj. EURO

Till EU-finansieringen ska läggas lika mycket från deltagande länder samt även privat finansiering.

Kommentar

Idrott/Fritid kan återfinnas i respektive program enligt nedan:

- **Öresund**

Insatsområde 3 "Utveckling av samhörighet och attraktionskraft" borde ge möjligheter för idrotten. Vidare finns idrottsevenemangen med i Öresundskommittén kulturforum, evenemangskalender.

- **Sverige-Norge**

Under åtgärd B3 "Kultur, regional identitet och attraktionskraft" finns skrivningar om "utveckling av idrotts-evenemang med stark potential att uppnå internationellt intresse" samt samarbete mellan idrott/turistnäring gällande idrottsevenemang av nationellt intresse. Inom ramen för skrivningar gällande "hälsa - miljö" finns möjligheter till ungdomsutbyte och folkhälsoprojekt.

- **Skärgården**

I programkomplementet för Skärgården finns skrivningar om att stödja "etableringen av kulturprojekt" samt "utveckling av turism". Här finns möjligheter för idrottsföreningar och organisationer.

- **Kvarken-MittSkandia**

Programmet ger möjligheter för idrotten via skrivningar om etablering av olika nätverk samt "etablering av mötesplatser för unga" och folkhälsoarbete".

- **Nordkalotten/Kolartic**

I programmen (1.3) beskrivs satsningar på kultur- och upplevelseturism. Vidare finns skrivningar om främjande av hälsa och välfärdsprojekt omnämnt samt satsningar på gränsöverskridande projekt gällande kultur, rekreations-turism och turistprodukter.

INTERREG 3 B

Interreg 3 B avser samarbete inom större transnationella områden. Det övergripande syftet är att nå en bättre samordning på olika nivåer.

Programmen kommer att ha EU-finansiering enligt:

- **Nordsjön** – ca 135 miljoner kronor
- **Östersjön** – ca 334 miljoner kronor
- **Norra Periferin** – 63 miljoner kronor

Utöver EU-finansieringen tillkommer medfinansiering från deltagande länder och privata aktörer.

Kommentar

Möjligheter för idrotten att medverka i olika nätverksbildningar mellan såväl landsbygdsområden som städer.

INTERREG 3C

Interreg 3C avser interregionalt samarbete mellan regioner i hela EU och grannländerna. Samtliga områden inom EU kan få stöd genom Interreg 3C. Programmet skall vara länken och drivkraften bakom utbyte av erfarenheter och lämpliga metoder från verksamheter inom mål 1- och 2-programmen,

Interreg- och Urbanprogrammen. Tre typer av verksamheter får finansieras inom programmet:

- Regionala ramprojekt inriktade på utbyte av erfarenheter och metoder och projektbaserad verksamhet inom en grupp av regioner
- Enskilda interregionala samarbetsprojekt vad gäller utbyte av erfarenheter beträffande metoder och projektbaserad verksamhet
- Nätverk avsedda att länka samman regioner inom och utanför EU när det gäller metoder och genomförande av projekt och utveckling.

Kommissionen har fastställt teman för interregionalt samarbete.

Kommentar

Idrottsrörelsen kan ev. medverka i nätverksbildningar och därmed interregionalt samarbete inom områdena turism och kultur.

LEADER+

LEADER+ är EU:s gemenskapsinitiativ för landsbygdsutveckling. Programmen ska utifrån lokala förutsättningar och initiativ stödja nya och innovativa metoder som rör landsbygds utveckling och förnyelse. LEADER+ omfattar i Sverige ingår tolv s.k. LAG-grupper (Local Action Groups) och programmet är inriktat på tre åtgärder:

- LAG-grupper (stöd till lokala integrerade utvecklingsplaner)
- Samarbete (stöd till samarbetsprojekt)
- Nätverk (stöd till nätverksarbete mellan samtliga landsbygdsområden i EU)

LAG-grupperna i Sverige är: (samtliga utanför Mål 1-området)

- Carpe Mare (Göteborg)
- Våg 21 (Mälardalen)
- Kustlandet (Norrköping)
- Smålandsgruppen FGH
- Sjuhäradsbygden
- Hälsingland
- Astrid Lindgrens hembygd
- Kärnan i Västra Götaland
- Nedre Dalälven
- Sommenbygd (Jönköpings- och Kronobergs län)
- E-bygd i gränsland (Karlskrona med omnejd)
- Gotland

Budget

LEADER+ programmet i Sverige omfattar ca 1.2 miljarder kronor, varav EU:s andel är 344 miljoner kronor under perioden 2000 – 2006.

Kommentar

Stora möjligheter för den lokala idrotten. Idrottsföreningar med visioner och idéer om utvecklingsarbete inom olika områden har mycket att tjäna på deltagande i en LAG-grupp. (Under föregående LEADER-programmet fanns idrottsföreningar med i ett antal LAG-grupper. Projekten hade koppling till "idrott-turism", "idrottsanläggningar för attraktivare boendemiljöer" samt utveckling av nya verksamheter och servicetjänster inom idrottsföreningens regi).

Avslutning

Det svenska EU-medlemskapet innebär nya möjligheter för idrottsrörelsens olika aktörer vad gäller utvecklingsarbete och samverkan med det omgivande samhället. EU som en utvecklingsresurs för svensk idrottsrörelse är möjlig inom en rad områden, såväl nationellt som transnationellt. En utmaning av stort format är erforderliga informationsinsatser för att påvisa de möjligheter som dagens aktuella program ger. En annan viktig uppgift framledes, blir att på alla nivåer lyfta fram idrottsrörelsens lokala arbete via 22 000 idrottsföreningar och det regionala arbetet via RF:s distriktsorganisationer. Idrotten kan lokalt vara en av de vitalaste och mest kreativa aktörerna när det gäller områden som folkhälsa – friskvård, stärka attraktionen av en ort eller stadsdel, samverka med besöksnäringen eller tillvarata ung människors önskemål om aktiviteter. Regionalt kan idrotten i många fall vara en "metod" och stark faktor till utveckling runt om i Sverige. Nationellt kan idrotten via sina internationella arrangemang hjälpa till med att "sätta Sverige" på världskartan samt dessutom sprida information om den svenska idrottsrörelsens aktiva medverkan inom den sociala ekonomin. Idrotten måste framgent bli bättre på att bevaka att idrott – sport - fritid kommer med i de strategiska skrivningar som ligger till grund för såväl nationella dokument såsom Tillväxtavtal m.m., som i EU-program inom olika områden. Våra förtroendevalda har här en granlag uppgift i det idrottspolitiska arbetet. RF har under de senaste åren etablerat ett nätverk med s.k. EU-spjutspetsar med placering runt om i landet. Deras förmåga att svara upp till efterfrågade tjänster vad gäller vilka möjligheter till EU-finansiering som ges, tillsammans med SISU:s fältorganisation på lokal nivå, blir avgörande för hur framgångsrik svensk idrott ska bli på detta område.

Referenser

Websidor

Europeiska Unionen (http://europa.eu.int/index_en.htm)

Leonardo da Vinci

(http://europa.eu.int/comm/education/leonardo/leonardo2_en.html)

Youth (www.ungdomsstyrelsen.se)

Socrates (<http://europa.eu.int/comm/education/socrates.html>)

Strukturfonder (www.nutek.se)

Strukturfonder (www.lst.se)

Quality of life (www.cordis.lu/life)

Litteratur

A guide to European Union Funding for NGO:s (7th edition)

ECAS

Diverse broschyrer och foldrar angående EU och aktuella program, utgivna av Svenska myndigheter.

Östersund den 25 september 2001

Sture Espwall

Jämtland-Härjedalens Idrottsförbund

sture.espwall@jhidrott.rf.se